Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Kulturstatistikk 2016

Statistiske analysar 156

Kulturstatistikk 2016

Statistisk sentralbyrå • Statistics Norway
Oslo–Kongsvinger

I serien Statistiske analysar blir det publisert analysar av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske forhold til ein breiare lesarkrins. Framstillingsforma er slik at publikasjonane også kan lesast av personar utan spesialkunnskapar om statistikk eller bearbeidingsmetodar.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale frå denne publikasjonen skal
Statistisk sentralbyrå givast opp som kjelde

Publisert 13. desember 2017

ISBN 978-82-537-9640-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-9641-3 (elektronisk)
ISSN 804-3221

Standardteikn i tabellar	**Symbol**
Tal er umogleg	.
Oppgåve manglar	..
Oppgåve manglar førebels	…
Tal kan ikkje offentleggjerast	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte eininga	0
Mindre enn 0,05 av den brukte eininga	0,0
Førebels tal	*
Brot i den loddrette serien	—
Brot i den vassrette serien	|
Desimalskiljeteikn	,

Forord

Kulturstatistikk 2016 gjev i tekst, figurar og tabellar eit hovudbilete av ulike kulturområde, tal for offentlege utgifter, informasjon om sysselsetting og føretaksdemografi i kulturnæring samt oversikt over deltaking i ulike kulturelle aktivitetar. Føremålet med publikasjonen er å beskrive og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg.

Kulturstatistikk er ein årleg publikasjon som frå 1975 til 2008 har vore publisert i serien Noregs offisielle statstikk, bortsett frå åra 2004 og 2005 då den var i serien Statistiske analysar. Alle utgåver er digitalt tilgjengelege på Statistisk sentralbyrå sine internettsider. Frå 2009 har publikasjonen Kulturstatistikk vore publisert i serien Statistiske analysar, og den er tilgjengeleg i pdf-format under adressen: http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk

Publikasjonen er utarbeidd ved Seksjon for utdanningsstatistikk. Alice Steinkellner har vore koordinator for publikasjonen. Liv Taule, Elin Såheim Bjørkli, Nadine Viktoria Lunde Bratholmen, Hossein Moafi, Kristin Mathilde Drahus og Øyvind Bolsgård har vore medforfattarar.

Statistisk sentralbyrå har eit godt samarbeid med fleire offentlege institusjonar og interesseorganisasjonar som leverer datagrunnlag. Talmaterialet byggjer også på tal frå Statistisk sentralbyrå.

Publikasjonen er finansiert av Kulturdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 10. desember 2017

Torstein Bye

Samandrag

Denne publikasjonen presenterer oppdaterte tal og statistikk for ulike område relatert til kultur. Formålet med publikasjonen er å beskrive og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg. Dette er nokre hovudresultat for 2016 innanfor temaområda i publikasjonen:

Offentlege utgifter til kultur
Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets budsjett i 2016 var 13,1 milliardar kroner, dei fylkeskommunale kulturutgiftene var på over 1,48 milliardar kroner, og dei kommunale utgiftene var på 11,3 milliardar kroner.

Sysselsetting og føretak i kulturnæring
2,6 prosent av dei sysselsette i Noreg hadde hovudjobben sin i kulturell og kreativ næring. Over halvparten av desse er samla i dei største byane Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Oslo er klart størst med 41 prosent av alle sysselsette i kulturell og kreativ næring.

Kulturelle tiltak og vederlag
I 2016 vart det løyva 885,3 millionar kroner frå Norsk kulturfond til ulike kulturføremål. Musikkføremål var det største hovudområdet under kulturfondet og utgjorde 40 prosent. Statens kunstnarstipend delte ut 1 822 stipend i 2016, 8 fleire enn året før. Biletkunstnarar var den desidert største gruppa og tok imot 551 stipend.

Scenekunst, musikk og festivalar
I 2016 var det til saman 1,9 millionar tilskodarar ved teater og opera. Dette var ein reduksjon på nesten 2 prosent frå året før. Ved dei frie danse- og teatergruppene var det 844 000 besøk dette året.

Museum
Samlingane i norske museum består av ulike typar gjenstandar og fotografi og er ein viktig dokumentasjon av den norske kulturarven. Storleiken på samlingane var på 55 millionar gjenstandar og fotografi i 2016. Dette året var det totalt 11,2 millionar besøk i musea i Noreg. Det utgjer ein auke på over 400 000 besøk sidan 2015.

Bibliotek
Det vart lånt ut 22,2 millionar bøker og andre medium frå folkebiblioteka. Det er ein nedgang på 539 000 utlån frå året før. Av det samla utlånet i 2016 var 16,8 millionar utlån av bøker, om lag på same nivå som i 2015. Totalt utlån av bøker utgjorde i gjennomsnitt 3,2 bøker per innbyggjar i 2016.

Aviser
Stadig fleire les aviser digitalt og i 2016 las 56 prosent av befolkninga nettavis ein gjennomsnittsdag, medan 39 prosent les papiraviser. Avislesing på mobil har auka med 13 prosent dei to siste åra. Ved utgangen av 2016 kom det ut 227 aviser i Noreg, og 200 av desse hadde eit digitalt opplagstal.

Film og kino
I alt var det 13,1 millionar besøk på kino i 2016. Det er ein auke i kinobesøket mot førre året da det var om lag 12 millionar besøkande på norske kinoar. Besøkstalet svarar til 2,5 kinobesøk per innbyggjar. Bygdekinoane hadde også aukande besøkstal, med vel 154 000 besøk dette året, om lag 31 300 fleire enn i 2015.

Lyd og bilete
Radiolyttinga har halde seg overraskande stabil på lang sikt. I 2016 høyrde 59 prosent av befolkninga på radio ein gjennomsnittsdag, og dette er omtrent på same nivå som på byrjinga av 2000-talet. I den same perioden har vanleg lineær tv-sjåing derimot hatt ein nedgang frå 85 prosent på byrjinga av 2000-talet til 67 prosent på ein gjennomsnittsdag i 2016.

Idrett
Ved utgangen av 2016 var det nær 1,9 millionar ordinære medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Talet på ordinære idrettslag har gått noko ned frå året før og talde 7 736 lag ved utgangen av 2016. I alt var det 56 000 eksisterande idrettsanlegg i drift i 2016. Det er ein auke på 500 anlegg det siste året.

Abstract

This publication provides updated figures and information on culture. The main purpose of this publication is to present an overview of available statistics on various aspects of culture in Norway. A selection of some main results within culture in this publication is given below.

Public expenditure
Governmental expenditure on cultural purposes in the Ministry of Culture's budget for 2016 was NOK 13.1 billion. The corresponding figure in the county authorities was over NOK 1.48 billion, and in the local authorities it was NOK 11.3 billion.

Employment and enterprises in cultural industry
A total of 2.6 per cent of all employed persons in Norway had their main job within the cultural industry in 2016. These jobs are unevenly distributed throughout the country. Over half are located in the biggest cities: Oslo, Bergen, Trondheim and Stavanger. Oslo has the largest share by a large margin, with 40 per cent of all employment in the cultural and creative industry.

Art policy measures
In 2016, the Art Council of Norway allocated NOK 885.3 million from the Norwegian Cultural Fund to several cultural purposes. Music received the most; 40 per cent of the Norwegian Cultural Fund. In 2016, visual artists received 551 grants under the Government Grants for Artists, which was the largest group under this arrangement.

Theatre, music and festivals
Theatre, opera and dance are still popular attractions within the field of performing arts. In 2016, a total of 1.9 million people went to the theatre and/or opera. This was a decrease of almost 2 per cent from the previous year. The non-organised dancing and theatre groups had 844 000 visitors.

Museums
In 2016, about 11.2 million people visited Norwegian museums, which had about 55 million objects. The number of visits increased by 400 000 from 2015. The collections of archaeological objects had the greatest increase, growing four per cent since the preceding year, and consisted of 7 million objects in 2016.

Libraries
In 2016, the total loans of books and other media from public libraries was 22.2 million. Of the total number of loans in this year, 16.8 million were book loans, including renewals, and 6.0 million were loans of other media. On average, there were 3.2 book loans per capita from public libraries in 2016.

Newspapers
A growing number of people are reading newspapers digitally, and in 2016, 56 per cent of the population read an online newspaper on a typical day, while 39 per cent read a hard copy newspaper. Reading newspapers on mobile phones has increased by 13 per cent in the last two years. At the end of 2016, there were 227 newspapers in Norway, and 200 of these had a digital version.

Films and cinemas
In 2016, a total of 13.1 million cinema visits were registered. This is an increase from the previous year, when 12 million people visited Norwegian cinemas. The cinema visits correspond to 2.5 per capita.

Sound and vision
On an average day, the share of the population who listened to the radio remained relatively constant in the period 2000 to 2016, with 57 and 59 per cent in 2000 and 2016 respectively. The content of audio and video media has changed in recent years, and streamed files from the Internet have shown the greatest increase.

Sports
At the end of 2016, almost 1.9 million members were registered with the Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports, an increase of about 33 000 from the previous year. The number of teams has fallen, and is now 7 736.

Innhold

Forord ... **3**
Samandrag ... **4**
Abstract ... **5**
Innhold ... **6**
1. Offentlege utgifter ... **7**
1.1. Nokre resultat ... 7
1.2. Om statistikken for dei offentlege utgiftene ... 13
1.3. Omgrep og definisjonar ... 14
1.4. Samanlikningar ... 15
2. Frivillig innsats ... **23**
2.1. Nokre resultat ... 23
2.2. Om statistikken ... 25
3. Nærings- og sysselsettingsstatistikk ... **36**
3.1. Nokre resultat ... 36
3.2. Sysselsetting ... 36
3.3. Føretak ... 39
3.4. Om statistikken ... 40
3.5. Omgrep og definisjonar ... 41
4. Kulturelle tiltak og vederlag ... **54**
4.1. Nokre resultat ... 54
4.2. Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge ... 57
4.3. Om dei ulike organisasjonane og ordningane ... 58
5. Scenekunst ... **67**
5.1. Nokre resultat ... 67
5.2. Økonomi ... 71
5.3. Om statistikken og dei ulike scenekunstorganisasjonane ... 72
6. Musikk ... **81**
6.1. Nokre resultat ... 81
6.2. Økonomi ... 86
6.3. Om statistikken – ulike organisasjonar i musikklivet ... 87
7. Museum og samlingar ... **98**
7.1. Nokre resultat ... 98
7.1 Om museumsstatistikken ... 105
8. Bibliotek ... **117**
8.1. Nokre resultat ... 117
8.2. Bibliotekbruk ... 122
8.3. Om bibliotekstatistikken ... 124
8.4. Pliktavlevering ... 125
8.5. Kulturbruksundersøkingane ... 126
9. Arkiv ... **140**
9.1. Nokre resultat ... 140
9.2. Om statistikken – arkivstatistikk ... 143
10. Bøker ... **147**
10.1. Nokre resultat ... 147
10.2. Om bokstatistikken ... 151
11. Aviser, vekepresse og fagpresse ... **161**
11.1. Nokre resultat ... 161
11.2. Om statistikken – aviser, vekepresse og fagpresse ... 165
12. Film og kino ... **171**
12.1. Kinobesøk og kinodrift ... 171
12.2. Produksjon og forvaltning av film ... 174
12.3. Om statistikken og dei ulike organisasjonane ... 175
12.4. Omfang, publisering og samanlikningar ... 175
13. Lyd og bilete ... **181**
13.1. Nokre resultat ... 181
13.2. Om statistikken ... 187
14. Idrett og friluftsliv ... **196**
14.1. Nokre resultat ... 196
14.2. Om statistikken og organisasjonane ... 201
15. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja ... **210**
15.1. Nokre resultat ... 210
15.2. Om statistikken – trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja ... 216
Figurregister ... **225**
Tabellregister ... **227**

1. Offentlege utgifter

1.1. Nokre resultat

2 500 kroner per innbyggjar til kultur

Rekneskapane for 2016 viser at dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets (KUD) budsjett omfattar utgifter til frivillig føremål, kulturføremål, medieføremål og løyvingar til Den norske kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn. Desse utgiftene var på 13,1 milliardar kroner over budsjettet, noko som i gjennomsnitt utgjer 2 500 kroner per innbyggjar. Utgiftene har auka kvart år sidan 2010, og kultur har fått ein noko større prosent statlege midlar i alt. Fylkeskommunale driftsutgifter til kulturføremål har gått noko ned sidan førre året, og var i 2016 på 1,48 milliardar kroner. Kommunanes sine netto driftsutgifter til kultur var 11,3 milliardar kroner, og det har vore ein auke sidan 2015, sjå tabellane 1.1.1, 1.2.1 og 1.3.1.

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur

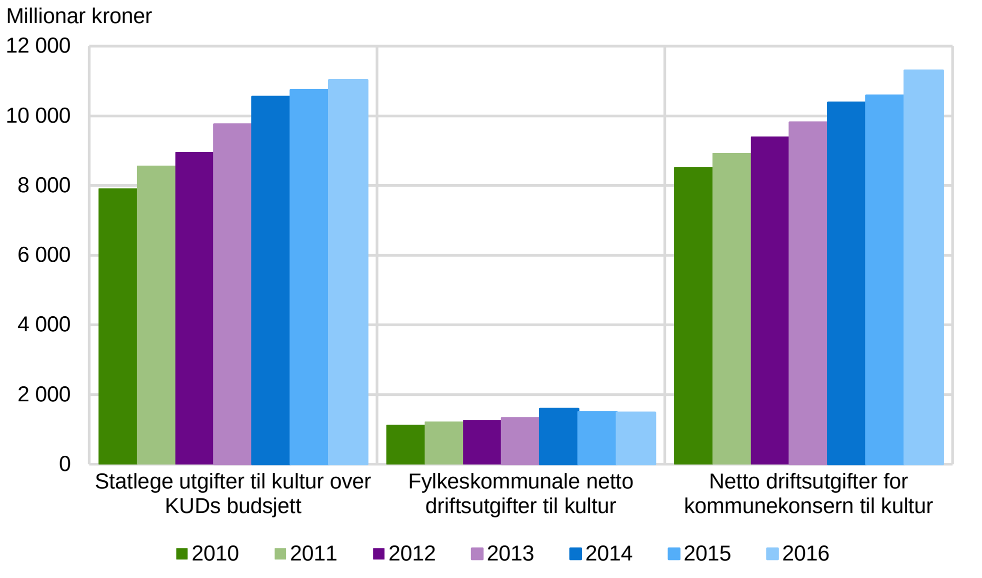

[1]Utgifter til Den norske kyrkja er ikkje medrekna her.
Kjelde: Kulturdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

1.1.1. Offentlege utgifter – stat

Statlege utgifter til kultur – 0,8 prosent av tildelingane over statsbudsjettet

Rekneskapstala til KUD viser at det totalt vart løyvd 13,1 milliardar kroner til ulike føremål i 2016. I alt var det ein auke på 359 millionar kroner, eller 2,8 prosent, sidan 2015. Utgiftene til kultur sidan 2011 har auka med over 4,5 milliardar, eller om lag 35 prosent. I perioden frå 2010 til og med 2013 høyrde Den norske kyrkja til Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet, men frå 2014 høyrde kyrkja igjen til KUD. Dette er litt av bakgrunnen for at utgiftene til kultur har auka. KUDs samla utgifter i 2016 var 0,8 prosent av dei samla statlege utgiftene, ein del som har vore stabil sidan 2013, då dei samla utgiftene utgjorde 0,6 prosent av dei statlege utgiftene, sjå tabell 1.1.1.

Tilskot til Den norske kyrkja (Dnk) utgjorde 2 041 millionar kroner, eller 15 prosent av rekneskapen til KUD i 2016. Løyvinga til Dnk gjekk ned med 0,5 prosent frå året før. Tilskot til trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja utgjorde 2,3 prosent av rekneskapen.

Scenekunstføremål fekk 2 103 millionar kroner, eller 16 prosent av midlane frå KUDs tildelingar i 2016. Fire nasjonale institusjonar innanfor scenekunst fekk til saman over 1 milliard kroner: Den Norske Opera & Ballett, Nationaltheatret, Det Norske Teatret og Den Nationale Scene. Scenekunsttildelinga har samla auka med nær 29 prosent sidan 2011, sjå òg kapittel 5 om scenekunst.

Musikkføremål fekk 9 prosent av KUDs tildelingar for 2016, eller 1 189 millionar kroner. Av desse midlane gjekk 287 millionar til dei nasjonale institusjonane: Oslo-Filharmonien fekk 158 millionar kroner og Stiftelsen Musikkselskapet Harmonien fekk 129 millionar kroner. Musikkføremål har fått auka tildelinga med om lag 24 prosent sidan 2011.

Museumsføremål og andre kulturvernføremål, språk-, litteratur- og bibliotekføremål og arkivføremål fekk samla 19 prosent av tildelingane frå KUD. Film og media fekk om lag 10 prosent av tilskota frå KUD i 2016.

Samfunnsføremål fekk samla 2 083 millionar kroner i 2016, noko som utgjorde 15,9 prosent av rekneskapen til KUD.

2 422 millionar kroner frå spelemidlane til idrett

Speleoverskotet frå Norsk Tipping AS vert fordelt til kultur- og idrettsføremål, og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar. Hovudfordelinga av spelemidlane i 2016 viser at 2 422 millionar kroner gjekk til idrettsføremål. Det utgjer ein auke på 159,5 millionar, eller 7 prosent. Slik som åra før, var det idrettsanlegga som fekk det største tilskotet i 2016, med 1 275 millionar kroner. Tilskotet til idrettsanlegga auka med 144 millionar eller 13 prosent samanlikna med året før. Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) fekk 660 millionar kroner i 2016. Tilskotet til NIF gjekk opp med 24 millionar, eller 4 prosent, samanlikna med året før. Tilskot til lokale lag og foreiningar var på 315 millionar kroner, ein auke på 21 millionar kroner, eller 7 prosent, frå året før, sjå tabell 1.1.2.

681 millionar kroner frå spelemidlane til kultur

Tildelingane frå spelemidlane til kulturføremål var på 681 millionar kroner i 2016, ein auke på 45 millionar kroner samanlikna med året før. Den kulturelle skolesekken (DKS) fekk 210 millionar kroner. Av dette gjekk 150 millionar kroner til DKS-tiltak i grunnskolen, medan 59 millionar kroner gjekk til DKS-tiltak i vidaregåande skole. Frifond fekk 181 millionar kroner til fordeling. Kulturbygg fekk 64 millionar kroner frå spelemidlane til kultur, sjå tabell 1.1.3.

1.1.2. Offentlege utgifter – fylkeskommunar

1,48 milliardar kroner til kulturføremål i fylkeskommunane

Kommune-stat-rapporteringa (KOSTRA) viser at netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane var på 1,48 milliardar kroner i 2016, ein nedgang på 19 millionar kroner, eller 1,3 prosent, frå året før.

I 2016 var det museum og kunstformidling som hadde den høgaste delen av utgiftene til kultur i fylkeskommunane med 29 prosent. Lågast del gjekk til idrett med 1 prosent og bibliotek med 10 prosent.

Netto driftsutgifter til museum utgjorde 433 millionar kroner i 2016. Netto driftsutgifter til kunstformidling var på 426 millionar kroner same året. Idrett hadde ein stor auke i netto driftsutgifter i 2014, men deretter ein stor nedgang. I 2015 gjekk netto driftsutgifter for idrett ned med 93 millionar kroner eller 37 prosent, og i 2016 med heile 146 millionar kroner eller 93 prosent. Dette kjem av ein auke i fordelinga av spelemidlar til idrettssektoren, sjå tabell 1.1.2. Dermed vert dei negative driftsutgiftene til idrett lågare, og i visse fylke er tala i minus – idrett har høgare inntekt i høve til utgifter her på grunn av spelemidlane, sjå tabell 1.2.1.

Figur 1.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2016

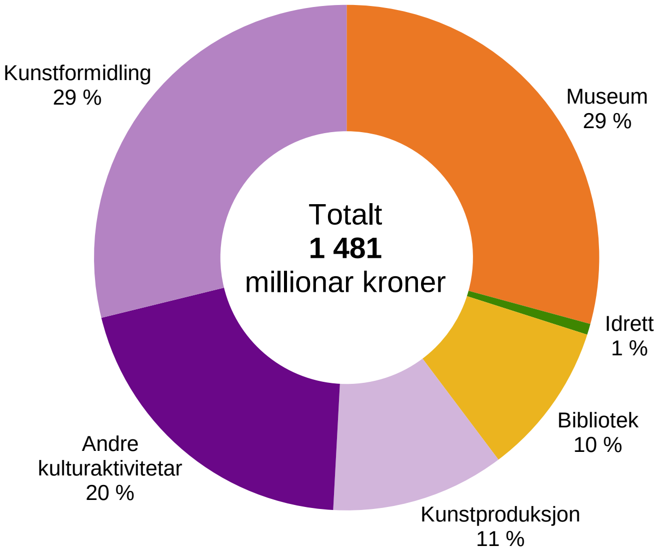

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Dersom ein ser på utviklinga frå 2010 til 2016, har netto driftsutgifter i alt auka med 31 prosent. Området kunstproduksjon har hatt den største auken dei siste seks åra med 94 millionar kroner, sjå figur 1.3 og tabellane 1.2.1 og 1.2.2.

Figur 1.3. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane.

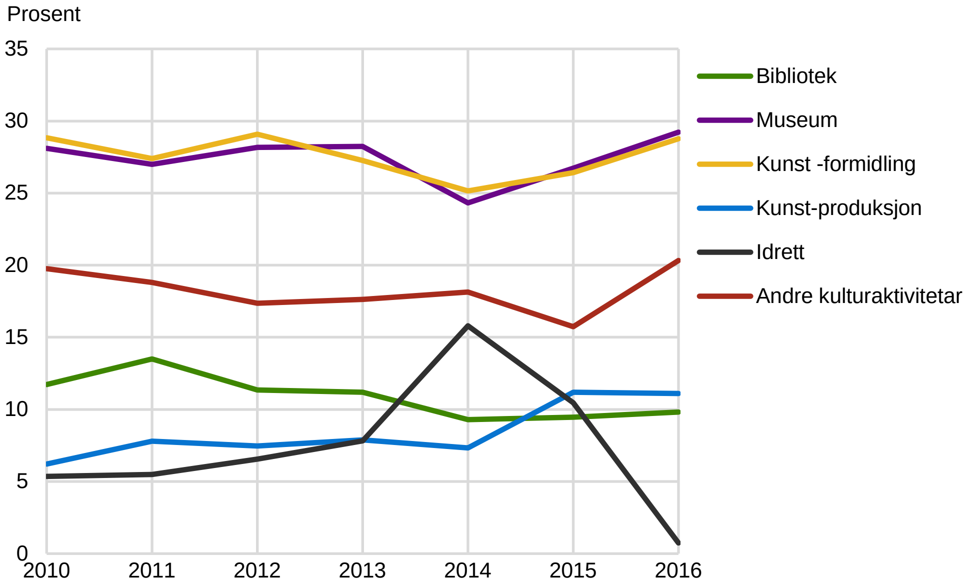

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

I gjennomsnitt gjekk det 282 kroner per innbyggjar i netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane i 2016, noko som er 6 kroner lågare samanlikna med året før. Sogn og Fjordane fylkeskommune hadde høgast netto driftsutgifter til kulturføremål målt per innbyggjar, 647 kroner per innbyggjar til kulturføremål i 2016. I Sogn og Fjordane fylkeskommune gjekk 3 prosent av netto driftsutgifter til kulturføremål. Tala for Oslo som fylkeskommune viser berre ein liten del av utgiftene til kultur då Oslo både er kommune og fylkeskommune og rapporterer som begge delar. Sjølv om det kan vere uvisse knytt til kva som er kommunale og fylkeskommunale utgifter, er ikkje tala dobbeltrapporterte. For å få fram dei totale netto driftsutgiftene for Oslo, kan det vere nyttig å leggje saman dei kommunale og dei fylkeskommunale netto driftsutgiftene.

Figur 1.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2016

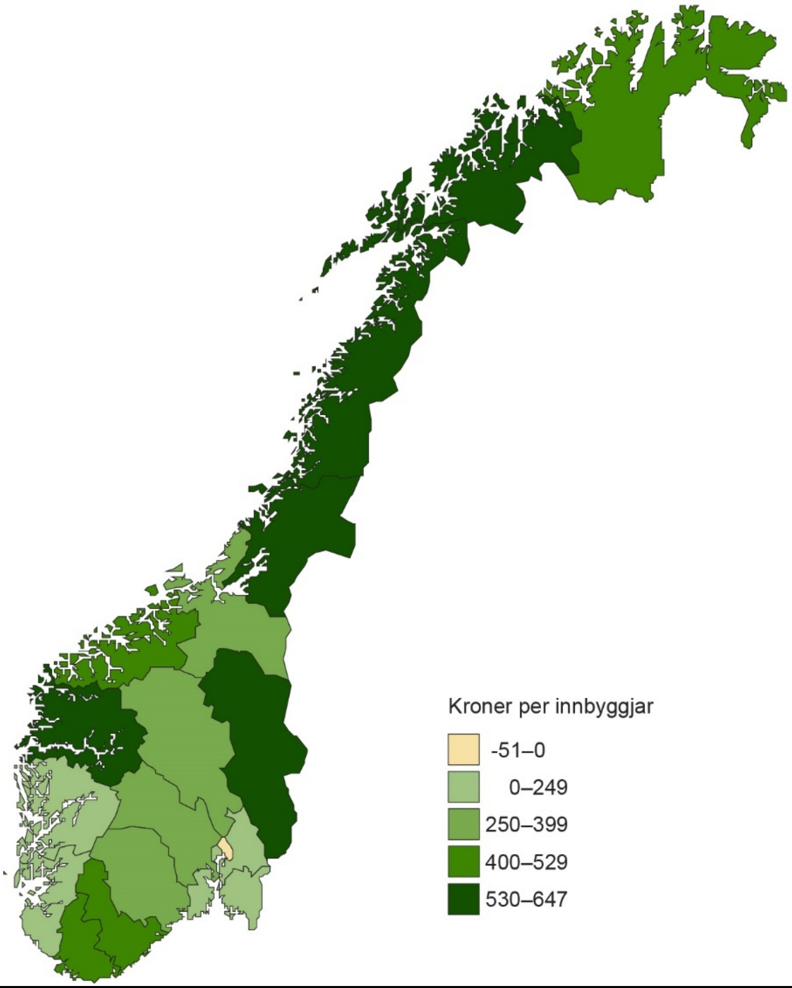

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Fordelinga for dei ulike funksjonane i fylkeskommunane varierer ein del. I sju fylke viser tala at netto driftsutgifter til idrett var på minussida. Det vil seie at desse fylkeskommunane hadde større inntekter i høve til utgifter på denne funksjonen. Akershus og Møre og Romsdal hadde dei største netto driftsutgiftene til kultur, med respektive 142 og 136 millionar kroner. Hordaland hadde dei største netto driftsutgiftene til museum, kunstformidling og andre kulturaktivitetar med 49, 47 og 48 millionar kroner i 2016. Rogaland hadde 57 millionar i netto driftsutgifter til kunstproduksjon. Møre og Romsdal hadde høgast netto driftsutgifter til idrett med 45 millionar kroner, sjå tabellane 1.2.1 og 1.2.2.

Fylkeskommunanes brutto investeringsutgifter til kulturføremål i 2016 var 31 millionar kroner, ein auke frå 5,6 millionar førre år. Investeringsnivået for 2009 og 2012 skil seg ut som særs høge mot normalt nivå. Ser ein på gjennomsnittet for dei tre åra i perioden 2014-2016, har fylkeskommunane brukt 20 millionar kroner til brutto investeringsutgifter. Akershus, Aust-Agder og Nordland hadde høvesvis 5,7, 6,6 og 5,4 millionar kroner i brutto investeringsutgifter i perioden 2014-2016, sjå tabell 1.2.3.

1.1.3. Offentlege utgifter – kommunar

4 prosent til kultur i kommunane

Tala for utgiftene i kommunane er henta frå KOSTRA-rapporteringa. Rekneskapsåret 2016 viser at netto driftsutgifter til kultur i kommunane låg på 11,3 milliardar kroner, Oslo inkludert. Tala gjeld kommunen som konsern, sjå kapittel 1.3 om omgrep og definisjonar, rekneskapsomfang. Auken i netto driftsutgifter til kultur frå 2015 var på 712 millionar, eller 7 prosent. Delen av utgiftene som gjekk til kultur var nær 4 prosent i 2016.

Figur 1.5. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern. 2016

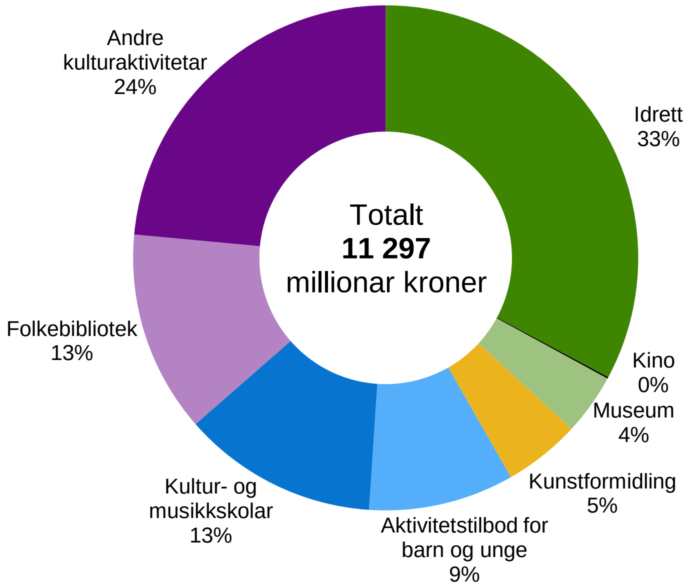

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Idrett var som i tidlegare år den høgaste kulturutgifta i kommunane samla sett. Kommunane brukte totalt 3,7 milliardar kroner til idrett i 2016, ein auke på 343 millionar kroner, eller 10 prosent, samanlikna med førre året. Netto driftsutgifter til idrett utgjorde 33 prosent av utgiftene til kultur.

Posten andre kulturaktivitetar var på 2,6 milliardar kroner i 2016, ein auke på 153 millionar, eller 6 prosent frå 2015. 1,45 milliardar kulturkroner gjekk til folkebibliotek, ein auke på 46 millionar, eller 3 prosent, samanlikna med året før. 1,4 milliardar gjekk til kultur- og musikkskolar, ein auke på 46 millionar, eller 3 prosent, samanlikna med 2015. Kino var det einaste området med nedgang frå førre året, og nedgangen var på heile 74 prosent.

Delen som går til ulike kulturføremål har vore ganske stabil sidan 2010. Delen som går til idrett og andre kulturaktivitetar har auka noko sidan 2010, samstundes har delen som går til kino gått ned.

Figur 1.6. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern

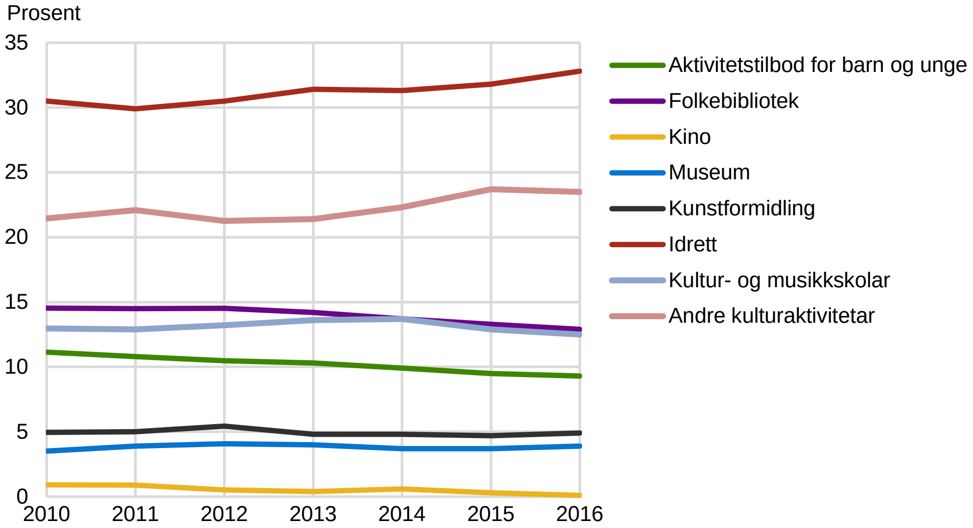

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Oslo var den kommunen som hadde høgast vekst i netto driftsutgifter til kultur med 154 millionar kroner, eller 10 prosent. Oppland og Sogn og Fjordane hadde lågast vekst i netto driftsutgifter til kultur med høvesvis 3 og 1 millionar kroner, sjå tabell 1.3.1.

Figur 1.7. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2016

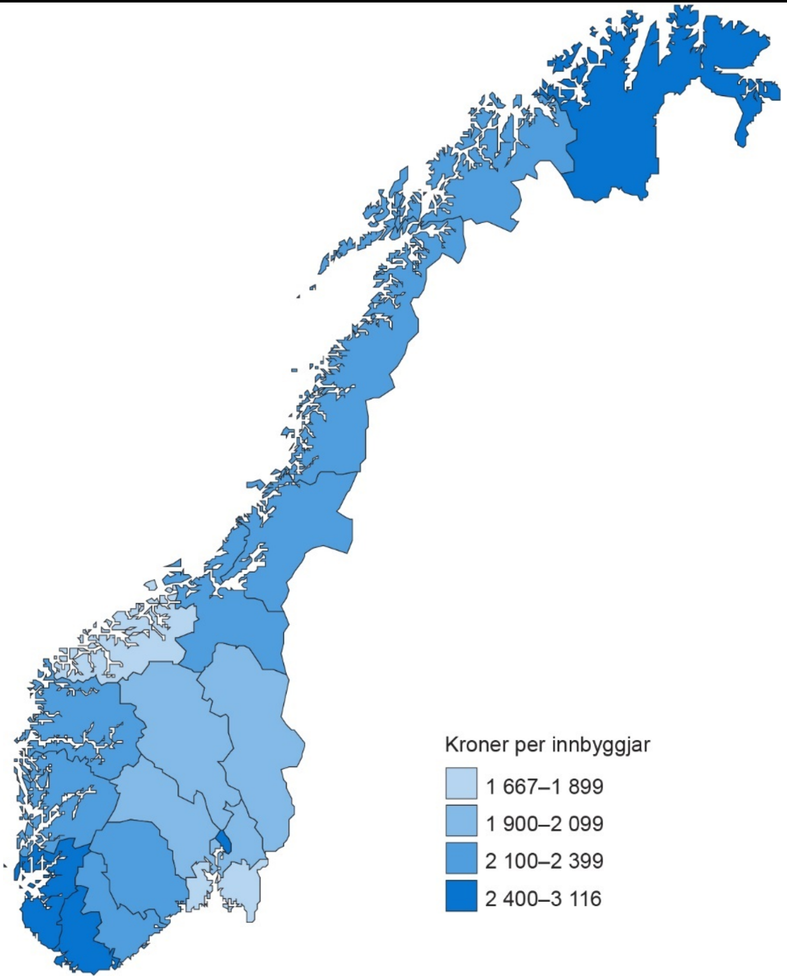

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

2 148 kroner per innbyggjar til kultur

I gjennomsnitt brukte kommunane 2 148 kroner per innbyggjar til kulturføremål i 2016, 112 kroner meir i høve til året før. I ei rekkje år har det vore kommunane i Finnmark som bruker mest til kultur per innbyggjar, slik var det òg i 2016, med 3 116 kroner per innbyggjar. Kommunane i Østfold og Vestfold brukte minst til kultur i 2016, med respektive 1 672 og 1 667 kroner per innbyggjar.

Som nemnt over brukte kommunane i Noreg 4 prosent av totale utgifter til kulturføremål i 2016. Kommunane i sju fylke brukte over gjennomsnittet til kultur: Oslo, Telemark, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Finnmark. Oslo brukte 1,6 milliardar kroner på kultur i 2016, og brukte dermed mest av fylka, medan kommunane i Rogaland brukte mest pengar på kultur målt i prosent av totale netto driftsutgifter – 4,6 prosent, sjå figur 1.8 og tabell 1.3.1.

Figur 1.8. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. Prosent av totale netto driftsutgifter

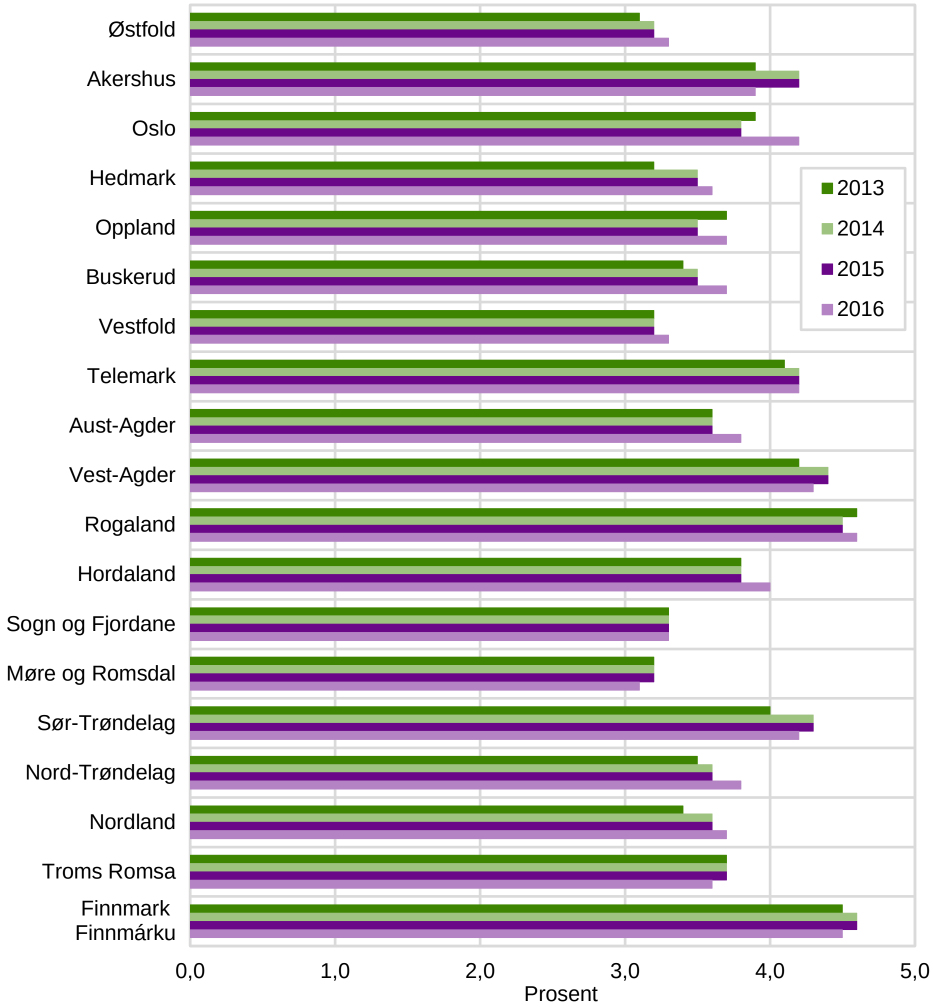

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

1.2. Om statistikken for dei offentlege utgiftene

Dei statlege utgiftene viser i hovudsak utgifter over Kulturdepartementet sitt budsjett slik det går fram av proposisjonen til Stortinget som vert lagt fram i oktober kvart år. Fylkeskommunale og kommunale utgifter baserer seg på rekneskapane deira som kvart år vert handsama av KOSTRA-systemet. Tala vert publiserte hos SSB på www.ssb.no på KOSTRA-sidene og i Statistikkbanken.

KOSTRA (kommune-stat-rapportering)

KOSTRA er eit nasjonalt informasjonssystem som gjev styringsinformasjon om fylkeskommunal og kommunal verksemd. Informasjon om kommunale tenester og bruken av ressursar på ulike tenesteområde vert registrert og samanstilt for å gje relevant informasjon til avgjerdstakarar og andre, både nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal tene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og med dette gjeve grunnlag for å vurdere om nasjonale mål er oppnådde. KOSTRA skal forenkle rapporteringa frå kommunane til staten ved at data berre vert rapporterte ein gong, sjølv om dei skal brukast til ulike føremål. All rapporteringa frå kommunane til SSB skjer ved elektronisk datautveksling. SSB publiserer ureviderte tal for kommunane 15. mars, og retta tal 15. juni. I nøkkeltala vert data sette saman, både tal som vert rapporterte direkte frå kommunane til SSB, og tal henta frå nasjonale register utanfor SSB. Før publiseringa 15. juni har kommunane hatt høve til å rette feil og manglar i dataa sine, og SSB har gjennomført kvalitetskontrollar og revisjon av datamaterialet. Dei ureviderte nøkkeltala per 15. mars kan innehalde feil.

1.3. Omgrep og definisjonar

Spelemidlane

Kvart år sidan 1948 har speleoverskotet i Norsk Tipping AS gått til samfunnsnyttige føremål. For speleoverskotet i 2016 frå Norsk Tipping gjaldt følgjande fordelingsnøkkel: 64 prosent gjekk til idrettsføremål, 18 prosent til kulturføremål og 18 prosent til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar (Kulturdepartementet, 2016). Spelemidlane til idrettsføremål og kulturføremål utanfor statsbudsjettet vart fordelte av Kongen. Midlane til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar vart fordelte etter forskrift 12. juni 2009 nr. 640 (Kulturdepartementet, 2009), sjå tabellane 1.1.2 og 1.1.3 for fordeling av tippemidlane i 2016.

Rekneskapsomfang og om konsern i KOSTRA

Føremålet med publiseringa i KOSTRA er å vise ressursbruken og tenesteproduksjonen uavhengig av korleis denne er organisert i den enkelte (fylkes)kommune. I tillegg til å produsere tenesta sjølv kan (fylkes)kommunen velje å organisere heile eller delar av tenesteproduksjonen innanfor dei enkelte sektorane/tenesteområda i eigne organisatoriske einingar (særbedrifter). Desse særbedriftene fører eigne rekneskapar og dette inneber at tala i KOSTRA i dei opphavlege faktaarka ikkje inkluderer ressursbruken/tenesteproduksjonen i særverksemdene. For å rette seg etter den aukande graden av utskiljing av tenesteproduksjonen i eigne einingar, er det difor nødvendig å etablere faktaark for konsern for alle tenesteområda i KOSTRA-publiseringa.

Konsern i KOSTRA omfattar dei organisatoriske einingane som juridisk sett er definerte innanfor (fylkes)kommunen som juridisk person, det vil seie (fylkes)kommunerekneskapen, (fylkes)kommunale føretak (KF/FKF), og i tillegg desse som ikkje er ein del av (fylkes)kommunen: inter(fylkes)kommunale selskap (IKS) og inter(fylkes)kommunale samarbeid etter kommuneloven § 27, som fører særrekneskap.

Særrekneskapane vert rapporterte enkeltvis til SSB, og konsolideringa til konsern vert gjort av SSB. Mellom (fylkes)kommunen og KF/FKF er eigarforholdet alltid ein-til-ein, mens fleire kommunar/fylkeskommunar eig IKS saman. Den enkelte (fylkes)kommunes eigardel i IKS vert fordelt etter registrerte eigardelar i Føretaksregistret i Brønnøysund. § 27-einingane vert behandla likt med kommunale føretak. (Fylkes)kommunal verksemd organisert som aksjeselskap og stiftingar inngår ikkje i konsernomgrepet.

Netto driftsutgifter totalt

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene medrekna avskrivingar etter at driftsinntektene, som blant anna inneheld øyremerkte tilskot frå staten og andre direkte inntekter, er trekte frå. Resten av utgiftene må dekkjast av dei frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringar frå staten med vidare. Netto driftsutgifter vil vise fylkets eller kommunens prioritering av dei frie inntektene i forhold til målgruppa for tenesta.

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter viser dei samla driftsutgiftene medrekna avskrivingar korrigerte for dobbeltføringar som kjem av vidarefordeling av utgifter/internkjøp med vidare. Brutto driftsutgifter minus brutto driftsinntekter skal ikkje vere lik netto driftsutgifter. På funksjon/tenesteområde kjem dette av at brutto driftsutgifter vert korrigerte for artane 710 sjukelønnsrefusjon og 729 kompensasjon mva. tillagde i driftsrekneskapen. Tilsvarande korreksjonar vert ikkje gjorde i brutto driftsinntekter. Netto driftsutgifter vert korrigerte for art 728 kompensasjon mva. tillagde i investeringsrekneskapen. For nærare informasjon, sjå fagleg rettleiing på nettsidene til KOSTRA http://www.ssb.no/kostra/

Brutto investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter viser investeringsutgifter korrigerte for fordelte utgifter og internsal. For å syne prioritering av nybygging, større utviklingstiltak og andre investeringar vert det brukt brutto investeringsutgifter per innbyggjar.

For fleire definisjonar brukt i KOSTRA, sjå fagleg rettleiing på http://www.ssb.no/kostra/.

Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – fylkeskommunar

- 740 Bibliotek
- 760 Museum
- 771 Kunstformidling[1]
- 722 Kunstproduksjon[2]
- 775 Idrett
- 790 Andre kulturaktivitetar[3]

Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – kommunar

- 231 Aktivitetstilbod til barn og unge
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museum
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (ny i 2008)
- 383 Kommunale musikk- og kulturskolar
- 385 Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg[4]
- 386 Kommunale kulturbygg (ny i 2008)

I tabellane er funksjon 381 slått saman med funksjon 380 idrett, og funksjon 386 er slått saman med funksjon 385 andre kulturaktivitetar. Årsaka til samanslåinga er at det har vore dårleg rapportering på desse funksjonane etter at dei vart innførte i kommunerekneskapen frå 2008.

1.4. Samanlikningar

Samanlikningar over tid og stad

KOSTRA-tala omfattar tal frå 1999, da kommunane kom med i KOSTRA. Frå og med 2001 er alle kommunane pålagde rapportering til KOSTRA. Både i sjølve prosjektperioden og i ettertid har det vore ein god del endringar i statistikkopplegget. Ei generell kompensasjonsordning for meirverdiavgift innført frå 1. januar 2004 kan føre til brot i tidsserien frå 2003 til 2004. Ordninga vil kunne innebere brot i nokre sentrale rekneskapsomgrep. For nærare forklaring viser ein til fagleg rettleiing til KOSTRA, kapitla 2B–2E. Større brot i tidsseriar kan finnast. Tala i tabellane frå 2007 gjeld kommunekonsern. Tal i Statistikkbanken på ssb.no kan avvike frå eldre tal i tabellar i kapittelet, dette har si årsak i oppdateringar av eldre tal i Statistikkbanken. Tabellane for kapittel 3.3 omfattar utgiftene som kommunane har til kulturføremål.

Samanheng med annan statistikk

Eventuell samanheng mellom førebelse og endelege tal, korttidsstatistikk og årsstatistikk innanfor same emne, og høve til å samanlikne med annan statistikk innanfor same område, vert det gjeve informasjon om for kvart enkelt område.

[1] Utgifter og inntekter knytt til formidling av kunst og kultur til skoleverket og andre.

[2] Støtte til produksjon av profesjonell kunst innanfor teater, musikk, biletkunst, litteratur, i knutepunkts- og landsdelsinstitusjonar og andre institusjonar.

[3] Andre kulturaktivitetar (f790 fylke) omfattar funksjonar som i hovudsak arbeider utoverretta mot kulturorganisasjonar og kulturtiltak i kommunane. Omfattar samfunnshus/allaktivitetshus, støtte til nærkringkasting eller anna lokal medieverksemd.

[4] Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg (f 385 kommune) omfattar i hovudsak tilskot til organisasjonar, aktivitetar, markeringar, kulturdagar og hendingar som vert drivne av eller er baserte på frivillig medverknad.

Referansar

Kulturdepartementet (2009): Forskrift 12. juni 2009 nr. 640 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Forskrift-om-tilskudd-til-org-fra-Norsk-Tipping-/id603648/

Kulturdepartementet (2015): For budsjettåret 2016 -- Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2015-2016). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/

Kulturdepartementet (2016): For budsjettåret 2017 -- Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017

Kulturdepartementet (2017): For budsjettåret 2018 – Utgiftskapitler: 300-342 Inntekstkapitler 2200-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2017-2018) https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20172018/

Meir informasjon

Kostra. (http://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra)

Frivilligregisteret: (http://www.brreg.no/frivillighet/)

Medietilsynet: (http://www.medietilsynet.no/)

Norsk Tipping: (http://2014.norsk-tipping.no/)

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Millionar kroner						Prosent					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**8 566,0**	**8 950,4**	**9 759,0**	**12 460,4**	**12 790,5**	**13 149,4**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Administrasjon m.m.[1]	116,5	122,6	120,3	143,5	138,9	144,4	1,4	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1
Samfunnsføremål og frivillig føremål i alt	**1 131,7**	**1 140,9**	**1 539,6**	**1 965,5**	**2 076,9**	**2 083,3**	**13,2**	**12,7**	**15,8**	**15,8**	**16,2**	**15,8**
Frivillig føremål	852,3	877,1	1 230,7	1 644,1	1 769,5	1 755,3	9,9	9,8	12,6	13,2	13,8	13,4
Kultursamarbeid i nordområdene og kulturnæring	64,1	42,6	63,1	37,5	24,6	20,2	0,7	0,5	0,6	0,3	0,2	0,1
Tilskot til trussamfunn m.m.	215,3	221,2	245,8	283,9	282,9	307,8	2,5	2,5	2,5	2,3	2,2	2,3
Kulturføremål i alt	**6 220,3**	**6 538,4**	**6 892,0**	**7 213,8**	**7 283,5**	**7 586,9**	**72,6**	**73,1**	**70,6**	**57,9**	**56,9**	**57,7**
Allmenne kulturføremål[2]	546,6	582,0	600,1	620,7	430,3	496,7	6,4	6,5	6,1	5,0	3,4	3,8
Kulturbygg[3]	169,8	171,6	199,0	200,9	213,4	207,5	2,0	1,9	2,0	1,6	1,7	1,6
Norsk kulturfond	66,7	68,7	69,5	69,8	78,8	71,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5
Bygg og offentlege rom	-	-	-	-	475,4	492,1	-	-	-	-	3,7	3,7
Kunstnarføremål	393,4	406,6	423,5	449,4	466,5	490,6	4,6	4,5	4,3	3,6	3,6	3,7
Biletkunst mv.	420,6	405,2	436,5	417,2	-	-	4,9	4,5	4,5	3,3	.	.
Musikkføremål	959,8	1 027,0	1 014,9	1 057,0	1 168,5	1 188,9	11,2	11,5	10,4	8,5	9,1	9,0
Scenekunstføremål	1 631,4	1 716,2	1 873,7	1 979,4	2 048,1	2 103,0	19,0	19,2	19,2	15,9	16,0	16,0
Språk-, litteratur- og bibliotekføremål	818,6	862,5	881,6	940,3	894,1	912,7	9,6	9,6	9,0	7,5	7,0	6,9
Museumsføremål og visuell kunst[4]	891,9	949,0	1 020,9	1 091,7	1 133,5	1 225,5	10,4	10,6	10,5	8,8	8,9	9,3
Arkivføremål	321,6	349,6	372,3	387,4	374,7	397,8	3,8	3,9	3,8	3,1	2,9	3,0
Film og media	**1 097,6**	**1 148,4**	**1 207,1**	**1 224,2**	**1 240,8**	**1 293,6**	**12,8**	**12,8**	**12,4**	**9,8**	**9,7**	**9,8**
Den norske kyrkja[5]	**..**	**..**	**..**	**1 913,4**	**2 050,3**	**2 040,9**	**..**	**..**	**..**	**15,4**	**16,0**	**15,5**
Prosent av statlege midlar i alt[6]	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	.	.	.	.	.	.
Prosent av BNP i alt	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	.	.	.	.	.	.

[1] Gjeld drift av Kulturdepartementet og Lotteri- og stiftelsestilsynet. [2] Ikkje inkl. løyvingar til kulturbygg og midlar frå Norsk kulturfond. [3] Inkl. nasjonale, regionale og lokale kulturbygg. Midlar frå Norsk kulturfond er ikkje medrekna. [4] Nytt namn og nytt innhald frå 2015. Kulturvernføremål er overført til Norsk kulturfond. [5] I perioden frå 2010 til og med 2013 høyrde Den norske kyrkja til Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet, men frå 2014 høyrer Dnk igjen til KUD. [6] Prosenten er rekna av statsbudsjettets samla utgifter i alt medrekna folketrygda.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**1 200,0**	**1 200,0**	**1 250,0**	**1 418,0**	**1 558,4**	**1 558,5**	**1 558,6**	**1 564,1**	**1 640,6**	**1 859,7**	**2 263,1**	**2 422,6**
Idrettsanlegg	665,5	664,4	695,0	690,0	687,6	749,6	735,7	756,5	801,3	928,7	1 131,0	1 275,3
Nasjonalanlegg/ spesielle anlegg	5,2	1,5	13,1	19,6	26,4	27,1	29,4	13,2	17,0	43,6	81,6	59,5
Forskings- og utviklingsarbeid	23,6	22,8	24,0	20,4	9,6	20,1	20,1	20,1	21,1	23,3	26,8	25,5
Spesielle aktivitetar[1]	36,7	42,3	40,9	41,0	47,8	49,7	51,4	52,4	57,2	62,1	93,8	87,3
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité	349,0	349,0	352,0	354,0	354,0	556,0	566,0	566,0	580,0	593,0	636,0	660,0
Tilskot til lokale lag og foreiningar	120,0	120,0	125,0	125,0	125,0	156,0	156,0	156,0	164,0	209,0	294,0	315,0
Overgangsmidlar	-	-	-	168,0	308,0	-	-	-	-	-	-	-

[1] Spesielle aktivitetar omfattar antidopingarbeid, fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag og friluftstiltak for barn og ungdom.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**400,0**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**500,1**	**494,8**	**636,5**	**681,4**
Den kulturelle skolesekken (DKS)											
DKS i alt	161,0	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	200,0	197,9	210,2	210,2
Lokale DKS tiltak i alt (fylke og kommune)	128,0	134,0	147,5	147,5	157,5	162,3	164,0	198,3	196,2	208,5	208,5
Grunnskolen	-	128,0	122,0	122,0	122,5	122,5	122,5	142,4	140,9	149,9	149,7
Vidaregåande skole	-	6,0	25,5	25,5	35,0	39,8	41,5	55,9	55,3	58,5	58,8
Sentrale DKS tiltak	33,0	33,0	19,5	19,5	9,5	4,7	3,0	1,7	1,7	1,7	1,7
Frifond[1]	120,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	150,0	148,4	148,4	180,9
Kulturbygg i alt	119,0	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	135,1	133,0	96,2	63,7
Regionale kulturbygg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lokale kulturbygg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Desentralisert ordning for tilskot til kulturhus	48,0	49,7	49,7	49,7	49,7	49,7	99,7	128,1	125,0	6,3	-
Regionale møteplassar og formidlingsarenaer for kultur	71,0	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	25,0	7,0	8,0	-	-
Den kulturelle spaserstokken[2]	-	-	-	-	-	-	-	14,9	15,4	-	-

[1] Frifond er midlar frå overskotet i Norsk Tipping AS og gjeve til barn og ungdom som driv med frivillige aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar.
[2] Ordninga med den kulturelle spaserstokken er frå 2015 vidareført gjennom ein auke i fylkeskommunanes frie inntekter.
Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter i alt	Bibliotek	Museum	Kunst-formidling	Kunst-produksjon	Idrett	Andre kultur-aktivitetar
2006	873,8	116,5	230,1	262,8	47,0	85,9	131,5
2007	943,7	124,4	264,9	268,7	56,0	59,9	169,8
2008	972,6	118,5	242,2	249,5	62,9	89,1	210,5
2009[1]	1 022,3	126,6	306,7	280,8	59,0	-8,3	257,5
2010	1 127,2	132,3	316,9	325,0	70,0	60,4	222,7
2011	1 218,6	164,3	328,6	334,2	95,0	67,0	229,4
2012	1 257,5	142,7	354,3	365,7	94,0	82,4	218,3
2013	1 327,9	148,5	375,1	361,9	104,6	103,8	234,1
2014	1 587,2	147,5	386,0	399,2	116,3	250,2	288,0
2015	1 499,9	141,9	400,9	396,1	167,9	157,1	236,1
2016	1 481,2	145,6	432,9	426,3	164,4	11,0	301,1
2016							
Østfold	62,8	5,3	32,7	18,0	10,3	-17,9	14,4
Akershus	142,2	15,0	27,1	24,1	5,0	30,1	40,8
Oslo	-33,8	2,7	0,0	0,0	0,0	-36,5	0,0
Hedmark	110,1	4,9	17,7	40,7	0,4	26,5	20,0
Oppland	58,2	8,3	13,7	7,0	15,0	-7,4	21,4
Buskerud	76,7	7,7	23,0	18,3	0,4	7,0	20,2
Vestfold	61,4	7,9	33,0	16,2	2,3	-16,6	18,6
Telemark	52,3	4,8	12,6	12,1	4,0	5,5	13,2
Aust-Agder	57,0	5,4	16,2	12,0	5,4	13,1	4,9
Vest-Agder	76,8	4,0	20,1	38,6	0,0	9,1	5,0
Rogaland	42,0	5,1	43,2	-0,3	57,5	-67,1	3,6
Hordaland	127,1	7,3	48,6	47,5	0,0	-24,6	48,3
Sogn og Fjordane	71,4	5,6	17,3	10,1	11,6	15,5	11,3
Møre og Romsdal	136,5	9,6	29,1	44,7	-0,4	45,4	8,0
Sør-Trøndelag	110,5	9,4	31,1	45,6	0,0	14,8	9,5
Nord-Trøndelag	78,1	7,3	19,6	36,4	0,3	7,7	6,7
Nordland	129,1	16,1	27,7	35,6	10,9	2,1	36,7
Troms Romsa	89,1	11,0	15,3	11,6	35,5	4,9	10,8
Finnmark Finnmárku	33,6	8,1	4,7	8,0	6,1	-1,0	7,6

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 07799.

Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent

	Bibliotek	Museum	Kunst-formidling	Kunst-produksjon	Idrett	Andre kulturaktivitetar
2006	13,3	26,3	30,1	5,4	9,8	15,0
2007	13,2	28,1	28,5	5,9	6,3	18,0
2008	12,2	24,9	25,7	6,5	9,2	21,6
2009[1]	12,4	30,0	27,5	5,8	-0,8	25,2
2010	11,7	28,1	28,8	6,2	5,4	19,8
2011	13,5	27,0	27,4	7,8	5,5	18,8
2012	11,3	28,2	29,1	7,5	6,6	17,4
2013	11,2	28,2	27,3	7,9	7,8	17,6
2014	9,3	24,3	25,2	7,3	15,8	18,1
2015	9,5	26,7	26,4	11,2	10,5	15,7
2016	9,8	29,2	28,8	11,1	0,7	20,3
2016						
Østfold	8,4	52,1	28,7	16,4	-28,5	22,9
Akershus	10,6	19,1	16,9	3,5	21,2	28,7
Oslo	-8,0	0,0	0,0	0,0	108,0	0,0
Hedmark	4,4	16,0	36,9	0,4	24,1	18,1
Oppland	14,3	23,6	12,1	25,8	-12,6	36,8
Buskerud	10,0	30,0	23,9	0,6	9,2	26,3
Vestfold	12,9	53,7	26,4	3,7	-27,1	30,3
Telemark	9,2	24,2	23,1	7,7	10,6	25,2
Aust-Agder	9,4	28,4	21,1	9,4	23,0	8,6
Vest-Agder	5,2	26,2	50,3	0,0	11,8	6,6
Rogaland	12,2	102,8	-0,7	136,8	-159,7	8,5
Hordaland	5,7	38,3	37,4	0,0	-19,3	38,0
Sogn og Fjordane	7,9	24,2	14,1	16,3	21,7	15,8
Møre og Romsdal	7,1	21,3	32,7	-0,3	33,3	5,9
Sør-Trøndelag	8,5	28,2	41,3	0,0	13,4	8,6
Nord-Trøndelag	9,4	25,1	46,6	0,4	9,9	8,6
Nordland	12,4	21,5	27,6	8,5	1,6	28,4
Troms Romsa	12,3	17,2	13,0	39,8	5,6	12,1
Finnmark Finnmárku	24,2	14,1	23,8	18,0	-2,9	22,7

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 07799 omrekna til prosent av totale netto utgifter til kulturføremål.

Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter	Brutto driftsutgifter	Brutto investeringsutgifter
2003	781,7	1 639,3	38,4
2004	788,8	1 624,3	44,0
2005	735,1	1 625,5	56,7
2006	873,8	1 772,2	38,4
2007	943,7	1 856,9	15,5
2008	972,6	1 920,0	64,5
2009[1]	1 022,3	2 290,0	168,3
2010	1 127,2	2 271,0	64,3
2011	1 218,6	2 362,5	62,1
2012	1 257,5	2 477,1	114,2
2013	1 327,9	2 663,7	65,4
2014	1 587,2	3 056,8	25,0
2015	1 499,9	3 140,8	5,6
2016	1 481,2	3 287,2	30,7
Gjennomsnitt 2014-2016			
Heile landet	1 522,8	3 161,6	20,5
Østfold	67,0	155,5	0,0
Akershus	125,4	268,7	5,7
Oslo	-12,8	62,4	0,0
Hedmark	91,1	147,9	0,0
Oppland	58,3	123,5	0,6
Buskerud	68,6	145,1	0,1
Vestfold	61,6	134,8	0,0
Telemark	55,3	107,8	0,2
Aust-Agder	48,6	105,2	6,6
Vest-Agder	68,0	131,5	0,0
Rogaland	92,5	245,8	0,0
Hordaland	164,2	295,1	0,0
Sogn og Fjordane	73,9	130,2	0,8
Møre og Romsdal	96,6	189,9	0,0
Sør-Trøndelag	113,2	226,2	0,0
Nord-Trøndelag	93,1	159,3	0,0
Nordland	119,4	249,9	5,4
Troms Romsa	101,0	190,2	0,0
Finnmark Finnmárku	37,6	92,6	1,0

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 07799.

Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i prosent av totale netto driftsutgifter. Fylkeskommunar

	2006	2007	2008	2009[1]	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heile landet	**1,8**	**1,8**	**1,7**	**1,7**	**1,7**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**1,8**	**1,6**	**1,5**
Østfold	2,7	2,1	2,1	1,8	2,9	2,3	2,1	2,7	2,7	2,4	2,2
Akershus	2,0	1,9	1,8	2,0	0,0	2,1	1,6	1,4	2,3	1,9	2,4
Oslo	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Hedmark	3,1	3,2	3,0	3,1	2,9	3,1	3,5	3,8	3,4	3,8	4,7
Oppland	2,2	2,5	2,8	3,5	3,6	2,7	2,6	2,5	2,4	2,9	2,4
Buskerud	2,7	2,9	2,6	2,7	2,5	2,7	2,6	2,5	2,4	2,4	2,7
Vestfold	3,6	2,8	2,9	4,1	3,5	3,5	3,7	3,1	2,9	2,6	2,6
Telemark	2,5	2,3	2,5	1,3	3,0	3,2	3,1	2,0	1,7	4,3	2,8
Aust-Agder	2,6	3,8	4,4	2,3	3,4	3,9	3,6	4,2	4,4	2,4	4,1
Vest-Agder	8,1	5,0	2,2	2,4	3,1	2,9	3,3	1,8	3,3	3,1	3,6
Rogaland	3,3	3,6	3,7	3,1	2,6	2,8	2,7	2,7	2,6	2,4	0,8
Hordaland	2,9	3,3	2,7	2,8	2,8	2,2	2,5	2,7	3,2	3,1	2,1
Sogn og Fjordane	3,1	3,9	3,8	4,2	3,5	2,7	2,5	2,5	3,8	2,9	3,1
Møre og Romsdal	2,0	2,8	2,7	2,5	2,3	2,5	2,1	1,9	2,1	2,1	3,6
Sør-Trøndelag	3,3	3,5	3,7	3,4	3,3	2,9	3,5	4,6	3,5	3,3	3,1
Nord-Trøndelag	3,2	0,6	3,3	3,1	3,3	3,2	2,1	2,4	6,2	3,2	3,6
Nordland	2,7	3,6	2,6	3,3	2,7	2,2	2,6	2,7	2,9	2,4	2,8
Troms Romsa	3,2	3,7	3,5	3,1	3,4	3,2	3,1	3,0	4,5	3,3	3,3
Finnmark Finnmárku	3,5	3,4	4,4	3,9	3,7	4,1	4,5	2,5	2,7	3,0	2,2

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 07795.

Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke

	Netto driftsutgifter Millionar kroner		Kroner per innbyggjar		Endring 2015/2016. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2015	2016	2015	2016		2015	2016
I alt	**10 585**	**11 297**	**2 036**	**2148**	**112**	**3,8**	**3,9**
Østfold	439	490	1 516	1 672	156	3,1	3,3
Akershus	1 099	1 189	1 848	1 967	119	3,9	3,9
Oslo	1 515	1 669	2 302	2 502	200	4,0	4,2
Hedmark	358	385	1 834	1 964	130	3,5	3,6
Oppland	392	395	2 075	2 085	10	3,8	3,7
Buskerud	491	541	1 769	1 934	165	3,6	3,7
Vestfold	372	412	1 518	1 667	149	3,2	3,3
Telemark	402	413	2 332	2 382	50	4,2	4,2
Aust-Agder	236	248	2 035	2 126	91	3,8	3,8
Vest-Agder	412	443	2 253	2 403	150	4,2	4,3
Rogaland	1 114	1 153	2 370	2 442	72	4,6	4,6
Hordaland	1 026	1 119	1 986	2 152	166	3,8	4,0
Sogn og Fjordane	235	236	2 142	2 144	2	3,5	3,3
Møre og Romsdal	456	465	1 718	1 747	29	3,2	3,1
Sør-Trøndelag	669	693	2 135	2 185	50	4,3	4,2
Nord-Trøndelag	266	296	1 953	2 159	206	3,6	3,8
Nordland	545	563	2 251	2 317	66	3,8	3,7
Troms Romsa	331	351	2 013	2 119	106	3,6	3,6
Finnmark Finnmárku	227	237	2 992	3 116	124	4,5	4,5
Svalbard[1]	11	13	5 106	5882	776	12,4	11,1

[1]Svalbard er ikkje med i totalsummen.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner

	Kultur i alt	Aktivitetstilbod for barn og unge	Folke-bibliotek[1]	Kino	Museum	Kunst-formidling	Idrett[2]	Kultur- og musikk-skolar	Andre kultur-aktivitetar[3]
2008	7 452,0	861,1	1 177,5	60,6	273,0	423,2	2 035,5	1 022,7	1 598,4
2009	7 694,9	895,0	1 188,2	48,8	290,4	416,6	2 155,6	1 071,9	1 628,4
2010	8 517,1	948,9	1 237,9	77,7	299,1	422,9	2 598,1	1 105,5	1 827,0
2011	8 916,6	962,7	1 291,4	76,5	344,4	446,6	2 664,4	1 154,5	1 976,1
2012	9 393,8	983,2	1 364,5	49,8	383,1	510,6	2 864,0	1 241,7	1 996,8
2013	9 814,1	1 009,1	1 390,6	38,9	392,0	469,7	3 081,8	1 334,0	2 097,9
2014	10 377,5	1 027,7	1 424,0	65,1	379,1	494,5	3 249,3	1 424,1	2 313,8
2015	10 584,7	1 008,6	1 406,7	34,2	395,0	501,5	3 371,4	1 366,0	2 501,3
2016	11 297,4	1 054,7	1 452,7	8,9	442,0	557,1	3 714,7	1 412,4	2 654,8
2016									
Østfold	489,6	40,3	70,7	-1,6	28,0	15,2	141,0	45,1	150,9
Akershus	1 189,1	118,3	161,4	-7,6	14,0	28,4	468,1	155,2	251,3
Oslo	1 668,5	312,7	175,5	0,0	117,7	36,5	576,3	63,1	386,7
Hedmark	385,3	31,9	57,2	-2,1	6,4	13,0	112,9	59,3	106,7
Oppland	395,1	25,8	65,8	-1,6	8,4	7,4	125,0	65,3	99,0
Buskerud	540,8	37,2	83,8	6,9	16,0	8,4	184,3	66,9	137,3
Vestfold	412,0	24,4	69,2	-2,9	11,6	20,8	139,9	42,8	106,2
Telemark	412,8	26,5	57,6	2,0	10,2	10,1	113,5	62,3	130,8
Aust-Agder	248,0	13,8	34,3	2,9	14,0	4,2	75,4	28,3	75,1
Vest-Agder	442,5	37,1	54,3	0,6	16,4	58,1	122,4	45,5	108,1
Rogaland	1 152,8	92,0	131,9	2,0	48,7	78,5	407,0	158,0	234,6
Hordaland	1 118,8	86,5	133,7	1,4	54,1	121,3	371,3	143,3	207,1
Sogn og Fjordane	236,4	11,3	37,8	2,5	5,1	6,8	76,0	47,0	49,9
Møre og Romsdal	465,1	17,5	64,0	2,5	16,0	18,0	140,7	105,6	100,8
Sør-Trøndelag	693,4	71,3	69,0	0,5	21,2	64,2	234,1	109,8	123,3
Nord-Trøndelag	296,3	18,4	37,8	8,7	4,8	7,5	82,8	47,1	89,4
Nordland	562,6	42,3	68,0	-5,1	25,3	29,7	150,0	82,5	170,0
Troms Romsa	351,0	32,1	47,3	-4,1	13,1	27,2	104,2	56,7	74,5
Finnmark Finnmárku	237,3	15,4	33,5	4,0	11,1	1,8	89,7	28,8	52,9
Svalbard[4]	12,7	1,5	2,2	0,0	0,0	0,4	2,5	1,2	4,8

[1] Gjeld funksjon 370 Bibliotek. Folkebibliotek er den største utgifta totalt, men òg andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. [2] Gjeld funksjonane 380 og 381. [3] Gjeld funksjonane 385 og 386. [4]Svalbard er ikkje med i totalsummen.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål. Prosent

	Aktivitetstilbod for barn og unge	Folke - bibliotek[1]	Kino	Museum	Kunst - formidling	Idrett[2]	Kultur- og musikkskolar	Andre kultur-aktivitetar[3]
2008	11,6	15,8	0,8	3,7	5,7	27,3	13,7	21,4
2009	11,6	15,4	0,6	3,8	5,4	28,0	13,9	21,2
2010	11,1	14,5	0,9	3,5	5,0	30,5	13,0	21,5
2011	10,8	14,5	0,9	3,9	5,0	29,9	12,9	22,1
2012	10,5	14,5	0,5	4,1	5,4	30,5	13,2	21,3
2013	10,3	14,2	0,4	4,0	4,8	31,4	13,6	21,4
2014	9,9	13,7	0,6	3,7	4,8	31,3	13,7	22,3
2015	9,5	13,3	0,3	3,7	4,7	31,8	12,9	23,7
2016	9,3	12,9	0,1	3,9	4,9	32,8	12,5	23,5
2016								
Østfold	8,2	14,4	-0,3	5,7	3,1	28,8	9,2	30,9
Akershus	9,9	13,6	-0,6	1,2	2,4	39,3	13,1	21,1
Oslo	18,7	10,5	0,0	7,1	2,2	34,5	3,8	23,2
Hedmark	8,3	14,8	-0,5	1,7	3,4	29,3	15,4	27,7
Oppland	6,5	16,6	-0,4	2,1	1,9	31,7	16,5	25,1
Buskerud	6,9	15,5	1,3	3,0	1,6	34,1	12,4	25,4
Vestfold	5,9	16,8	-0,7	2,8	5,0	34,0	10,4	25,8
Telemark	6,4	13,9	0,5	2,5	2,4	27,5	15,1	31,7
Aust-Agder	5,6	13,8	1,2	5,7	1,7	30,4	11,4	30,3
Vest-Agder	8,4	12,3	0,1	3,7	13,1	27,7	10,3	24,5
Rogaland	8,0	11,4	0,2	4,2	6,8	35,4	13,7	20,4
Hordaland	7,7	12,0	0,1	4,8	10,8	33,2	12,8	18,5
Sogn og Fjordane	4,8	16,0	1,0	2,2	2,9	32,2	19,9	21,2
Møre og Romsdal	3,8	13,8	0,5	3,4	3,9	30,3	22,7	21,7
Sør-Trøndelag	10,3	9,9	0,1	3,1	9,3	33,7	15,8	17,8
Nord-Trøndelag	6,2	12,7	2,9	1,6	2,5	27,9	15,9	30,1
Nordland	7,5	12,1	-0,9	4,5	5,3	26,7	14,7	30,3
Troms Romsa	9,2	13,5	-1,2	3,7	7,8	29,6	16,2	21,3
Finnmark Finnmárku	6,5	14,1	1,7	4,7	0,8	37,8	12,1	22,3
Svalbard[4]	11,8	17,1	0,3	0,0	3,3	20,0	9,6	38,0

[1] Gjeld funksjonen 370 Bibliotek. Folkebibliotek er største utgift totalt, men òg andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. [2] Gjeld funksjonane 380 og 381. [3] Gjeld funksjonane 385 og 386. [4]Svalbard er ikkje med i totalsummen.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 1 000 kroner

	Aktivitetstilbod for barn og unge	Folkebibliotek	Kino	Museum	Kunst - formidling	Idrett[1]	Kultur- og musikkskolar	Andre kultur-aktivitetar[2]
2006	50 576	55 080	10 154	71 625	16 924	1 486 843	11 047	405 562
2007	87 958	75 997	35 821	99 715	28 723	2 038 808	11 421	852 732
2008	111 870	61 259	14 949	142 593	36 253	2 523 518	20 656	1 043 012
2009	35 202	72 654	11 286	115 625	79 462	3 308 660	7 610	1 695 872
2010	22 721	65 102	64 092	105 759	108 632	3 435 366	14 454	1 522 979
2011	24 657	64 242	71 346	95 042	123 158	3 124 642	18 521	1 384 456
2012	22 143	127 940	20 451	66 244	41 432	2 894 172	56 760	1 286 443
2013	21 361	166 598	38 217	55 869	27 664	2 671 739	67 959	1 499 223
2014	34 346	141 221	21 466	32 911	60 024	2 837 487	22 405	1 466 791
2015	23 615	98 084	31 503	45 878	61 249	2 843 677	8 368	1 737 019
2016	38 942	66 393	6 109	29 622	45 118	3 317 873	11 216	1 983 723
Gjennomsnitt 2014-2016	32 301	101 899	19 693	36 137	55 464	2 999 679	13 996	1 729 178
Østfold	654	2 457	1 264	42	3 053	140 873	874	37 245
Akershus	1 256	6 969	771	5 455	3 461	350 530	1 551	130 993
Oslo	11 343	13 477	-	60	29 910	369 340	34	501 319
Hedmark	235	4 194	4 526	583	193	152 461	329	47 849
Oppland	2 000	1 145	122	2	384	96 107	4 225	57 047
Buskerud	2 771	5 839	186	475	236	85 616	696	31 473
Vestfold	6	777	208	953	1 470	93 518	25	39 021
Telemark	711	605	1 270	473	214	57 557	327	12 497
Aust-Agder	1 315	2 275	-68	2 949	496	54 319	209	29 815
Vest-Agder	3 162	7 563	-3	535	5 132	192 324	209	61 844
Rogaland	816	6 550	853	5 908	4 427	333 162	326	102 814
Hordaland	1 891	1 802	70	1 351	3 282	266 915	1 077	104 231
Sogn og Fjordane	501	753	1 401	940	875	45 563	550	18 139
Møre og Romsdal	726	1 066	417	1 625	36	250 972	216	67 328
Sør-Trøndelag	2 714	10	216	709	813	140 505	332	67 207
Nord-Trøndelag	1 167	5 152	0	1 717	110	82 162	2 036	116 531
Nordland	575	37 993	7 285	2 779	1 000	133 896	146	234 024
Troms Romsa	420	1 281	561	0	371	80 257	740	66 301
Finnmark Finnmárku	38	1 990	613	9 582	0	73 600	93	3 501

[1] Gjeld funksjonane 380 og 381. [2] Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.5. Frivillige lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17[1]

Lag/ foreining	Talet på lag/ foreiningar					Samla driftstilskot. 1 000 kroner				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**20 155**	**19 614**	**19 344**	**18 469**	**19 225**	**676 573**	**643 889**	**695 492**	**723 215**	**786 573**
Frivillige barne- og ungdomsforeiningar	5 279	4 867	4 911	4690	4498	156 567	148 741	156 293	173 480	191 762
Idrettslag/skyttarlag	4 916	5 019	4 915	4848	5119	313 623	325 679	368 123	367 575	405 265
Andre foreiningar	9 960	9 728	9 518	8931	9608	206 383	169 469	171 076	182 160	189 546

[1]Barne- og ungdomstiltak og tilskot til frivillige lag og foreiningar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

2. Frivillig innsats

2.1. Nokre resultat

61 prosent har gjort frivillig arbeid

I internasjonal samanheng finn det stad mykje frivillig arbeid i Noreg, eit kjenneteikn som Noreg deler med dei andre skandinaviske landa. Det rører store delar av befolkninga på ulike måtar, anten det er som frivillige eller mottakarar av frivillige tenester. I ei undersøking utført av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Institutt for samfunnsforsking (ISF) i 2014, svarte 61 prosent av dei spurde at dei hadde gjort frivillig arbeid for ein eller fleire organisasjonar dei siste 12 månadene (Folkestad, Christensen, Strømsnes og Selle, 2015 og Revold, 2015). Den frivillige, ulønna innsatsen i satellittrekneskapen byggjer på data frå denne spørjeundersøkinga.

Dei årlege levekårsundersøkingane som SSB gjennomfører tek opp spørsmål om frivillig innsats kvart tredje år. Dei to siste gongane det vart spurt om frivillig innsats var i 2014 og 2017, og begge åra var det 38 prosent som svarte at dei hadde utført gratisarbeid for organisasjonar dei siste 12 månadene. Noko av grunnen til at delane er ulike, kan vere at undersøkingane er utførte på ulike måtar. Det kan mellom anna ha innverknad på nivået på frivillig arbeid om frivillig arbeid vert målt i ei eiga undersøking eller om det inngår i ei undersøking med andre tema, slik som tilfellet er for levekårsundersøkingane. Undersøkingar under overskrifta frivillig arbeid når i større grad personar som har utført slikt arbeid, medan dei som ikkje har utført slikt arbeid i større grad takkar nei til å ta del (Folkestad mfl.).

Ei anna utfordring har vist seg å vere at respondentar, spesielt i telefonintervju, kan vere mindre villige til å svare at dei faktisk ikkje har teke del. Frivilligheit kan ha eit normativt element i seg som gjer at det er sosialt ønskeleg å seie at ein har delteke i slikt arbeid. Kva folk seier dei gjer er ikkje nødvendigvis det same som kva dei faktisk gjer.

Levekårsundersøkinga til SSB kan underestimere delen noko, fordi folk ikkje hugsar eller tenkjer over alt dei har gjort når dei ikkje får ramsa opp alle dei ulike typane organisasjonar dei kan ha gjort ein frivillig innsats for. Truleg er dette eit større problem mellom dei som gjer noko, men ikkje mykje frivillig arbeid.
For ein breiare diskusjon om dette, sjå Folkestad m. fl. side 18-22.

148 000 frivillige årsverk

Satellittrekneskapen for frivillige og ideelle organisasjonar viser at den frivillige innsatsen i Noreg utgjorde nærare 148 000 årsverk i 2015 (Statistisk sentralbyrå 2017, 12.10). Samanlikna med 2007 var dette høgt då det dette året vart utført vel 114 000 årsverk. Det har dermed vore ein auke i det frivillige arbeidet på 33 400 årsverk, noko som svarar til ein vekst på vel 29 prosent i denne perioden.

Satellittrekneskapen for ideelle og frivillige organisasjonar vart etablert på grunn av behov for auka kunnskap om ideell og frivillig sektor i Noreg. Det er difor føremålstenleg å kunne systematisere grunnleggjande statistikk om frivillig sektor.

Aktørane innanfor ideelle og frivillige organisasjonar er av ulik omfang, frå små lag og foreiningar til store, internasjonale organisasjonar. Aktivitetane deira spenner over mange område, og gjennom tenesteproduksjonen sin og omfangsrike frivillige innsats, bidreg frivillige til å oppfylle viktige mål i velferdssamfunnet. Satellittrekneskapen viser dei ulike aktivitetane til desse organisasjonane, korleis dei finansierer tenesteproduksjonen sin og gjer eit overslag på verdien av det frivillige arbeidet som hushalda gjer gjennom organisasjonane.

Satellittrekneskapen viser at talet på frivillige årsverk heldt seg ganske konstant til og med 2010, sjå figur 2.1. Før 2011 voks talet på årsverk med 0,2 prosent kvart år,

medan i 2011 var auken på 6,6 prosent, og i åra mellom 2011 og 2014 har auken vore på over 6 prosent jamført med året før. Det har ikkje vore noko ny undersøking i 2015, difor er dei siste tilgjengelege tala frå 2014 slik at det er desse tala som ligg til grunn for overslaga i 2015.

Figur 2.1. Talet på ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar

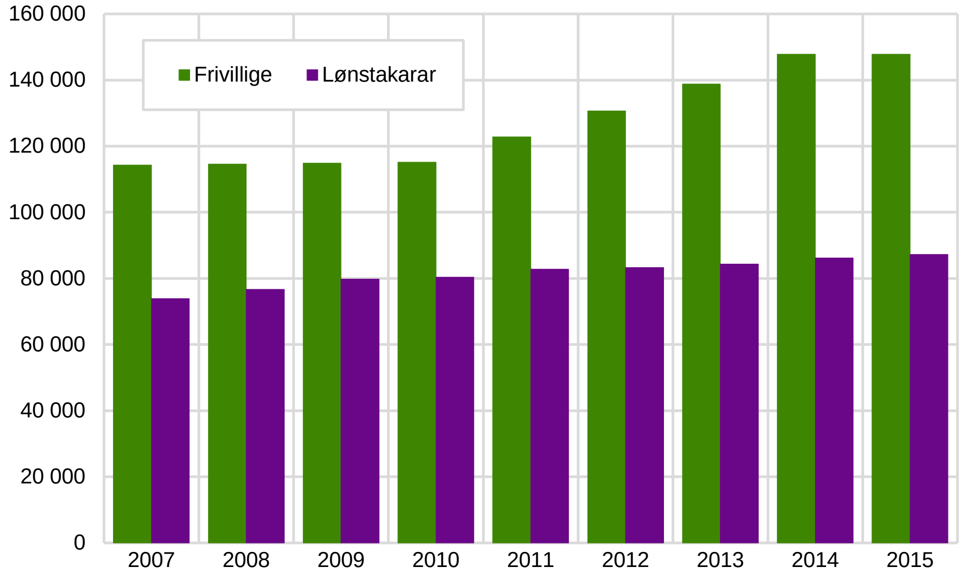

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

23 prosent av dei frivillige årsverka innanfor idretten

Kultur og fritid er den største gruppa kor vi finn frivillig innsats. I 2014 vart det utført om lag 71 600 frivillige årsverk innanfor denne gruppa som åleine utgjer nær halvparten av alle dei frivillige årsverka. Idretten er den største undergruppa når det gjeld frivillige årsverk innanfor kultur og fritid. I 2014 stod idretten for 34 300 av dei totale frivillige årsverka, noko som svarar til 23 prosent.

Den lønte sysselsettinga i organisasjonane svara til 87 200 årsverk i 2015. Dette er ein auke på 1,2 prosent frå året før. I 2015 dekte hushalda 44 prosent av drifts-kostnadane i organisasjonane i tillegg til den frivillige innsatsen, sjå tabell 2.3.

Verdien av frivillig innsats - 73,5 mrd. kroner i 2015

Verdien av den frivillige innsatsen er utrekna til 73,5 milliardar kroner i 2015, sjå tabell 2.4. Måten det er utrekna på, er å finne kor mykje det ville ha kosta å erstatte det frivillige arbeidet med lønt arbeidskraft, slik at vi finn den såkalla «replacement cost» eller omtala som «lønskostnadsekvivalenten». Verdien av det ulønte arbeidet i 2008 vart utrekna til 55,2 milliardar kroner, slik at frå 2008 til 2015 har verdien av den frivillige innsatsen vakse med 18,3 milliardar kroner, eller 33 prosent. Vi ser òg av tabell 2.4 at lønnskostnadsekvivalenten for kategorien kultur og fritid er 34,9 milliardar kroner og er den kategorien som i verdi medverkar mest med frivillig innsats.

Dei ideelle og frivillige organisasjonane står for ei verdiskaping, bruttoprodukt inklusive ulønt arbeid, på 130,2 milliardar kroner, sjå tabell 2.4. Dette er den økonomiske meirverdien som følgje av tenesteproduksjonen i organisasjonane.

Statistisk sentralbyrå (2017, 12.10): «Medregnet verdien av den frivillige innsatsen, ville organisasjonenes samlede bruttoprodukt utgjort omtrent 5 prosent av BNP for Fastlands-Norge i 2015».

Resultat frå levekårsundersøkinga er at medlemmer i idrettsorganisasjonar var mest aktive i frivillig arbeid (Statistisk sentralbyrå 2017, 11.13). Nær halvparten av foreldre med barn i skolealder har gjort ein gratis innsats for eit idrettslag dei siste

12 månadene. Av alle, uansett om dei hadde barn i skolealder eller ikkje, svarte 16 prosent at dei hadde utført gratisarbeid for idrettslag dei siste 12 månadene, og delen menn som utførte gratisarbeid var høgare i høve til delen kvinner, høvesvis 18 prosent menn og 13 prosent kvinner, sjå figur 2.2. Totalt var delen høgast i aldersgruppa 25-44 år, 21 prosent av befolkninga i denne aldersgruppa hadde utført gratisarbeid for idrettslag, sjå figur 2.2.

Figur 2.2. Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder, 2017

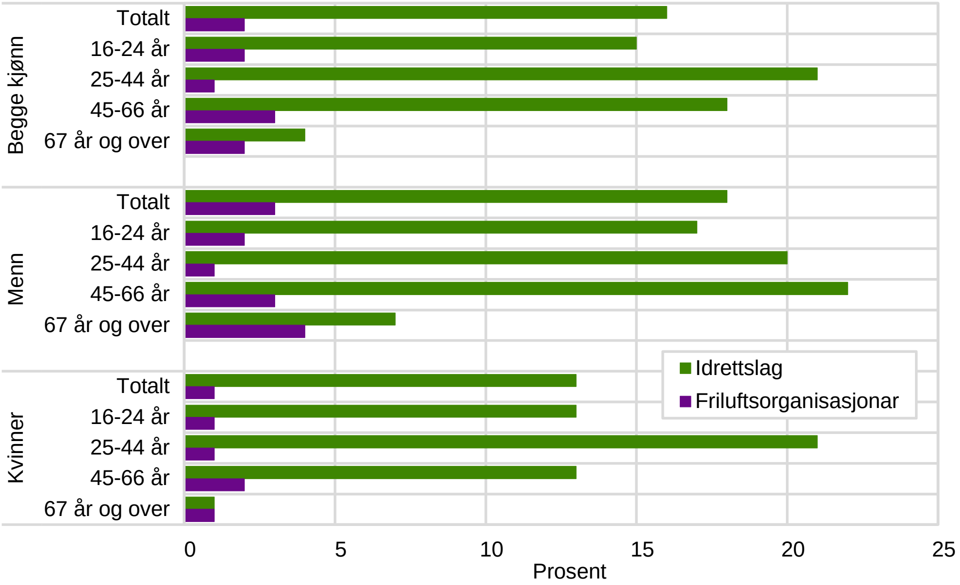

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå

2.2. Om statistikken

Satellittrekneskapen

Den ordinære nasjonalrekneskapen tek ikkje med frivillig arbeid. I satellittrekneskapen reknar ein ut verdien av den frivillige, ulønte arbeidsinnsatsen. Satellittrekneskapen inkluderer og verdset ulønt arbeidsinnsats og går difor utanfor rammene til den ordinære nasjonalrekneskapen der frivillig arbeid ikkje er verdsett. Det betyr at det berre er verdiskapinga til den betalte arbeidskrafta som er direkte samanliknbar med tala frå nasjonalrekneskapen. Utrekninga av frivillig arbeid vert gjort ved å gå ut frå at lønskostnadene per årsverk for frivillig arbeid er dei same som for lønt arbeid innanfor dei respektive aktivitetskategoriane. Aktivitetskategoriane følgjer International Classification of Non-Profit Organisations (ICNPO).

Endring i metode frå 2013 til 2014

Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønt arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på frivillige årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønte timeverk når det gjeld gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskoleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har ein derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønte arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønte.

Satellittrekneskapen byggjer på statistikk frå mange ulike kjelder. Ulike definisjonar og måtar å vidarearbeide tal på, kan føre til at publiserte tal frå satellittrekneskapen nødvendigvis ikkje er nøyaktig like dei publiserte tala frå kjeldestatistikkane.

Dei sameinte nasjonane (SN) har utarbeidd retningsliner for handsaming av frivillige organisasjonar innanfor nasjonalrekneskapsystemet (SN 2003). Dette rammeverket gjer at ein kan samanlikne frivillig innsats over tid og mellom land. Det er jamvel viktig å vere klar over at land organiserer velferdstenestene sine ulikt. I nokre land vil til dømes sjukehusa vere ein del av offentleg forvaltning, men i andre land kan dei vere organiserte som ideelle verksemder. Ulik grensedraging mellom offentleg forvaltning og ideell verksemd vil dermed påverke tala for ideelle og frivillige organisasjonar.

Frå og med 2011 omfattar satellittrekneskapen òg inntektene til organisasjonane, og representerer dermed eit fullstendig rekneskapssystem for den frivillige sektoren.

Levekårsundersøkinga

Statistisk sentralbyrå gjennomfører årleg levekårsundersøkinga Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC). Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ei årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema vert tekne opp att med ein syklus på tre år. I 2011, 2014 og 2017 var temaet friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. I 2012 og 2015 var temaet bustad og butilhøve og i 2013 og 2016 var temaet idrett og fysisk aktivitet. Det vert kvart tredje år gjennomført eigne undersøkingar for helse, omsorg og sosial kontakt (sist i 2015) og arbeidstilhøve og arbeidsmiljø (sist i 2016).

Populasjonen er personar i alderen 16 år og over som er busette i Noreg og som ikkje bur på institusjon. Utvalet til EU-SILC vert trekt som eit tilfeldig utval og bruttoutvalet består av 11 500 personar.

Frå og med 2011 er datafangsten for dei nasjonale tema i levekårsundersøkingane samordna med levekårsundersøkinga EU-SILC. EU-SILC er ei europeisk utvalsundersøking om inntekt, sosial ekskludering og levekår som er samordna via Eurostat, statistikkontoret for EU, og forankra i det europeiske statistiske systemet (ESS).

Undersøking av frivillig innsats i 2014

I 2014 gjennomførte SSB ei undersøking på oppdrag for Institutt for Samfunnsforskning (ISF) om frivillig innsats. Undersøkinga vart gjennomført som ei telefonundersøking i november og desember i 2014. Formålet med undersøkinga var å kartleggje deltaking i frivillige organisasjonar, både i form av frivillig arbeid og økonomisk støtte. Det vart trekt eit tilfeldig utval på 3 400 personar frå folkeregisteret mellom personar i alderen 16-79 år.

Referansar

Folkestad, B., Christensen, D. A., Strømsnes, K. og Selle, P. (2015): *Frivillig innsats i Noreg 1998-2014. Kva kjenneteikner dei frivillige og kva har endra seg?* Senter for forsking på sivilsamfunn og frivillig sektor. Henta frå https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2445372

SN (2003): *Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Account. Henta frå* http://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf

Statistisk sentralbyrå (2017, 13.11): *Mest frivillig arbeid for idrettslagene.* Henta frå https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/mest-frivillig-arbeid-for-idrettslagene

Statistisk sentralbyrå (2017, 12.10): *Frivillig innsats tilsvarende 74 milliarder.* Henta frå https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/frivillig-innsats-tilsvarende-74-milliarder

Statistisk sentralbyrå (2015, 05.01): *Organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, levekårsundersøkelsen, 2014. Høy samfunnsdeltakelse blant yrkesarktive.* Henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt

Revold, Mathias Killengreen (2015): Undersøkelse om frivillig innsats 2014. Dokumentasjonsrapport. Notater 2015/25. Statistisk sentralbyrå, henta frå https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/_attachment/227675?_ts=150c7859580

Meir informasjon

Dam, K. W. og Westberg, N. B. (2012): *Dokumentasjon av satelittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner.* Notater 23/2012. Statistisk sentralbyrå. Henta frå http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201223/notat_201223.pdf

Sandvik, Lene og Revold, Mathias Killengreen (2015): *Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2014, Tema: friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk.* Dokumentasjonsrapport. Statistisk sentralbyrå, Notater 2015/18. Henta frå https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/221524?_ts=1598c81dcb0

Åbyholm, Thom (2015): *Arbeid i ideelle og frivillige organisasjoner. Idrettsbevegelsen jobber mest frivillig.* Statistisk sentralbyrå. Henta frå http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/idrettsbevegelsen-jobber-mest-frivillig

Tabell 2.1. Lønte og ulønte årsverk[1] i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lønstakarar og ulønte/frivillige								
I alt	**191 340**	**194 680**	**195 545**	**205 445**	**213 885**	**223 100**	**233 919**	**234 981**
Kultur og fritid	73 281	74 325	74 558	77 261	79 249	79 809	81 054	81 151
Av dette idrett	31 665	32 850	33 353	34 412	35 763	36 801	37 945	38 002
Utdanning og forsking	19 848	20 672	21 228	21 795	22 922	23 663	24 376	24 866
Helse	20 381	20 329	20 952	21 430	22 939	23 692	25 068	25 065
Sosiale tenester	23 870	24 449	24 730	26 647	27 267	30 716	33 050	34 061
Miljøvern	2 277	2 278	2 269	2 994	3 874	5 124	6 627	6 635
Lokalmiljø og bustad	14 328	14 040	14 108	14 053	14 199	13 975	14 278	14 124
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	9 734	10 481	10 046	11 371	11 052	11 973	11 590	10 764
Frivilligsentralar	216	236	248	258	255	252	255	260
Internasjonale organisasjonar	5 325	5 743	5 304	5 749	6 373	5 728	7 540	7 544
Religion	10 110	10 237	10 320	11 551	12 837	14 287	15 567	15 597
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	11 970	11 890	11 783	12 424	12 942	13 862	14 515	14 915
Ulønte/frivillige[2]								
I alt	**114 616**	**114 903**	**115 149**	**122 766**	**130 630**	**138 769**	**147 778**	**147 778**
Kultur og fritid	63 067	63 639	64 211	66 393	68 590	70 539	71 637	71 637
Av dette idrett	27 810	28 754	29 679	30 908	32 183	33 357	34 337	34 337
Utdanning og forsking	6 685	7 064	7 452	8 089	8 786	9 503	10 231	10 231
Helse	6 594	6 304	6 006	6 902	7 909	9 028	10 218	10 218
Sosiale tenester	4 032	3 791	3 551	4 331	5 265	6 378	7 665	7 665
Miljøvern	2 081	2 065	2 044	2 709	3 589	4 741	6 217	6 217
Lokalmiljø og bolig	13 187	12 909	12 907	12 742	12 894	13 026	13 067	13 067
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4 498	4 764	4 605	5 306	5 031	5 534	5 009	5 009
Internasjonale organisasjonar	3 075	3 337	3 410	4 111	4 678	4 246	5 962	5 962
Religion	7 435	7 424	7 396	8 344	9 404	10 555	11 745	11 745
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3 962	3 606	3 567	3 837	4 485	5 221	6 027	6 027
Lønstakarar								
I alt	**76 724**	**79 777**	**80 396**	**82 768**	**83 278**	**84 313**	**86 143**	**87 204**
Kultur og fritid	10 214	10 686	10 347	10 868	10 659	9 271	9 418	9 515
Av dette idrett	3 855	4 096	3 674	3 504	3 580	3 443	3 608	3 664
Utdanning og forsking	13 163	13 608	13 776	13 706	14 136	14 160	14 145	14 635
Helse	13 787	14 025	14 946	14 528	15 029	14 664	14 850	14 847
Sosiale tenester	19 838	20 658	21 179	22 316	22 003	24 339	25 385	26 396
Miljøvern	196	213	225	285	285	383	410	418
Lokalmiljø og bolig	1 141	1 131	1 201	1 310	1 304	949	1 211	1 057
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 236	5 717	5 441	6 065	6 021	6 439	6 581	5 755
Frivilligsentralar	216	236	248	258	255	252	255	260
Internasjonale organisasjonar	2 250	2 406	1 894	1 638	1 694	1 483	1 579	1 582
Religion	2 675	2 813	2 924	3 207	3 433	3 732	3 822	3 852
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	8 008	8 284	8 216	8 587	8 457	8 641	8 487	8 887

[1] Ulønte årsverk er berre kartlagde for åra 2004, 2009 og 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For åra 2004 til 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i frivillig innsats basert på undersøkingane i 2004 og 2009. Overslaget for frivillige årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar også med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 basert på undersøkinga i 2014.[2]Frivillig, ulønt arbeid ved Frivilligsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2. Lønte og ulønte årsverk[1] i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lønstakarar og ulønte/frivillige							
I alt	**1,8**	**0,4**	**5,1**	**4,1**	**4,3**	**4,9**	**0,5**
Kultur og fritid	1,4	0,3	3,6	2,6	0,7	1,6	0,1
Av dette idrett	3,7	1,5	3,2	3,9	2,9	3,1	0,2
Utdanning og forsking	4,2	2,7	2,7	5,2	3,2	3,0	0,2
Helse	-0,3	3,1	2,3	7,0	3,3	5,8	0,0
Sosiale tenester	2,4	1,1	7,8	2,3	12,6	7,6	3,1
Miljøvern	0,0	-0,4	32,0	29,4	32,3	29,3	0,1
Lokalmiljø og bustad	-2,0	0,5	-0,4	1,0	-1,6	2,2	-1,1
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	7,7	-4,2	13,2	-2,8	8,3	-3,2	-7,1
Frivilligsentralar	9,3	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0
Internasjonale organisasjonar	7,8	-7,6	8,4	10,9	-10,1	31,6	0,1
Religion	1,3	0,8	11,9	11,1	11,3	9,0	0,2
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-0,7	-0,9	5,4	4,2	7,1	4,7	2,8
Ulønte/frivillige[2]							
I alt	**0,2**	**0,2**	**6,6**	**6,4**	**6,2**	**6,5**	**0,0**
Kultur og fritid	0,9	0,9	3,4	3,3	2,8	1,6	0,0
Av dette idrett	3,4	3,2	4,1	4,1	3,6	2,9	0,0
Utdanning og forsking	5,7	5,5	8,5	8,6	8,2	7,7	0,0
Helse	-4,4	-4,7	14,9	14,6	14,1	13,2	0,0
Sosiale tenester	-6,0	-6,3	22,0	21,6	21,1	20,2	0,0
Miljøvern	-0,8	-1,0	32,5	32,5	32,1	31,1	0,0
Lokalmiljø og bustad	-2,1	0,0	-1,3	1,2	1,0	0,3	0,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5,9	-3,3	15,2	-5,2	10,0	-9,5	0,0
Internasjonale organisasjonar	8,5	2,2	20,6	13,8	-9,2	40,4	0,0
Religion	-0,2	-0,4	12,8	12,7	12,2	11,3	0,0
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-9,0	-1,1	7,6	16,9	16,4	15,4	0,0
Lønstakarar							
I alt	**4,0**	**0,8**	**3,0**	**0,6**	**1,2**	**2,2**	**1,2**
Kultur og fritid	4,6	-3,2	5,0	-1,9	-13,0	1,6	1,0
Av dette idrett	6,2	-10,3	-4,6	2,2	-3,8	4,8	1,6
Utdanning og forsking	3,4	1,2	-0,5	3,1	0,2	-0,1	3,5
Helse	1,7	6,6	-2,8	3,4	-2,4	1,3	0,0
Sosiale tenester	4,1	2,5	5,4	-1,4	10,6	4,3	4,0
Miljøvern	8,7	5,6	26,7	0,0	34,4	7,0	2,0
Lokalmiljø og bustad	-0,9	6,2	9,1	-0,5	-27,2	27,6	-12,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	9,2	-4,8	11,5	-0,7	6,9	2,2	-12,6
Frivilligsentralar	9,3	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0
Internasjonale organisasjonar	6,9	-21,3	-13,5	3,4	-12,5	6,5	0,2
Religion	5,2	3,9	9,7	7,0	8,7	2,4	0,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,4	-0,8	4,5	-1,5	2,2	-1,8	4,7

[1] Ulønte årsverk er berre kartlagde for åra 2004, 2009 og 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For åra 2004 til 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i frivillig innsats basert på undersøkingane i 2004 og 2009. Overslaget for frivillige årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar også med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 basert på undersøkinga i 2014.[2]Frivillig, ulønt arbeid ved Frivilligsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.3. Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2015. Millionar kroner og prosent.

	Alle finansieringskjelder	Staten	Kommunar og fylkeskommunar	Hushald	Andre finansieringskjelder
I alt	**107 385**	**29 286**	**17 257**	**46 758**	**14 084**
Kultur og fritid	17 688	3 238	1 508	11 061	1 881
Av dette idrett	8 694	1 512	917	4 949	1 315
Utdanning og forsking	15 529	8 439	1 299	2 897	2 894
Helse	11 075	7 292	3 127	657	-
Sosiale tenester	19 397	4 464	10 330	4 268	335
Miljøvern	637	145	58	323	111
Lokalmiljø og bustad	10 671	-	-	10 671	-
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	8 848	3 265	455	4 645	484
Frivilligsentralar	158	116	26	13	3
Internasjonale organisasjonar	1 871	780	6	936	150
Religion	5 958	1 548	449	3 914	47
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	15 553	-	-	7 374	8 179
			Prosent		
I alt	100,0	**27,3**	**16,1**	**43,5**	**13,2**
Kultur og fritid	100,0	18,3	8,5	62,5	10,6
Av dette idrett	100,0	17,4	10,6	56,9	15,1
Utdanning og forsking	100,0	54,3	8,4	18,6	18,6
Helse	100,0	65,8	28,2	5,9	0,0
Sosiale tenester	100,0	23,0	53,3	22,0	1,7
Miljøvern	100,0	22,8	9,1	50,7	17,4
Lokalmiljø og bustad	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	100,0	36,9	5,1	52,5	5,5
Frivilligsentralar	100,0	73,3	16,5	8,2	1,9
Internasjonale organisasjonar	100,0	41,7	0,4	50,0	8,0
Religion	100,0	26,0	7,5	65,7	0,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	100,0	0,0	0,0	47,4	52,6

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produksjon inklusive ulønt arbeid								
I alt	**128 875**	**135 946**	**141 307**	**149 787**	**160 449**	**173 982**	**174 858**	**180 925**
Kultur og fritid	45 303	47 627	48 972	48 699	51 651	54 022	51 578	52 634
Av dette idrett	20 577	21 667	22 113	22 220	23 859	25 571	25 084	25 517
Utdanning og forsking	14 516	15 724	16 594	17 936	19 144	20 360	19 773	20 649
Helse	10 446	10 747	10 567	11 909	12 907	13 938	15 623	16 788
Sosiale tenester	13 335	13 935	14 792	16 005	17 040	19 261	21 982	23 684
Miljøvern	1 463	1 543	1 601	1 952	2 543	3 491	3 584	3 678
Lokalmiljø og bustad	12 575	12 800	13 777	14 409	15 409	17 074	16 333	17 054
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	8 498	9 495	9 748	11 232	11 354	12 694	12 339	11 295
Frivilligsentralar	102	113	126	136	140	145	150	158
Internasjonale organisasjonar	2 763	3 064	3 230	3 468	3 927	3 634	4 674	4 786
Religion	6 987	7 407	7 892	9 170	10 405	11 937	11 421	11 700
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	12 886	13 491	14 009	14 872	15 930	17 426	17 401	18 500
Bruttoprodukt inklusive ulønt arbeid								
I alt	**93 152**	**97 774**	**101 435**	**108 456**	**117 044**	**127 740**	**125 471**	**130 188**
Kultur og fritid	36 472	38 106	39 626	38 988	41 440	44 437	41 079	42 129
Av dette idrett	16 356	17 183	17 931	17 809	18 977	20 603	19 857	20 389
Utdanning og forsking	10 852	11 812	12 581	13 897	14 840	15 881	15 283	15 955
Helse	8 618	8 820	8 613	10 060	10 964	11 884	13 419	14 513
Sosiale tenester	9 914	10 266	10 831	12 247	13 166	14 852	16 987	18 079
Miljøvern	1 288	1 337	1 390	1 763	2 355	3 229	3 295	3 377
Lokalmiljø og bustad	6 380	6 490	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 170	5 770	5 910	6 954	7 024	7 866	7 077	6 698
Frivilligsentralar	86	95	106	114	117	122	126	132
Internasjonale organisasjonar	2 198	2 427	2 341	2 584	2 993	2 787	3 706	3 813
Religion	5 262	5 542	5 853	6 884	7 891	9 116	8 337	8 592
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6 912	7 109	7 371	7 771	8 505	9 493	9 202	9 871
Lønskostnadsekvivalent[1] for ulønt arbeid								
I alt	**55 200**	**57 132**	**59 579**	**62 213**	**68 887**	**76 860**	**71 856**	**73 541**
Kultur og fritid	30 758	31 977	33 403	32 175	34 592	37 768	34 169	34 946
Av dette idrett	13 560	14 204	15 034	14 836	15 965	17 389	16 449	16 823
Utdanning og forsking	3 524	3 875	4 265	5 022	5 599	6 022	4 991	5 120
Helse	2 864	2 812	2 790	3 088	3 648	4 359	5 567	5 713
Sosiale tenester	1 610	1 534	1 542	1 870	2 371	2 980	4 177	4 287
Miljøvern	1 186	1 221	1 263	1 567	2 145	2 936	2 974	3 041
Lokalmiljø og bustad	5 872	5 967	6 235	6 524	7 038	7 525	6 241	6 383
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2 164	2 379	2 410	3 075	3 011	3 432	2 392	2 447
Internasjonale organisasjonar	1 228	1 363	1 437	1 800	2 132	2 005	2 850	2 915
Religion	3 731	3 868	4 027	4 835	5 628	6 546	5 614	5 742
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	2 263	2 136	2 208	2 258	2 725	3 288	2 881	2 947
Lønskostnadar lønstakarar og ulønte								
I alt	**89 705**	**94 105**	**98 191**	**103 900**	**112 344**	**122 627**	**119 903**	**123 724**
Kultur og fritid	35 188	36 762	38 212	37 455	39 990	42 757	39 392	40 313
Av dette idrett	15 247	16 020	16 704	16 518	17 741	19 184	18 373	18 838
Utdanning og forsking	10 406	11 279	11 885	13 207	14 239	14 985	14 160	15 099
Helse	8 332	8 525	9 130	9 619	10 602	11 442	12 946	13 413
Sosiale tenester	9 431	9 784	10 347	11 472	12 267	14 359	16 460	17 438
Miljøvern	1 288	1 336	1 390	1 732	2 315	3 173	3 234	3 314
Lokalmiljø og bustad	6 381	6 490	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4 891	5 469	5 472	6 587	6 613	7 424	6 585	6 200
Frivilligsentralar	85	95	106	113	116	120	124	131
Internasjonale organisasjonar	2 115	2 333	2 235	2 517	2 904	2 705	3 616	3 701
Religion	5 124	5 389	5 679	6 693	7 682	8 860	8 050	8 254
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6 464	6 643	6 922	7 310	7 865	8 729	8 374	8 834

[1] Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønt arbeid frå 2013 til 2014, mens talet på frivillige årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønte timeverk: gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskoleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønte arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønte.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.5. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produksjon inklusive ulønt arbeid								
I alt	**7,3**	**5,5**	**3,9**	**6,0**	**7,1**	**8,4**	**0,5**	**3,5**
Kultur og fritid	6,7	5,1	2,8	-0,6	6,1	4,6	-4,5	2,0
Av dette idrett	4,8	5,3	2,1	1,0	7,4	7,2	-2,0	1,7
Utdanning og forsking	8,0	8,3	5,5	8,1	6,7	6,4	-2,9	4,4
Helse	5,5	2,9	-1,7	12,7	8,4	8,0	12,1	7,5
Sosiale tenester	4,6	4,5	6,2	9,8	6,5	13,0	14,1	7,7
Miljøvern	21,8	5,5	3,7	21,9	30,3	37,3	2,7	2,6
Lokalmiljø og bustad	9,4	1,8	7,6	4,0	6,9	10,8	-4,3	4,4
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,7	11,7	2,7	14,4	1,1	11,8	-2,8	-8,5
Frivilligsentralar	8,5	10,8	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3
Internasjonale organisasjonar	8,6	10,9	5,4	7,4	13,2	-7,5	28,6	2,4
Religion	7,5	6,0	6,6	16,2	13,5	14,7	-4,3	2,4
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6,7	4,7	3,8	6,2	7,1	9,4	-0,1	6,3
Bruttoprodukt inklusive ulønt arbeid								
I alt	**6,6**	**5,0**	**3,7**	**6,6**	**7,9**	**9,1**	**-1,8**	**3,8**
Kultur og fritid	6,1	4,5	4,0	-1,6	6,3	7,2	-7,6	2,6
Av dette idrett	5,5	5,1	4,4	-0,7	6,6	8,6	-3,6	2,7
Utdanning og forsking	8,4	8,8	6,5	10,5	6,8	7,0	-3,8	4,4
Helse	5,0	2,3	-2,3	16,8	9,0	8,4	12,9	8,2
Sosiale tenester	5,3	3,6	5,5	10,5	7,5	12,8	14,4	6,4
Miljøvern	20,3	3,8	3,9	25,7	33,6	37,1	2,0	2,5
Lokalmiljø og bustad	3,5	1,7	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	12,1	11,6	2,4	17,7	1,0	12,0	-10,0	-5,4
Frivilligsentralar	8,9	10,5	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8
Internasjonale organisasjonar	12,9	10,4	-3,6	10,4	15,8	-6,9	33,0	2,9
Religion	7,4	5,3	5,6	17,6	14,6	15,5	-8,5	3,1
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	5,0	2,8	3,7	5,4	9,4	11,6	-3,1	7,3
Lønskostnadsekvivalent[1] for ulønt arbeid[2]								
I alt	**5,4**	**3,5**	**4,3**	**4,4**	**10,7**	**11,6**	**-6,5**	**2,3**
Kultur og fritid	5,4	4,0	4,5	-3,7	7,5	9,2	-9,5	2,3
Av dette idrett	5,5	4,8	5,8	-1,3	7,6	8,9	-5,4	2,3
Utdanning og forsking	8,9	10,0	10,1	17,7	11,5	7,6	-17,1	2,6
Helse	1,1	-1,8	-0,8	10,7	18,1	19,5	27,7	2,6
Sosiale tenester	-0,6	-4,7	0,6	21,3	26,8	25,7	40,2	2,6
Miljøvern	20,5	3,0	3,4	24,1	36,9	36,9	1,3	2,3
Lokalmiljø og bustad	3,2	1,6	4,5	4,6	7,9	6,9	-17,1	2,3
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	13,1	9,9	1,3	27,6	-2,1	14,0	-30,3	2,3
Internasjonale organisasjonar	14,6	11,0	5,4	25,3	18,4	-6,0	42,1	2,3
Religion	6,5	3,7	4,1	20,1	16,4	16,3	-14,2	2,3
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-3,0	-5,6	3,4	2,3	20,7	20,7	-12,4	2,3
Lønskostnadar lønstakarar og ulønte								
I alt	**6,9**	**4,9**	**4,3**	**5,7**	**8,1**	**9,2**	**-2,2**	**3,2**
Kultur og fritid	6,1	4,5	4,0	-2,0	6,8	6,9	-7,9	2,3
Av dette idrett	5,5	5,1	4,3	-1,1	7,4	8,1	-4,2	2,5
Utdanning og forsking	11,2	8,4	5,4	9,9	7,8	5,2	-5,5	6,6
Helse	5,0	2,3	7,1	5,4	10,2	7,9	13,1	3,6
Sosiale tenester	5,9	3,7	5,8	10,9	6,9	17,1	14,6	5,9
Miljøvern	20,3	3,7	4,0	24,6	33,7	37,1	1,9	2,5
Lokalmiljø og bustad	3,5	1,7	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	11,6	11,8	0,0	20,2	0,4	12,3	-11,3	-5,8
Frivilligsentralar	7,6	11,8	11,6	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6
Internasjonale organisasjonar	13,2	10,3	-4,2	12,6	15,4	-6,9	33,7	2,4
Religion	7,1	5,2	5,4	17,9	14,8	15,3	-9,1	2,5
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4,0	2,8	4,2	5,6	7,6	11,0	-4,1	5,5

[1] Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for ulønt arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på frivillige årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje ulønte timeverk: gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskoleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det ulønte arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønte. [2]Frivillig, ulønt arbeid ved Frivilligsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.6. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produksjon eksklusive ulønt arbeid								
I alt	**73 674**	**78 814**	**81 663**	**86 821**	**90 510**	**97 122**	**103 001**	**107 385**
Kultur og fritid	14 545	15 650	15 569	16 524	17 059	16 254	17 409	17 688
Av dette idrett	7 017	7 463	7 079	7 384	7 894	8 182	8 635	8 694
Utdanning og forsking	10 992	11 849	12 329	12 914	13 545	14 339	14 782	15 529
Helse	7 582	7 935	7 777	8 821	9 260	9 579	10 056	11 075
Sosiale tenester	11 725	12 401	13 032	13 382	13 618	16 282	17 804	19 397
Miljøvern	277	322	338	385	398	555	610	637
Lokalmiljø og bustad	6 703	6 833	7 623	7 885	8 371	9 549	10 092	10 671
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	6 334	7 116	7 410	8 157	8 343	9 261	9 947	8 848
Frivilligsentralar	102	113	126	136	140	145	150	158
Internasjonale organisasjonar	1 535	1 701	1 793	1 668	1 795	1 629	1 824	1 871
Religion	3 256	3 539	3 865	4 335	4 777	5 391	5 807	5 958
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	10 623	11 355	11 801	12 614	13 205	14 138	14 520	15 553
Bruttoprodukt eksklusive ulønt arbeid								
I alt	**37 952**	**40 642**	**42 125**	**45 890**	**47 674**	**50 881**	**53 616**	**56 645**
Kultur og fritid	5 714	6 129	6 223	6 813	6 848	6 669	6 910	7 183
Av dette idrett	2 796	2 979	2 897	2 973	3 012	3 214	3 408	3 566
Utdanning og forsking	7 328	7 937	8 316	8 875	9 241	9 860	10 291	10 834
Helse	5 754	6 008	5 824	6 972	7 317	7 525	7 852	8 800
Sosiale tenester	8 304	8 732	9 546	10 024	10 312	11 872	12 810	13 791
Miljøvern	102	116	141	196	210	293	322	336
Lokalmiljø og bustad	508	523	580	671	712	548	720	646
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	3 006	3 391	3 497	3 879	4 013	4 434	4 685	4 251
Frivilligsentralar	86	95	106	114	117	122	126	132
Internasjonale organisasjonar	970	1 064	904	784	861	782	856	898
Religion	1 531	1 674	1 826	2 049	2 263	2 571	2 723	2 850
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4 649	4 973	5 163	5 513	5 779	6 205	6 321	6 924
Lønskostnadar for lønstakarar								
I alt	**34 504**	**36 973**	**38 758**	**41 687**	**43 457**	**45 765**	**48 047**	**50 184**
Kultur og fritid	4 430	4 785	4 809	5 280	5 398	4 989	5 223	5 367
Av dette idrett	1 687	1 816	1 670	1 682	1 776	1 795	1 924	2 015
Utdanning og forsking	6 882	7 404	7 755	8 185	8 640	8 963	9 169	9 978
Helse	5 468	5 713	6 341	6 531	6 955	7 082	7 379	7 700
Sosiale tenester	7 821	8 250	8 805	9 602	9 897	11 379	12 283	13 151
Miljøvern	102	115	127	165	170	237	261	272
Lokalmiljø og bustad	508	523	580	671	712	548	720	646
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2 727	3 090	3 073	3 513	3 602	3 991	4 193	3 753
Frivilligsentralar	85	95	105	113	116	120	124	131
Internasjonale organisasjonar	887	970	798	717	772	700	766	786
Religion	1 393	1 521	1 652	1 858	2 055	2 315	2 436	2 513
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4 201	4 507	4 714	5 052	5 140	5 441	5 493	5 887

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produksjon eksklusive ulønt arbeid								
I alt	**8,7**	**7,0**	**3,6**	**6,3**	**4,2**	**6,1**	**6,1**	**4,3**
Kultur og fritid	9,5	7,6	-0,5	6,1	3,2	-4,7	7,1	1,6
Av dette idrett	3,5	6,4	-5,1	4,3	6,9	3,6	5,5	0,7
Utdanning og forsking	7,7	7,8	4,1	4,7	4,9	5,9	3,1	5,1
Helse	7,3	4,7	-2,0	13,4	5,0	3,4	5,0	10,1
Sosiale tenester	5,3	5,8	5,1	2,7	1,8	11,0	9,3	8,9
Miljøvern	27,6	16,2	5,0	13,9	3,4	39,4	9,9	4,4
Lokalmiljø og bustad	15,4	1,9	11,6	3,4	6,2	14,1	5,7	5,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,0	12,4	4,1	10,1	2,3	11,0	7,4	-11,0
Frivilligsentralar	8,5	10,8	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3
Internasjonale organisasjonar	4,3	10,8	5,4	-7,0	7,6	-9,2	12,0	2,6
Religion	8,6	8,7	9,2	12,2	10,2	12,9	7,7	2,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	9,1	6,9	3,9	6,9	4,7	7,1	2,7	7,1
Bruttoprodukt eksklusive ulønt arbeid								
I alt	**8,5**	**7,1**	**3,6**	**8,9**	**3,9**	**5,7**	**5,4**	**5,6**
Kultur og fritid	10,4	7,3	1,5	9,5	0,5	-2,6	3,6	4,0
Av dette idrett	5,2	6,6	-2,8	2,6	1,3	6,7	6,0	4,6
Utdanning og forsking	8,1	8,3	4,8	6,7	4,1	6,7	4,4	5,3
Helse	7,0	4,4	-3,1	19,7	4,9	2,8	4,3	12,1
Sosiale tenester	6,5	5,2	9,3	5,0	2,9	10,0	7,9	7,7
Miljøvern	17,2	13,7	21,6	39,0	7,1	39,5	9,9	4,3
Lokalmiljø og bustad	6,5	3,0	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	11,3	12,8	3,1	10,9	3,5	10,5	5,7	-9,3
Frivilligsentralar	8,9	10,5	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8
Internasjonale organisasjonar	10,9	9,7	-15,0	-13,3	9,8	-9,2	9,5	4,9
Religion	9,5	9,3	9,1	12,2	10,4	13,6	5,9	4,7
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	9,4	7,0	3,8	6,8	4,8	7,4	1,9	9,5
Lønskostnadar for lønstakarar								
I alt	**9,4**	**7,2**	**4,8**	**7,6**	**4,2**	**5,3**	**5,0**	**4,4**
Kultur og fritid	11,8	8,0	0,5	9,8	2,2	-7,6	4,7	2,8
Av dette idrett	5,3	7,6	-8,0	0,7	5,6	1,1	7,2	4,7
Utdanning og forsking	12,4	7,6	4,7	5,5	5,6	3,7	2,3	8,8
Helse	7,3	4,5	11,0	3,0	6,5	1,8	4,2	4,4
Sosiale tenester	7,3	5,5	6,7	9,1	3,1	15,0	7,9	7,1
Miljøvern	17,2	12,8	10,4	29,9	3,0	39,4	10,1	4,2
Lokalmiljø og bustad	6,5	3,0	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10,5	13,3	-0,6	14,3	2,5	10,8	5,1	-10,5
Frivilligsentralar	7,6	11,8	10,5	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6
Internasjonale organisasjonar	11,3	9,4	-17,7	-10,2	7,7	-9,3	9,4	2,6
Religion	8,7	9,2	8,6	12,5	10,6	12,7	5,2	3,2
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	8,3	7,3	4,6	7,2	1,7	5,9	1,0	7,2

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og frivillige organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.8. Gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent

	Gratisarbeid for idrettslag			Gratisarbeid for friluftsorganisasjonar		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Begge kjønn	**16**	**16**	**16**	**3**	**2**	**2**
16-24 år	15	14	15	1	2	2
25-44 år	23	22	21	3	2	1
45-66 år	16	16	18	3	3	3
67- år	3	5	4	2	2	2
Menn i alt	**20**	**19**	**18**	**4**	**3**	**3**
16-24 år	19	17	17	2	2	2
25-44 år	23	24	20	4	2	1
45-66 år	22	20	22	5	4	3
67- år	6	9	7	3	4	4
Kvinner i alt	**13**	**13**	**13**	**1**	**1**	**1**
16-24 år	11	12	13	1	1	1
25-44 år	23	21	21	2	2	1
45-66 år	10	12	13	1	2	2
67- år	1	2	1	1	0	1
Heile landet	**16**	**16**	**16**	**3**	**2**	**2**
Oslo/Akershus	15	13	13	2	2	2
Austlandet elles	17	18	18	4	3	3
Agder og Rogaland	14	16	16	2	2	2
Vestlandet	17	16	16	2	2	2
Trøndelag	21	21	16	2	2	1
Nord-Noreg	17	16	15	2	1	3

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.9. Årsverk ved museum og samlingar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Årsverk i alt	**3 768**	**3 842**	**3 841**	**3 934**	**3 978**	**3 973**	**4 065**	**4 053**	**4 213**	**4 151**
Årsverk, lønt personale	3 568	3 639	3 634	3 727	3 782	3 778	3 863	3 865	4 016	3955
Av dette										
Årsverk, faste stillingar	2 657	2 675	2 716	2 792	2 844	2 868	2 952	2 999	3 086	3069
Frivillige årsverk	200	203	207	207	195	195	202	188	198	196
Årsverk, lønt personale, kjønn[1]										
Kvinner	1 922	1 909	1 922	1 946	2 006	2 033	2 078	2 111	2 218	2 177
Menn	1 846	1 730	1 712	1 779	1 776	1 745	1 784	1 753	1 797	1 777

[1] Før 2008 er frivillige årsverk medrekna.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

3. Nærings- og sysselsettingsstatistikk

3.1. Nokre resultat

3 prosent jobbar innanfor kulturell og kreativ næring

I 2016 hadde i underkant av 3 prosent av dei sysselsette i Noreg hovudjobben sin i kulturell og kreativ næring, og rundt halvparten av dei er kvinner. Kvinnedelen har vore nokså stabil dei siste åra. Jobbane i denne næringa er geografisk ujamt fordelte, og Oslo er det klart største fylket med 41 prosent av alle sysselsette i kulturell og kreativ næring. Fylka som omfattar dei største byane Oslo, Rogaland, Hordaland og Sør-Trøndelag, sysselset 61 prosent av totalen. Sysselsettings-statistikken omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande inkludert offentleg forvalting.

Meir enn 45 500 føretak var registrerte aktive per 1. januar 2016 i kulturell og kreativ næring. Omsetnaden i kulturnæringane i 2015 var på 83 milliardar kroner.

3.2. Sysselsetting

67 000 jobbar i ei kulturnæring

I perioden 2014 til 2016 var det ein større nedgang i sysselsette i kulturell og kreativ næring samanlikna med nedgangen i sysselsette for alle næringar. I 2016 var det 66 700 sysselsette og frå 2014 til 2016 gjekk sysselsettinga ned med om lag 6 000 personar, eller 8 prosent. I den same tidsperioden har det vore ein nedgang på 2 prosent sysselsette i alle næringar, med 58 100 færre sysselsette.

Tabell 3.1. Sysselsettingsveksten i kulturnæringa og alle næringar[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
Kulturnæringane	72 684	68 225	66 705
Alle næringane	2 650 000	2 588 000	2 591 903

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det er noko uvisse knytt til tala fordi det er mange sjølvstendige i kulturell og kreativ næring. Sjølvstendig næringsdrivande vert identifiserte ved hjelp av informasjon frå skattestatistikk for personar. Grunna lang produksjonstid ligg opplysningar om næringsverksemda frå året før til grunn for utarbeiding av statistikken. Som følgje av denne forskuvinga i tid kan personar dermed feilaktig verte klassifiserte som sysselsette, dersom dei avslutta verksemda det føregåande året.

I 2016 jobba om lag 16 prosent av dei sysselsette for denne næringa innanfor enkeltpersonføretak. Statistikken skal ha vorte forbetra ved at det tidlegare Aa-registeret vart erstatta av a-ordningsdata. Delen enkeltpersonføretak har gått ned frå nesten 20 prosent i 2014 til 16 prosent i 2016. Delen aksjeselskap har auka noko frå 60 til 62 prosent i same periode.

Tidlegare sysselsettingsstatistikk lagd på grunnlag av Aa-registeret hadde for mange registrerte sysselsette då det låg ein del arbeidstilhøve i registeret som skulle ha vore melde som avslutta. For 2014 vart det registrert om lag 78 800 sysselsette med grunnlag i det tidlegare Aa-registeret, medan talet for 2014 etter at a-ordningsdata vart teken i bruk var 72 684, altså ein differanse på om lag 6 000.

Nedgang på 22 prosent for forlagsverksemd

Inndelt etter kulturområde fordeler sysselsette seg som vist i figur 3.1 og tabell 3.2. Forlagsverksemd omfattar utgjeving av bøker, e-bøker, brosjyrar, ordbøker, leksika, atlas, landkart og sjøkart, lydbøker m.m. på CD-rom. Medrekna er òg verksemder i samband med utgjeving av aviser, vekeblad og andre magasin samt utgjeving av dataspel for alle plattformer. Informasjonen kan gjevast ut på trykk

eller i elektronisk form, medrekna på internett. Området hadde 10 600 sysselsette i 2016, ein nedgang på 2 300, eller 18 prosent sidan 2014.

Figur 3.1. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde, 15-74 år

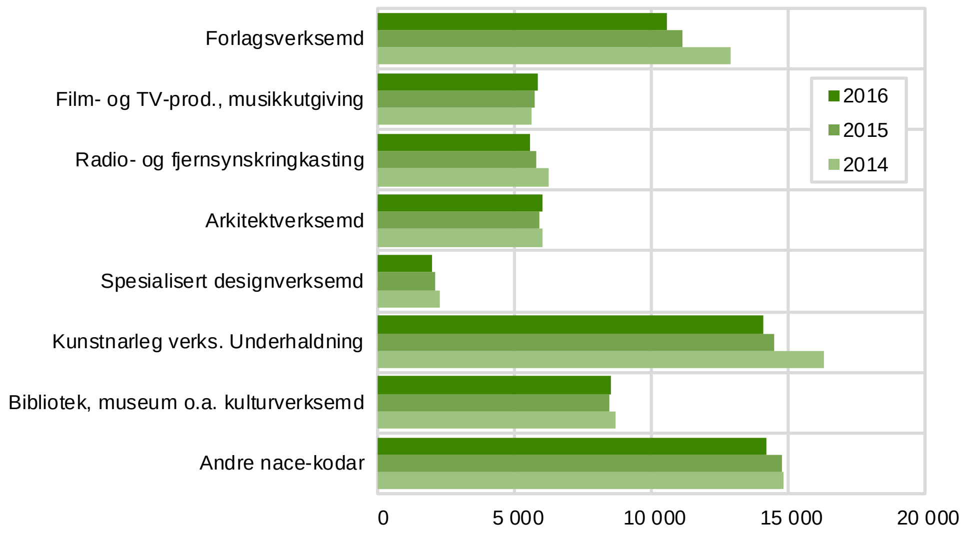

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak dekker produksjon av kommersielle og ikkje-kommersielle spelefilmar på film, video eller DVD til direkte framvising i kinoar eller til tv-overføring og tenester i tilknyting til dette som filmredigering, klipping, ettersynkronisering og så bortetter. Kulturområdet omfattar òg distribusjon av spelefilm og andre filmproduksjonar til andre bransjar samt framsyning av spelefilmar og andre filmproduksjonar. Kjøp og sal av distribusjonsrettar til spelefilmar og andre filmproduksjonar er inkludert. Næringa omfattar vidare lydopptak, til dømes produksjon av originale lydinnspelingar, utgjeving, marknadsføring og distribusjon av desse, musikkutgjevingar samt lydopptak i studio eller andre stader. Datastraumetenester av musikk er ikkje inkludert. Denne tenesta ligg under databehandling, datalagring og tenester i tilknyting til slik verksemd. I 2016 auka talet på sysselsette med 2,4 prosent eller 139 personar samanlikna med året før. Det var 5 900 personar sysselsette innanfor dette området. Sidan 2014 har det vore ein auke på 4 prosent.

Radio- og fjernsynskringkasting omfattar produksjon av innhald eller kjøp av rettar til å distribuere innhald og påfølgjande utsending av t.d. radio-, tv- og dataprogram innanfor underhaldning, nyheiter, talkshow o.l. Dataoverføringa, vanlegvis integrert i radio- eller tv-overføringa, er òg inkludert. Overføringa kan gå ved hjelp av forskjellige teknologiar som trådlaust, via satellitt, kabelnettverk eller internett. Næringa omfattar òg produksjon av spesialiserte program (til dømes nyhende, sports-, undervisnings- og ungdomsprogram) på abonnements- eller honorarbasis til tredjeperson med tanke på overføring til folk flest seinare. Radio- og fjernsynskringkasting hadde ein nedgang på 206 sysselsette, eller 4 prosent siste året. I 2016 var det 5 600 sysselsette.

Arkitektverksemd inkluderer arkitektrådgjeving, bygningsteikning og prosjekteringsarbeid, byplanlegging og landskapsarkitektur. Kulturområdet hadde om lag 6 000 sysselsette i 2016, ein auke på 1 prosent frå 2015.

Spesialisert designverksemd omfattar designverksemd innanfor tekstil, klede, sko, smykke, gull- og sølvvarer, møblar og andre interiørartiklar og motevarer. Kulturområdet inneheld òg varer til personleg bruk og til bruk i hushaldet, grafisk design og interiørarkitektverksemd og dessutan industriell design. Omfattar òg fotografverksemd og omsetjings- og tolkeverksemd. Det var 1 950 sysselsette i

2016, ein nedgang på 6 prosent samanlikna med året før. Dei siste to åra har nedgangen vore heile 15 prosent.

Kunstnarleg og underhaldningsverksemd omfattar drift av fasilitetar og tenester for å følgje interessene til kundane innanfor kultur og underhaldning. Omfattar produksjon, fremjing av og deltaking i liveframsyning, hendingar og utstillingar for folk flest, utvikling av kunstnarlege, kreative eller tekniske emne til produksjon av kunstnarlege produkt og liveframsyning. I liveframsyning inngår teaterframsyningar, konsertar, operaer samt dans og anna sceneframsyning. Dei siste to åra har talet på sysselsette gått ned med 14 prosent, frå om lag 16 300 til 14 100.

Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd omfattar bibliotek og arkiv, drift av museum av ein kvar art, botaniske og zoologiske hagar, drift av naturfenomen av historisk, kulturell eller undervisningsmessig interesse (t.d. verdenskulturarv mv.). Kulturområdet har vore temmeleg stabilt dei siste to åra, med ein svak nedgang på 1 prosent. Det var 8 500 sysselsette i 2016.

41 prosent av sysselsette i kulturell og kreativ næring arbeider i Oslo

Nesten 18 prosent av alle sysselsette i alle næringar i landet arbeider i Oslo, medan det for kulturell og kreativ næring er 41 prosent av alle sysselsette som arbeidar i Oslo, sjå figur 3.2. I Oslo hadde 27 000 personar hovudarbeidet sitt i ei kulturnæring i 2016, sjå tabell 3.5. Oslo, Akershus, Hordaland, Rogaland og Sør-Trøndelag hadde samla 61 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i 2016.

Figur 3.2. Del av sysselsetting i kulturell og kreativ næring, etter fylke

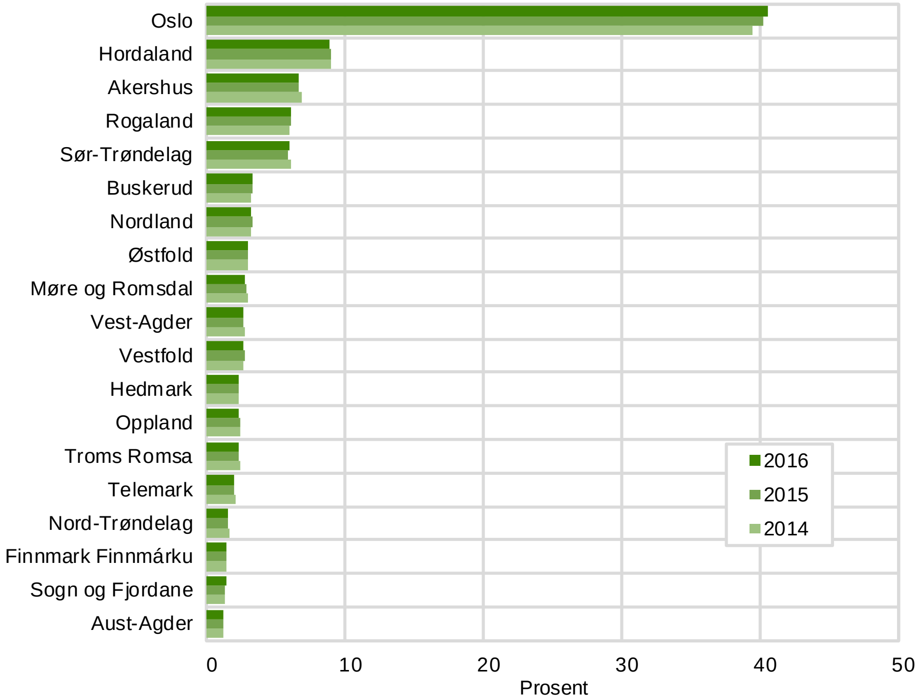

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ved å samanlikne sysselsettinga i kulturell og kreativ næring i fylket med den overordna sysselsettinga i fylket, får vi eit bilete av innverknaden og omfanget av kulturen i dei enkelte fylka. I Oslo hadde 6 prosent av alle sysselsette hovudjobben sin i ei kulturnæring i 2016. Berre Sør-Trøndelag, Finnmark og til dels Hordaland nærmar seg sysselsettingsprosenten for heile landet på i underkant av 3 prosent. For dei andre fylka er sysselsettingsprosenten lågare. I 2014 var tala for sysselsette i kulturnæringane 3 prosent. Nedgangen er relativt jamt fordelt over alle fylka. Sjå figur 3.3.

Figur 3.3. Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring

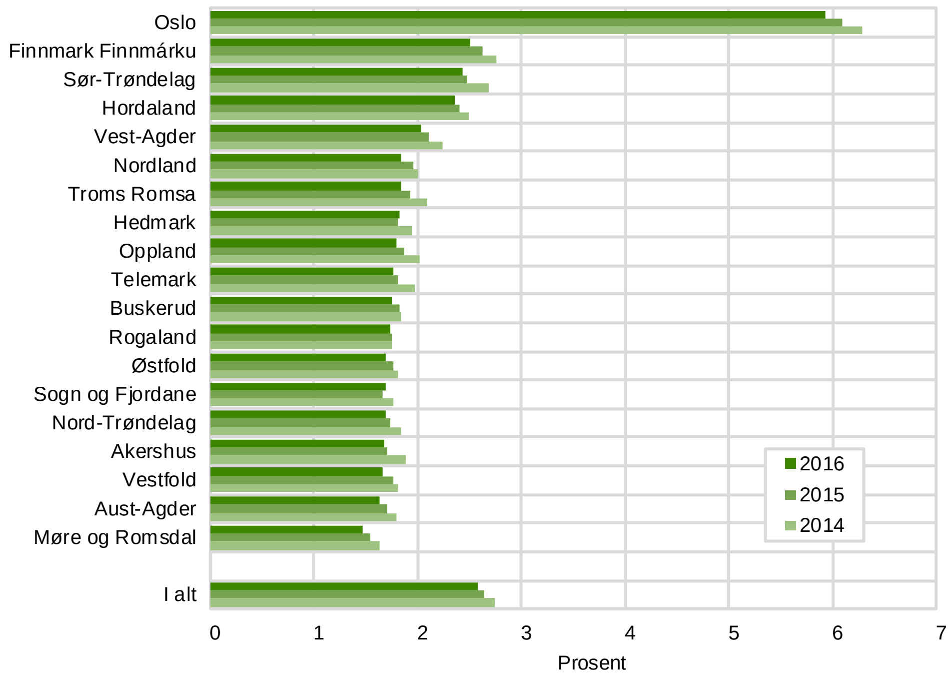

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner utgjer halvparten av sysselsette i kulturell og kreativ næring

Rundt halvparten av dei sysselsette med hovudjobb i kulturell og kreativ næring i 2016 var kvinner, og denne delen har vore stabil sidan 2008.

Det er store skilnader i kjønnsfordelinga i dei ulike kulturområda. Høgast del kvinner var det i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd med 64 prosent kvinner. Lågast del kvinner var det i kulturområdet film, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak med 37 prosent. Skilnaden mellom dei ulike områda har vore relativt stabil for 2014, 2015 og 2016, sjå tabellane 3.15 og 3.16.

Innvandrarar i nokre utvalde kulturnæringar

Delen med innvandrarbakgrunn varierer i dei ulike næringsgruppene. Høgast del med innvandrarbakgrunn hadde næringa sjølvstendig kunstnarisk verksemd, med 12 prosent. Næringa radio- og fjernsynskringkasting hadde lågast del med innvandrarbakgrunn, med i underkant av 5 prosent.

Av dei sysselsette med innvandrarbakgrunn i utvalde kulturnæringar var 6 prosent frå EU etc. og 3 prosent var frå Afrika, Asia etc. Dette er den same prosentfordelinga som i 2015, sjå tabell 3.17 og Om statistikken.

3.3. Føretak

45 500 kulturføretak

I alt var det 45 500 føretak i kulturell og kreativ næring i 2016. Flest føretak var det i kunstnarleg verksemd og underhaldning med 23 000 føretak.

Av dei nesten 14 000 sysselsette innanfor dette kulturområdet, hadde 50 prosent organisasjonsforma enkeltpersonføretak, sjå tabell 3.23.

Innanfor området spesialisert designverksemd var det 10 500 føretak og det var 3 900 føretak i film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak, sjå tabell 3.18 og figur 3.4.

Figur 3.4. Talet på føretak i kulturell og kreativnæring. Per 1. januar

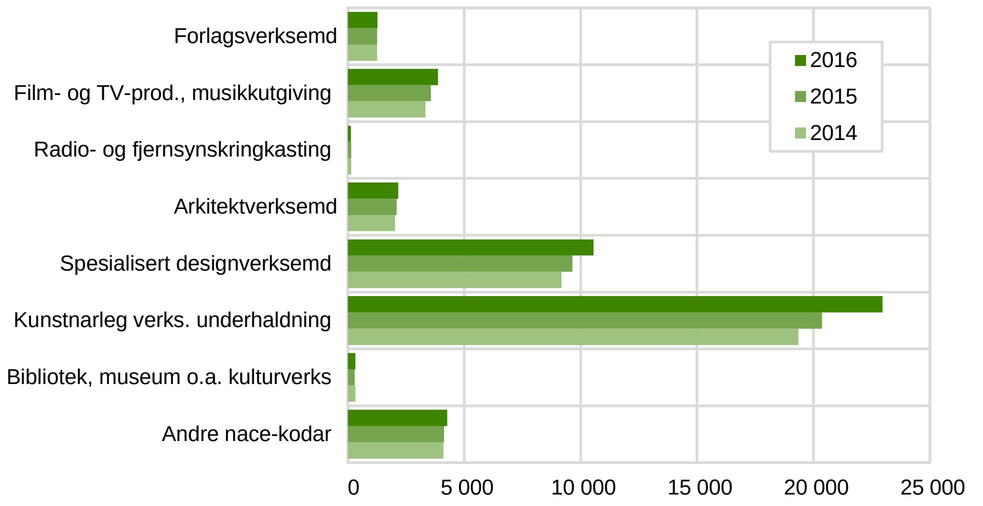

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Det vart etablert 9 200 nye føretak i 2016. Samanlikna med 2015 var det ein auke på 7 prosent i nye føretak.

Heile 76 prosent av alle nyetablerte kulturelle og kreative føretak var innanfor to område. Innanfor områda spesialisert designverksemd og kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd var det høvesvis 2 700 og 4 300 nyetableringar i 2015.

83 milliardar kroner i omsetnad

Omsetnaden i kulturell og kreativ næring i 2015 var på 83 milliardar kroner, unntatt offentlege selskap som ikkje er med i føretaksstatistikken. Det er litt høgare enn i 2014, då omsetnaden var på 81 milliardar kroner. Over halvparten av omsetnaden i kulturell og kreativ næring, nesten 46 milliardar, var i Oslo. Den største omsetnaden var det i området forlagsverksemd, som omsette for nærare 24 milliardar i 2015, sjå tabellane 3.19 og 3.21

I 2016 jobba 62 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i aksje-selskap medan 16 prosent jobba i enkeltpersonføretak, sjå tabell 3.23 og figur 3.5.

Figur 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter organisasjonsform. Prosent

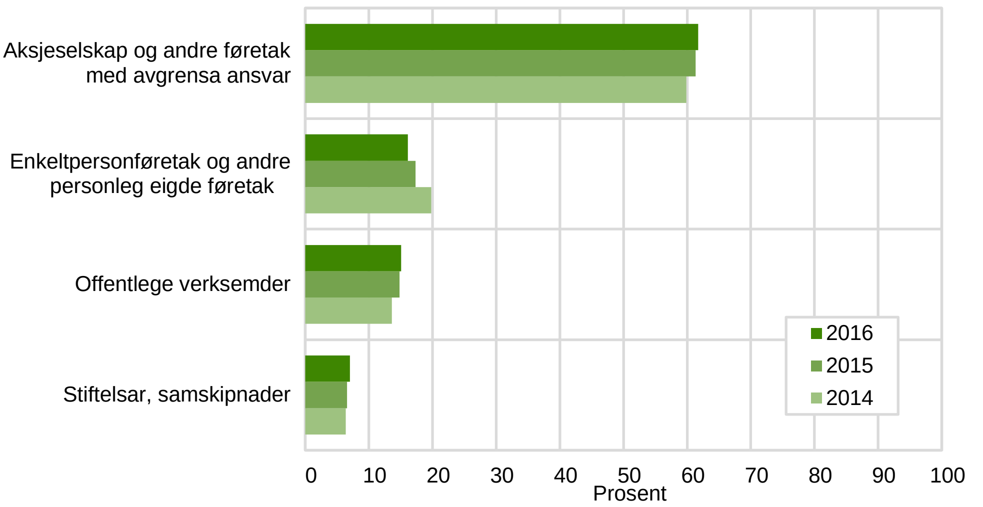

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

3.4. Om statistikken

Registerbasert sysselsettingsstatistikk

Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken omfattar busette personar i alderen 15-74 år, som har utført arbeid som varar minst ein time i referanseveka.

Registerbasert sysselsettingsstatistikk er frå og med 2015 basert på eit delvis nytt datagrunnlag for lønnstakarane. Hovudkjelda fram til og med 2014 var Nav sitt Arbeidsgjevar-/arbeidstakarregister (Aa-registeret). I 2015 vart rapporteringa til dette registeret samordna med rapporteringa av løns- og personelldata til Skatteetaten og SSB. Det felles rapporteringssystemet vert kalla a-ordninga (SSB, 22. mars 2017). A-ordninga gjev generelt eit betre datagrunnlag ved at det er meir korrekt på individnivå, og dessutan at det dekker fleire lønnstakarforhold enn Aa-registeret.

Føretak, omsetnad og sysselsetting

Statistikken er avgrensa ut frå næringa, organisasjonsforma og sektorkoden til føretaka. Føretaksdemografien omfattar statistikk over talet på føretak per 1. januar, nye og nyetablerte føretak, avslutta og nedlagde føretak. Tabellane i denne publikasjonen omfattar føretak innanfor kulturnæringar unntatt offentleg forvalting. Tala per 1. januar i statistikkåret skal omfatte alle føretak med aktiv verksemd i Noreg det føregåande året. Som nyregistrering og nyetablering i statistikkåret vert berre føretak med opplysningar som tilseier at dei vil drive næringsverksemd, rekna med. Det vil seie at enkelte organisasjonsformer vert haldne utanfor demografidelen av statistikken.

Årgangspopulasjonen er ein årleg strukturstatistikk med omsetnaden og sysselsettinga for føretak i alle næringane unntatt offentleg forvalting.

Dei viktigaste kjeldene for denne statistikken er Einingsregisteret (ER) og Verksemd- og føretaksregisteret (VoF). Tal på tilsette vert henta frå rapporteringssystemet a-ordninga. Omsetnad og sysselsetting er innhenta gjennom SSBs strukturundersøkingar og frå administrative kjelder (SSB, 19. september 2017).

3.5. Omgrep og definisjonar

Næringsgruppering

Den norske standarden for næringsgruppering SN2007 (SSB, januar 2009) er grunna i den europeiske næringsklassifiseringa NACE rev. 2. Næringsstandarden gjeld frå og med statistikkåret 2008 (SSB, januar 2009). Hovudformålet med standarden er å gjeve reglar og retningslinjer for næringsklassifisering og eintydige definisjonar av dei statistiske einingane. Standarden er framfor alt ein statistisk standard. Han dannar grunnlaget for koding av einingar etter den viktigaste aktiviteten i VoF og for einingar i ER. Han er ein av dei viktigaste standardane i økonomisk statistikk og gjer det mogleg å samanlikne og analysere statistiske opplysningar både nasjonalt og internasjonalt og over tid.

Kulturområde og næring

Ein standard for kulturnæring kan nyttast til å sortere ut kultur frå annan økonomisk aktivitet i Noreg. Kulturnæringsstandarden tek utgangspunkt i eit allereie eksisterande system for næring. Systemet for kulturnæring er henta frå eit europeisk samarbeid for kulturstatistikk, Europeisk statistisk systemnettverk for kultur, ESSnett-Kultur (ESSnet-Culture, 2012). Kulturnæring er identifisert gjennom arbeid i næring kategorisert som kulturnæring etter SN2007-standard.

Kulturell og kreativ næring inndelt etter kulturområde.

1. Forlagsverksemd
58.11 Utgjeving av bøker
58.13 Utgjeving av aviser
58.14 Utgjeving av blad og tidsskrift
58.21 Utgjeving av programvare for dataspel

2. Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak
59.11 Produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.12 Etterarbeid i tilknyting til produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.13 Distribusjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.14 Filmframvising
59.20 Produksjon og utgjeving av musikk- og lydopptak

3. Radio- og fjernsynskringkasting
60.10 Radiokringkasting
60.20 Fjernsynskringkasting

4. Arkitektverksemd
71.111 Plan- og reguleringsarbeid
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk
71.113 Landskapsarkitekttenester

5. Spesialisert designverksemd
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd
74.200 Fotografverksemd
74.300 Omsetjings- og tolkeverksemd

6 . Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnd annan stad
90.020 Tenester i tilknyting til underhaldningsverksemd
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnd annan stad
90.040 Drift av lokale i tilknyting til kunstnarleg verksemd

7. Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd
91.011 Drift av folkebibliotek
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek
91.013 Drift av arkiv
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum
91.022 Drift av kulturhistoriske museum
91.023 Drift av naturhistoriske museum
91.029 Drift av museum ikkje nemnd annan stad
91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig

8. Andre nace-kodar

47.61 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video
63.91 Nyheitsbyrå
73.11 Reklamebyrå
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande
85.521 Kommunal kulturskoleundervisning
85.522 Undervisning i kunstfag
85.529 Anna undervisning innanfor kultur

Innvandrarar

SSBs Arbeidsmarknadsstatistikk for innvandrarar baserer seg i hovudsak på utanlandsfødde med utanlandske foreldre (SSB, 14.oktober 2008), men i tabell 3.16 i denne publikasjonen inngår også norskfødde med innvandrarforeldre (SSB, 14. oktober 2008).

For personar med innvandrarbakgrunn vert det nytta to kategoriar. Dei frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand som ein kategori og dei frå Europa utanom EU/EFTA, Asia (med Tyrkia), Afrika, Sør og Mellom-Amerika og Oseania utan Australia og New Zealand som den andre kategorien. Innvandrarar vert plasserte i ei av desse to kategoriane. Dersom foreldra er frå forskjellige land, vert personen plassert i landgruppa for fødelandet til mora.

Referansar

Statistisk sentralbyrå (22. mars 2017): *Sysselsetting, registerbasert.* Henta frå https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar

ESSnet-Culture (2012): Europeisk statistisk systemnettverk for kultur. Henta frå ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

Statistisk sentralbyrå (14. oktober 2008): Standard for innvandrargruppering. Henta frå http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/ny-innvandrergruppering

Statistisk sentralbyrå (januar 2009): Standard for næringsgruppering (SN). Henta frå http://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/6

Statistisk sentralbyrå (19. september 2017): Omsetnad og sysselsetting er innhenta gjennom SSBs strukturundersøkingar og frå administrative kjelder. Henta frå

https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/foretak/aarleg-omsetning-og-sysselsetting

Tabell 3.2. Sysselsette i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt	**72 684**	**68 225**	**66 705**
Forlagsverksemd	12 873	11 140	10 576
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	5 617	5 694	5 833
Radio- og fjernsynskringkasting	6 202	5 779	5 573
Arkitektverksemd	5 993	5 893	5 976
Spesialisert designverksemd	2 251	2 067	1 950
Kunstnarleg verksemd underhaldning	16 314	14 484	14 072
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	8 645	8 427	8 519
Andre nace-kodar	14 789	14 741	14 206

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Sysselsettingsvekst i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal. Prosent

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
I alt	**-0,8**	**-6,1**	**-2,3**
Forlagsverksemd	-5,8	-13,5	-5,3
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	3,3	1,4	2,4
Radio- og fjernsynskringkasting	-1,2	-6,8	-3,7
Arkitektverksemd	0,6	-1,7	1,4
Spesialisert designverksemd	-1,9	-8,2	-6,0
Kunstnarleg verksemd underhaldning	3,0	-11,2	-2,9
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	0,6	-2,5	1,1
Andre nace-kodar	-2,5	-0,3	-3,8

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Sysselsette, årsverk i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt	**65 900**	**…**	**…**
Forlagsverksemd	5 661	…	…
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	15 648	…	…
Radio- og fjernsynskringkasting	1 232	…	…
Arkitektverksemd	6 832	…	…
Spesialisert designverksemd	10 756	…	…
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	5 478	…	…
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	12 334	…	…
Andre nace-kodar	7 959	…	…

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**72 684**	**68 225**	**66 705**
Østfold	2148	2 046	1 969
Akershus	5 022	4 492	4 460
Oslo	28 710	27 435	27 047
Hedmark	1 703	1 557	1 565
Oppland	1 768	1 627	1 557
Buskerud	2 331	2 256	2 186
Vestfold	1 945	1 842	1 737
Telemark	1 501	1 335	1 305
Aust-Agder	876	804	774
Vest-Agder	1 998	1 831	1 743
Rogaland	4 366	4 145	4 034
Hordaland	6 492	6 104	5 948
Sogn og Fjordane	969	894	914
Møre og Romsdal	2 153	1 964	1 865
Sør-Trøndelag	4 392	4 011	3 956
Nord-Trøndelag	1 155	1 067	1 046
Nordland	2 341	2 233	2 116
Troms Romsa	1 736	1 593	1 529
Finnmark Finnmárku	1 047	960	921

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Sysselsette i kulturområdet forlagsverksemd[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**12 867**	**11 134**	**10 576**
Østfold	326	235	244
Akershus	580	498	420
Oslo	6 117	5 367	5 190
Hedmark	372	289	289
Oppland	281	280	266
Buskerud	291	264	248
Vestfold	238	228	270
Telemark	265	190	169
Aust-Agder	139	130	127
Vest-Agder	274	216	207
Rogaland	632	562	502
Hordaland	996	861	795
Sogn og Fjordane	151	137	141
Møre og Romsdal	426	346	320
Sør-Trøndelag	550	480	434
Nord-Trøndelag	232	199	192
Nordland	431	358	319
Troms Romsa	315	236	207
Finnmark Finnmárku	251	258	230

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Sysselsette i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**5 617**	**5 691**	**5 833**
Østfold	126	163	167
Akershus	364	286	320
Oslo	2 997	3 132	3 222
Hedmark	99	81	82
Oppland	65	74	74
Buskerud	145	142	140
Vestfold	126	126	107
Telemark	80	81	93
Aust-Agder	65	62	70
Vest-Agder	123	116	114
Rogaland	267	289	318
Hordaland	429	403	390
Sogn og Fjordane	35	46	31
Møre og Romsdal	104	97	102
Sør-Trøndelag	238	226	218
Nord-Trøndelag	59	73	80
Nordland	106	91	89
Troms Romsa	129	148	169
Finnmark Finnmárku	60	55	44

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Sysselsette i kulturområdet radio og fjernsynskringkasting[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**6 202**	**5 779**	**5 573**
Østfold	99	67	69
Akershus	49	48	47
Oslo	3 858	3 632	3 479
Hedmark	13	15	21
Oppland	131	116	101
Buskerud	98	94	101
Vestfold	46	33	32
Telemark	62	66	61
Aust-Agder	9	10	11
Vest-Agder	85	81	78
Rogaland	136	117	112
Hordaland	697	636	624
Sogn og Fjordane	58	50	53
Møre og Romsdal	71	66	56
Sør-Trøndelag	298	286	277
Nord-Trøndelag	37	27	25
Nordland	197	201	186
Troms Romsa	105	90	94
Finnmark Finnmárku	153	144	146

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9. Sysselsette i kulturområdet arkitektverksemd[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**5 991**	**5 891**	**5 976**
Østfold	163	156	168
Akershus	314	302	342
Oslo	2 554	2 587	2 649
Hedmark	140	163	161
Oppland	121	109	111
Buskerud	188	183	157
Vestfold	188	202	218
Telemark	128	114	122
Aust-Agder	73	68	62
Vest-Agder	119	117	113
Rogaland	425	397	383
Hordaland	531	547	544
Sogn og Fjordane	93	92	92
Møre og Romsdal	192	177	171
Sør-Trøndelag	522	426	438
Nord-Trøndelag	76	78	75
Nordland	59	61	64
Troms Romsa	81	87	77
Finnmark Finnmárku	24	25	25

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10. Sysselsette i kulturområdet spesialisert designverksemd[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**2 251**	**2 067**	**1 950**
Østfold	106	108	91
Akershus	304	307	327
Oslo	646	577	539
Hedmark	50	45	37
Oppland	45	40	37
Buskerud	141	102	92
Vestfold	91	82	69
Telemark	34	28	29
Aust-Agder	22	16	19
Vest-Agder	52	51	48
Rogaland	163	159	148
Hordaland	156	152	144
Sogn og Fjordane	40	32	36
Møre og Romsdal	78	74	63
Sør-Trøndelag	136	133	136
Nord-Trøndelag	52	38	35
Nordland	61	60	52
Troms Romsa	50	43	37
Finnmark Finnmárku	24	20	11

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11. Sysselsette i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**16 307**	**14 481**	**14 072**
Østfold	511	434	416
Akershus	1 236	1 038	983
Oslo	6 700	5 980	5 904
Hedmark	301	278	308
Oppland	287	223	210
Buskerud	489	509	484
Vestfold	495	450	392
Telemark	338	277	275
Aust-Agder	164	141	133
Vest-Agder	545	509	488
Rogaland	998	920	886
Hordaland	1 603	1 422	1 389
Sogn og Fjordane	144	120	113
Møre og Romsdal	344	288	275
Sør-Trøndelag	940	847	851
Nord-Trøndelag	200	188	169
Nordland	362	358	327
Troms Romsa	460	364	326
Finnmark Finnmárku	190	135	140

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12. Sysselsette i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd[1], 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**8 635**	**8 416**	**8 519**
Østfold	197	211	221
Akershus	537	505	521
Oslo	1 604	1 595	1 604
Hedmark	328	292	297
Oppland	424	400	394
Buskerud	323	310	316
Vestfold	247	242	235
Telemark	205	224	225
Aust-Agder	152	151	146
Vest-Agder	297	271	272
Rogaland	663	650	665
Hordaland	1 044	1 027	1 052
Sogn og Fjordane	196	193	199
Møre og Romsdal	311	303	304
Sør-Trøndelag	769	753	761
Nord-Trøndelag	206	176	187
Nordland	699	682	674
Troms Romsa	237	236	230
Finnmark Finnmárku	196	195	203

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13. Sysselsette i kulturområdet andre nace-kodar[1], etter fylke, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**14 783**	**14 737**	**14 206**
Østfold	620	672	593
Akershus	1 638	1 508	1 500
Oslo	4 234	4 565	4 460
Hedmark	400	394	370
Oppland	414	385	364
Buskerud	656	652	648
Vestfold	514	479	414
Telemark	389	355	331
Aust-Agder	252	226	206
Vest-Agder	503	470	423
Rogaland	1 082	1 051	1 020
Hordaland	1 036	1 056	1 010
Sogn og Fjordane	252	224	249
Møre og Romsdal	627	613	574
Sør-Trøndelag	939	860	841
Nord-Trøndelag	293	288	283
Nordland	426	422	405
Troms Romsa	359	389	389
Finnmark Finnmárku	149	128	122

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14. Sysselsette i heile landet, alle næringar[1], etter fylke, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
I alt[2]	**2 628 055**	**2 567 955**	**2 591 903**
Østfold	119 125	115 857	116 609
Akershus	266 227	263 459	266 628
Oslo	457 000	450 935	456 756
Hedmark	87 634	86 157	85 953
Oppland	87 873	86 783	86 939
Buskerud	126 647	123 359	124 582
Vestfold	107 228	104 512	105 018
Telemark	76 279	73 880	74 246
Aust-Agder	48 964	47 328	47 399
Vest-Agder	89 462	86 862	85 821
Rogaland	248 480	237 075	231 811
Hordaland	261 343	253 688	251 885
Sogn og Fjordane	55 005	53 767	54 143
Møre og Romsdal	131 844	127 698	126 808
Sør-Trøndelag	163 837	161 763	163 050
Nord-Trøndelag	62 844	61 741	62 052
Nordland	117 217	113 938	114 974
Troms Romsa	83 124	82 559	83 454
Finnmark Finnmárku	37 922	36 594	36 868

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Svalbard er ikkje inkludert.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15. Sysselsette[1] etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016
Forlagsverksemd			
Menn	6 768	5 860	5 618
Kvinner	6 105	5 280	4 958
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving			
Menn	3 535	3 564	3 688
Kvinner	2 082	2 130	2 145
Radio- og fjernsynskringkasting			
Menn	3 425	3 201	3 091
Kvinner	2 777	2 578	2 482
Arkitektverksemd			
Menn	3 279	3 207	3 204
Kvinner	2 714	2 686	2 772
Spesialisert designverksemd			
Menn	1 326	1 243	1 158
Kvinner	925	824	792
Kunstnarleg verksemd, underhaldning			
Menn	8 918	7 961	7 754
Kvinner	7 396	6 523	6 318
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd			
Menn	3 057	2 980	3 039
Kvinner	5 588	5 447	5 480
Andre nace-kodar			
Menn	6 651	6 586	6 217
Kvinner	8 138	8 155	7 989

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16. Sysselsette[1] etter utvalde kulturområde, kjønn og årsverk. Per 4. kvartal

	Årsverk	
	2014	2015
Forlagsverksemd		
Menn	6 050	…
Kvinner	5 326	…
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving		
Menn	3 088	…
Kvinner	1 575	…
Radio- og fjernsynskringkasting		…
Menn	3 179	…
Kvinner	2 522	…
Arkitektverksemd		…
Menn	3 162	…
Kvinner	2 499	…
Spesialisert designverksemd		…
Menn	1 263	…
Kvinner	726	…
Kunstnarleg verksemd, underhaldning		…
Menn	8 162	…
Kvinner	5 320	…
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemder		…
Menn	2 526	…
Kvinner	4 307	…
Andre nace-kodar		…
Menn	5 402	…
Kvinner	5 478	…

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17. Registerbasert sysselsettingsstatistikk. Ulike næringar innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar[1], etter innvandringsbakgrunn og menn og kvinner. Per 4. kvartal 2016

	Næringsgruppe 59.1. Verksemd innanfor film, video og fjernsynsprogram			Næringsgruppe 60. Radio- og fjernsynskringkasting		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	4 508	2 665	1 843	5 563	3 082	2 481
Utan innvandringsbakgrunn	4 085	2 443	1 642	5 298	2 948	2 350
Innvandrarar frå EU etc.[2]	207	118	89	141	71	70
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	216	104	112	124	63	61
	Prosent					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	90,6	91,7	89,1	95,2	95,7	94,7
Innvandrarar frå EU etc.[2]	4,6	4,4	4,8	2,5	2,3	2,8
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	4,8	3,9	6,1	2,2	2,0	2,5

	Næring 90.03. Sjølvstendig kunstnarisk verksemd			Næring 90.04. Drift av lokale knytte til kunstnarisk verksemd		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	4 234	2 122	2 112	1 076	491	585
Utan innvandringsbakgrunn	3 713	1 860	1 853	952	426	526
Innvandrarar frå EU etc.[2]	406	201	205	70	36	34
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	115	61	54	54	29	25
	Prosent					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utan innvandringsbakgrunn	87,7	87,7	87,7	88,5	86,8	89,9
Innvandrarar frå EU etc.[2]	9,6	9,5	9,7	6,5	7,3	5,8
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	2,7	2,9	2,6	5,0	5,9	4,3

	Næring 91.01. Drift av bibliotek og arkiv			Næring 91.02. Drift av museum		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
	Absolutte tal					
I alt	3 989	1 100	2 889	3 803	1 605	2 198
Utan innvandringsbakgrunn	3 638	1 002	2 636	3 330	1 415	1 915
Innvandrarar frå EU etc.[2]	203	51	152	333	136	197
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	148	47	101	140	54	86
	Prosent					
I alt	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Utan innvandringsbakgrunn	91,2	91,1	91,2	87,6	88,2	87,1
Innvandrarar frå EU etc.[2]	5,1	4,6	5,3	8,8	8,5	9,0
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	3,7	4,3	3,5	3,7	3,4	3,9

[1] Gjeld lønstakarar. [2] Innvandrarar frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. [3] Innvandrarar frå Europa utanom EU/EFTA, Asia, (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utanom Australia og New Zealand.

Kjelde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.18. Føretak 1. januar 2015-1. januar 2016, nyetablerte føretak 2015-2016 og nedlagde føretak 2015, etter kulturområde

	Føretak .2015	Nyetablerte føretak 2015	Nedlagde føretak 2015	Føretak 2016	Nyetablerte føretak 2016
I alt	**41 506**	**8 671**	**8 740**	**45 543**	**9 248**
Forlagsverksemd	1 259	137	120	1 278	118
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	3 562	767	815	3 866	875
Radio- og fjernsynskringkasting	141	21	10	127	3
Arkitektverksemd	2 093	290	303	2 170	285
Spesialisert designverksemd	9 651	2 315	2 501	10 546	2 720
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	20 374	4 254	4 116	22 962	4 303
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemder	297	30	3	324	17
Andre nace-kodar	4 129	857	872	4 270	927

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.19. Føretak. Omsetnad og sysselsetting. Utvalde kulturområde

	2014			2015		
	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Syssel-setting	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Syssel-setting
I alt	**35 972**	**80 970 631**	**61 720**	**39 989**	**83 068 758**	**67 129**
Forlagsverksemd	1 218	24 795 921	12 210	1 263	24 090 429	12 144
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	3 093	7 860 046	4 652	3 444	8 669 056	5 508
Radio- og fjernsynskringkasting	138	12 097 582	6 291	132	12 432 545	6 205
Arkitektverksemd	1 955	6 767 801	6 001	2 041	7 036 393	6 191
Spesialisert designverksemd	8 198	7 091 317	7 178	9 147	7 591 972	8 307
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	17 735	7 853 695	13 727	20 161	8 368 576	16 069
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	347	707 146	950	394	806 633	1 248
Andre nace-kodar	3 288	13 797 123	10 711	3 407	14 073 154	11 457

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.20. Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke

	Føretak i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kring-kasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd	Andre nace-kodar
2013	34 414	1 232	2 959	142	1 918	7 840	16 838	388	3 097
2014	35 972	1 218	3 093	138	1 955	8 198	17 735	347	3 288
2015	39 989	1 263	3 444	132	2 041	9 147	20 161	394	3 407
2015									
Østfold	1 604	53	105	3	78	378	776	21	190
Akershus	4 338	122	354	7	177	1 199	2 001	24	454
Oslo	13 734	407	1 481	29	691	3 036	7 035	37	1 018
Hedmark	959	31	68	5	60	208	480	13	94
Oppland	972	32	86	11	47	186	518	21	71
Buskerud	1 518	44	112	7	81	389	694	22	169
Vestfold	1 509	53	80	3	81	375	731	23	163
Telemark	948	26	62	7	55	181	509	15	93
Aust-Agder	517	28	27	4	34	114	252	9	49
Vest-Agder	1 157	25	93	7	63	258	585	13	113
Rogaland	2 383	70	157	13	160	559	1 192	25	207
Hordaland	3 521	113	267	7	176	798	1 871	49	240
Sogn og Fjordane	478	17	25	1	35	121	212	21	46
Møre og Romsdal	1 152	49	86	5	65	287	524	35	101
Sør-Trøndelag	2 199	58	177	6	116	439	1 206	18	179
Nord-Trøndelag	685	26	41	2	23	137	389	10	57
Nordland	992	51	71	7	46	221	499	25	72
Troms Romsa	925	31	100	6	44	174	497	7	66
Finnmark Finnmárku	382	26	49	2	9	81	185	5	25
Svalbard	16	1	3	-	-	6	5	1	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.21. Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke i 1 000 kroner

	Føretak i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kringkasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd.	Andre nace-kodar
2013	79 888 550	25 461 223	7 843 745	11 419 649	6 596 980	6 588 535	7 274 617	756 030	13 947 771
2014	80 970 631	24 795 921	7 860 046	12 097 582	6 767 801	7 091 317	7 853 695	707 146	13 797 123
2015	83 068 758	24 090 429	8 669 056	12 432 545	7 036 393	7 591 972	8 368 576	806 633	14 073 154
2015									
Østfold	1 908 890	518 782	82 611	:	144 977	366 506	288 352	16 537	485 722
Akershus	4 853 814	796 616	249 004	149 542	466 754	881 139	704 347	47 982	1 558 430
Oslo	45 866 532	14 367 526	6 368 255	7 777 085	3 373 601	3 148 397	3 431 757	131 358	7 268 553
Hedmark	1 259 874	562 263	91 257	13 247	167 869	88 304	166 809	18 445	151 680
Oppland	1 332 116	360 323	47 264	355 832	109 673	102 813	184 648	37 510	134 053
Buskerud	2 266 266	429 783	140 579	97 410	244 770	307 219	268 500	103 920	674 085
Vestfold	1 460 670	455 045	70 863	:	175 983	195 680	298 924	23 020	235 184
Telemark	1 047 726	324 141	26 115	13 683	95 159	137 798	191 551	73 097	186 182
Aust-Agder	533 141	199 969	41 148	3 337	50 307	62 413	101 447	7 208	67 312
Vest-Agder	1 425 642	393 520	131 847	11 172	116 566	193 036	189 524	17 802	372 175
Rogaland	3 206 976	1 038 803	273 140	44 856	385 239	519 637	404 983	50 197	490 121
Hordaland	9 574 111	1 897 411	604 628	3 920 318	585 163	610 133	805 114	95 188	1 056 156
Sogn og Fjordane	592 573	204 387	17 555	:	114 866	59 730	84 220	20 523	91 262
Møre og Romsdal	1 459 655	491 394	51 658	8 550	175 409	192 313	208 942	51 303	280 086
Sør-Trøndelag	2 991 507	828 619	260 300	6 796	563 073	377 886	445 674	10 010	499 149
Nord-Trøndelag	770 323	300 421	38 345	:	82 528	64 117	151 228	1 850	127 284
Nordland	1 156 343	440 962	58 742	5 805	61 482	166 625	198 627	40 530	183 570
Troms Romsa	956 470	330 967	78 133	4 569	102 593	87 443	171 009	56 474	125 282
Finnmark Finnmárku	379 773	143 085	20 323	:	20 381	28 821	72 675	3 231	86 868
Svalbard	26 356	:	:	-	-	1 962	245	:	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.22. Føretak. Sysselsetting i utvalde kulturelle og kreative næringar, etter fylke

	Føretak i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kringkasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd	Andre nace-kodar
2013	60 648	12 839	4 216	6 093	5 925	6 750	13 124	927	10 774
2014	61 720	12 210	4 652	6 291	6 001	7 178	13 727	950	10 711
2015	67 129	12 144	5 508	6 205	6 191	8 307	16 069	1 248	11 457
2015									
Østfold	2 107	298	83	16	163	467	615	17	448
Akershus	5 083	509	267	45	441	944	1 499	65	1 313
Oslo	30 678	5 580	3 199	4 733	2 659	3 076	6 149	258	5 024
Hedmark	1 348	403	74	8	169	130	350	25	189
Oppland	1 351	297	52	120	105	143	444	50	140
Buskerud	2 511	249	153	70	183	302	495	185	874
Vestfold	1 818	316	58	9	199	288	594	33	321
Telemark	1 164	226	42	15	115	125	373	103	165
Aust-Agder	655	144	55	7	57	72	207	15	98
Vest-Agder	1 516	217	134	22	118	253	425	24	323
Rogaland	3 213	558	278	43	391	548	805	67	523
Hordaland	6 175	1 185	518	1 044	500	648	1 491	75	714
Sogn og Fjordane	667	151	33	0	114	85	141	30	113
Møre og Romsdal	1 587	378	67	12	184	211	410	80	245
Sør-Trøndelag	3 021	472	207	23	514	458	905	34	408
Nord-Trøndelag	920	244	45	6	79	90	314	21	121
Nordland	1 529	419	81	18	74	298	367	72	200
Troms Romsa	1 176	252	116	7	99	110	346	81	165
Finnmark Finnmárku	592	240	40	7	27	55	138	12	73
Svalbard	18	6	6	-	-	4	1	1	-

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.23. Sysselsette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal

	Enkeltpersonføretak og andre personleg eigde føretak	Aksjeselskap og andre føretak med avgrensa ansvar	Stiftelsar, samskipnader mv.	Offentlege verksemder	Uoppgitt
2013					
I alt	**14 189**	**44 131**	**4 630**	**10 004**	**281**
Forlagsverksemd	252	13 181	231	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 244	3 698	132	362	-
Radio- og fjernsynskringkasting	15	6 175	87	3	-
Arkitektverksemd	566	5 365	19	-	9
Spesialisert designverksemd	1 419	871	1	-	4
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	9 291	4 159	1 184	947	251
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	26	866	2 878	4 825	-
Andre nace-kodar	1 376	9 816	98	3 867	17
2014					
I alt	**14 392**	**43 504**	**4 629**	**9 885**	**274**
Forlagsverksemd	252	12 384	237	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 250	3 871	127	369	-
Radio- og fjernsynskringkasting	17	6 104	80	1	-
Arkitektverksemd	544	5 425	16	-	8
Spesialisert designverksemd	1 405	842	1	-	3
Kunstnarleg verksemd underhaldning	9 588	4 294	1 185	999	248
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	36	896	2 894	4 819	-
Andre nace-kodar	1 300	9 688	89	3 697	15
2015					
I alt	**11 821**	**41 827**	**4 486**	**10 091**	**-**
Forlagsverksemd	179	10 712	249	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 009	4 124	133	428	-
Radio- og fjernsynskringkasting	12	5 674	91	2	-
Arkitektverksemd	542	5 337	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 318	749	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 665	4 429	1 229	1 161	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	15	857	2 663	4 892	-
Andre nace-kodar	1 081	9 945	107	3 608	-
2016					
I alt	**10 765**	**41 176**	**4 698**	**10 054**	**-**
Forlagsverksemd	154	10 138	284	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	915	4 364	126	428	-
Radio- og fjernsynskringkasting	*	5 472	89	*	-
Arkitektverksemd	505	5 457	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 177	773	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 022	4 609	1 253	1 188	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	6	829	2 822	4 862	-
Andre nace-kodar	986	9 534	110	3 576	-

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

4. Kulturelle tiltak og vederlag

4.1. Nokre resultat

I dette kapittelet ser vi nærare på kven og kva innanfor kultur som får løyvingar og stipend, og korleis fond vert fordelte. Norsk Kulturråd, eller Kulturrådet, gjev midlar til ulike kulturelle føremål igjennom Norsk Kulturfond og Fond for lyd og bilete. Mange av tabellane i dette kapittelet viser løyvingane gjevne igjennom desse ordningane. I tillegg viser nokre av tabellane tilskot frå Statens kunstnarstipend og Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge.

Omfordelingar innanfor budsjett gjer at Kulturfondet har vorte større

Dei siste ti åra har summen som har vorte gjeve i midlar frå Norsk Kulturfond auka med nær 600 millionar, frå 287 millionar i 2006 til om lag 885 millionar kroner i 2016 (Kulturrådet 2017), sjå figur 4.1. I 2016 vart det gjeve løyve på totalt 885,3 millionar kroner. Dette er ein auke på 16 prosent samanlikna med året før. Det var ein uvanleg stor auke frå 2014 til 2015 på grunn av overføring av tidlegare post 56 og post 74 til Kulturfondet, sjå figur 4.1. Auken frå 2015 til 2016 er òg ganske stor samanlikna med tidlegare år. Kulturrådet skriv i årsmeldinga si for 2016 at auken kjem i hovudsak av at dei tidlegare knutepunktinstitusjonane vart overførte til Norsk kulturfond i 2016 (Kulturrådet 2017).

Figur 4.1. Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi. Millionar kroner

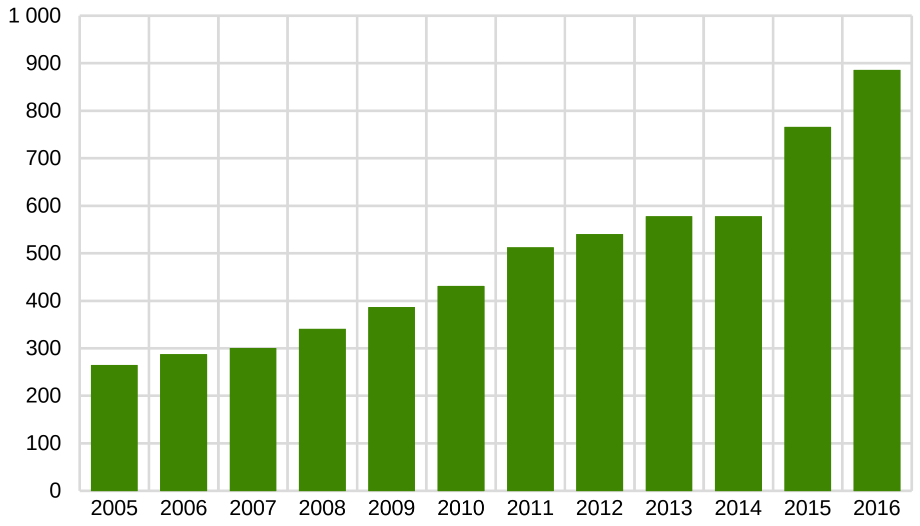

Kjelde: Norsk kulturråd.

Musikk

Brorparten av Kulturfondet gjekk i 2016 til musikkføremål, som fekk 355,3 millionar kroner i løyve. Dette utgjer 40 prosent av den totale summen (sjå figur 4.2) mot 34 prosent av totalsummen i 2015. Dei to musikkføremåla som hadde flest tildelingar i 2016 var Tilskotsordninga for arrangørar, med 316 tildelingar, og Publiseringsstøtte for musikkinnspelingar, med 262 tildelingar. Det var jamvel ikkje desse to føremåla som fekk den høgaste støtta i form av midlar. Her var det Driftsstøtte overført frå post 74 i statsbudsjettet i 2015, og Tilskotsordninga for musikkfestivalar som fekk mest, sjå tabell 4.5. Støtta til musikkensemble har auka med om lag 7 millionar kroner frå 2015 til 2016.

Litteratur

Løyvinga til litteraturføremål utgjer òg i 2016 den nest største tildelinga. I 2016 vart det gjeve 177,8 millionar kroner i løyve til slike føremål, ein auke på 0,5 prosent samanlikna med i 2015. I 2016 utgjer løyvingane til litteraturføremål om lag 20 prosent av totalsummen, noko som er ein nedgang på 3 prosentpoeng samanlikna med 2015, der slike føremål vart tildelte 23 prosent av totalsummen. Innanfor posten tidsskrifter og periodiske publikasjonar har det vore ein stor nedgang, med ein reduksjon til under halvparten av tildelingane frå 2015, sjå tabell

4.1. Tilskot til vekeaviser vart overført til Medietilsynet i 2016, noko som forklarer den store nedgangen.

Fleire titlar kjøpt igjennom innkjøpsordningane

Når det gjeld innkjøpsordningane for litteratur under Norsk Kulturfond kan ein sjå at det har vore kjøpt inn 18 fleire titlar i 2016 i høve til i 2015. Ein stor del av auken kjem av at det vart kjøpt inn 16 fleire titlar i sakprosa i 2016 samanlikna med året før. Den einaste posten med ein nedgang i talet på titlar er innkjøpsordninga for omsette bøker kor det har vorte ein nedgang på 8 titlar, eller 7 prosent, frå 2015.

Allmenne kulturføremål

Frå 2015 til 2016 har det vore ein nedgang på 10,2 millionar kroner til posten allmenne kulturføremål, sjå tabell 4.1. Dette gjer at posten utgjer i underkant av 7 prosent av totalen, samanlikna med 9 prosent i 2015. Dette skil seg frå utviklinga dei siste ti åra, der det har vore ein meir eller mindre jamn auke, med nokre unntak, i summen til allmenne kulturføremål. Denne nedgangen kan kome av at frå og med 2016 har ikkje Norsk kulturfond hatt ei eiga avsetning til barne- og ungdomskultur under denne posten. Denne har i staden vorte fordelt på dei andre postane.

Auke i tilskot til visuell kunst.

Òg frå 2015 til 2016 har det vore ein auke i tilskotet til området visuell kunst. Som tabell 4.1 viser har det vore ein auke i løyvingane under denne posten sidan 2007. Frå 2014 til 2015 vart likevel auken særs stor med over ei dobling av tildelingssummen. Denne auken kjem i hovudsak av tidlegare post 74 kapittel 320 i statsbudsjettet. Auken frå 2015 til 2016 var på om lag 14,3 millionar, noko som svarar til ein auke på nesten 15 prosent.

Den største posten under visuell kunst er driftsstøtte som tidlegare høyrte til under post 74, sjå tabell 4.3. Om lag 61,6 millionar kroner har gått til verksemder under denne støtteordninga, noko som er nær 19 millionar over det som vart brukt til same føremål i 2015. I tillegg til ein auke i reell avsetning kjem auken i hovudsak av flyttingar frå andre fagavsetningar i Kulturfondet, samt overføring frå posten ymse tiltak. Den nest største posten, ymse tiltak, har på grunn av denne flyttinga hatt ein nedgang på om lag 3 millionar frå 2015 til 2016. I 2016 hadde denne posten eit omfang på 23,5 millionar kroner.

Figur 4.2. Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde i 2016. Millionar kroner og prosent

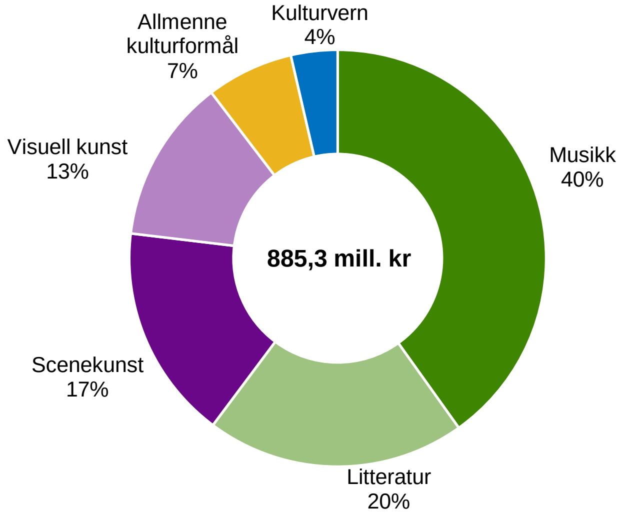

Kjelde: Norsk kulturråd.

Scenekunstføremål - meir midlar- færre tildelingar

Avsetnader til scenekunstføremål utgjorde 17 prosent, eller 147,7 millionar kroner, av dei totale løyvingane frå Norsk Kulturfond i 2016. Dette er dermed det tredje største hovudområdet i form av utdelte middel. Beløpet utdelt i 2016 svarar til ein auke på om lag 16,5 millionar kroner samanlikna med beløpet løyvd i 2015.

Den største auken i tilskot innanfor scenekunstføremål var i kategorien Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper. Her vart det delt ut tilskot på til saman 6,5 millionar kroner meir i 2016 samanlikna med 2015. Totalt utgjorde desse tilskota om lag 32 prosent av dei totale tilskota delte ut til scenekunstføremål i 2016. I 2016 fekk hovudområdet scenekunstføremål overført knutepunktinstitusjonen Peer Gynt Stemnet, noko som stod for 4,2 millionar kroner av auken frå 2015 (Kulturrådet 2017).

32 millionar til kulturvern

Det minste hovudområdet som har motteke støtte frå Norsk kulturfond er kulturvern. Avsetnaden til denne gruppa utgjer samla om lag 4 prosent av Norsk Kulturfond i 2016, sjå tabell 4.1. Det har jamvel vore ein auke på 0,6 millionar kroner i avsetnaden til kulturvernføremål samanlikna med i 2015.

583 tildelingar frå Fond for lyd og bilete

Fond for lyd og bilete gav i 2016 38,4 millionar kroner i tilskot til ulike føremål. Dette er ein auke på nær 1 million samanlikna med i 2015, og nær 4,3 millionar samanlikna med i 2014. Talet på tildelingar har òg gått opp sidan 2015, og låg på 583 i 2016, altså 33 fleire tildelingar i 2016 i høve til 2015, noko som svarar til ein auke på 6 prosent. Det høgaste talet på tildelingar finn vi jamvel i 2003, då det vart gjeve 632 tildelingar, sjå tabell 4.6.

Statens kunstnarstipend gjev òg støtte til kunstnarar, dette i form av stipend og garantiinntekter. I 2016 vart det gjeve over 263 millionar kroner frå Statens Kunstnarstipend- hovudsakleg i form av stipend, men òg noko i form av garantiinntekter, sjå tabell 4.7. Den sistnemnde ordninga vert fasa ut (Kulturrådet 2017), så nedgangen ein kan sjå samanlikna med 2015 kan forklarast av dette.

Brorparten av støtta gjeve frå Statens kunstnarstipend, vart gjeve igjennom såkalla arbeidsstipend. Denne typen stipend utgjorde 44 prosent av den totale summen som vart gjeve. Arbeidsstipenda kan delast inn i Arbeidsstipend og Arbeidsstipend for unge/nyetablerte kunstnarar, sjå tabell 4.7 for delinga av midlane mellom desse to gruppene.

Stipend for etablerte kunstnarar og seniorkunstnarar utgjorde den nest største gruppa, med 25 prosent av midlane. Denne gruppa har òg hatt ein relativt stor auke sidan 2015, noko som kan forklarast med at denne stipendtypen tek over for garantiinntekta som vert fasa ut (Kulturrådet 2016).

101,4 millionar kroner til biletkunstnarar

Den kunstnargruppa som har fått mest midlar frå Statens kunstnarstipend er biletkunstnarane. Dei fekk totalt 101,4 millionar kroner i form av stipend og garantiinntekter i 2016. Med 39,9 millionar kroner utgjorde kunsthandverkarane den nest største gruppa i form av midlar frå stipend og garantiinntekter.

Når det gjeld talet på stipend og garantiinntekter frå Statens kunstnarstipend ser vi at det er om lag like mange i 2016 som det var i 2015, sjå tabell 4.8. Det har jamvel vore ein nedgang i talet på stipend innanfor nokre av stipendtypane. Diversestipend har hatt ein nokså kraftig nedgang på om lag 40 stipend, medan det har vore ein auke på om lag 50 stipend for diversestipend for nyutdanna kunstnarar. Talet på garantiinntekter har òg vorte redusert nokså mykje, noko som kan sjåast i samanheng med at det vert fasa ut. Tilsvarande er det ein reduksjon i talet på stipend for eldre fortente kunstnarar, som òg vert fasa ut, men nedgangen her er ikkje like stor som mellom garantiinntektene.

Med tanke på fordelinga av midlane er det ikkje overraskande at biletkunstnarane fekk flest stipend og garantiinntekter i 2016, dei fleste av desse i form av garantiinntekt, stipend for etablerte kunstnarar og seniorkunstnarar og arbeidsstipend. Til saman vart det utdelt 551 stipend og garantiintektar til biletkunstnarar i 2016 (inkludert tildelingar frå tidlegare år som framleis var aktive). Desse utgjorde om lag 30 prosent av det totale talet på stipend og garantiintektar.

Dei to minste kunstnargruppene i summen av stipend og garantiinntekter i 2016 var teatermedarbeidarar og journalistar. Støtta dei to gruppene fekk var på totalt 78 000 kroner, fordelt på tre Diversestipend. Dei tre stipenda utgjorde den einaste støtta dei to gruppene fekk frå Statens kunstnarstipend i form av stipend og garantiinntekt i 2016, sjå tabellane 4.7 og 4.8.

Figur 4.3. Talet på stipend og garantiinntekter[1]. 2016. Prosent

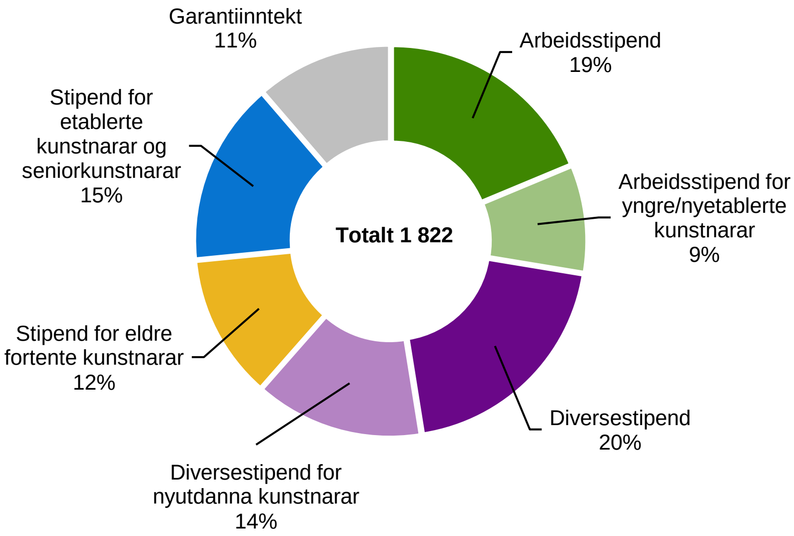

[1] Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive. Det vart ikkje tildelt nye garantiinntekter eller nye stipend for eldre fortente kunstnarar i 2016.
Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Nedgang i innkravde midlar i 2016

Opphavsretten i Noreg vert forvalta av fleire ulike aktørar. TONO har tradisjonelt vore den største aktøren innanfor dette området når det gjeld midlar, noko som òg er tilfellet i 2016. Totalt kravde dei ulike aktørane inn i overkant av 1,3 milliardar kroner i 2016, sjå tabell 4.9. Dette er ein nedgang på om lag 18 millionar kroner samanlikna med 2015.

Når det gjeld utbetalingar har det vorte utbetalt om lag 1,1 milliardar kroner i vederlag i 2016. I 2015 vart det utbetalt nær 50 millionar kronar meir frå dei same aktørane, og det har dermed vorte ein nedgang frå 2015 til 2016. Denne nedgangen ligg i hovudsak hos Norwaco som har hatt ein nedgang på nær 144 millionar kroner i utbetalte midlar frå 2015 til 2016, sjå tabell 4.9.

4.2. Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge

Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge (heretter omtala som DKS) er ei ordning som har som mål å gje unge menneske tidleg introduksjon til ulike kulturelle felt, sjå kapittel 4.3. Ordninga sikrar kulturelle opplevingar i grunnskolen og i vidaregåande skole.

Flest enkeltarrangement i musikk i grunnskolen

I 2016 var det over 8 500 produksjonar til grunnskolen igjennom DKS, dersom ein ser på kommunale og fylkeskommunale produksjonar under eitt. Det vart produsert om lag 500 fleire kommunale produksjonar samanlikna med fylkeskommunale. Det var flest kommunale og fylkeskommunale enkeltarrangement innanfor musikk og

visuell kunst, sjå tabellane 4.10 og 4.11. Flest deltakarar per enkeltarrangement finn vi jamvel innanfor musikk og scenekunst.

I 2016 var det 483 produksjonar og nesten 4 270 enkeltarrangement for vidaregåande skole. Her var det scenekunst og litteratur som var dei to områda med flest enkeltarrangement, med 973 og 820 enkeltarrangement. Det var jamvel musikk og film som hadde flest deltakarar per enkeltarrangement, sjå tabell 4.12. For vidaregåande skole er det berre fylkeskommunale tilbod. Totalt var det i overkant av 357 000 deltakarar på desse arrangementa.

Forskjell i talet på kunstmøte per elev etter fylke

I 2016 var det elevar i Telemark som hadde flest kunstmøte per elev, både i grunnskolen og i vidaregåande skole. Her hadde grunnskoleelevane 6,4 kunstmøte kvar og dei i vidaregåande skole hadde 4,0 kunstmøte kvar, sjå tabell 4.13. Dei lågaste tala på kunstmøte per elev finn vi i Oslo for grunnskole (3,4 kunstmøte per elev) og Hordaland for vidaregåande skole (0,9 kunstmøte per elev). Sett over heile landet fekk kvar grunnskoleelev 4,6 kunstmøte i 2016. Tilsvarande tal for skoleelevar på vidaregåande var 1,9.

4.3. Om dei ulike organisasjonane og ordningane

Norsk kulturråd

Stortinget vedtek den nasjonale kulturpolitikken og løyver pengar til diverse kulturføremål, mellom anna Norsk kulturråd. Norsk kulturråd forvaltar Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilete, Statens kunstnarstipend og andre statlege støtteordningar på kulturfeltet. I tillegg har rådet oppgåver innanfor utvikling og forvaltning i museumssektoren, immateriell kulturarv, FoU-arbeid og internasjonale oppgåver knytte til EU sitt kulturprogram og kulturutvekslingsprogram innanfor EØS-finansieringsordningane. Norsk kulturråd er òg eit rådgivande organ for staten og det offentlege i kulturspørsmål.

Norsk kulturfond

Kunstnarar, kunstnargrupper og kulturverksemder kan søke støtte frå dei ulike støtteordningane til Kulturrådet. På Kulturrådet sine internettsider vert intensjonane til fondet definerte mellom anna slik: «Norsk kulturfond skal styrke samtidens kunst- og kulturuttrykk, bevare, dokumentere og formidle kulturarv og gjøre kunst og kultur tilgjengelig for flest mulig.» Det står òg følgjande:

«Kulturfondet gir i første rekke tilskudd til enkelttiltak og til forsøksvirksomhet på kunst- og kulturområdet. Prioritering av tiltakene skjer ut fra kunst- og kulturfaglig skjønn og de økonomiske rammene for Kulturfondet.»

Budsjettet til Kulturrådet utgjorde 11 prosent av statens totale kulturbudsjett i 2016 (Kulturrådet 2017).

Statens kunstnarstipend

Statens kunstnarstipend er eit av statens sentrale verkemiddel for å fremje eit mangfaldig og nyskapande kunstliv. Stipend- og garantiinntektsordninga skal leggje til rette for at einskildkunstnarar skal kunne bidra til eit mangfaldig og nyskapande kunstliv gjennom å ta imot direkte tilskot frå staten.

Fond for lyd og bilete skal fremje produksjon og formidling av innspelingar av lyd- og filmopptak, og vert fordelte til beste for rettshavarane innanfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg oppretta for å gi rimeleg godtgjering til rettshavarar for den lovlege kopieringa av verka deira til privat bruk (Kulturdepartementet, 2014). Gjeldande forskrift for Fond for lyd og bilete tredde i kraft i januar 2010. Den gjorde det tydlegare kven som har rett til støtte.

Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge

DKS organiserer kunst- og kulturopplevingar for elevar i grunnskolen og i vidaregåande opplæring. DKS er ei nasjonal satsing, og føremålet er at elevane skal oppleve og verte kjende med ulike kunst- og kulturuttrykk i ung alder.

Opplæringssektoren har ansvaret for å leggje føre- og etterarbeid pedagogisk til rette for elevane, medan kultursektoren har ansvaret for kulturinnhaldet i DKS. Det statlege arbeidet ligg frå 2016 i DKS (som tidlegare het Rikskonsertene). Tala i tabellane 4.10-4.14 baserer seg på rapportering frå DKS.

Vederlagsorganisasjonar

Dei ulike vederlagsorganisasjonane og arbeidsområde (Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara):

- BONO forvaltar opphavsretten til norske og utanlandske visuelle kunstnarar sine verk i Noreg. Organisasjonen legg til rette for å gi lisens på opphavsrettar og sørgjer for at kunstnarar og rettshavarar tek imot vederlag når verka deira vert nytta. BONO administrerer òg følgjeretten i Noreg, og sikrar at kunstnarar og rettshavarar får vederlag når verka deira vert selde vidare.
- FONO representerer norske plateprodusentar, og inngår avtaler med riksdekkjande fjernsyn om kopiering og lydfesting av verna musikkverk.
- Gramo representerer produsentar og utøvande kunstnarar, og krev inn vederlag på vegner av dei når lydopptaka deira vert kringkasta. Gramo kan òg krevje inn, forvalte og fordele andre typar vederlag på vegne av dei same rettshavarane.
- Kopinor representerer 22 norske rettshavarorganisasjonar av opphavsmenn eller utgjevarar, og utanlandske rettshavarar. Vederlag vert kravde inn frå kopiering av materiale som er gjevne ut i bøker, tidsskrifter, aviser, notar med vidare, og på Internett. Kopinor inngår avtaler om fotokopiering og digital kopiering til bruk i utdanningsinstitusjonar, offentleg administrasjon, og organisasjons- og næringsliv.
- Norwaco er ein organisasjon for opphavsrettar og inngår avtalar om sekundær utnytting av lyd og levande bilete. Norwaco er ein paraplyorganisasjon for 35 organisasjonar som representerer om lag 65 000 individuelle rettshavarar som opphavspersonar, utøvande kunstnarar, fotografar og produsentar. Organisasjonen inngår avtalar om rett til vidaresending av radio- og fjernsynskanalar, om rett til bruk av musikk-, radio- og fjernsynsprogram til undervisnings- og informasjonsformål, bruk av NRK-arkivet og annan bruk i arkiv, bibliotek og museum. Norwaco fordeler òg statleg kompensasjon for privatkopiering. Vederlaga som vert kravde inn går tilbake til rettshavarane.
- TONO forvaltar rettar og krav til komponistar, tekstforfattarar og musikkforlag, og inngår avtaler om offentleg framføring og lydfesting av musikk.

I åndsverkloven § 1 står det følgjande om opphavsrett:
«Den som skaper et åndsverk, har opphavsrett til verket. Med åndsverk forståes i denne lov litterære, vitenskapelige eller kunstneriske verk av enhver art og uansett uttrykksmåte og uttrykksform, så som

1) skrifter av alle slag,
2) muntlige foredrag,
3) sceneverk, så vel dramatiske og musikkdramatiske som koreografiske verk og pantomimer, samt hørespill,
4) musikkverk, med eller uten tekst,
5) filmverk,
6) fotografiske verk,
7) malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst,
8) skulptur av alle slag,
9) bygningskunst, så vel tegninger og modeller som selve byggverket,
10) billedvev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, så vel forbildet som selve verket,

11) kart, samt tegninger og grafiske og plastiske avbildninger av vitenskapelig eller teknisk art,
12) datamaskinprogrammer,
13) oversettelser og bearbeidelser av verk som er nevnt foran.

For fotografiske bilder som ikke er åndsverk gjelder § 43a.» (Lovdata)

Referansar

Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara. http://www.clara.no/

Kulturrådet (2017): *Årsrapport 2016*, Kulturrådet. Hentet fra http://www.kulturradet.no/documents/10157/8a861ee1-c5d5-4f48-abd1-66ba613aec8f

Kulturrådet (2016): *Årsrapport 2015*, Kulturrådet. Hentet fra http://www.kulturradet.no/documents/10157/fbca7e3c-4b29-4c78-a942-26962c4daac7

Kulturdepartementet (2014): *For budsjettåret 2015 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2014-2015).* https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Prop-1-S-20142015/id2005438/

Lovdata: *LOV 1961-05-12 nr 02: Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)* https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1961-05-12-2
Nedlasta 26.10.2015.

Tabell 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner[1]

Område	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**264,2**	**287,0**	**300,1**	**340,4**	**386,5**	**430,8**	**512,0**	**540,0**	**577,2**	**[2]577,3**	**[3]765,7**	**885,3**
Musikk	68,4	77,3	86,8	93,7	115,0	126,3	152,8	164,8	186,7	177,4	257,9	355,3
Litteratur	89,2	93,6	100,6	125,2	139,2	149,9	154,9	160,7	164,3	155,0	176,9	177,8
Av dette												
Tidsskrifter og periodiske publikasjonar[4]	2,8	2,8	3,8	20,2	22,7	23,7	23,6	24,1	24,6	23,2	23,1	[5]9,6
Scenekunst	37,9	45,5	48,2	56,9	61,5	77,4	99,4	106,4	112,6	130,0	131,2	147,7
Visuell kunst	14,6	16,3	14,4	16,1	19,8	24,6	28,3	29,2	33,9	44,5	98,4	112,7
Kulturvern	15,5	15,8	8,5	8,8	11,2	9,5	9,8	10,1	10,2	9,6	31,4	32,0
Allmenne kulturføremål	38,7	38,5	41,6	39,7	40,0	43,2	66,7	68,8	69,5	60,8	70,0	59,8
Av dette												
Rom for kunst	12,7	13,0	13,6	15,2	16,2	18,2	18,8	19,4	19,6	22,5	22,0	22,0
Barne- og ungdomskultur	8,7	9,3	11,3	13,8	14,8	15,8	16,3	16,8	16,9	21,3	25,3	[6]4,0
Aspirantordninga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	2,1
Forsking og utvikling	-	-	-	-	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,6	3,0
Andre føremål	17,3	16,2	16,7	10,7	6,8	7,0	29,3	30,2	7,4	7,8	18,1	15,9
Andre føremål overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	-	-	23,1	6,7	-	4,7

[1] Totalsummane kan grunna avrunding av delsummar avvike noko. [3] Den store auken kjem i stor grad av overføring av driftsstøttemiddel inn i Kulturfondet i 2015. [4] T.o.m. 2007 inkluderte denne kategorien berre tidsskrifter. F.o.m. 2008 er ymse publikasjonar inkluderte. [5] F.o.m. 2016 er tilskot til vekeavisar overført til Medietilsynet. [6] Frå 2016 er avsetninga fordelt på alle fagområda.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.2. Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**444**	**516**	**557**	**536**	**465**	**629**	**621**	**625**	**573**	**591**
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, vaksne	205	218	228	198	123	[1]233	250	246	236	238
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, barn og unge	128	134	135	127	119	141	128	133	118	123
Innkjøpsordninga for omsette bøker	42	93	100	117	122	133	126	129	116	108
Innkjøpsordninga for sakprosa	49	46	65	69	74	84	82	79	67	83
Innkjøpsordninga for fagbøker, barn og unge	20	25	29	25	27	24	24	20	20	22
Teikneseriar[2]	-	-	-	-	-	-	14	11	18	16	17

[1] Under innkjøpsordninga for vaksne vart det i perioden 2012 til 2014 kjøpt inn både papirbøker og e-bøker som ei prøveordning. I 2012 var talet 970 papirbøker og 30 e-bøker, medan det i 2013 og 2014 var 930 papirbøker og 70 e-bøker. [2] Innkjøpsordning for nye norske teikneseriar oppretta i 2012.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.3. Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**14 454**	**16 076**	**19 829**	**24 579**	**28 300**	**[1]29 200**	**33 852**	**44 519**	**98 399**	**112 666**
Ymse tiltak	-	-	-	-	21 500	22 200	26 680	28 599	26 766	23 457
Prosjektstøtte til visuell kunst[2]	8 944	9 446	11 149	15 621	-	-	-	-	-	-
Kunst og teknologi	2 550	2 550	2 600	2 683	2 600	2 700	2 680	2 680	2 000	1 500
Kunstfestivalar[3]	-	-	1 000	1 032	1 500	1 500	1 650	2 000	-	-
Utstillingsstøtte til kunstnarar i etableringsfasen	780	900	1 400	1 445	1 400	1 400	1 502	1800	2 000	2 500
Utstyrsstøtte til fellesverkstader	780	780	1 280	1 321	1 300	1 300	1 340	1 000	1 000	1 500
Statens utstillingsstipend	3 800	3 800	3 800	3 800	-	-	-	-	-	-
Kulturelle endringsprosessar og samtidskunsten	1 400	2 400	2 400	2 477	-	-	-	-	-	-
Innkjøpsordninga for samtidskunst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	-	8 440	9 190	7130
Arrangørstøtte for kunstnardrivne visningsstadar og kunstfestivalar[4]	-	-	-	-	-	-	-	-	15 000	15 000
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	-	-	-	-	-	-	42 443	61 579

[1] Avrundingar gjer at summen av tala avvik litt frå oppgjeve i alt. [2] Prosjektstøtte til visuell kunst er det same som ymse tiltak f.o.m. 2011. [3] Går inn under arrangørstøtte for kunstnardrivne visningsstadar og kunstfestivalar i 2015. [4] Ny ordning f.o.m. 2015.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.4. Tilskot til scenekunstføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2012		2013		2014		2015		2016	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	**[1]106 400**	**324**	**112 580**	**308**	**130 019**	**342**	**131 168**	**347**	**147 660**	**326**
Fri scenekunst, teater	24 000	44	25 163	31	29 000	52	27 500	48	28 214	56
Fri scenekunst, dans	22 000	45	21 917	33	23 500	48	23 000	42	24 000	[5]48
Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper	25 000	8	28 000	9	37 500	11	40 500	12	47 000	[6]2
Regionale kompetansesenter for dans[3]	3 100	5	4 100	14	4 100	10	4 500	11	4 700	[7]3
Forprosjekt koreografiutvikling	1 700	45	1 700	50	..	..	..	..	..	..
Forprosjekt scenetekstutvikling	1 700	32	1 700	36	..	..	..	..	..	..
Forprosjekt scenekunst[4]	.	.	.	.	5 000	77	5 000	88	5 500	69
Gjestespel	7 100	91	[2]7 100	82	7 487	88	7 500	99	8 100	96
Fleirårige tiltak	16 000	8	16 000	8	12 632	6	6 133	4	2 790	1
Kompetansehevande tiltak scenekunst (tidl. Andre scenekunsttiltak)	3 900	51	3 900	36	3 800	39	3 848	27	5 836	37
Arr. støtte dans/scenekunst	2 000	3	3 000	9	7 000	11	8 500	16	9 500	[8]7
Evalueringar FoU	-	-	-	-	-	-	400	..	800	..
Driftsstøtte, tidl. post 74	-	-	-	-	-	-	4 287	..	7 018	6
Overført knutepunktinstitusjon – Peer Gynt Stemnet	-	-	-	-	-	-	-	-	4 202	1

[1] Avrundingar gjer at summen av tala avvik litt frå oppgjeve i alt. [2] For 2012 inkluderer beløpet 1 million kroner til formidling av dans. [3] Nytt namn på kategorien i 2014.[4]Ny frå 2014. [5]I tillegg hadde fem prosjekt tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016. [6]I tillegg hadde 12 kompani tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016. [7]I tillegg hadde ti tiltak tilsegn om løyving frå tidlegare år. [8]I tillegg hadde elleve tiltak tilsegn om løyving for budsjettåret 2016.

Kjelde: Norsk kulturråd 2017.

Tabell 4.5. Tilskot til musikkføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2012		2013		2014		2015		2016	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelinger
I alt	**164 751**	**1 278**	**187 546**	**1 442**	**177 397**	**1 140**	**257 858**	**1 328**	**355 319**	**1 332**
Tilskotsordning for musikkfestivalar	42 340	98	45 340	106	45 000	90	47 945	98	48 808	109
Tilskotsordning for arrangørar	21 700	320	26 700	365	28 000	214	28 588	303	28 102	316
Tilskotsordning for musikkensemble	31 160	76	40 284	69	28 793	60	41 517	65	48 264	130
Tilskotsordning for kyrkjemusikk	6 970	71	6 970	79	8 020	63	8 188	65	8 335	92
Tilskotsordning for musikarar	15 670	290	15 670	256	16 300	221	16 642	203	16 940	159
Publiseringsstøtte for musikkinnspelingar[1]	20 100	265	22 100	250	22 100	247	22 564	252	22 970	262
Andre føremål musikk	26 811	158	30 482	317	29 184	245	31 035	312	33 940	216
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	-	-	-	-	61 379	30	63 260	33
Overførte knutepunktinstitusjoner[2]	-	-	-	-	-	-	-	-	83 700	15
Utgreiingsprosjekt om arrangørfeltet musikk	-	-	-	-	-	-	-	-	1 000	-

[1] Den tidlegare innkjøpsordninga for musikk heiter frå 2012 publiseringsstøtte for musikkinnspelingar. [2] Overført til Kulturrådet frå 2016.

Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 4.6. Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner

	Talet på tildelingar	Beløp
2001	585	31 064
2002	529	26 623
2003	632	27 143
2004	621	26 724
2005	566	21 089
2006	572	23 604
2007	546	26 634
2008	607	28 465
2009	582	29 171
2010	511	30 522
2011	523	32 265
2012	517	32 980
2013	555	34 525
2014	469	34 128
2015	550	37 451
2016	583	38 400

Kjelde: Fond for lyd og bilete.

Tabell 4.7. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner

	Totalt beløp	Arbeidsstipend[1]			Diverse-stipend. Totalt beløp	Diverse-stipend for ny-utdanna kunst-narar	Stipend for eldre fortente kunst-narar[1]	Stipend for etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar[1]	Garanti-inntekt[1]
		Beløp i alt	Arbeids-stipend	Arbeids-stipend for yngre/ nyetablerte kunstnarar					
2000	127 637	49 590	..	..	9 275	..	5 620	..	63 152
2001	135 780	51 475	..	..	11 375	..	5 620	..	67 310
2002	132 342	51 800	..	..	11 509	..	5 620	..	63 413
2003	140 373	57 196	..	..	12 564	..	5 620	..	64 993
2004	148 812	58 776	..	..	11 351	..	5 620	..	73 065
2005	155 691	62 457	..	..	11 786	..	5 620	..	75 828
2006	159 060	63 111	35 807	27 305	12 136	..	5 620	..	78 193
2007	165 834	65 378	37 239	28 140	12 493	..	5 620	..	82 343
2008	175 987	68 288	38 896	29 392	13 092	..	5 620	..	88 987
2009	186 013	74 958	43 896	31 062	13 801	..	5 560	..	91 694
2010	192 542	78 678	47 616	31 062	14 437	..	5 620	..	93 807
2011	200 839	81 510	49 780	31 730	14 577	..	5 620	..	99 132
2012	209 152	88 788	56 056	32 732	14 655	..	5 590	..	100 119
2013	218 556	96 758	63 024	33 734	14 670	4 356	5 190	..	97 582
2014	237 351	101 270	67 035	34 235	18 150	7 021	4 810	12 276	93 825
2015	248 648	103 950	68 880	35 070	15 650	16 121	4 550	48 916	59 461
2016	263 067	115 493	78 297	37 197	15 152	16 514	4 310	64 845	46 753
2016									
Biletkunstnarar	101 400	29 849	17 221	12 628	3 756	6 388	380	30 174	30 852
Kunsthandverkarar	39 914	14 236	8 725	5 511	1 652	2 295	340	13 477	7 914
Skjønnlitterære forfattarar	23 289	13 317	9 873	3 444	1 451	-	270	5 422	2 828
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	5 833	2 985	2 296	689	528	-	220	1 808	292
Dramatikarar	3 642	2 526	2 066	459	425	-	220	471	-
Skjønnlitterære omsetjarar	2 410	1 378	1 148	230	381	-	180	471	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	1 878	1 148	1 148	-	178	-	80	471	-
Musikarar, songarar og dirigentar	15 611	8 955	6 888	2 066	1 587	782	280	3 536	471
Komponistar	7 181	3 444	2 526	918	402	750	110	1 002	1 472
Skodespelarar og dokkespelarar	10 612	5 970	4 133	1 837	1 015	1 657	320	1 650	-
Sceneinstruktørar	2 520	1 378	918	459	235	206	230	471	-
Scenografar og kostymedesignarar	2 261	1 148	689	459	173	329	140	236	236
Teatermedarbeidarar	20	-	-	-	20	-	-	-	-
Dansekunstnarar	15 228	7 577	3 903	3 674	777	2 656	320	2 824	1 074
Kritikarar	3 182	2 985	2 985	-	97	-	100	-	-
Journalistar	58	-	-	-	58	-	-	-	-
Fotografar	8 121	4 822	3 903	918	579	595	40	1 179	906
Filmkunstnarar	5 953	3 903	3 215	689	502	856	220	471	-
Arkitektar	120	-	-	-	-	-	120	-	-
Interiørarkitektar	240	-	-	-	60	-	180	-	-
Andre kunstnargrupper	5 909	3 674	2 066	1 607	405	-	180	943	707
Folkekunstnarar	2 047	1 607	1 148	459	260	-	180	-	-
Populærkomponistar	5 639	4 592	3 444	1 148	611	-	200	236	-

[1] Beløpa inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe

	I alt	Arbeidsstipend[1]			Diversestipend	Diversestipend for nyutdanna kunstnarar	Stipend for eldre fortente kunstnarar[1]	Stipend for etablerte kunstnarar og seniorkunstnarar[1,2]	Garantiinntekt[1,2]
		Arbeidsstipend i alt	Arbeidsstipend	Arbeidsstipend, yngre/nyetablerte kunstnarar					
2000	1 531	342	..	..	363	..	281	..	545
2001	1 601	355	..	..	420	..	281	..	545
2002	1 594	350	..	..	419	..	281	..	544
2003	1 606	362	..	..	426	..	281	..	537
2004	1 560	372	..	..	393	..	281	..	514
2005	1 582	382	..	..	412	..	281	..	507
2006	1 608	386	219	167	434	..	281	..	507
2007	1 598	388	221	167	424	..	281	..	505
2008	1 608	388	221	167	432	..	281	..	507
2009	1 609	403	236	167	422	..	281	..	503
2010	1 651	423	256	167	444	..	281	..	503
2011	1 656	434	267	167	442	..	281	..	499
2012	1 689	453	286	167	466	..	281	..	489
2013	1 747	479	312	167	441	74	265	..	453
2014	1 802	494	327	167	474	88	243	53	429
2015	1 814	495	328	167	404	203	230	220	262
2016	1 822	503	341	162	362	255	218	278	206
2016									
Biletkunstnarar	551	130	75	55	56	84	19	128	134
Kunsthandverkarar	227	62	38	24	27	27	18	58	35
Skjønnlitterære forfattarar	134	58	43	15	27	-	14	24	11
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	41	13	10	3	8	-	11	8	1
Dramatikarar	35	11	9	2	11	-	11	2	-
Skjønnlitterære omsetjarar	30	6	5	1	13	-	9	2	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	17	5	5	-	6	-	4	2	-
Musikarar, songarar og dirigentar	147	39	30	9	66	11	14	15	2
Komponistar	54	15	11	4	12	9	6	5	7
Skodespelarar og dokkespelarar	119	26	18	8	32	38	16	7	-
Sceneinstruktørar	31	6	4	2	8	3	12	2	-
Scenografar og kostymedesignarar	21	5	3	2	3	4	7	1	1
Teatermedarbeidarar	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Dansekunstnarar	150	33	17	16	25	56	16	12	8
Kritikarar	24	13	13	-	6	-	5	-	-
Journalistar	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Fotografar	50	21	17	4	9	9	2	5	4
Filmkunstnarar	55	17	14	3	11	14	11	2	-
Arkitektar	6	-	-	-	-	-	6	-	-
Interiørarkitektar	10	-	-	-	1	-	9	-	-
Andre kunstnargrupper	39	16	9	7	7	-	9	4	3
Folkekunstnarar	30	7	5	2	14	-	9	-	-
Populærkomponistar	48	20	15	5	17	-	10	1	-

[1] Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive. [2] Talet i desember.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.9. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner

	I alt	BONO	TONO[2]	Kopinor[1]	Norwaco[1,5]	Gramo[1]	FONO	LINO[4]
Innkravde vederlag								
2002	631 589	4 886	223 010	204 638	112 312	83 462	1 257	2 025
2003	666 087	4 315	245 761	194 622	115 236	101 653	1 315	3 186
2004	694 219	7 561	258 025	197 502	117 575	109 452	1 334	2 770
2005	717 496	6 581	266 619	194 809	143 411	101 885	1 421	2 770
2006	734 815	6 029	282 493	173 051	150 140	119 646	1 456	2 000
2007	820 836	[3]12 798	291 601	222 686	162 508	127 368	1 622	2 253
2008	853 399	11 488	304 728	222 046	178 650	130 700	1 959	3 828
2009	963 471	10 424	359 152	233 994	221 251	135 200	1 883	1 567
2010	1 002 331	9 349	385 806	238 540	228 258	138 460	1 918	-
2011	995 057	10 545	409 574	240 823	184 823	146 661	2 631	-
2012	1 053 527	10 591	429 991	275 326	196 361	139 005	2 253	-
2013	1 102 590	11 848	464 087	288 761	188 441	146 265	3 188	-
2014	1 148 433	12 454	490 955	290 244	193 072	158 492	3 216	-
2015	1 323 417	10 388	582 207	312 548	248 933	166 042	3 299	-
2016	1 305 701	11 508	531 876	328 484	257 898	172 723	3 212	-
Utbetalte vederlag								
2002	574 710	3 811	184 532	215 295	119 266	48 880	1 006	1 920
2003	569 939	3 285	186 408	177 647	124 229	74 414	1 052	2 904
2004	561 585	5 524	219 497	182 882	113 072	36 984	1 067	2 559
2005	593 899	4 921	210 229	183 223	106 042	85 862	1 065	2 557
2006	581 667	4 482	240 981	142 996	123 927	66 390	1 091	1 800
2007	681 138	[3]9 218	247 642	174 154	164 881	81 834	1 298	2 111
2008	733 153	8 193	247 400	207 454	162 920	102 000	1 567	3 619
2009	760 334	7 607	257 144	204 770	188 305	99 600	1 507	1 401
2010	866 588	6 783	313 080	203 188	195 503	146 500	1 534	-
2011	859 472	7 343	342 524	204 951	172 244	130 305	2 105	-
2012	810 265	7 421	357 312	207 191	119 976	116 875	1 802	-
2013	867 573	8 155	360 750	262 188	131 107	102 823	2 550	-
2014	850 254	8 792	362 821	255 125	103 920	117 026	2 570	-
2015	1 154 495	7 231	391 765	254 708	392 921	105 231	2 639	-
2016	1 106 201	7 853	461 763	269 342	249 352	115 322	2 569	-

[1] I summane er utlandet medrekna. [2] Innkravde vederlag er eksklusive finansinntekter og mekaniske rettskrav, men medrekna 2 prosent komponistfond og utland. [3] Auken frå 2006 til 2007 kjem av at BONO f.o.m. 2007 forvaltar den såkalla følgjerettsordninga i Noreg; eit prosentvis vederlag som vert betalt når opphavsrettsleg verna kunst vert vidareselt, til dømes gjennom auksjonshus og galleri. [4] Med verknad frå november 2009 vart LINOs og Kopinors verksemd samordna, slik at storparten av vederlaget for 2009 er kanalisert via sistnemnde. Slik vil det òg vere for komande år. [5] Norwaco sender midlar til TONO, difor er ikkje summen av innkravde vederlag summen av organisasjonanes innkravde vederlag. Det same gjeld utbetalte vederlag. Andre mindre transaksjonar mellom Norwaco og TONO dei tre siste åra er òg korrigerte for i den grad dei er kjende.

Kjelde: Dei enkelte organisasjonane.

Tabell 4.10. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Kommunale tilbod

	Talet på produksjonar		Talet på enkeltarrangement		Deltakarar i alt		Deltakarar per enkeltarrangement	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
I alt	**3 424**	**4 506**	**24 229**	**57 015**	**760 389**	**3 209 857**	**31,4**	**56,3**
Sjanger								
Film	224	441	1 308	3 927	64 811	232 574	49,5	59,2
Kulturarv	941	164	5 415	7 953	150 005	227 027	27,7	28,5
Litteratur	355	680	2 776	8 398	90 738	307 430	32,7	36,6
Musikk	344	818	3 464	13 050	108 405	1 365 380	31,3	104,6
Scenekunst	525	882	2 969	7 683	124 616	566 386	42,0	73,7
Visuell kunst	588	919	4 582	10 825	114 283	288 055	24,9	26,6
Kunstartar i samspel	304	602	1 943	5 179	69 867	223 005	36,0	43,1
Ikkje fordelt sjanger	143	-	1 772	-	37 664	-	21,3	-

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Kulturtanken.

Tabell 4.11. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Fylkeskommunale tilbod

	Talet på produksjonar		Talet på enkeltarrangement		Deltakarar totalt		Deltakarar per enkeltarrangement	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
I alt	**1 310**	**4 023**	**27 874**	**52 748**	**1 991 566**	**2 852 541**	**71,4**	**54,1**
Sjanger								
Film	102	378	1 704	3 431	76 217	174 690	44,7	50,9
Kulturarv	94	109	2 110	7 419	61 917	207 556	29,3	28,0
Litteratur	214	605	3 986	7 578	123 543	260 473	31,0	34,4
Musikk	391	753	8 596	12 561	1 115 138	1 268 097	129,7	101,0
Scenekunst	188	769	3 659	6 710	340 058	474 787	92,9	70,8
Visuell kunst	231	839	6 167	10 125	177 669	262 569	28,8	25,9
Kunstartar i samspel	89	570	1 644	4 924	96 904	204 369	58,9	41,5
Ikkje fordelt sjanger	1	-	8	-	120	-	15,0	-

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Kulturtanken.

Tabell 4.12. Den kulturelle skolesekken i vidaregåande skole. Fylkeskommunale tilbod

	Talet på produksjonar		Talet på enkeltarrangement		Deltakarar totalt		Deltakarar per enkeltarrangement	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
I alt	**428**	**483**	**4 022**	**4 267**	**291 532**	**357 316**	**72,5**	**84**
Sjanger								
Film	51	63	422	496	36 760	57 884	87	117
Kulturarv	55	55	603	534	22 861	19 471	38	36
Litteratur	80	75	955	820	45 138	46 957	47	57
Musikk	47	65	387	489	74 046	97 283	191	199
Scenekunst	85	113	669	973	74 817	91 599	112	94
Visuell kunst	77	80	653	700	23 423	25 486	36	36
Kunstartar i samspel	30	32	308	255	13 607	18 636	44	73
Ikkje fordelt sjanger	3	-	25	-	880	-	35	-

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Kulturtanken.

Tabell 4.13. Kunstmøte per elev i 2016 i regi av den kulturelle skolesekken i grunnskolen og vidaregåande skole i 2016

	Talet på elevar grunnskolen	Kunstmøte per elev i grunnskolen	Talet på elevar i vidaregåande skole	Kunstmøte per elev vidaregåande skole
Heile landet	629 275	4,6	191 053	1,9
Akershus	81 261	4,3	21 774	1,8
Aust-Agder	14 728	5,1	4 568	1,6
Buskerud	33 746	4,9	9 586	1,7
Finnmark Finnmárku	8 771	5,0	2 971	3,9
Hedmark	21 758	4,9	7 152	2,6
Hordaland	63 157	3,6	19 302	0,9
Møre og Romsdal	32 778	5,3	10 222	3,3
Nordland	27 941	5,5	9 391	2,4
Nord-Trøndelag	17 163	5,1	5 644	1,8
Oppland	21 395	4,7	6 830	2,2
Oslo	65 906	3,4	19 120	1,0
Rogaland	62 253	4,0	18 757	1,4
Sogn og Fjordane	14 048	5,8	4 250	1,7
Sør-Trøndelag	36 639	4,0	11 558	2,2
Telemark	19 994	6,4	6 493	4,0
Troms Romsa	19 468	4,5	6 059	2,0
Vest-Agder	23 849	5,7	7 141	1,3
Vestfold	29 343	5,1	9 209	2,6
Østfold	35 077	4,5	11 026	1,8

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Kulturtanken.

Tabell 4.14 Den kulturelle skolesekken i grunnskolen[1] og vidaregåande skole. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner

	Grunnskolen		Vidaregåande skole		Felles grunnskolen og vidaregåande skole	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Inntekter i alt	**233 593**	**205 151**	**67 155**	**55 261**	**51 888**	**78 195**
Spelemidlar [5]	140 011	114 153	53 790	47 867	421	19 613
Eigne midlar[2]/eigeninnsats	27 451	27 516	11 510	6 190	45 542	52 121
Refusjonar[3]	51 282	52 111	1 852	668	5 665	2 941
Eigendelar frå kommunane	13 952	8 917	-	-	80	-
Anna[4]	897	2 454	4	536	180	3 520
Utgifter i alt	**237 838**	**205 077**	**47 757**	**39 039**	**67 040**	**94 698**
Formidling/innhald	142 373	130 240	37 868	33 530	27 212	30 063
Administrasjon	25 936	13 335	9 144	4 493	38 157	54 193
Nettverk og kompetanseutvikling	3 449	2 452	745	867	1 450	2 808
Overføringer til kommunane	64 702	57 835	-	-	17	3 929
Anna	1 377	1 215	-	150	204	3 706

[1] Basert på rapportar frå fylkeskommunane. Tal frå kommunane er ikkje med. [2]Berekning av spelemidlar i 2015 som vart utbetalte for skoleåret 2015/16 var til saman 208,430 millionar kroner. Posten spelemidlar i denne tabellen er korrigert for avviket mellom den rekneskapsmessige avsetninga 1. januar 2015 og 31. desember 2015. [3] Frå Kulturtanken og Norsk scenekunstbruk. [4] Inkludert renteinntekter. [5] Berekning av spelemidlar: i 2015 vart det utbetalt for skoleåret 2015/16 til saman 210,156 mill.kr. Posten spelemidlar i denne tabellen er korrigert for avviket mellom den rekneskapsmessige avsetninga 1. januar 2016 og 31. desember 2016.

Kjelde: Den kulturelle skolesekken, Kulturtanken.

5. Scenekunst

5.1. Nokre resultat

1,9 millionar tilskodarar på teater- og opera-framsyningar

I 2016 var det til saman om lag 1,9 millionar tilskodarar ved teater og opera, ein nedgang på 1,8 prosent frå førre året. Samanlikna med ti år attende, var talet på besøkande ved teater og opera 114 800 høgare i 2016. Ved dei frie danse- og teatergruppene var det 844 000 besøk i 2016. Det var nær 292 000 fleire tilskodarar samanlikna med året før, og over 428 000 fleire tilskodarar samanlikna med ti år attende, sjå figur 5.1.

Figur 5.1. Tilskodarar ved framsyningar ved teater og opera og frie grupper innanfor teater og dans

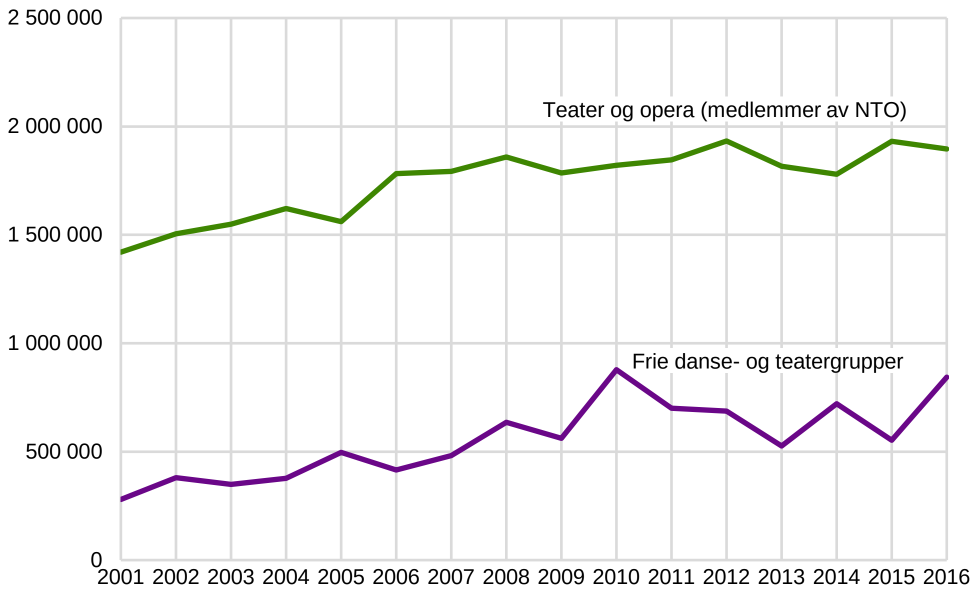

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening og Danse- og teatersentrum.

Færre tilskodarar ved teater og opera i 2016

I 2016 vart det registrert 1,9 millionar besøk ved norske teater- og opera-institusjonar. Samanlikna med året før, hadde medlemmene i Norsk teater- og orkesterforening (NTO) ein nedgang på 34 200 tilskodarar på scenekunstfeltet.

Av dei 1,9 millionar besøka ved norske teater- og operainstitusjonar var 176 800 besøk gjennom Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken (DKS). DKS er eit samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, samt ei nasjonal satsing som skal bidra til at alle skoleelevar i Noreg får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag. NTO publiserer òg totaltal som er justerte for gjestespel, sjå Om statistikken for meir informasjon.

Figur 5.2 viser besøkstala i einskilde scenekunstinstitusjonar i åra 2014–2016. Den Norske Opera & Ballet hadde som føregåande år flest besøk med 322 000 tilskodarar i 2016. Den Norske Opera & Ballet toppa òg talet på besøk med 319 600 tilskodarar i gjennomsnitt per år i perioden 2014–2016. Nationaltheatret og Det Norske Teatret hadde i gjennomsnitt høvesvis 226 400 og 203 300 tilskodarar per år i same treårsperiode.

Figur 5.2. Tilskodarar ved teater og opera. Tal i 1 000

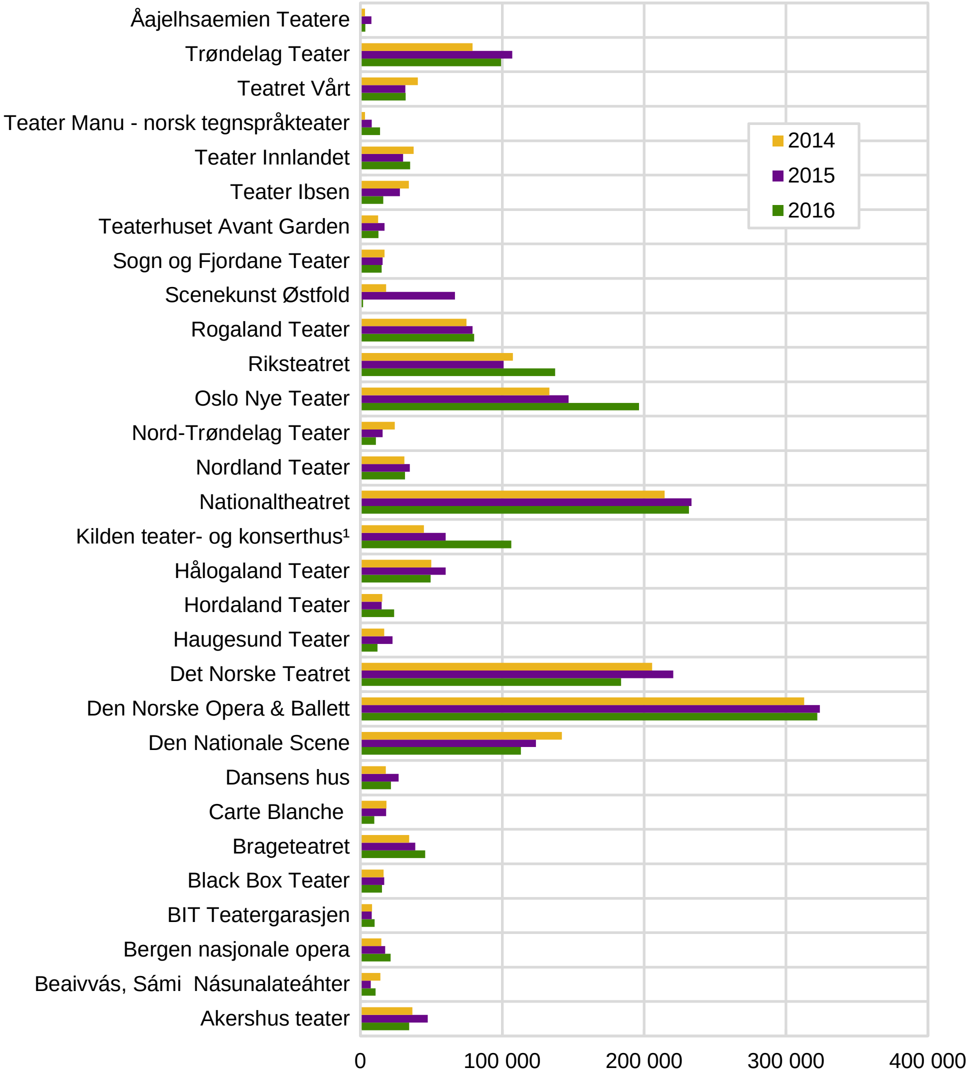

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Dei totale tilskodartala på 1,9 millionar inkluderer òg publikumstalet på framsyningar retta mot barn og unge siste året. I 2016 var 692 500 tilskodarar på framsyningar retta mot barn og unge. Vi gjer merksam på at besøkstalet ikkje seier noko om kor mange barn og unge eller vaksne som var tilskodarar. Sjå tabell 5.2.

10 800 framsyningar

I 2016 hadde teater og operainstitusjonane i NTO til saman nær 11 000 framsyningar, 152 fleire framsyningar i høve til året før. Talet på framsyningar retta mot barn og ungdom gjekk ned med 179. I alt vart det sett opp 4 500 oppsetjingar for barn og unge i 2016.

Talet på turneframsyningar gjekk òg ned i 2016, 145 færre samanlikna med året før. I alt vart det sett opp 3 200 turneframsyningar i 2016.

I gjennomsnitt var det 172 tilskodarar per framsyning i 2016. Det er ein liten nedgang samanlikna med året før. Sjå tabell 5.2.

Tabell 5.3 viser tal for den frie scenekunsten rapportert gjennom Danse- og teatersentrum. 180 frie teater- og dansegrupper har rapportert tal for 2016, 28 fleire i høve til 2015. Det var 137 teatergrupper og 43 dansegrupper i 2016, 70 fleire teatergrupper og 1 meir dansegruppe sidan 2013. Grunna endring i rapporteringa, veit vi ikkje fordelinga mellom frie teater- og dansegrupper i 2014 og 2015.

292 000 fleire tilskodarar ved frie teater- og dansegrupper

Etter ein nedgang i besøkstalet ved frie teater- og dansegrupper i 2015, gjekk talet på besøk opp i 2016. Om lag 844 000 besøkte arrangementa i regi av frie teater- og dansegrupper i 2016, nær 292 000 fleire enn i 2015. Dette svarar til ein auke i besøkstalet på om lag 53 prosent. Det vart rapportert nær 6 900 framsyningar, om lag 4 500 framsyningar var for barn. Det var i gjennomsnitt 123 besøk per framsyning. Det bør nemnast at tala for det frie scenekunstfeltet gjev tal for framsyningar i Noreg, inkludert framsyningar i DKS-ordninga og internasjonale framsyningar. I 2016 vart det rapportert 249 internasjonale framsyningar med om lag 127 000 tilskodarar.

222 000 tilskodarar ved Norsk Scenekunstbruk

Norsk Scenekunstbruk formidlar fri profesjonell scenekunst og er òg den nasjonale aktøren i formidlinga av scenekunst i DKS. Norsk Scenekunstbruk hadde 123 produksjonar på speleplan i 2016, med til saman 2 471 framsyningar. Til saman var det nær 222 000 tilskodarar på framsyningane i 2016. Samanlikna med 2015 er det ein nedgang i talet på tilskodarar på 9 prosent. Tilskodartala var høgare i åra 2010-2013. Sjå tabell 5.4.

Dei med høg utdanning går i større grad på teater, musikal eller revy

Statistikk frå kulturbruksundersøkingane har i mange år vist at ein større del av dei med høg utdanning bruker kulturtilbod. Dette kan ein òg sjå på bruken av teater, musikal og revy. Ved undersøkinga som vart gjort for 2016, hadde 38 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år vore på teater, musikal eller revy dei siste tolv månadene, medan tilsvarande del for dei med lang høgare utdanning var 62 prosent.

Dersom ein ser på utviklinga frå 1991 til 2016 kan ein jamvel sjå at skilnaden mellom dei med låg utdanning og dei med høgare utdanning har vorte noko mindre med åra, sjå figur 5.3.

Figur 5.3. Delen personar som har vore på teater, musikal, eller revy dei siste tolv månadene innanfor dei enkelte utdanningsgruppene. Prosent

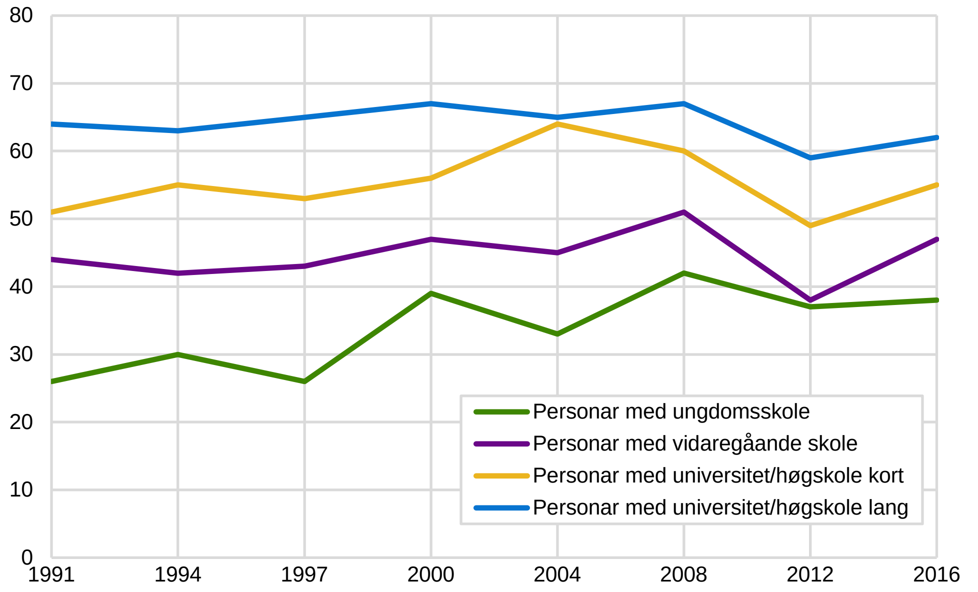

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2013), Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Om ein vel å gå i operaen, heng òg saman med utdanninga. Dei med høg utdanning går i større grad på opera enn dei med lågare utdanning. Gruppene med låg universitets- eller høgskoleutdanning og ungdomsskole har hatt nedgang i delen som går på opera sidan 2012. Gruppene med lang universitets- eller høgskole-utdanning og vidaregåande skole har hatt auke. Skilnaden mellom gruppene har vore nokolunde stabil i perioden 1991 til 2016, sjå figur 5.4.

Figur 5.4. Delen personar som har vore på opera eller operette dei siste 12 månadene, etter utdanning. Prosent

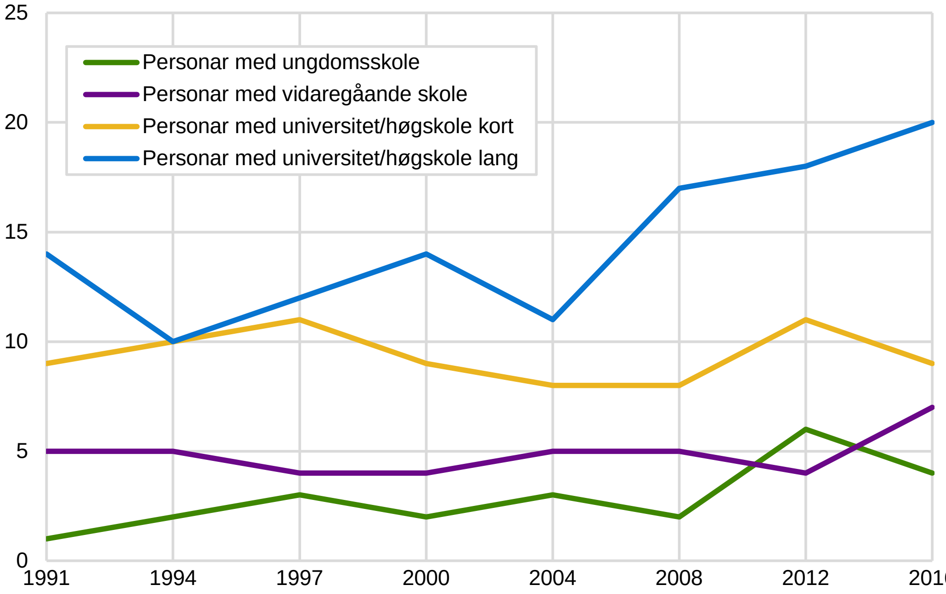

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2013), Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Utdanning heng òg saman med om ein vel å gå på ballett eller danseframsyning. Dei med universitets- eller høgskoleutdanning går i større grad på ballett eller danseframsyning. Dei med vidaregåande skole går i mindre grad på ballett eller danseframsyning, og har hatt ein nedgang sidan 2008. Gruppa ungdomsskole har hatt ein auke sidan 2004. Sjå figur 5.5.

Figur 5.5. Delen personar som har vore på ballett eller danseframsyning dei siste 12 månadene, etter utdanning. Prosent

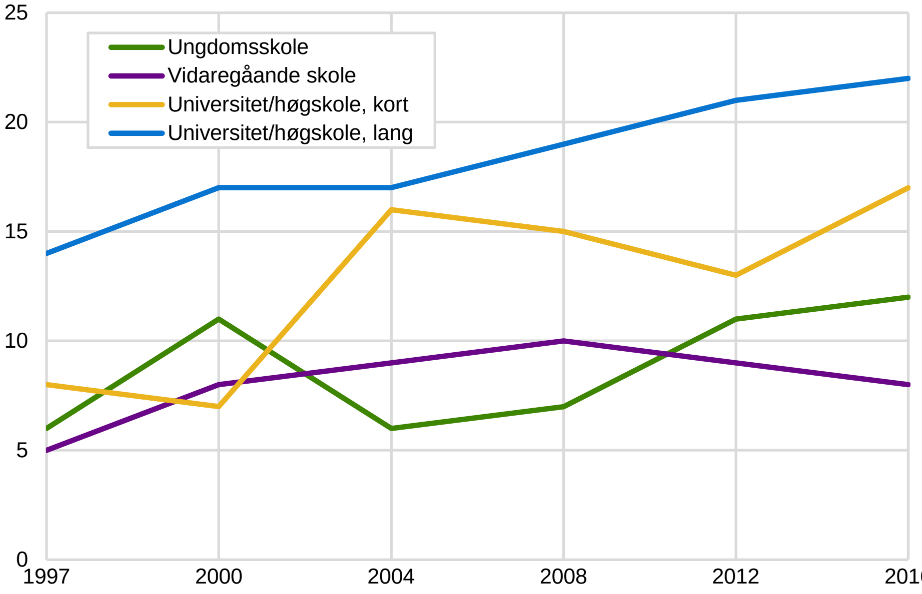

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå

Kjønn heng saman med om ein vel å gå på framsyningar. Fleire kvinner enn menn går på framsyningar totalt i 2016, og dette gjeld også førre året i kulturbruksundersøkingane. I høve til hushaldsinntekta aukar prosenten personar som har vore på framsyning jo høgare hushaldsinntekt ein har, sjå tabellane 5.6, 5.7 og 5.8.

Samanhengen mellom alder og om ein vel å gå på framsyning, har skilnader i høve til type framsyning. Når det gjeld teater, musikal og revy samt ballett eller danseframsyning går flest i aldersgruppa 9-15 år på framsyning, medan dei eldste går

minst. I høve til opera- eller operetteframsyningar er dette motsett, fleire eldre går på framsyning enn yngre. Det er færrast i aldersgruppa 16-44 år som går på opera- eller operetteframsyningar. Sjå figur 5.6.

Figur 5.6. Personar som har vore på framsyningar dei siste 12 månadene, etter alder

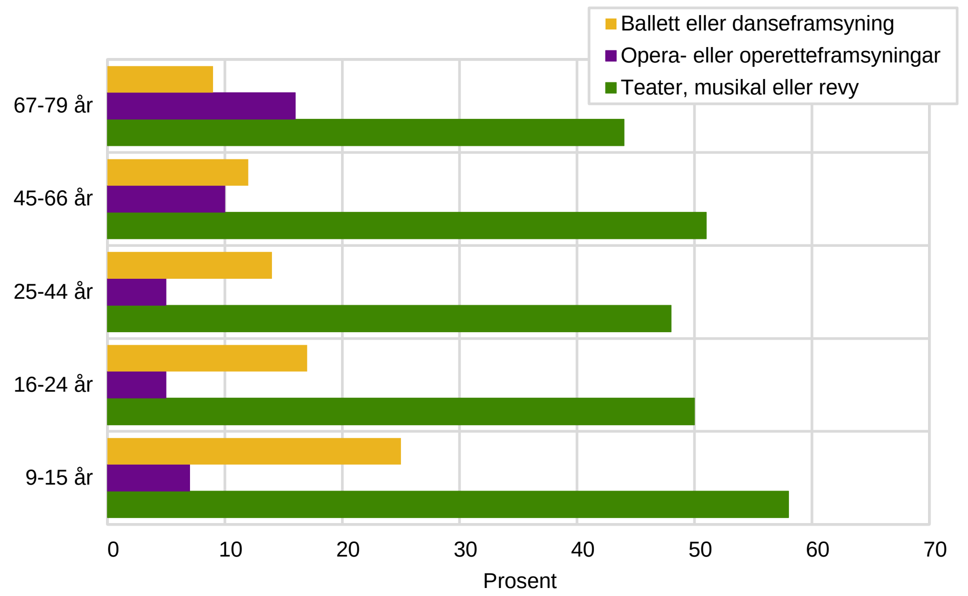

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå

Når ein ser på landsdel i høve til om ein vel å gå på framsyning har Trøndelag flest personar, 59 prosent, som har vore på teater, musikal eller revy i 2016. Nord-Noreg med 44 prosent låg lågast. Oslo og Akershus har 16 prosent som har vore på opera- eller operetteframsyningar i 2016, medan Trøndelag har lågast med 3 prosent. Oslo og Akershus har også flest personar, 20 prosent, som har vore på ballett eller danseframsyning. Vestlandet har færrast med 9 prosent. Sjå figur 5.7.

Figur 5.7. Personar som har vore på framsyningar dei siste 12 månadene, etter landsdel

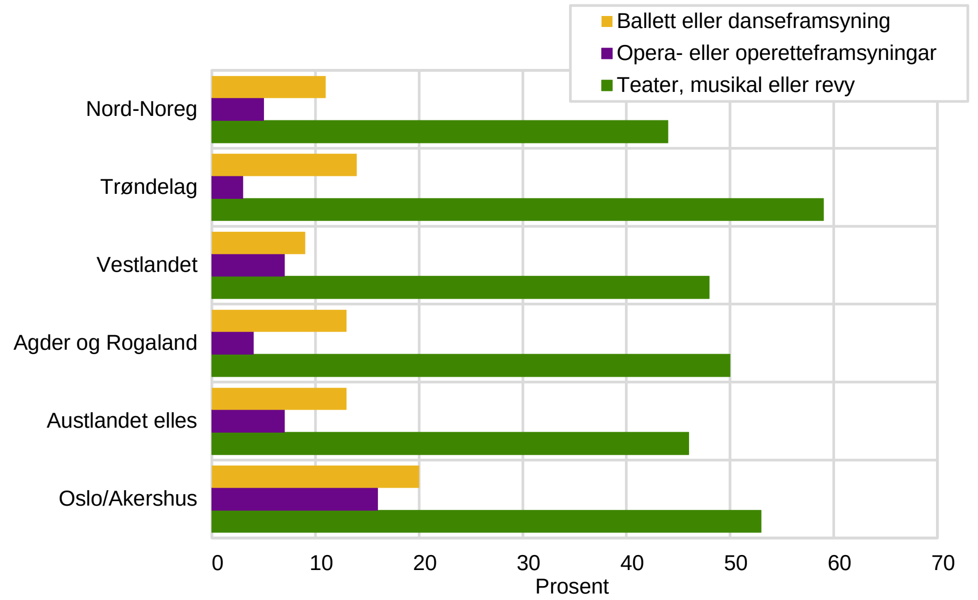

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå

5.2. Økonomi

1,6 milliardar statleg tilskot

Det totale tilskotet frå Kulturdepartementet (KUD) til scenekunstformål utgjorde 2,1 milliardar kroner i 2016, jf. kapittel 1. Av dei totale løyvingane, fekk tilskotsinstitusjonane om lag 1,6 milliardar kroner. Dette er ein auke på 75 millionar

kroner frå året før. Talet inkluderer 19 av dei 34 scenekunstinstitusjonane som er medlemmer i NTO. Talet inkluderer ikkje løyvingane til Riksteatret da denne som statleg verksemd har eigne utgifts- og inntektsposter under scenekunstkapittelet (kap. 324, postane 01/21 og kap. 3324, postane 01/02). Beaivvás Sámi Teáhter tek imot statstilskot gjennom Sametinget, og er heller ikkje inkludert.

Dei økonomiske nøkkeltala viser at dei 19 institusjonane til saman hadde inntekter på om lag 2 580 millionar kroner i 2016. 63 prosent av inntektene var tilskot frå staten, 13 prosent var regionale driftstilskot, og 25 prosent var andre inntekter. Regionale driftstilskot har auka med nær 100 millionar kroner og andre inntekter har auka med om lag 150 millionar kroner sidan 2015. Dei nasjonale og regionale tilskotsinstitusjonane hadde til saman 2 898 millionar i driftskostnader. Sjå tabell 5.5.

I 2016 vart det utført 2 543 årsverk ved desse 19 tilskotsinstitusjonane. Figur 5.5 viser fordelinga av dei statlege, regionale og andre tilskota for desse institusjonane.

Figur 5.8. Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatra, etter type inntekt

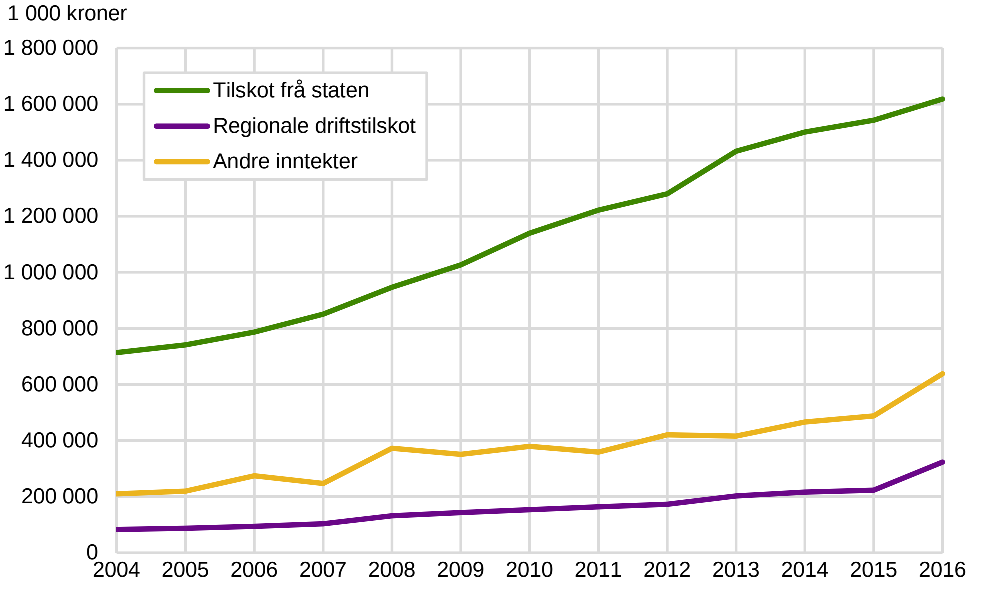

Kjelde: Kulturdepartementet.

Kulturrådet gjev prosjektilskot til frie teater- og dansegrupper kvart år. I 2016 var det til saman 3 531 teater- og denseframsyningar med nær 234 000 besøk, sjå tabell 5.1.

5.3. Om statistikken og dei ulike scenekunst-organisasjonane

Norsk teater- og orkesterforening

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er ein arbeidsgjevar- og interesse-organisasjon for profesjonell musikk og scenekunst. NTO har 46 medlemmer innanfor teater, dans, opera og musikk per 2017. Medlemmene er nasjonale og regionale institusjonar innanfor teater, opera, orkester og dans og offentleg støtta programmerande teater, produserande teater og scener, profesjonelle kor, ensemble og orkester. Som arbeidsgjevarorganisasjon samarbeider NTO med Spekter når det gjeld å slutte avtaler med og/eller hjelpe medlemmene sine i forhandlingar med ei rekkje arbeidstakarorganisasjonar.

Tala som vert presenterte i tabellar og figurar, kan ikkje heilt samanliknast frå år til år, men siste året har medlemstalet i NTO vore stabilt. Frå 2017 endrar Nord-Trøndelag teater namn til Turnéteatret i Trøndelag. Tala frå NTO inkluderer besøk frå DKS. I tillegg til dei totale tala frå dei einskilde medlemmene, publiserer NTO

totaltal for framsyningar og tilskodartal som er justerte for gjestespel. I dei justerte tala for 2016 var det i alt 10 853 framsyningar og 1 866 350 tilskodarar. I denne publikasjonen er det nytta ujusterte tal, med unnatak for åra 2010 og 2011, der det vart publisert justerte tal. Samarbeid og gjestespel vil òg i nokon grad påverke dei økonomiske tala i kapittelet.

Frie teater- og dansegrupper

Danse- og teatersentrum (DTS) er eit kompetansesenter som fremjar profesjonell scenekunst nasjonalt og internasjonalt. DTS arbeider primært med fri scenekunst i Noreg. Organisasjonen vart etablert som interesseorganisasjon i 1977 på initiativ frå kunstnarar i det frie scenekunstfeltet. Hovudmålet var å få etablert ei støtteordning for scenekunstgrupper som arbeidde utanfor institusjonane.

Tala som er rapporterte i tabell 5.3, gjeld både medlemmer av DTS og ikkje-medlemmer. Sidan talet på grupper som rapporterer endrar seg kvart år, kan heller ikkje desse tala samanliknast direkte frå år til år. Opplysningar om kor mange som har rapportert det einskilde året er gjevne i fotnotane til tabellen.

Norsk Scenekunstbruk

Norsk Scenekunstbruk AS er den største og viktigaste landsdekkjande formidlaren av scenekunst for aldersgruppa 0-20 år. Norsk Scenekunstbruk er òg den nasjonale aktøren i formidling av scenekunst i Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken. Norsk Scenekunstbruk har eit medlemsnettverk av fylkeskommunar og deira lokale arrangørar. Det vert lagt stor vekt på aktive og medverkande arrangørar for å auke kompetansen og interessa for scenekunst lokalt. Per 2016 omfattar nettverket 18 fylke (ikkje Oslo) og alle kommunane.

Publikumstala frå NTO, DTS og Scenekunstbruket vil i nokon grad overlappe einannan. Til dømes gjeld dette tala frå DKS, som vert rapporterte frå alle dei tre nemnde institusjonane.

Norsk kulturbarometer

Norsk kulturbarometer er ein publikasjon basert på Statistisk sentralbyrå sine undersøkingar om kulturbruk. Den første undersøkinga vart gjennomført i 1991, den siste var i 2016. Om lag 2 000 personar i alderen 9-79 år svarte på undersøkinga i 2016, og svarprosenten var på om lag 53 prosent. For informasjon om dei ulike kjennemerka brukte i tabellane, sjå kapittel 10.2.

Referansar

Kulturdepartementet (2015): For budsjettåret 2016 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2015-2016). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/

Kulturdepartementet (2016): For budsjettåret 2017 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/

NTO (2016, 20.10.): Publikums- og aktivitetstall 2015 – justerte totaltall. Norsk teater- og orkesterforening. Lasta ned frå http://www.nto.no/Tall-og-rapportering/Publikums-og-aktivitetstall

Vaage, Odd Frank (2013): Norsk kulturbarometer, 2012. Statistiske analysar 135, Statistisk sentralbyrå. Henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kulturbar

Vaage, Odd Frank *(2017): Norsk kulturbarometer, 2016.* Statistiske analysar 153, Statistisk sentralbyrå. Henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016

Meir informasjon

Norsk teater- og orkesterforening (NTO): http://www.nto.no/

Norsk Scenekunstbruk: http://www.scenekunstbruket.no

Danse- og teatersentrum (DTS): http://www.danseogteatersentrum.no/

Tabell 5.1 Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering[1]. 2016

	Grupper i alt	Framsyningar		Besøk	
		I alt	Av dette for barn og unge	I alt	Av dette for barn og unge
I alt	**122**	**3531**	**966**	**233 930**	**67 483**
Dans	47	729	170	56 903	11 874
Teater	75	2802	796	177 027	55 609

[1] Tala inkluderer produksjonar med prosjektilskot frå Kulturrådet som har rapportert til Kulturrådet innan den årlege fristen.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 5.2. Framsyningar og tilskodarar ved teater[1] og opera.

	Framsyningar			Tilskodarar				Tilskodarar per framsyning	
	I alt	Av total; framsyningar retta mot barn og ungdom	Av total; turnéframsyningar[2]	I alt	Av total: på framsyningar retta mot barn og ungdom	Av total: tilskodarar på DKS framsyningar	Av total: Tilskodarar på turnéframsyningar[2]	I alt	Av dette på framsyningar retta mot barn og ungdom
2003	7 522	3 304	2 339	1 549 064	663 119	..	414 486	206	201
2004	8 149	3 455	2 668	1 621 290	670 996	..	448 377	198	194
2005	8 677	4 065	2 901	1 561 253	687 328	..	421 860	180	169
2006	9 624	3 884	3 346	1 781 755	651 160	..	461 115	185	168
2007	9 268	3 664	3 119	1 792 395	663 901	..	459 295	193	181
2008	9 803	4 198	3 125	1 858 855	717 027	..	452 732	190	171
2009	9 721	4 254	3 277	1 785 255	646 920	..	432 205	184	152
2010	9 683[6]	3 408	2 890	1 820 370[6]	584 779	..	388 533	188	172
2011	10 676[6]	4 264	3 951	1 845 231[6]	659 773	..	510 200	173	155
2012	10 209	3 775	2 339	1 932 846	683 218	154 202	339 360	189	181
2013	10 428	3 890	2 493	1 816 378	591 590	170 357	337 866	174	152
2014	10 326	3 766	1 968	1 779 633	534 014	139 789	276 540	172	142
2015[7]	10 845	4 718	3 398	1 930 764	764 495	170 111	436 658	178	162
2016[7]	10 997	4 539	3 253	1 896 561	692 519	176 840	427 963	172	153
2016									
Akershus teater	507	443	357	34 411	31 659	22 780	28 722	68	71
Beaivvás, Sámi Násunalateáhter	120	82	92	10 667	6 796	4 408	8 771	89	83
Bergen Nasjonale Opera	107	43	23	21 289	1 785	2 720	2 984	199	42
BIT Teatergarasjen	274	-	-	10 033	-	389	-	37	-
Black Box Teater	218	84	-	15 259	7 449	1 868	-	70	89
Brageteatret	504	468	351	45 651	44 403	40 493	32 106	91	95
Carte Blanche Norges nasjonale kompani for samtidsdans	76	-	27	9 774	-	310	4 606	129	-
Dansens hus	197	75	0	21 475	5 960	4 409	-	109	79
Den Nationale Scene	677	253	3	113 208	33 179	2 529	90	167	131
Den Norske Opera & Ballett	568	263	12	322 123	60 936	3 337	6 585	567	232
Det Norske Teatret	1 039	120	61	183 656	28 170	5 275	19 215	177	235
Haugesund Teater	150	94	8	12 135	6 923	-	591	81	74
Hordaland Teater	156	87	45	23 742	6 755	4 157	4 433	152	78
Hålogaland Teater	350	91	87	49 512	17 187	991	12 312	141	189
Kilden teater- og konserthus[8]	626	332	197	106 360	62 925	31 773	22 147	170	190
Nationaltheatret	935	303	1	231 552	132 679	2 820	392	248	438
Nordland Teater	328	159	137	31 457	15 727	2 065	15 114	96	99
Nord-Trøndelag Teater	148	60	139	11 054	5 943	5 273	10 464	75	99
Oslo Nye Teater[3]	700	202	141	196 301	51 850	-	41 415	280	257
Riksteatret	583	306	554	137 345	67 385	1 909	131 543	236	220
Rogaland Teater	547	137	-	80 173	26 748	-	-	147	195
Scenekunst Østfold	22	2	14	1 983	40	-	1 533	90	20
Sogn og Fjordane Teater	203	84	126	15 037	5 665	2 928	11 530	74	67
Teaterhuset Avant Garden	140	64	53	12 783	8 938	9 636	8 535	91	140
Teater Ibsen	251	57	181	16 214	3 528	1 577	10 624	65	62
Teater Innlandet[4]	422	278	380	34 994	23 045	7 801	30 091	83	83
Teater Manu - norsk tegnspråkteater	114	111	106	13 921	13 646	6 690	13 376	122	123
Teatret Vårt	452	282	132	31 949	18 834	5 423	8 785	71	67
Trøndelag Teater	541	19	-	99 080	1 106	5 279	-	183	58
Åajelhsaemien Teatere[5]	42	40	26	3 423	3 258	-	1 999	82	81

[1] Gjeld dei teatra som er medlemmer i NTO. [2] Medrekna turnéar i utlandet. [3] Tala er henta inn frå Oslo Nye Teater. [4] Endra namn frå Hedmark teater til Teater Innlandet i 2009. [5] Nytt teater frå 2011. [6] Tala er justerte. [7] Tala er ikkje korrigerte for gjestespel. [8] Kilden Teater og Konserthus rapporterer som ei- verksemd f.o.m. 2016. Tidlegare rapporterte institusjonen som tre verksemder: Kilden – Agder Teater, Kilden – Opera Sør og Kilden – Kristiansand Symfoniorkester (musikkinstitusjon).

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening, dei enkelte teatra samt Kulturdepartementet.

Tabell 5.3. Frie teater- og dansegrupper

	Grupper i alt	Teater-grupper	Danse-grupper	Med-lemmer i alt	Nye produk-sjonar i alt	Framsyningar			Besøk			Besøk per framsyning
						I alt	Av dette for barn	Av dette inter-nasjonalt	I alt	Av dette, besøk på DKS	Av dette besøk inter-nasjonalt	
1993	31	28	3	111	78	2 153	2 177	..	202 478	-	..	94
1994	37	33	4	119	65	1 998	1 278	..	208 141	-	..	104
1995	35	31	4	101	42	1 686	1 270	..	163 189	-	..	97
1996	34	29	6	101	42	1 914	1 285	..	203 664	-	..	106
1997	34	23	11	..	..	1 777	869	..	221 080	-	..	124
1998	38	33	5	110	45	1 356	869	..	177 259	-	..	131
1999	51	42	9	..	37	1 928	900	..	227 186	-	..	118
2000	56	46	10	109	35	1 591	861	..	263 130	-	..	165
2001	59	48	11	142	40	2 366	1 318	..	279 550	..	..	118
2002	79	66	13	254	59	2 865	1 859	..	379 960	..	..	133
2003[1]	81	64	17	227	40	3 167	2 482	..	348 658	..	..	110
2004[2]	84	65	19	243	37	3 422	2 511	..	376 575	..	..	110
2005[3]	72	55	17	199	75	3 862	2 781	..	496 070	..	..	128
2006[4]	95	69	26	231	67	3 649	2 948	..	415 597	..	..	113
2007[5]	98	74	24	247	52	3 938	3 202	..	481 990	..	..	122
2008[6]	86	66	20	312	35	5 648	3 407	..	635 729	..	..	113
2009	110	61	49	..	..	5 392	3 831	..	561 762	..	..	104
2010[7]	106	82	24	..	..	6 057	4 012	..	878 002	..	..	145
2011[8]	132	100	32	..	..	6 645	5 956	..	700 731	..	..	105
2012[9]	124	75	49	..	..	5 947	4 585	696	686 960	339 986	101 121	116
2013[10]	109	67	42	..	..	4 899	3 503	638	525 779	..	103 354	107
2014[11]	117	..	..	..	..	6 335	5 291	455	721 728	..	107 684	114
2015[12]	152	..	..	..	..	5 862	5 062	747	552 286	..	80 792	94
2016[13]	180	137	43	..	..	6 869	4 536	249	844 175	..	126 641	123

[1] Tala inkluderer rapport frå 65 av 65 medlemmer, dessutan rapport frå 18 ikkje-medlemmer. [2] Tala inkluderer rapport frå 70 av 70 medlemmer, dessutan rapport frå 11 ikkje-medlemmer gjennom talmateriale frå Norsk Scenekunstbruk. [3] Tala inkluderer rapport frå 51 av 77 medlemmer, dessutan rapport frå 21 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [4] Tala inkluderer rapport frå 82 av 83 medlemmer, dessutan rapport frå 13 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [5] Tala inkluderer rapport frå 81 av 83 medlemmer, dessutan rapport frå 17 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [6] Tala inkluderer rapport frå 60 av 88 medlemmer, dessutan rapport frå 26 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [7] Tala inkluderer rapport frå 56 av 97 medlemmer, dessutan rapport frå 49 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [8] Tala inkluderer rapport frå 41 av 88 medlemmer, dessutan rapport frå 91 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk. [9] Tala inkluderer rapport frå 51 av 92 medlemmer, dessutan rapport frå 73 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk og UD si reisestøtteordning STIKK. [10] Tala inkluderer rapport frå 51 av 92 medlemmer, dessutan rapport frå ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk og UD si reisestøtteordning STIKK. [11] Tala inkluderer rapport frå 54 av 106 medlemmer, dessutan rapport frå 64 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk og UD si reisestøtteordning STIKK. [12] Tala inkluderer rapport frå 40 av 106 medlemmer, dessutan rapport frå 112 ikkje-medlemmer gjennom Norsk Scenekunstbruk/Den kulturelle skolesekken og UD si reisestøtteordning STIKK. Av dei 152 registrerte scenekunsteiningane melder 38 om internasjonal aktivitet. I 2014 viser datamaterialet at det var 30 scenekunsteiningar med internasjonal aktivitet. [13]Tala inkluderer rapport frå 55 av 115 medlemmer, dessutan rapport frå 125 ikkje-medlemmer gjennom Scenekunstbruket/Den kulturelle skolesekken og og UD si reisestøtteordning STIKK.

Kjelde: Danse- og teatersentrum.

Tabell 5.4. Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar

	Produksjonar	Framsyningar	Tilskodarar
2000	..	695	76 443
2001	..	983	103 774
2002	..	902	87 258
2003	..	1 384	135 834
2004	53	1 946	190 519
2005	53	2 148	222 834
2006	57	2 350	228 383
2007	68	2 191	211 434
2008	65	2 649	243 159
2009	56	2 556	239 214
2010	64	2 911	269 518
2011	62	2 636	263 898
2012	68	2 887	272 202
2013	56	2 462	251 623
2014	64	2 444	243 169
2015	62	2 500	245 339
2016	123	2 471	221 906
2016			
Østfold	10	241	15 477
Akershus	7	130	11 451
Oslo	0	0	0
Hedmark	9	257	20 485
Oppland	7	153	7 242
Buskerud	3	121	11 565
Vestfold	14	269	28 191
Telemark	15	308	28 650
Aust-Agder	4	36	2 810
Vest-Agder	1	1	27
Rogaland	3	44	3 073
Hordaland	4	69	8 333
Sogn og Fjordane	3	79	6 061
Møre og Romsdal	14	376	38 485
Sør-Trøndelag	3	30	2 431
Nord-Trøndelag	10	108	13 383
Nordland	7	131	13 938
Troms Romsa	5	69	7 228
Finnmark Finnmárku	4	49	3 076

Kjelde: Norsk Scenekunstbruk.

Tabell 5.5. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteater. 1 000 kroner

	Tilskot frå staten	Regionale driftstilskot	Andre inntekter	Driftskostnader	Årsverk
2003	676 677	79 247	190 493	928 878	1 492
2004	713 929	83 109	210 210	997 988	1 536
2005	741 239	86 885	220 121	1 041 651	1 594
2006	787 079	94 119	274 664	1 144 229	1 636
2007	851 288	103 411	247 350	1 198 479	1 671
2008	946 586	131 709	373 110	1 473 136	1 791
2009	1 026 506	142 884	350 556	1 467 137	1 810
2010	1 139 253	153 463	379 659	1 619 602	1 849
2011	1 221 786	163 542	359 039	1 718 851	1 848
2012	1 280 222	173 141	420 610	1 895 309	1 911
2013[1]	1 432 444	202 199	416 460	2 053 391	2 046
2014	1 500 752	216 232	466 717	2 197 966	2 043
2015	1 542 974	223 492	487 770	2 317 577	2 032
2016	1 618 098	323 464	638 321	2 898 087	2 543
2016					
Dansens Hus	43 103	-	5 959	47 178	24
Den Nationale Scene	117 451	-	32 774	110 560	117
Den Norske Opera og Ballett	600 806	-	173 440	816 632	127
Det Norske Teatret	166 871	-	54 123	194 295	148
Nationaltheatret	191 539	-	24 029	107 887	599
Brageteatret	14 283	8 419	3 407	26 102	33
Carte Blanche A/S	26 039	11 159	670	37 453	50
Haugesund Teater	12 147	5 277	1 763	18 436	120
Hordaland Teater	14 221	6 083	5 202	24 281	24
Hålogaland Teater	48 736	20 886	10 864	79 179	30
Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet[2]	114 365	49 010	68 567	228 024	21
Nordland Teater	26 548	11 377	7 712	43 872	18
Nord-Trøndelag Teater	14 528	6 233	1 802	22 112	254
Rogaland Teater	60 904	26 198	26 457	108 553	10
Sogn og Fjordane Teater	18 675	7 999	1 451	28 161	34
Teater Ibsen	25 800	11 115	4 934	41 379	26
Teater Innlandet	23 693	10 154	9 254	43 085	27
Teatret Vårt	28 726	14 416	11 441	54 092	33
Trøndelag Teater	69 663	29 856	47 573	124 051	150

[1] Frå 2013 er ikkje Beaivvás Sámi Teéather inkludert i desse tala, da dei får fast årleg driftstilskot frå Sametinget og Kautokeino kommune. [2] Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet er Agder Teater, Opera Sør og Kristiansand Symfoniorkester. Rekneskapstal for Kilden Teater- og Konserthus er samla for orkester, teater, opera og kulturhusdrifta.

Kjelde: Prop. 1 S, Kulturdepartementet.

Tabell 5.6. Personar som har vore på ballett- eller danseframsyning, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**8**	**11**	**12**	**13**	**14**	**14**	**0,2**	**0,2**	**0,3**	**0,3**	**0,2**	**0,3**
Menn	6	9	9	10	10	10	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kvinner	11	14	15	17	19	18	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Alder												
9-15 år	14	16	21	22	32	25	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6	0,5
16-24 år	11	16	13	14	15	17	0,3	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3
25-44 år	8	11	10	14	15	14	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3
45-66 år	7	10	11	8	10	12	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
67-79 år	2	3	9	12	9	9	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1	0,2
Utdanning												
Ungdomsskole	6	11	6	7	11	12	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Vidaregåande skole	5	8	9	10	9	8	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Universitet/høgskole, kort	8	7	16	15	13	17	0,2	0,1	0,4	0,2	0,2	0,4
Universitet/høgskole, lang	14	17	17	19	21	22	0,2	0,3	0,3	0,5	0,3	0,5
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	6	9	8	10	10	12	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3
2. kvartil	6	7	12	13	11	11	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
3. kvartil	8	15	11	15	16	16	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
4. kvartil	13	15	17	19	20	17	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4
Landsdel												
Oslo/Akershus	12	15	16	17	20	20	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,5
Austlandet elles	6	10	10	13	12	13	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Agder og Rogaland	5	10	8	13	13	13	0,1	0,4	0,1	0,3	0,3	0,3
Vestlandet	8	12	12	10	15	9	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Trøndelag	11	10	10	13	9	14	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2
Nord-Noreg	6	11	16	12	13	11	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 5.7. Personar som har vore på opera- eller operetteframsyningar, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**6**	**6**	**5**	**7**	**8**	**8**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,2**
Menn	4	6	4	5	7	7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kvinner	7	6	7	8	9	9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Alder												
9-15 år	3	3	3	5	7	7	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
16-24 år	7	5	3	4	5	5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
25-44 år	4	5	3	5	6	5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
45-66 år	8	9	9	7	8	10	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
67-79 år	4	6	9	12	14	16	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2
Utdanning												
Ungdomsskole	3	2	3	2	6	4	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Vidaregåande skole	4	4	5	5	4	7	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Universitet/høgskole, kort	11	9	8	8	11	9	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
Universitet/høgskole, lang	12	14	11	17	18	20	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	4	4	4	5	6	7	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
2. kvartil	3	7	6	7	7	8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3. kvartil	4	5	7	7	7	9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
4. kvartil	10	8	6	10	11	11	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Landsdel												
Oslo/Akershus	11	13	11	11	12	16	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
Austlandet elles	3	5	4	7	7	7	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Agder og Rogaland	2	3	4	2	5	4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Vestlandet	6	4	4	4	5	7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Trøndelag	7	6	2	8	7	3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Nord-Noreg	2	5	5	5	9	5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk Sentralbyrå

Tabell 5.8 Personar som har vore på teater, musikal eller revy, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**44**	**50**	**49**	**53**	**45**	**50**	**1,1**	**1,2**	**1,3**	**1,4**	**1,1**	**1,3**
Menn	41	44	42	49	43	43	1,0	1,0	1,1	1,2	1,0	1,0
Kvinner	48	57	56	57	48	57	1,2	1,3	1,5	1,6	1,2	1,6
Alder												
9-15 år	47	47	47	54	60	58	0,9	0,9	1,2	1,2	1,7	1,1
16-24 år	50	51	48	54	41	50	1,2	1,2	1,6	1,4	1,0	1,0
25-44 år	46	54	52	55	41	48	1,2	1,3	1,1	1,6	1,1	1,3
45-66 år	46	53	53	55	49	51	1,2	1,3	1,6	1,4	1,1	1,4
67-79 år	23	33	34	41	39	44	0,4	0,6	0,9	1,0	0,8	1,1
Utdanning												
Ungdomsskole	26	39	33	42	37	38	0,5	0,8	0,8	0,8	1,1	0,8
Vidaregåande skole	43	47	45	51	38	47	0,9	1,0	1,0	1,3	0,8	1,1
Universitet/høgskole, kort	53	56	64	60	49	55	2,0	1,4	2,2	1,6	1,1	1,8
Universitet/høgskole, lang	65	67	65	67	59	62	1,9	1,9	1,8	2,2	1,6	1,6
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	37	41	37	44	39	42	..	0,9	1,0	1,0	0,8	1,1
2. kvartil	36	46	47	51	43	51	..	1,0	1,0	1,3	1,1	1,2
3. kvartil	43	59	54	59	47	56	..	1,3	1,4	1,6	1,1	1,5
4. kvartil	59	65	58	68	59	61	..	1,6	1,7	2,0	1,5	1,6
Landsdel												
Oslo/Akershus	53	57	56	56	50	53	1,5	1,6	1,7	1,6	1,1	1,5
Austlandet elles	42	48	44	53	42	46	0,9	1,0	1,1	1,3	0,9	1,1
Agder og Rogaland	38	49	43	55	50	50	0,8	1,0	1,2	1,3	1,5	1,3
Vestlandet	44	50	54	49	42	48	1,0	1,2	1,2	1,3	0,8	1,0
Trøndelag	44	50	50	55	47	59	1,5	1,2	1,1	1,7	1,6	1,5
Nord-Noreg	40	46	43	51	41	44	0,8	1,0	1,5	1,1	1,0	1,2

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk Sentralbyrå

6. Musikk

6.1. Nokre resultat

Fleire på konsert

Talet på konsertar i regi av medlemmer i Norsk teater- og orkesterforening (NTO) gjekk ned frå 2014 til 2015, men talet tok seg opp att frå 2015 til 2016. Musikkinstitusjonane som er medlemmer av NTO, gav 1 390 konsertar for nesten 586 600 tilhøyrarar i 2016, kor begge tala er eksklusive dobbeltrapporteringar (SceneStatistikk.no). Talet på haldne konsertar og tilhøyrarar i 2016 var høvesvis 166 og 36 000 høgare i høve til året før. I gjennomsnitt var det 422 tilhøyrarar per konsert, 28 færre tilhøyrarar i høve til 2015, sjå tabell 6.1.

Talet på konsertar retta mot barn og unge gjekk opp med 93 til 315 konsertar siste året. Auken i talet på konsertar førte til at tilhøyrartalet på desse konsertane hadde ein kraftig oppgang på 34 prosent, eller 26 040 fleire tilhøyrarar. Det var om lag 102 500 tilhøyrarar på konsertar retta mot barn og unge i 2016 mot 76 500 tilhøyrarar i 2015.

På konsertane som NTOs medlemmer hadde i samarbeid med Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (heretter kalla DKS) var det til saman 30 300 publikummarar, dei fleste av desse i grunnskolen. Publikum på desse DKS-konsertane utgjorde 5 prosent av alle tilhøyrarane på konsertane som NTO-institusjonane gav.

Nedgang i talet på turnékonsertar

Som vist over har det totale talet på haldne konsertar gått opp det siste året. Derimot viser tala at det vart halde 111 færre turnékonsertar i 2016 i høve til 2015, 234 mot 345 konsertar. Trass i stor nedgang i talet på konsertar, gjekk talet på tilhøyrarar på desse konsertane ned med berre 8 000 tilhøyrarar, frå 117 500 i 2015 til 109 500 i 2016.

I perioden frå og med 2012 til og med 2015 vart det halde i gjennomsnitt 1 222 konsertar med 513 800 tilhøyrarar. 2016-tala ligg over gjennomsnittet for dei fire føregåande åra med 14 prosent fleire konsertar og like stor del fleire tilhøyrarar. Figur 6.1 viser detaljar for dei einskilde orkestera, gjennomsnitt for åra 2012-2015 samanlikna med 2016-tala.

Figur 6.1. Orkester. Tilhøyrarar per konsert.

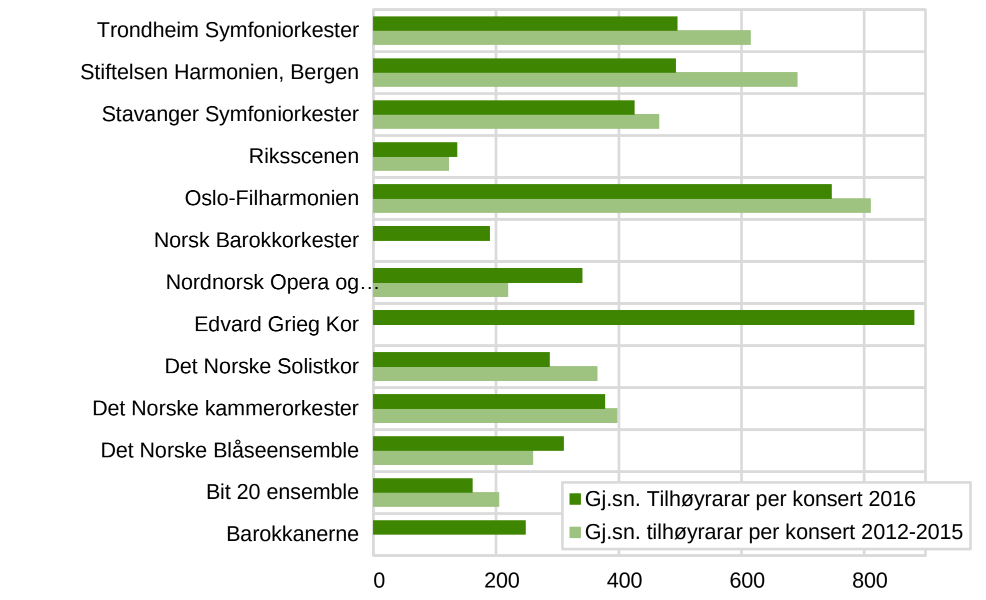

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Edvard Grieg Kor hadde flest tilhøyrarar per konsert

Figur 6.1 viser at Edvard Grieg Kor hadde flest (882) tilhøyrarar per konsert i 2016. Dernest hadde Oslo Filharmonien i gjennomsnitt 747 tilhøyrarar per konsert i 2016, det vil seie 63 færre tilhøyrarar per konsert samanlikna med gjennomsnittet i de fire føregåande åra. I 2015 hadde Oslo Filharmonien høgst gjennomsnitt med 1 189 tilhøyrarar per konsert.

Dei fleste institusjonane som var aktive både i perioden 2012-2015 og 2016 hadde ein nedgang i gjennomsnittleg tilhøyrarar per konsert i det siste året. Nordnorsk Opera og Symfoniorkester, Det Norske Blåseensemble og Riksscenen opplevde jamvel ein oppgang med høvesvis 121, 50 og 14 fleire tilhøyrarar per konsert i 2016.

Vi gjer merksam på at både institusjonane og aktiviteten og formata deira er særs ulike. Ei direkte samanlikning mellom institusjonar kan difor gjeve eit noko skeivt bilete.

Oslo Filharmonien samla flest til konsertar retta mot barn og unge

Dei 13 NTO-medlemmene hadde i 2016 gjennomsnittleg 7 888 tilhøyrarar på konsertane sine retta mot barn og unge. Oslo Filharmonien hadde 28 400 tilhøyrarar på sine 23 konsertar, medan på andre sida av skalaen hadde Barokkanerne 80 tilhøyrarar på sin eine konsert mot barn og unge i 2016.

I gjennomsnitt var det 19 færre tilhøyrarar på konsertane retta mot barn og unge i 2016 enn i 2015, 326 mot 345. Det var flest tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert retta mot barn og unge som Oslo Filharmonien hadde, med gjennomsnittleg tilhøyrartal på 1 233. Tabell 6.1 viser elles at talet på konsertar retta mot barn og unge har variert mykje sidan 2003. Det har òg talet på tilhøyrarar.

Konsertane formidla gjennom DKS har derimot hatt ein eintydig nedgang sidan 2011, men trenden ser ut å ha snudd i 2016. I 2016 var talet tilhøyrarar på konsertar i regi av DKS for første gong sidan 2011 høgare i høve til året før.

Kulturtanken – 1 160 fleire konsertar

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (tidlegare Rikskonsertane) arrangerte 1 163 fleire konsertar i 2016 enn i 2015, ein oppgang på 12 prosent. Til saman var det 1,27 millionar tilhøyrarar på desse konsertane, det vil seie 119 tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert som i 2014. Til samanlikning var det i gjennomsnitt 12 fleire tilhøyrarar per konsert i 2015, på grunn av lågare tal på konsertar i høve til 2014 og 2016.

Skolekonsertane utgjorde 91 prosent, eller over 9 700 av alle konsertane i regi av Kulturtanken i 2016. Det vart halde 1 328 fleire skolekonsertar og det var 20 300 fleire tilhøyrarar på desse konsertane i 2016 i høve til året før.

Talet på barnehagekonsertane gjekk ned frå 1 085 til 920, og talet på tilhøyrarar på desse konsertane gjekk ned frå 30 600 til 29 600 frå 2015 til 2016. Samanlikna med 2014, var nedgangen på tilhøyrarar enda større då det var 32 700 tilhøyrarar på barnehagekonsertar i det året.

I 2016 vart det halde 17 konsertar med 29 700 tilhøyrarar i regi av Barnas verdsdagar. Talet på konsertar var det sama som året før, men i 2016 var det over 3 500 fleire tilhøyrarar på desse konsertane, ein auke på 14 prosent.

I Hordaland var det flest tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert med 359 i regi av Kulturtanken. Dernest var det flest tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert i Rogaland og Akershus med høvesvis 236 og 187. Færrast tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert var det i Sogn og Fjordane med 57.

Tabellane 6.2 og 6.4 gjev fleire tal for verksemda til Kulturtanken i 2016. Nærare detaljar om musikkproduksjonar, arrangement og deltaking i Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge finn ein i kapittel 4, tabellane 4.10- 4.14.

Stabilt tal på musikkorps

Det var til saman 1 628 korps med i alt 59 084 medlemmer i skolekorps og amatørkorps i 2016. Nær 52 000 eller 88 prosent av medlemmene var utøvande medlemmer, mens 22 prosent var andre medlemmer. Andre medlemmer er i hovudsak støttemedlemmer og føresette til utøvande barn og unge. Tabell 6.4 gjev fleire detaljar om musikkorpsa.

Det var 37 medlemmer i alt og 32 utøvande medlemmer per skolekorps i 2016. Figur 6.2 gjev ei grafisk framstilling av utøvande og andre medlemmer av skolekorps og amatørkorps. Den mest utslagsgjevande endringa er reduksjonen i talet på utøvande medlemmer av skolekorps.

Figur 6.2. Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund.

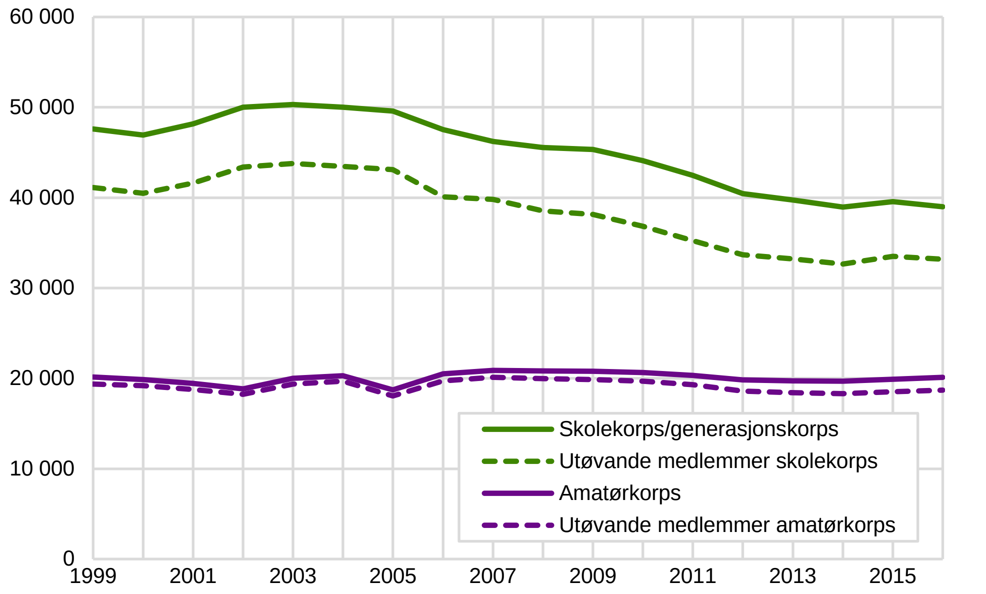

Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Talet på medlemmer per skolekorps i 2016 var på same nivå som i 2014. Tal for desse to åra er dei lågaste tala i heile perioden 1999-2016. Høgast medlemstal per korps var det i 2002 og 2003 med 45 medlemmer per skolekorps. Når det gjeld amatørkorps, var det 34 medlemmer i alt og 32 utøvande medlemmer per korps i 2016. Desse tala ligg nær gjennomsnittet for heile perioden 1999-2016.

Ifølgje tal frå Norges Musikkorps Forbund, var det 1 044 skolekorps i Noreg i perioden 2013-2015. I 2016 var det berre to færre, nemleg 1 042. Talet på amatør-korps heldt seg uendra på 586 korps frå 2015 til 2016.

Etter fleire år med dalande medlemstal i skolekorpsa, viste tala frå 2015 ein svak auke med drygt 600 medlemmer i 2015. I 2016 gjekk talet ned med like mange medlemmer, og medlemstalet var attende til det same nivået som i 2014. Nedgangen var noko større mellom dei utøvande enn mellom andre medlemmer. Talet på medlemmer i amatørkorps derimot auka med 200 medlemmer frå 2015 til 2016. Oppgangen på medlemstalet i amatørkorps kjem framfor alt av ein auke i talet på utøvande medlemmer.

2 500 kor og 73 000 songarar

Ni kororganisasjonar i Koralliansen rapporterte nær 2 500 kor med 73 000 songarar i 2016. Figur 6.3 viser at Norges Korforbund framleis er den største organisasjonen i alliansen. Forbundet hadde 1 003 kor, eller 41 prosent av alle korar, i 2016.

Figur 6.3. Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane.

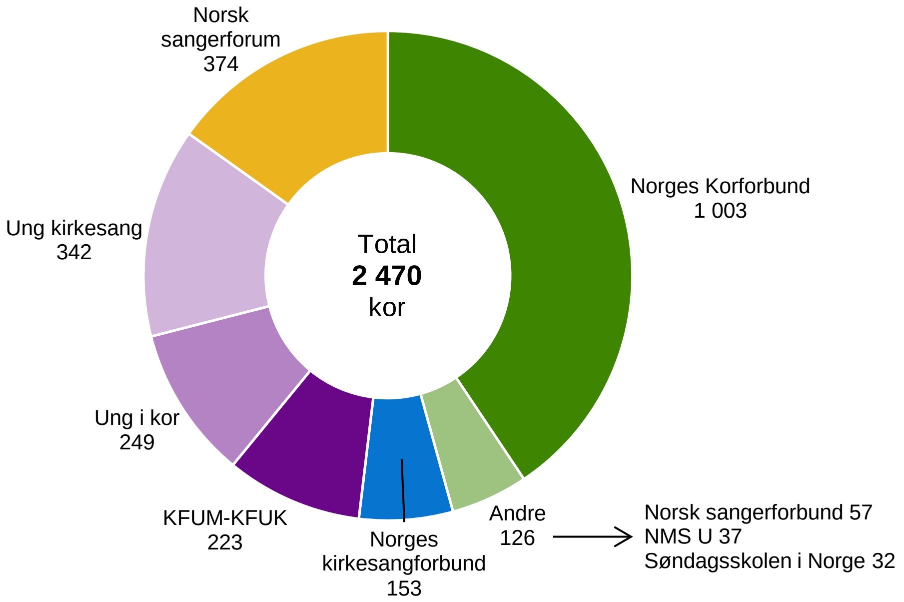

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Norges Korforbund hadde òg flest songarar i året som gjekk. 29 900 songarar var organiserte i denne organisasjonen. Dette var 800 fleire songarar, tilsvarande ein auke på nær 3 prosent, i 2016 samanlikna med året før.

Norsk sangerforum organiserte 10 669 songarar i 374 kor, medan Ung i kor hadde 10 088 songarar i 249 kor. Songarane i desse to organisasjonane til saman utgjorde 29 prosent av alle korsongarane i 2016.

I gjennomsnitt var det 29 songarar per kor. Søndagsskolen i Norge hadde høgast gjennomsnitt med 37 songarar, mens Norsk sangerforbund hadde lågast gjennomsnitt med 22 songarar per kor.

Flest korsongarar finn ein i Oslo, tett følgt av Hordaland, høvesvis 9 847 og 9 051 songarar. Tabell 6.6 viser fordelinga på type kor, men i denne tabellen er ikkje alle kororganisasjonane representerte.

I tillegg til tala for kora presenterte i tabellane 6.5 og 6.6 gjer vi merksam på at det òg finst ein del uorganiserte kor mellom anna i form av skolekor, verksemdskor og liknande. Desse kora har vi ikkje oversikt over.

Nedgangen i talet på elevar i kommunale musikk- og kulturskolar hald fram

I 2011 var det i alt 110 300 elevar på kommunale kulturskolar. Sidan har talet på elevar på kommunale kulturskolar gått ned frå år til år. I 2016 var talet nede på 100 100 elevar, det vil seie 10 200 færre elevar samanlikna med fem år tilbake.

Utviklinga i elevtala på kommunale kulturskolar dei tre siste åra viser ein nedgang i 16 av landets 19 fylke. Oslo hadde den største nedgangen med over 720 færre elevar i 2016 samanlikna med 2015. Dei tre fylka som opplevde ein oppgang i 2016 var: Akershus som hadde 600, Buskerud 180 og Rogaland 30 fleire elevar i 2016 i høve til året før. Det vil seie, trass i høgare elevtal i Buskerud og Rogaland i 2016 i høve til 2015, var det ein nedgang i elevtalet i 2016 sett i høve til 2014-tala. Figur 6.4 og tabell 6.7 viser fleire detaljar.

Figur 6.4. Elevar i kommunale kulturskolar, etter fylke

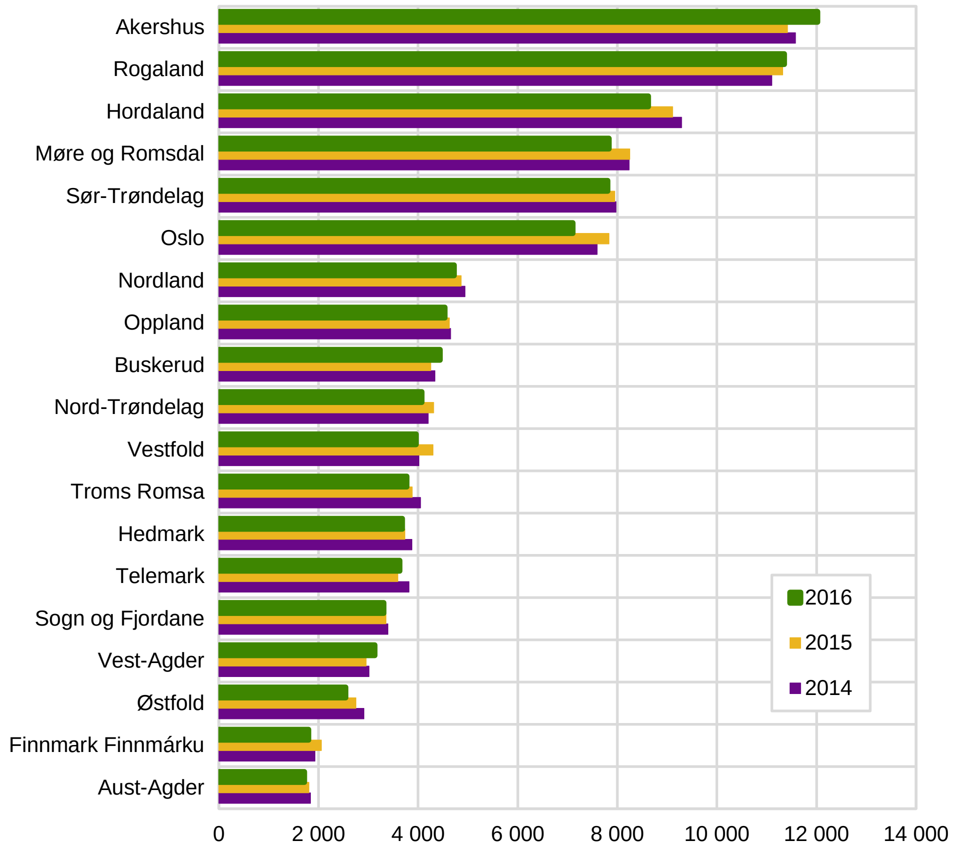

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

5 prosent av alle elevane på kommunale kulturskolar i 2016 var under grunnskolealder, medan 85 prosent var i grunnskolealder. Resterande 10 prosent var over grunnskolealder. Det var fleire jenter i høve til gutar i alle desse tre aldersgruppene. Blant elevane i grunnskolealder var det dobbelt så mange jenter i høve til gutar, 56 700 jenter mot 28 700 gutar. Elevane i alderen 6-15 år som gjekk på kommunale kulturskolar utgjorde 13,7 prosent av alle 6-15-åringane i kommunane i 2016.

Delen elevar på kommunale kulturskolar i alderen 6-15 år av totalt tal barn og unge i same aldersgruppe i kvart fylke varierte i 2016 òg. Som tidlegare år, hadde Nord-Trøndelag den største delen med 21,6 prosent og Østfold hadde den minste delen med 6,6 prosent. Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane hadde òg ein høg del elevar i grunnskolealder som gjekk på kommunale kulturskolar, høvesvis 21,1 og 20,4 prosent.

Flest deltek i musikkundervisning

Tala i tabell 6.8 for skoleåret 2016/17 viser ein oppgang på 1 700 elevplassar i høve til førre år. I alt var det nær 124 000 elevplassar på kommunale kulturskolar i skoleåret 2016/2017. Vi gjer merksam på at ein elev i kulturskolen kan ha fleire plassar.

Som førre året var det flest deltakarar i musikkundervisning. I skoleåret 2016/17 vart det òg gjennomført musikkundervisning i to av tre elevplassar i kulturskolane. I alle fylka er det flest som får musikkundervisning. Tre av fire elevar på kommunale kulturskolar i Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Nordland deltek i musikkundervisning.

Etter musikkundervisning var det flest deltakarar i dans. Desse elevane utgjorde 16 prosent av alle elevane i musikk- og kulturskole. Troms (29 prosent), Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal (27 prosent) hadde høgast del deltakarar i dans i

høve til dei andre fylka. I Vestfold deltek berre 2 prosent av elevane i danse-undervisning i skoleåret 2016/17 slik som det òg var tilfelle i skoleåret 2015/16. Vestfold låg dermed lågt i delen som får slik undervisning jamført med dei andre fylka.

62 prosent på konsert i 2016

I SSBs kulturbruksundersøkingar i 2016 vert det stilt spørsmål om besøk på konsertar. Tala viser at i 2008 og 2012 var det høvesvis 62 og 61 prosent som hadde vore på konsert. Delen som var på konsert i 2016 var like stor som i 2008, nemleg 62 prosent. Figur 6.5 viser delen som har vore på konsert dei siste 12 månadene etter utdanning sidan 1991. I desse åra finn vi at det var større forskjellar, 34 prosentpoeng, mellom dei med låg og høg utdanning i favør av dei med høg utdanning i byrjinga av 1990-talet.

Figur 6.5. Besøk på konsert siste 12 månadar, etter utdanning

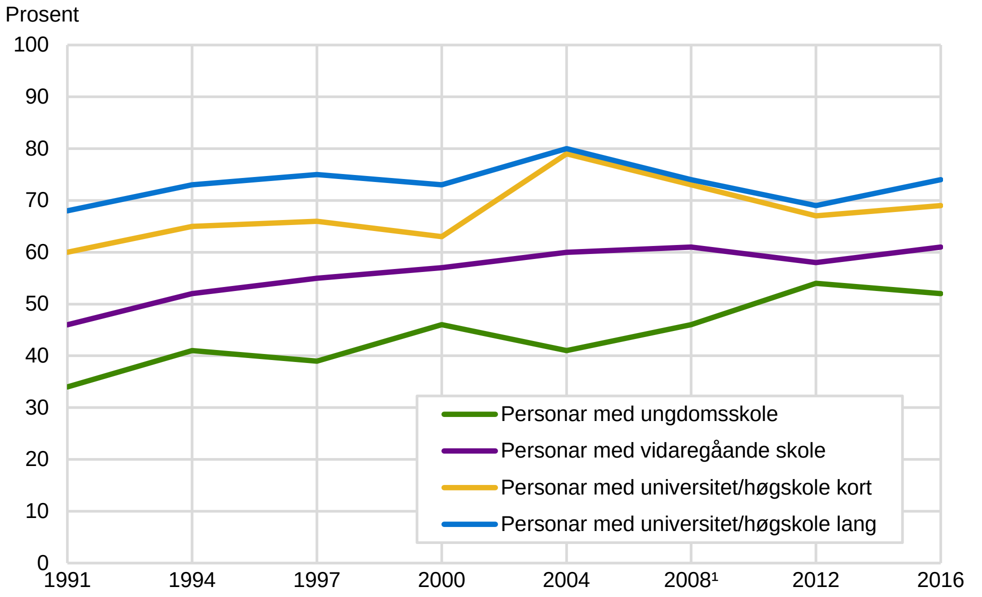

[1] Frå og med 2008 vert det stilt spørsmål om konsertar under eitt, ikkje todelt slik som tidlegare.
Kjelde: Kulturbruksundersøkingane, Statistisk sentralbyrå.

I 2016 er det framleis ein større del med høg utdanning som gjekk på konsert, men skilnaden mellom dei og dei med låg utdanning er redusert til 22 prosentpoeng. Dei med låg utdanning går oftare på konsertar i 2016 samanlikna med tidleg på 1990-talet. Sjå tabellane 6.14 og 6.15.

6.2. Økonomi

2,2 prosent auke i statlege utgifter

Tabell 6.10 viser dei statlege utgiftene til musikkføremål. I 2016 utgjorde dei statlege utgiftene til musikkføremål til saman nær 1,2 milliardar kroner. Dette utgjer ein auke på 20,5 millionar kroner, eller 1,7 prosent frå 2015. Samanlikna med 2014 var auken på heile 132 millionar kroner, eller 12,5 prosent, framfor alt på grunn av ein auke i statlege utgifter til nasjonale institusjonar frå 2014 til 2015. Statlege tilskot til ulike musikkføremål vert òg løyva over andre budsjettkapittel i høve til KUD. Tabell 6.11 gjev ei meir detaljert oversikt over dei statlege utgiftene til dei ulike orkestera og institusjonane. Dei statlege midlane går mellom anna til Norsk Kulturfond, sjå òg kapittel 4, nasjonale og regionale institusjonar.

Knutepunktordningar vart avvikla i 2015, og 12 festivalar og festspel vart overførte til Norsk Kulturfond.

Statstilskotet - ein lågare del av inntektene til orkestera

Tabell 6.12 viser inntekter og utgifter for dei orkestera og musikkinstitusjonane som mottek statlege pengar, og korleis inntektene er samansette. Tabellen viser at

statstilskotet auka frå 520 til 534 millionar, regionale tilskot frå 103 til 107, medan andre inntekter gjekk ned frå 100 til 82 millionar kroner frå 2015 til 2016.

I 2016 utgjer statstilskotet 4 prosentpoeng lågare del av inntektene til orkestera, 68 prosent i 2016 mot 72 prosent i 2015. Dermed auka regionale tilskot med 3 og andre inntekter med 1 prosentpoeng, dei vil seie at regionale tilskot utgjer 17 og andre inntekter 15 prosent av alle inntektene til orkestera i 2016.

Ser vi på dei enkelte institusjonane, viser det seg at medan statleg tilskot utgjer 85 prosent av inntektene til Oslo Filharmonien og Musikkselskapet Harmonien, utgjer denne typen tilskot rundt 65 prosent av inntektene til dei andre institusjonane.

Stabile tal på festivaltilskota

Tabell 6.13 gjev ei oversikt over tilskota til festivalar gjennom Norsk kulturråd/ Norsk kulturfond dei siste åra. I 2016 fekk 93 festivalar tilskot på til saman 47,5 millionar kroner, sjå òg tabell 4.5 i kapittel 4. I 2015 var tilskota på til saman 46,5 millionar kroner fordelt på 98 festivalar. Kategorien klassisk musikk/kammer- /samtidsmusikk fekk med sine 19 festivalar høgast tilskot på 15,5 millionar kroner i 2016. Fordi kategoriane i 2016 er definert annleis åra før, er samanlikningar ikkje mogeleg. Sjå kapittel 6.3 Om statistikken.

Kommunale utgiftene til kulturskolar

Kommunane sine netto driftsutgifter til dei kommunale kulturskolane var på totalt over 1,4 milliardar kroner i 2016, sjå tabell 1.3.2 i kapittel 1.3. Det er 13 prosent av kommunane sine utgifter til kultur. Oslo brukte minst, 4 prosent, medan Møre og Romsdal brukte mest, 23 prosent, av kulturpengane til kulturskolane i 2016.

6.3. Om statistikken – ulike organisasjonar i musikklivet

Norsk teater- og orkesterforening (NTO)

NTO er ein arbeidsgjevar- og interesseorganisasjon for profesjonell musikk- og scenekunst. NTO hadde 46 medlemmer innanfor teater, dans, opera, kor og musikkensemble i 2016.

I 2016 var det 14 medlemmer innanfor musikk. Medlemmene representerte nasjonale institusjonar, regions-/landsdelsinstitusjonar og produserande musikk-ensemble. Som arbeidsgjevarorganisasjon samarbeider NTO med Spekter når det gjeld å slutte avtaler med og/eller hjelpe medlemmene sine i forhandlingar med ei rekkje arbeidstakarorganisasjonar.

Med unntak av det siste året, har det sidan 2009 vore stabilt tal på musikk-institusjonar i statistikken. Men tala frå tidlegare år kan ikkje heilt samanliknast frå år til år da medlemstalet i NTO har auka over tid, og nokre institusjonar ikkje alltid har rapportert fullstendig. Til samanlikning med byrjinga på tidsserien i tabell 6.1, i 2003, har det kome til fleire institusjonar. I 2016 kom det til tre nye organisasjonar.

Kulturtanken DKS/ Rikskonsertane

Rikskonsertane skifta namn i 2016 og heiter no Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge (Kulturtanken DKS). I 2015 fekk Rikskonsertane nytt og utvida mandat og nye oppgåver som nasjonal eining for alle kunstuttrykka i Den kulturelle skolesekken. Skolekonsertane vert produserte i samarbeid med alle fylka i landet, og er ein del av DKS. Ved sidan av skolekonsertar arbeider Kulturtanken internasjonalt med fokus på kompetanse og utvikling. Barnas verdsdagar vert arrangerte rundt om i landet som ein internasjonal familiefestival. Frå 2015 vert desse konsertane talde per arrangørstad, det vil seie ein arrangørstad er lik ein konsert. Tidlegare år vert talet på verkstader lik talet på konsertar. Barnehage-konsertar er òg eit virkefelt, med konsertbesøk i barnehagar rundt om i landet, sjå også kapittel 4.2 om Kulturtanken DKS. Det statlege arbeidet med DKS ligg frå 2016 i Kulturtanken DKS. Tala i tabellane 4.10-4.14 tek utgangspunkt i rapportering frå Kulturtanken DKS.

Norges Musikkorps Forbund

Norges Musikkorps Forbund (NMF) vart stifta i 1918. NMF er ein landsomfattande, demokratisk musikkorganisasjon for musikantar og andre interesserte som er tekne opp som medlemmer gjennom musikk- og drillkorps. NMF reknar seg som den største frivillige kulturorganisasjonen i Noreg. NMF jobbar for korpsa i Noreg og vil leggje til rette for at kvart einskild korps skal styrkast. Det skjer gjennom å stimulere til fagleg kvalitet, målretta arbeid og vekst i kvart einskilde korps. NMF er inndelt i regionar og krinsar. Denne inndelinga følgjer dei grensene som landsmøtet vedtek. NMF er inndelt i åtte regionar per 2016.

Koralliansen/Norges Korforbund

Koralliansen fekk sitt formelle namn i 2015. Det hadde allereie eksistert eit samarbeid mellom fleire kororganisasjonar i nokre år. Koralliansen skal mellom anna arbeide med felles saker og saman vere ei sterkare røyst for alle korsongarar, dirigentar og friviljuge i heile landet.

Tala i tabellane 6.5. og 6.6 representerer dei fleste kora i Koralliansen og er i hovudsak tilrettelagd av Norges Korforbund på bakgrunn av felles rapporteringssystem.

Norges Korforbund er ein landsomfattande interesseorganisasjon for kor og kordirigentar med om lag 1 000 kor. Verksemda til Norges Korforbund er tufta på friviljug medverknad. Det overordna målet til Norges Korforbund er å gjere korsangen meir kjend og auke kvaliteten. Gjennom Norges Korforbund har kora tilgang på ei rekkje opplæringstilbod, både for koristar, dirigentar og tillitsvalde. I 2015 gjekk Norges Korforbund med i Koralliansen.

Kulturskolar

Dei kommunale kulturskolane er eit tenestetilbod innanfor kultursektoren som er fastsett ved lov. Kommunar som ikkje har eigen musikk- og kulturskole, tek del i interkommunale musikkskolar eller samarbeider med andre kommunar. Aktiviteten til kulturskolane vert rapportert gjennom GSI (Grunnskolenes Informasjonssystem), og tala vert publisererte på ssb.no via KOSTRA.

Norsk kulturfond - musikkfestivalar

Norsk kulturråd forvaltar gjennom tilskotsordninga midlar til musikkføremål, sjå òg kapittel 4, tabell 4.5. Tilskot vert mellom anna gitt til musikkfestivalar som vert arrangerte årleg eller annakvart år, som går over minst to dagar, og som får offentleg tilskot frå eigen region. Tilskotsordninga har som føremål å halde i gang og vidareutvikle festivalar på eit høgt kunstnarisk og profesjonelt nivå, gjere sitt til at musikk kan verte tilgjengeleg for eit breitt publikum, stimulere til kunstnarisk fornying, fremje bruken av samtidsmusikk og formidle musikk til barn og unge (Norsk kulturråd).

Tabell 6.13 gjev oversikt over talet på festivalar som får tilskot det einskilde året, samt totalt tilskotsbeløp for kvar sjanger-/kategorisamansetnad. Det har dei siste åra ikkje vore ein fast kategorisamansetnad. Ifølgje Kulturrådet vart det for 2015 reduksjon av talet på moglege sjangrar i samband med innføring av digital søknadsprosess. Dette gjev både samanslåingar og oppdelingar av sjangrar som var nytta tidlegare. Samstundes er òg oppgåva med å definere kva for ein sjanger ein festival høyrer til vorte flytta frå administrasjon til søkjar. Tala i tabell 6.13 er difor ikkje fullstendig samanliknbare med tidlegare år.

Knutepunktordninga for festivalar vart avvikla i 2015 og 12 festivalar på musikk og festspel vart overførte til Norsk kulturfond frå og med 2016.

Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kulturbarometer 2016.

Referansar

Kulturdepartementet (2016): Prop. 1 S (2015-2016) For budsjettåret 2016 — Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/

Norsk kulturråd: http://www.kulturradet.no

NMF - Norges Musikkorps Forbund, om NMF og vedtekter: http://musikkorps.no/om-nmf/

Norges Korforbund/Koralliansen: http://www.kor.no

NTO - Norsk teater- og orkesterforening, om oss: http://www.nto.no

SceneStatistikk.no: https://www.scenestatistikk.no/stats

Kulturtanken 2016: http://www.rikskonsertane.no/omkulturtanken/

Vaage, Odd Frank (2017): Norsk kulturbarometer 2016, Statistiske analyser 153, Statistisk sentralbyrå (https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016)

Meir informasjon

Norsk musikkråd: http://www.musikk.no

Norske festivaler: http://norwayfestivals.com/

Statistisk sentralbyrå (2016): Kulturstatistikk 2015, Statistiske analysar 150 http://www.ssb.no/publikasjoner/

Tabell 6.1. Musikkinstitusjonar i NTO. Konsertar, turnékonsertar og tilhøyrarar

	Konsertar			Tilhøyrarar på konsert				Tilhøyrarar per konsert	
	I alt	Av dette retta mot barn og unge	Av dette turné-kon-sertar[1]	I alt	Av dette retta mot barn og unge	Av dette den kulturelle skole-sekken	Av dette tilhøyrarar på turné-konsertar[1]	I alt	Av dette på konsertar retta mot barn og unge
2006	717	154	144	400 790	78 260	..	58 351	559	508
2007	770	175	155	455 156	101 905	..	105 566	591	582
2008	759	216	100	389 572	89 282	..	63 846	513	413
2009	842	269	215	433 370	79 574	..	58 513	515	296
2010	1 087	405	256	414 552	103 561	..	75 794	381	256
2011	1 203	282	218	500 464	107 991	57 931	71 547	6416	383
2012	1 097	281	189	475 896	88 344	30 701	86 330	434	314
2013	1 189	257	259	511 457	84 981	29 264	93 120	430	331
2014	1 376	266	305	517 358	88 168	28 640	117 534	376	331
2015	1 224	222	345	550 460	76 500	27 962	117 450	450	345
2016	1 405[6]	315	234	606 727[5]	102 540	30 261	109 455	432	326
2016									
Barokkanerne	34	1	17	8 429	80	-	3 747	248	80
Bit 20 ensemble	36	10	6	5 813	1 973	1 624	1 227	161	197
Det Norske Blåseensemble	91	39	41	28 226	4 961	3 800	15 887	310	127
Det Norske kammerorkester	40	8	24	15 085	781	-	9 943	377	98
Det Norske Solistkor	36	4	17	10 327	2 350	-	4 884	287	588
Edvard Grieg Kor	49	10	11	43 198	8 207	1 185	6 301	882	821
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester[3]	175	21	25	59 531	5 874	2 279	26 852	340	280
Norsk Barokkorkester	5	-	2	947	-	-	243	189	-
Oslo Filharmonien	173	23	13	129 210	28 369	6 254	13 435	747	1 233
Riksscenen[3]	165	14	0	22 508	709	-	-	136	51
Stavanger Symfoniorkester	193	39	46	82 104	20 400	-	11 485	425	523
Musikkselskapet Harmonien	264	131	14	130 007	17 459	10 149	9 377	492	133
Trondheim Symfoniorkester[4]	144	15	18	71 342	11 377	4 970	6 074	495	758

[1] Medrekna konsertar i utlandet. [2] Ny i statistikken frå 2009. Frå 1. oktober 2009 er denne slått saman med Tromsø Symfoniorkester. [3] Ny i statistikken frå og med 2008. [4] Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim inngår nå som ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd. [5] Talet inkluderer 15 dobbeltføringar mellom Musikkselskapet Harmonien og Edvard Grieg kor.

Kjelde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 6.2. Kulturtanken[1]. Talet på konsertar og tilhøyrarar, etter konserttype og fylke

	Konsertar	Tilhøyrarar	Tilhøyrarar i gjennomsnitt per konsert
2006	9 624	1 305 479	136
2007	10 114	1 306 335	129
2008	10 209	1 291 561	127
2009	10 011	1 298 824	130
2010	10 131	1 294 282	128
2011	9 619	1 297 143	135
2012	9 635	1 297 201	135
20131	10 307	1 265 180	123
2014	10 307	1 229 860	119
2015	9 503	1 248 593	131
2016	10 666	1 269 377	119
Konserttype			
Skolekonsertar	9 729	1 212 068	125
Barnehagekonsertar	920	27 600	30
Barnas verdsdagar [3, 2]	17	29 709	1 748
Østfold	960	73 402	76
Akershus	870	163 002	187
Oslo	778	129 268	166
Hedmark	930	45 104	48
Oppland	664	48 508	73
Buskerud	532	63 957	120
Vestfold	493	56 370	114
Telemark	792	44 030	56
Aust-Agder	430	31 685	74
Vest-Agder	612	48 240	79
Rogaland	527	124 346	236
Hordaland	340	122 206	359
Sogn og Fjordane	570	32 443	57
Møre og Romsdal	495	65 831	133
Sør-Trøndelag	441	72 311	164
Nord-Trøndelag	375	34 735	93
Nordland	388	55 884	144
Troms Romsa	310	39 351	127
Finnmark Finnmárku	153	18 250	119
Svalbard			

[1] Tidlegare Rikskonsertane [2]Nye kategoriar inkluderte i 2012. [3] Frå 2015 vert konsertar talde per arrangørstad, dvs. ein arrangørstad er lik ein konsert. Tidlegare år vert talet på verkstadar lik talet på konsertar.

Kjelde: Kulturtanken.

Tabell 6.3. Kulturtanken. Tilhøyrarar, etter konserttype og fylke

	Tilhøyrarar i alt	Skole-konsertar	Barnehage-konsertar[3]	Barnas verdens-dagar
Heile landet				
2009	1 298 824	1 196 982	26 640	10 050
2010	1 294 282	1 197 522	27 818	18 003
2011	1 297 143	1 206 136	27 500	21 900
2012[1, 2]	1 297 201	1 202 164	28 457	35 319
2013	1 265 180	1 186 830	32 760	36 436
2014	1 229 860	1 166 138	32 656	31 066
2015	1 248 593	1 191 790	30 640	26 163
2016	1 269 377	1 212 068	27 600	29 709
2016				
Østfold	73 402	68 360	1 800	3 242
Akershus	163 002	157 560	-	5 442
Oslo	129 268	124 409	-	**4 859**
Hedmark	45 104	43 004	600	1 500
Oppland	48 508	42 642	4 800	1 066
Buskerud	63 957	62 157	1 800	-
Vestfold	56 370	56 370	-	-
Telemark	44 030	38 930	3 600	1 500
Aust-Agder	31 685	28 385	2 400	900
Vest-Agder	48 240	47 040	1 200	-
Rogaland	124 346	120 446	2 400	1 500
Hordaland	122 206	121 206	-	1 000
Sogn og Fjordane	32 443	27 543	2 400	2 500
Møre og Romsdal	65 831	61 231	3 600	1 000
Sør-Trøndelag	72 311	70 211	-	2 100
Nord-Trøndelag	34 735	31 435	1 800	1 500
Nordland	55 884	55 184	-	700
Troms Romsa	39 351	38 151	1 200	-
Finnmark Finnmárku	18 250	17 350	-	900
Svalbard	454	454	-	-

[1] For offentlege konsertar er det ei endring i at Oslo World Music Festival i 2012 er skilt ut frå Rikskonsertane og etablert som eigen stiftelse. [2] Frå august 2012 er den offentlege verksemda for Rikskonsertane avslutta, dette etter politisk vedtak frå 2011. [3]Barnehagekonsertar vert ikkje arrangerte i alle fylka.

Kjelde: Kulturtanken.

Tabell 6.4. Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer

	Skolekorps/generasjonskorps				Amatørkorps			
	Talet på korps	Talet på med-lemmer i alt	Utøvande med-lemmer	Andre med-lemmer	Talet på korps	Talet på med-lemmer i alt	Utøvande med-lemmer	Andre med-lemmer
1999	1 150	47 612	41 119	6 493	613	20 146	19 376	770
2000	1 132	46 949	40 475	6 474	607	19 881	19 180	701
2001	1 131	48 173	41 610	6 563	586	19 446	18 764	682
2002	1 119	49 997	43 392	6 605	584	18 851	18 234	617
2003	1 128	50 311	43 783	6 528	584	20 007	19 366	641
2004	1 128	50 003	43 476	6 527	583	20 304	19 697	607
2005	1 117	49 579	43 101	6 478	583	18 726	18 054	672
2006	1 118	47 522	40 090	7 432	585	20 511	19 723	788
2007	1 115	46 235	39 819	6 416	590	20 883	20 118	765
2008	1 107	45 542	38 553	6 989	589	20 813	19 977	836
2009	1 076	45 342	38 151	7 191	583	20 773	19 875	898
2010	1 068	44 092	36 819	7 273	581	20 643	19 686	957
2011	1 049	42 451	35 243	7 208	567	20 310	19 299	1 011
2012	1 047	40 445	33 695	6 750	565	19 830	18 608	1 222
2013	1 044	39 725	33 225	6 500	569	19 731	18 423	1 308
2014	1 044	38 960	32 655	6 305	579	19 696	18 316	1 380
2015	1 044	39 566	33 517	6 049	586	19 902	18 532	1 370
2016	1 042	38 982	33 183	5 799	586	20 102	18 708	1 394

Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Tabell 6.5. Talet på kor og korsongarar etter fylke. 2016

	Talet på kor og songarar		Norges Korforbund		Norsk sangerforum		Ung i kor		Ung kirkesang		Norges kirkesang-forbund	
	Kor i alt	Songarar i alt	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	**2 470**	**72 681**	**1 003**	**29 901**	**374**	**10 669**	**249**	**10 088**	**342**	**8 471**	**153**	**3 612**
Østfold	133	3 617	27	735	39	1 109	12	333	35	716	3	311
Akershus	193	6 685	66	2 109	46	1 461	15	1 096	29	804	2	149
Oslo	291	9 847	108	3 333	34	1 138	76	3 687	28	573	10	315
Hedmark	116	3 005	61	1 782	14	328	3	184	22	410	9	163
Oppland	94	2 478	53	1 491	11	348	9	267	5	77	8	162
Buskerud	94	2 613	38	968	17	432	8	325	7	191	4	114
Vestfold	82	2 352	38	1 263	3	56	2	42	16	405	4	169
Telemark	47	1 364	22	714	6	149	-	3	2	98	7	53
Aust-Agder	47	1 401	2	23	25	731	1	41	4	140	6	131
Vest-Agder	65	2 148	15	493	12	362	2	139	12	388	5	115
Rogaland	190	5 870	50	1 681	18	661	20	618	38	1 124	21	461
Hordaland	313	9 051	132	3 734	19	636	39	1 149	37	1 126	32	509
Sogn og Fjordane	84	1 988	49	1 320	4	73	1	24	9	176	8	139
Møre og Romsdal	167	5 013	79	2 390	16	455	9	288	29	761	10	307
Sør-Trøndelag	159	5 261	79	2 677	29	837	21	974	13	425	7	123
Nord-Trøndelag	96	2 596	53	1 670	16	310	11	316	7	126	7	145
Nordland	166	4 008	92	2 436	12	308	5	198	35	668	6	116
Troms Romsa	103	2 585	33	921	32	734	15	401	13	209	4	130
Finnmark Finnmárku	30	799	6	161	21	541	-	3	1	54	-	-

Tabell 6.5. forts.

	NMS U		KFUM-KFUK		Norsk sangerfobund		Søndagsskolen i Norge	
	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	**37**	**1 230**	**223**	**6 246**	**57**	**1 273**	**32**	**1 191**
Østfold	-	-	1	28	14	339	2	46
Akershus	1	80	30	729	2	47	2	210
Oslo	1	20	29	717	5	64	-	-
Hedmark	1	19	5	92	1	27	-	-
Oppland	-	-	5	90	3	43	-	-
Buskerud	1	19	16	504	1	21	2	39
Vestfold	1	20	13	330	5	67	-	-
Telemark	-	-	2	41	6	184	2	122
Aust-Agder	-	-	7	308	2	27	-	-
Vest-Agder	12	426	4	106	0	0	3	119
Rogaland	10	340	19	595	6	116	8	274
Hordaland	6	171	41	1 512	6	187	1	27
Sogn og Fjordane	-	-	11	221	1	25	1	10
Møre og Romsdal	3	135	13	386	-	-	8	291
Sør-Trøndelag	1	-	6	162	3	63	-	-
Nord-Trøndelag	-	-	1	2	-	-	1	27
Nordland	-	-	14	256	-	-	2	26
Troms Romsa	-	-	4	127	2	63	-	-
Finnmark Finnmárku	-	-	2	40	-	-	-	-

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 6.6. Talet på kor[1] og korsongarar etter type kor. 2016

	I alt	Blandakor	Damekor	Mannskor	Barne- og ungdomskor	Vokalgrupper
Kor	2 474	1 039	228	215	921	71
Songarar	71 081	32 266	5 383	6 010	26 835	587

[1] Alle kor og korsongarar er ikkje med i denne tabellen (jf. tabell 6.5).

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 6.7. Kommunale kulturskolar. Elevar, etter fylke

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Del elevar i grunnskolealder i kommunens kulturskolar, av talet barn i alderen 6-15 år. 2016
Totalt	**109 150**	**109 326**	**109 375**	**110 314**	**108 800**	**108 370**	**102 784**	**102 414**	**100 106**	**13,7**
Østfold	3 040	3 037	3 156	3 226	3 334	3 796	2 912	2 754	2 550	6,6
Akershus	10 838	11 106	11 071	11 310	11 795	11 739	11 579	11 421	12 022	12
Oslo	5 639	5 891	5 784	6 766	6 516	6 504	7 598	7 833	7 108	9,8
Hedmark	4 464	4 657	4 572	4 540	4 287	3 944	3 877	3 736	3 687	14,7
Oppland	5 009	5 037	5 076	4 624	4 735	4 681	4 657	4 626	4 538	17,9
Buskerud	3 985	4 002	4 282	4 128	4 620	4 912	4 337	4 257	4 440	10,9
Vestfold	4 376	4 512	3 804	4 010	3 608	4 503	4 01	4 299	3 958	8,8
Telemark	4 722	4 623	4 524	4 580	3 875	3 867	3 819	3 597	3 631	15,8
Aust-Agder	2 267	2 269	2 419	2 290	2 086	1 940	1 841	1 810	1 719	10,8
Vest-Agder	3 162	3 206	3 226	3 224	3 142	3 466	3 015	2 956	3 133	11,8
Rogaland	11 334	11 545	11 900	11 656	11 372	11 850	11 106	11 325	11 357	15,8
Hordaland	11 943	9 944	10 146	10 475	10 464	10 129	9 291	9 111	8 627	12,7
Sogn og Fjordane	3 715	4 200	4 198	4 186	4 031	3 997	3 392	3 355	3 310	20,4
Møre og Romsdal	8 502	8 786	8 678	9 118	8 407	8 461	8 236	8 253	7 836	21,1
Sør-Trøndelag	8 144	8 127	8 184	8 190	8 233	8 224	7 975	7 952	7 810	19
Nord-Trøndelag	4 649	4 739	4 840	4 994	4 979	4 445	4 207	4 315	4 076	21,6
Nordland	6 186	6 149	6 225	5 907	5 840	5 372	4 944	4 869	4 727	14,2
Troms Romsa	4 914	5 030	4 920	4 902	5 140	4 201	4 051	3 886	3 777	16
Finnmark Finnmárku	2 125	2 339	2 259	2 188	2 336	2 339	1 931	2 059	1 800	17,9
Svalbard	..	136	127	111	..	..	..	[1]12	..	..

[1] Svalbard er ikkje med i totalsummen.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.8. Kommunale kulturskolar. Elevplassar, etter fagområde og fylke

	Elevplassar i alt	Musikk-undervisning	Visuelle kunstfag	Teater	Dans	Andre kunst- og kulturuttrykk[1]
2010/11	122 501	86 443	7 367	7 571	17 077	4 043
2011/12	125 031	85 621	7 444	7 981	17 688	6 297
2012/13	123 441	83 126	7 545	8 201	18 355	6 214
2013/14	124 542	82 947	7 675	7 700	17 999	8 221
2014/15	121 212	81 209	7 087	7 871	18 521	6 524
2015/16	122 294	81 798	7 592	7 586	19 303	6 015
2016/17	123 967	82 750	7 385	7 542	20 317	5 973
Skoleåret 2016/17						
Østfold	3 380	1 988	138	500	682	72
Akershus	14 958	9 699	738	815	1 604	2 102
Oslo	7 676	5 317	396	716	1 247	-
Hedmark	4 234	2 775	297	339	730	93
Oppland	5 314	3 529	351	435	895	104
Buskerud	9 239	7 571	354	292	867	155
Vestfold	4 177	2 473	389	223	68	1 024
Telemark	4 570	3 220	272	223	822	33
Aust-Agder	2 011	1 490	204	76	214	27
Vest-Agder	3 571	2 229	400	344	232	366
Rogaland	13 566	8 401	608	965	3 151	441
Hordaland	10 509	7 189	607	683	1 837	193
Sogn og Fjordane	3 860	2 871	370	93	513	13
Møre og Romsdal	10 418	6 322	601	399	2 809	287
Sør-Trøndelag	9 330	6 825	597	440	1 054	414
Nord-Trøndelag	4 766	3 056	215	164	1 266	65
Nordland	5 444	4 016	467	302	527	132
Troms Romsa	4 879	2 570	200	305	1 413	391
Finnmark Finnmárku	2 065	1 209	181	228	386	61

[1] Frå 2012/13 er skapande skriving teke ut som eigen kategori, og tidlegare årgangar er difor inkluderte her.

Kjelde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 6.9. Kommunale kulturskolar. Elevar etter skolealder og gutar og jenter

	Under grunnskolealder		Grunnskolealder		Over grunnskolealder	
	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter
Skoleåret 2011/12	1 930	3 660	32 836	60 176	4 521	7 309
Skoleåret 2012/13	1 884	3 630	32 797	58 722	4 661	7 195
Skoleåret 2013/14	1 307	3 394	30 255	61 837	4 287	7 393
Skoleåret 2014/15	1 376	3 489	28 379	58 885	3 882	6 896
Skoleåret 2015/16	1 497	3 652	28 724	59 112	3 533	5 995
Skoleåret 2016/17	1 492	3 613	28 742	56 680	3 472	5 987

Kjelde: Grunnskolenes Informasjonssystem (GSI), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 6.10. Statlege utgifter til musikkføremål. Rekneskap. 1 000 kroner

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**959 815**	**1 027 027**	**1 014 892**	**1 056 980**	**1 168 493**	**1 188 997**
Driftsutgifter (Rikskonsertane)	163 450	166 525	159 729	165 425	162 940	165 287
Norsk kulturfond	152 844	164 751	187 546	177 397	259 043	353 998
Nasjonale institusjonar	235 018	242 304	253 675	265 154	279 779	287 547
Region-/landsdelsinstitusjonar	231 311	257 203	216 684	227 668	240 026	244 587
Knutepunktinstitusjonar	66 906	72 344	76 917	80 909	82 138	-
Landsdelsmusikarar i Nord-Noreg	17 695	18 244	18 846	19 606	19 959	20 338
Ymse faste tiltak	92 591	105 656	101 495	120 821	124 608	117 240

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 6.11. Statlege utgifter til orkester- og musikkinstitusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**533 235**	**571 851**	**547 276**	**573 731**	**601 943**	**532 134**
Nasjonale institusjonar	**235 018**	**242 304**	**253 675**	**265 154**	**279 779**	**287 547**
Oslo Filharmonien	128 477	132 460	137 831	143 855	152 678	158 031
Musikkselskapet Harmonien	106 541	109 844	115 844	121 299	127 101	129 516
Region-/landsdelsinstitusjonar	**231 311**	**257 203**	**216 684**	**227 668**	**240 026**	**244 587**
Trondheim Symfoniorkester[1]	67 273	70 358	73 479	77 951	80 752	82 286
Stavanger Symfoniorkester	61 669	67 081	74 081	76 674	79 445	80 955
Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet[2]	42 830	54 356	-	-	-	-
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester[2]	39 449	43 726	46 726	49 861	56 112	57 178
Det Norske Blåseensemble	20 090	21 682	22 398	23 182	23 717	24 168
Knutepunktinstitusjonar	66 906	72 344	76 917	80 909	82 138	-

[1] Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim er nå ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd. [2] Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør er fusjonert til Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet. Denne eininga får tilskot samla frå kapittel 324 post 71.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 6.12. Orkester. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner

Orkester	Inntekter i alt	Stats-tilskot	Regionale tilskot	Andre inntekter	Andre inntekter i prosent av inntekter i alt	Drifts-utgifter
2003	347 867	254 485	48 146	45 236	13,0	-
2004	363 912	262 200	47 414	54 298	14,9	-
2005	398 860	285 795	54 337	58 728	14,7	-
2006[1]	429 999	302 088	59 063	68 848	16,0	-
2007[4]	469 416	321 050	62 139	86 288	18,4	477 288
2008[4]	494 418	347 665	67 588	79 165	16,0	493 438
2009	544 294	385 918	80 904	77 472	14,2	541 707
2010	595 835	440 413	93 923	61 499	10,3	560 318
2011	636 896	466 329	100 126	70 441	11,1	631 379
2012	691 040	499 507	110 280	81 253	11,8	693 441
2013	631 027	470 359	92 865	67 803	10,7	633 700
2014	665 602	494 895	98 002	72 705	10,9	630 546
2015	723 934	520 305	103 194	100 435	13,9	722 483
2016	723 293	533 555	107 257	82 481	11,4	610 788
2016						
Det norske Blåseensemble[3]	36 183	24 168	10 358	1 657	4,6	35 513
Oslo Filharmonien[2]	186 934	158 781	1 125	27 028	14,5	115 556
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester[5]	87 313	57 178	24 504	5 631	6,4	87 044
Stavanger Symfoniorkester	126 693	80 955	35 155	10 583	8,4	133 777
Musikkselskapet Harmonien	153 545	130 187	350	23 008	15,0	107 887
Trondheim Symfoniorkester[6]	132 625	82 286	35 765	14 574	11,0	131 011

[1] To nye orkester. [2] Inkl. både Stiftelsen Oslo Filharmonien og Støttefondet for Filharmonien. [3] Inkl. tilskot til drift frå Forsvarsdepartementet. [4] Eit orkester har ikkje levert tal og er ikkje med i oversikta. [5] Ny i statistikken frå 2009. Frå 1. oktober 2009 er denne slått saman med Tromsø Symfoniorkester. [6] Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim inngår no som ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 6.13. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot

	2011		2012		2013		2014		2015[1]		2016	
	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr	Talet på festivalar	Tilskot, 1 000 kr
I alt	**99**	**32 750**	**98**	**43 540**	**103**	**46 924**	**90**	**45 550**	**98**	**46 445**	**93**	**47 483**
Festspel	3	3 450	4	6 400	4	7 150	7	8 600	-	-	-	-
Folkemusikk	16	5 200	15	5 450	15	5 575	11	4 435	7	4 075	10	4 775
Jazz	20	9 900	17	9 850	18	10 750	18	11 025	20	13 050	17	10 900
Klassisk-/kammer-/samtidsmusikk[2]	8	2 450	13	9 790	15	9 999	9	8 391	22	17 600	19	15 450
Kyrkjemusikk	3	1 750	3	1 950	2	1 800	1	1 600	-	-	-	-
Populærmusikk	41	7 650	40	8 000	42	9 475	33	7 175	38	8 425	20	4 423
Verdsmusikk[3]	-	-	-	-	-	-	-	-	5	895	1	300
Samtidsmusikk[2]	4	1 700	3	1 600	3	1 600	6	3 124	-	-	-	-
Festspel utan klar sjangertilknyting	4	650	3	500	4	575	5	1 200	6	2 400	-	-
Flere sjangre musikk[4]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	11 635

[1] Sjanger-/kategorisamansetnad endra, sjå om statistikken. [2] Samtidsmusikk inngår frå 2015 i Klassisk-/kammermusikk. [3] Ny kategori frå 2015. [4] Ny kategori fra 2016 som inkluderar bl.a. festspel utan klar sjangartilknyting samt kyrkjemusikk.

(Til førre sida) Kjelde: Norsk kulturråd.

Tabell 6.14. Personar som har vore på konsert og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldningsinntekt og landsdel. 1997-2016

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
I alt	**57**	**58**	**61**	**62**	**61**	**62**	**2,6**	**2,6**	**3,2**	**2,9**	**2,3**	**2,5**
Kjønn												
Menn	57	57	58	62	59	60	2,7	2,7	3,1	3,0	2,5	2,5
Kvinner	56	60	64	62	63	63	2,6	2,4	3,2	2,8	2,2	2,5
Alder												
9-15 år	63	52	53	54	59	55	2,0	2,4	2,0	1,6	1,7	1,7
16-24 år	71	72	70	73	75	64	3,9	3,9	5,3	4,0	3,2	2,8
25-44 år	61	59	69	68	61	64	3,1	2,6	3,5	3,8	2,5	3,2
45-66 år	52	59	58	59	60	65	2,3	2,3	2,7	2,3	2,3	2,4
67-79 år	32	43	45	47	48	51	1,0	1,7	1,5	1,7	1,6	1,6
Utdanning												
Ungdomsskole	39	46	41	46	54	52	1,8	1,4	1,6	1,5	1,9	1,8
Vidaregåande skole	55	57	60	61	58	61	2,3	2,4	2,9	2,9	2,1	2,2
Universitet/høgskole, kort	66	63	79	73	67	69	4,5	3,1	4,9	4,0	2,8	3,3
Universitet/høgskole, lang	75	73	80	74	69	74	4,2	3,7	4,1	3,7	3,3	4,0
Yrkesstatus (16-79 år)												
Yrkesgruppe 1-2	..	70	78	74	65	71	..	3,7	4,3	4,0	3,3	3,6
Yrkesgruppe 3	..	67	73	71	76	70	..	2,9	3,2	3,1	2,8	2,8
Yrkesgruppe 4-5	..	59	64	63	63	70	..	2,5	3,6	3,4	2,2	2,5
Yrkesgruppe 6-9	..	50	55	61	55	55	..	2,1	2,3	3,6	2,1	2,1
Elevar og studentar	..	74	72	72	70	59	..	3,8	6,0	2,9	3,1	2,6
Trygda og pensjonistar	..	46	47	46	48	50	..	1,7	1,9	1,6	1,4	1,7
Heimearbeidande	..	52	47	:	61	51	..	1,0	2,2	:	2,1	1,8
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	53	54	57	60	60	58	2,6	2,6	3,5	3,1	2,7	3,0
2. kvartil	50	55	57	63	59	63	1,7	2,4	2,6	2,9	2,2	2,8
3. kvartil	57	65	64	66	60	69	2,7	2,5	3,1	2,8	2,4	2,6
4. kvartil	69	67	70	68	68	66	3,2	3,2	3,5	2,7	2,6	2,7
Landsdel												
Oslo/Akershus	61	57	59	60	63	60	3,1	2,7	3,0	2,6	2,6	2,4
Austlandet elles	55	57	60	61	60	62	1,8	2,2	2,7	2,1	2,1	2,3
Agder og Rogaland	55	59	61	64	63	63	2,8	3,0	3,6	2,7	2,2	2,1
Vestlandet	58	61	65	61	57	60	3,1	2,7	3,2	3,9	2,1	2,5
Trøndelag	62	62	64	67	62	61	3,3	2,7	3,7	3,8	2,4	3,3
Nord-Noreg	47	59	62	60	64	68	2,0	2,6	3,3	3,1	2,7	3,3

Kjelde: Norsk Kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.15. Personar som har vore på kulturfestival og talet på besøk dei siste 12 månadene, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 2004-2016.

	Prosent				Besøk i gjennomsnitt			
	2004	2008	2012	2016	2004	2008	2012	2016
I alt	**28**	**32**	**31**	**32**	**1,1**	**0,6**	**0,6**	**0,5**
Kjønn								
Menn	28	35	32	33	0,9	0,7	0,6	0,6
Kvinner	28	29	30	31	1,4	0,5	0,6	0,5
Alder								
9-15 år	25	26	29	25	0,4	0,5	0,5	0,4
16-24 år	43	51	44	48	0,9	0,9	0,7	0,8
25-44 år	33	34	38	35	0,6	0,6	0,8	0,7
45-66 år	21	29	26	30	0,3	0,5	0,4	0,5
67-79 år	13	18	16	16	0,2	0,3	0,3	0,2
Utdanning								
Ungdomsskole	14	27	23	36	0,2	0,7	0,4	0,5
Vidaregåande skole	30	31	30	30	0,5	0,5	0,6	0,5
Universitet/høgskole, kort	32	38	36	36	0,6	0,6	0,6	0,7
Universitet/høgskole, lang	35	38	37	29	0,8	0,7	0,7	0,6
Hushaldsinntekt								
1. kvartil	27	31	32	33	0,8	0,5	0,5	0,6
2. kvartil	28	31	30	25	1,1	0,6	0,8	0,5
3. kvartil	30	32	32	33	0,9	0,6	0,5	0,6
4. kvartil	30	35	32	32	0,6	0,6	0,5	0,5
Landsdel								
Oslo/Akershus	21	23	25	26	1,4	2,1	0,7	0,5
Austlandet elles	24	27	28	32	1,0	1,7	0,4	0,5
Agder og Rogaland	31	40	36	27	0,6	1,8	0,6	0,4
Vestlandet	34	35	32	35	1,1	1,7	0,5	0,6
Trøndelag	34	42	32	38	1,3	1,7	0,6	0,6
Nord-Noreg	32	38	49	45	1,6	1,6	0,9	0,7

Kjelde: Norsk Kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

7. Museum og samlingar

7.1. Nokre resultat

Museumssamlingane – talet på gjenstandar og fotografi litt ned

Samlingane i norske museum består av ulike typar gjenstandar og fotografi og er ein viktig dokumentasjon av den norske kulturarven. Storleiken på samlingane var på 55 millionar gjenstandar og fotografi i 2016. Det totale talet viser dermed ein nedgang på nær 1 prosent i høve til året før.

Framleis er det samlinga av arkeologiske gjenstandar som aukar mest. Denne auka med 4 prosent og utgjer 7 millionar i 2016. Dei arkeologiske gjenstandane utgjer 13 prosent av dei totale samlingane, medan dei naturhistoriske gjenstandane utgjer 18 prosent, som er lågare del enn året før Det totale talet på naturhistoriske gjenstandar i årets museumsstatistikk har gått ned med 6 prosent, over ein halv million gjenstandar. Fotografi utgjer framleis største del av samlinga med 61 prosent, 34 millionar foto. Talet på kulturhistoriske gjenstandar har gått ned med 4 prosent, mens dei kunsthistoriske gjenstandane har auka med 2 prosent. Noko av desse endringane kjem av at 14 000 kulturhistoriske gjenstandar er definerte om til kunsthistoriske gjenstandar.

Figur 7.1. Samlingar i norske museum[1]. 2016. Prosent

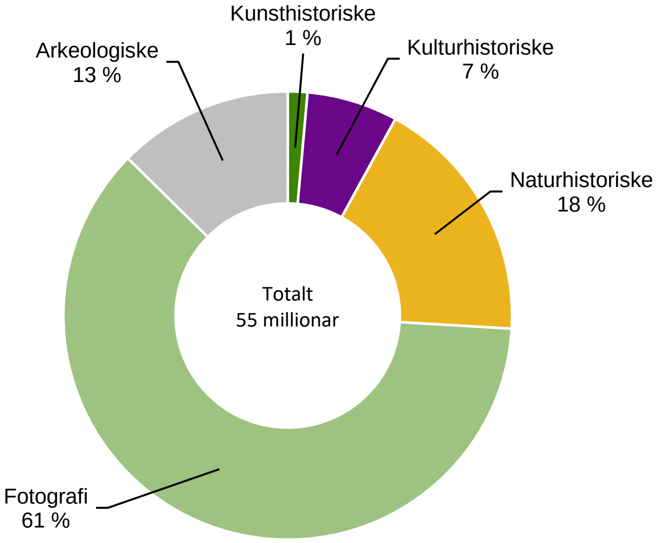

[1]Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Den elektroniske registreringa av samlingane har gått føre seg nokre år, i 2016 er 32 prosent av samlingane elektronisk registrert, medan 24 prosent er digitalisert. Sjå tabell 7.2.

Talet på registrerte gjenstandar og fotografi har auka jamt i heile det siste tiåret. Frå år til år kan noko av endringa i storleik ha si årsak i registreringa. Generelt reknar ein med at det har skjedd ein kvalitetsheving av metodikk for registrering og teljing over tid. Lengre tidsseriar er betre eigna for å vurdere utviklinga i samlinga. Dei siste ti åra, sidan 2007, har talet på registrerte gjenstandar og fotografi auka med 17 millionar frå 38 til 55 millionar. Tala for gjenstandar og foto viser likevel nedgang i 2016. Sjå figurane 7.1 og 7.2, samt tabell 7.2.

Figur 7.2. Samlingar i norske museum[1]. 2006-2016. 1 000

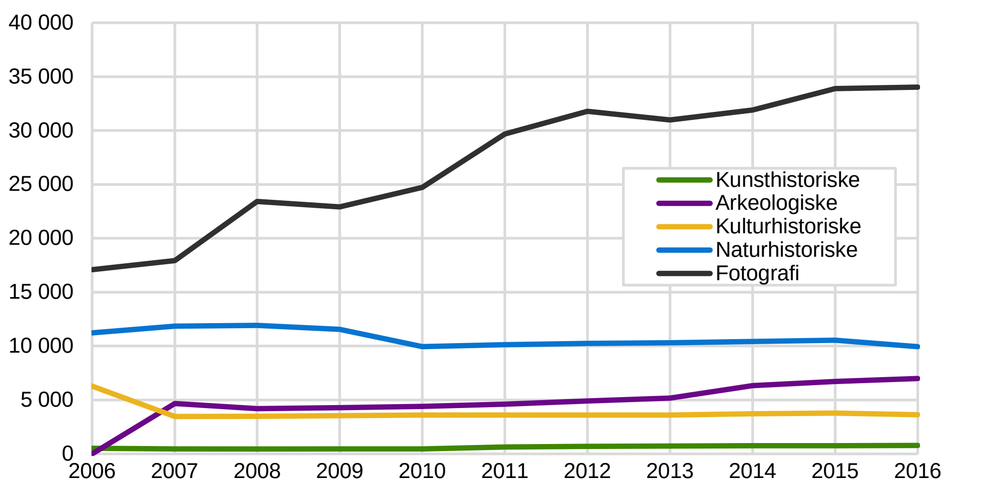

[1]Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

I tillegg til desse samlingane i musea, har musea òg store samlingar av private arkiv. Sjå kapittel 9, tabellane 9.1 og 9.2.

Tabell 7.3 viser dei kulturhistoriske bygningane og farkostane i musea. Tabellen viser at musea forvaltar om lag 5 000 kulturhistoriske bygningar, og 2 400 av desse var opne for publikum i 2016. Det siste året har det kome til 74 fleire kulturhistoriske bygningar, medan 390 færre bygningar er ope for publikum. I tillegg til gjenstandar og bygningar forvaltar musea òg farkostar. I 2016 hadde musea over 1 950 farkostar, dei fleste av desse var farkostar på land. Sjølv om musea har avhenda både gjenstandar og fotografi, samt nokre bygningar dei siste åra, ser ein at samlingane stort sett aukar (Kulturrådet, 2017).

Stabilt tal på utstillingar

I 2016 var det totalt 2 800 utstillingar i musea. 8 prosent, 234 utstillingar, var eigenproduserte vandreutstillingar i drift, resten ordinære utstillingar. Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til éin kategori – utstillingar. Sjå kapittel 7. 2. Etter to år med auke i eigenproduserte vandreutstillingar i drift, er talet no på same nivå som i 2013.

Figur 7.3 viser oversikt over talet på utstillingar frå 2002 til 2016. Nærare detaljar om dei ulike utstillingskategoriane fordelte på fylke finn ein i tabell 7.4.

Figur 7.3. Utstillingar i norske museum

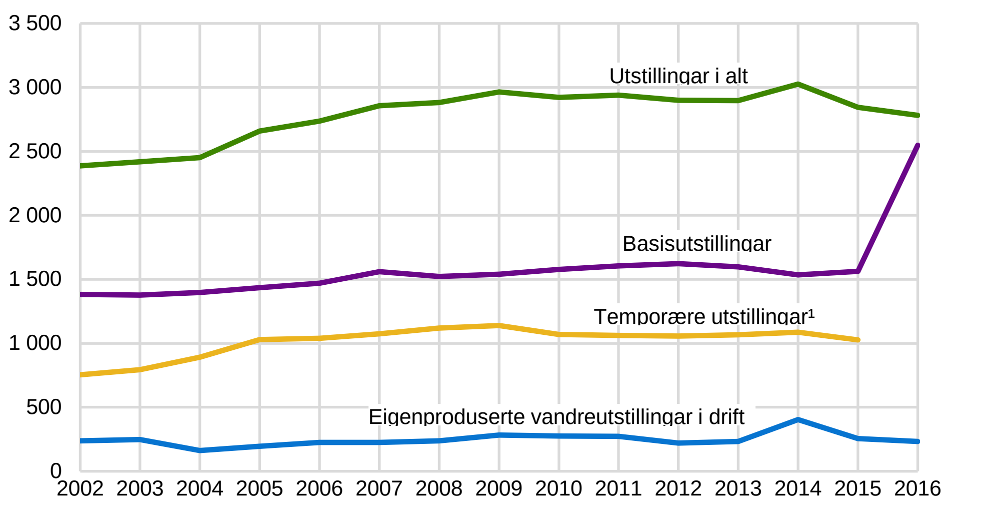

[1] Avslutta tidsserie, slått saman med basisutstillingar frå 2016.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Andre aktivitetar i musea – stadig fleire opne møte

Dei ulike musea har utstrekt tilbod om opne møte, foredrag, seminar og liknande. Tabell 7.5 viser at i 2016 vart nær 6 300 slike arrangement haldne i musea. Det vart også halde meir enn 1 650 konsertar, 274 ulike teateroppsetjingar, med til saman om lag 4 600 framsyningar. Talet på framsyningar utgjer ein auke på drygt 1 500, eller 50 prosent.

Auken i museumsbesøka held fram

Både i 2015 og 2016 var det registrert over elleve millionar besøk i dei norske musea. Auken siste året var på 4 prosent. I 2016 vart det registrert 11,2 millionar besøk på musea i Noreg. Det utgjer ein auke på over 400 000 besøk sidan 2015, korrigert for fem museum som ikkje lenger er definert som museum. I 2016 vart fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar, sjå kapittel 7.2. Besøkstala har auka nesten kvart år sidan 2007. Frå 2007 til 2016 auka besøket i alt med 10 prosent.

Enkeltbesøk utgjer stadig større del av museumsbesøka, i 2016 utgjorde enkeltbesøka 79 prosent av alle dei 11,2 millionar museumsbesøka, mot 73 prosent i 2007. Halvparten av museumsbesøka, 50 prosent, er betalte besøk i 2016. I 2007 var delen som betalte inngangspengar større; 53 prosent, sjå figur 7.4 og tabell 7.6.

Gruppebesøka har vorte noko færre over tid, og hadde ein nedgang på 16 prosent i same tidsrommet. Frå 2015 til 2016 gjekk gruppebesøka ned med 104 000. Totalt var det 2,3 millionar besøk i grupper i 2016, sjå figur 7.4.

Oslo hadde 58 prosent av alle besøk på kunstarenaer i 2016

Tabell 7.7 synar ei oversikt over 59 kunstarenaer i museumslandskapet i 2016. Desse kunstarenaene fordeler seg utover i landet unntatt i Hedmark og Aust-Agder. Når vi snakkar om kunstarenaer i museumsstatistikken, meiner vi visuell kunst, kunstindustri og design. Det kan likevel vere nokre museum som har definert visuell kunst noko vidare.

I Oslo finst det 16 kunstarenaer og i 2016 var det totalt drygt ein million besøkande, noko som utgjorde 58 prosent av dei 1,9 millionane som besøkte landets kunstarenaer i 2016. Det er også veldig ulikt om fylka har gratistilbod eller ikkje.

Figur 7.4 Besøk i norske museum

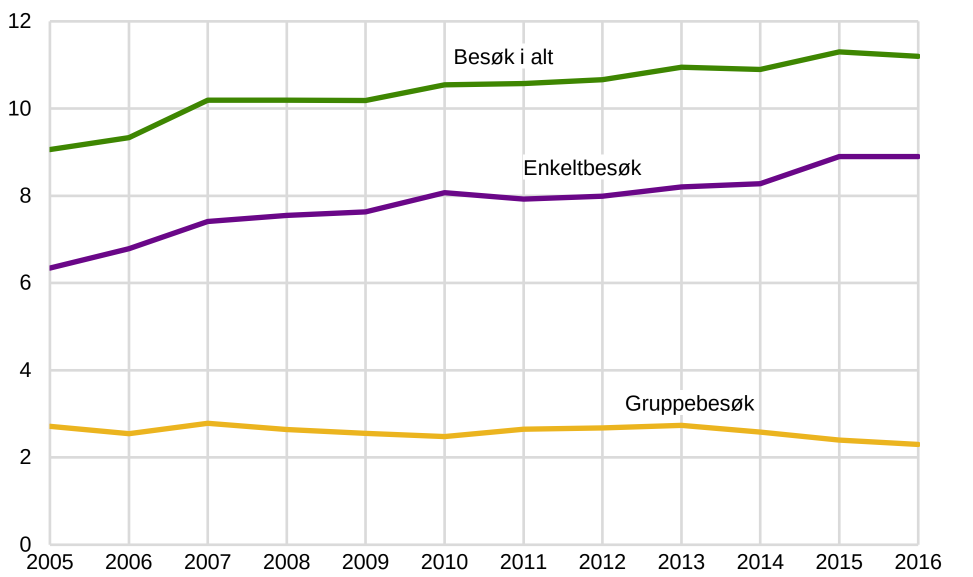

[1] Fem museum er ikkje lenger med i museumspopulasjonen.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

42 prosent av alle museumsbesøka var på musea i Oslo, med 4,7 millionar besøk. Musea i Sør-Trøndelag hadde 8 prosent av alle museumsbesøka. Musea i Aust-Agder hadde lågast del av museumsbesøka i 2016.

Som vi har sett over var det stor auke i museumsbesøka også i 2016 på nasjonalt nivå. Med nokre få unnatak hadde dei fleste fylka auke i museumsbesøka i 2016 (figur 7.5).

Musea i Akershus hadde den største prosentvise auken i besøka samanlikna med året før, ein auke på 43 prosent eller 122 000 besøk. Musea i Østfold hadde for første gang på fleire år positiv besøksutvikling, men ligg likevel lågare enn toppåret 2009.

Musea i dei tre nordlegaste fylka har også hatt auke i museumsbesøka, både i 2015 og 2016, noko svakare auke i 2016. Etter et par år med nedgang i besøkstala for musea i Sør-Trøndelag på grunn av endring i teljemåte, ser vi 12 prosents auke i museumsbesøka i 2016.

Figur 7.5 Besøk i norske museum. Fylke, etter endringar i prosent i talet på besøk det siste året og dei siste fem åra

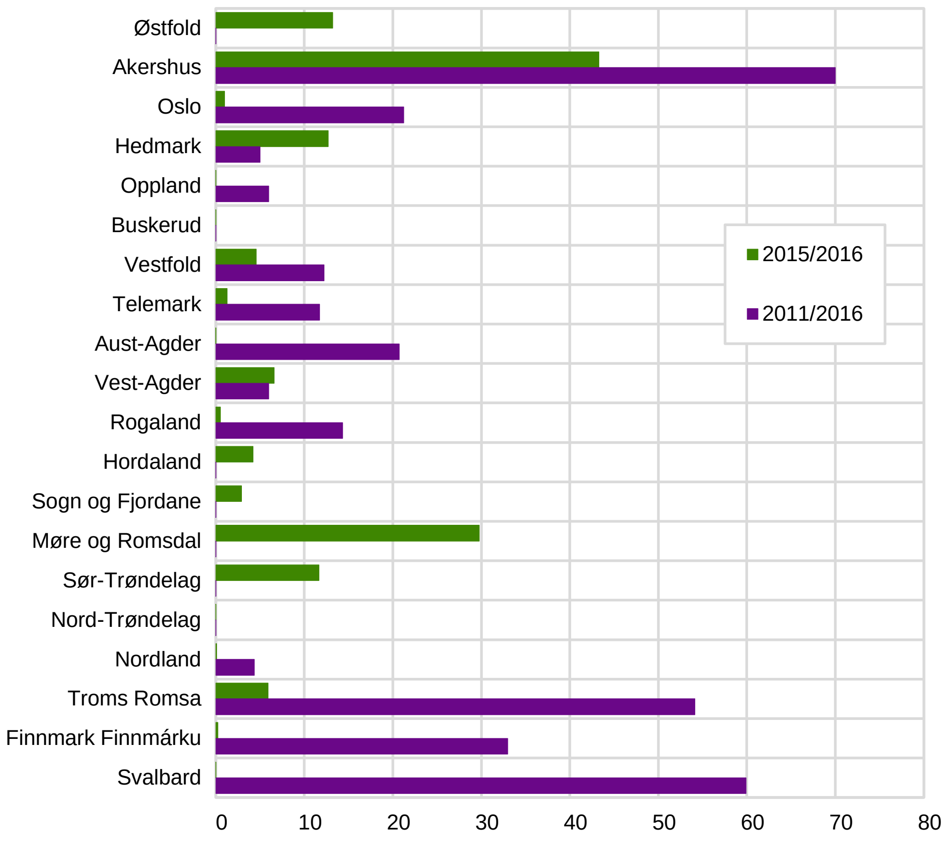

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Kvar nordmann var i gjennomsnitt 2,1 gonger på besøk på eit museum i 2016. Sidan 2005 har dette gjennomsnittet variert mellom 2,0-2,2. Fem fylke skil seg ut med høgare besøk per innbyggjar enn gjennomsnittet. Oslo hadde høgast gjennomsnitt med 7,1 museumsbesøk per innbyggjar, mens i den andre enden finn ein Østfold med rundt eit halvt museumsbesøk per innbyggjar (figur 7.6).

Figur 7.6. Besøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2016

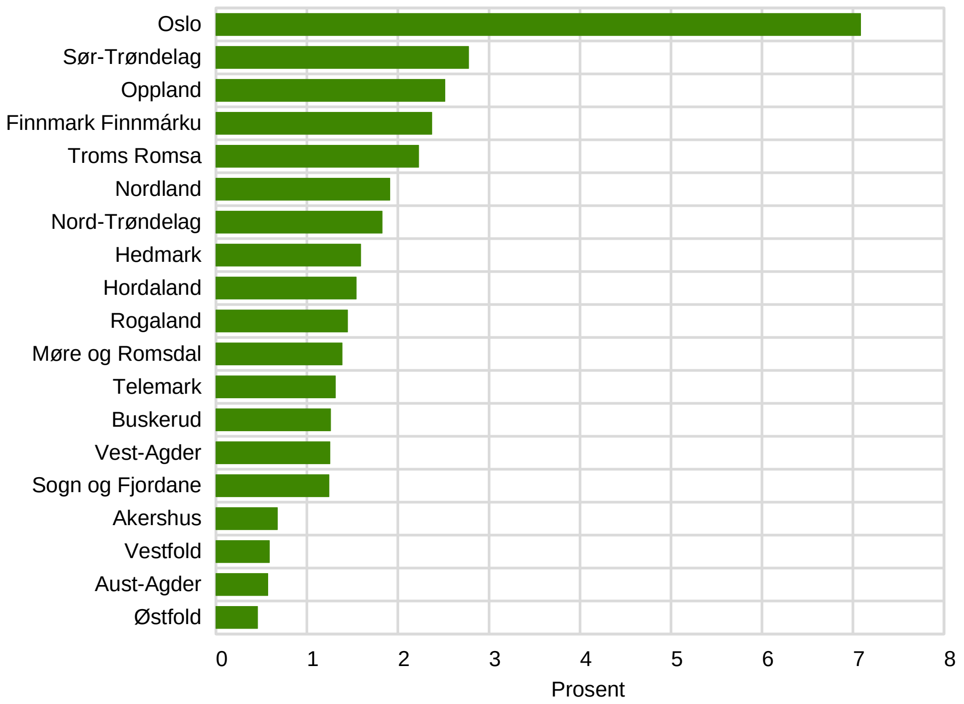

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Universell utforming – 75 prosent tilrettelagt

Sidan 2010 har musea svara på spørsmål om universell utforming når det gjeld lokala og formidlinga. Prosentdelen museum med universell utforming på dei ulike område har vore stabil sidan 2010. I 2016 svara 75 prosent at musea la til rette for funksjonshemma, 61 prosent av musea hadde lagt formidlinga si til rette for funksjonshemma og 47 prosent av musea sine heimesider følgjer WAI-standarden. Dette er ein standard for universelt tilgjengelege nettstadar, sjå tabell 7.7.

Auke i driftsresultatet også i 2016

Driftsresultatet totalt for musea i 2016 utgjorde 171 millionar kroner, ein auke på 10 prosent frå året før.

Dei totale driftsinntektene for musea i Noreg låg på 4,9 milliardar kroner i 2016. Dette er ein auke i driftsinntektene frå 2015 på 133 millionar kroner, eller 3 prosent. Eigeninntektene til musea i 2016 var 1,3 milliardar kroner, ein nedgang frå året før på 57 millionar kroner, eller 4 prosent. Billettinntektene utgjer 26 prosent av eigeninntektene, sponsorinntekter og gåver utgjer høvesvis 4 og 5 prosent av eigeninntektene. Andre eigeninntekter utgjer 40 prosent.

Dei offentlege tilskota, både dei ordinære og andre offentlege tilskot, utgjorde 3,6 milliardar kroner, eller 73 prosent av driftsinntektene. Veksten for dei offentlege løyvingane var 190 millionar kroner, eller 6 prosent. Driftstilskot frå staten både ordinært og andre tilskot, utgjorde 2,7 milliardar, over halvparten av drifts-inntektene, sjå tabell 7.7 og figur 7.7.

Figur 7.7. Driftsinntekter, etter inntektstype

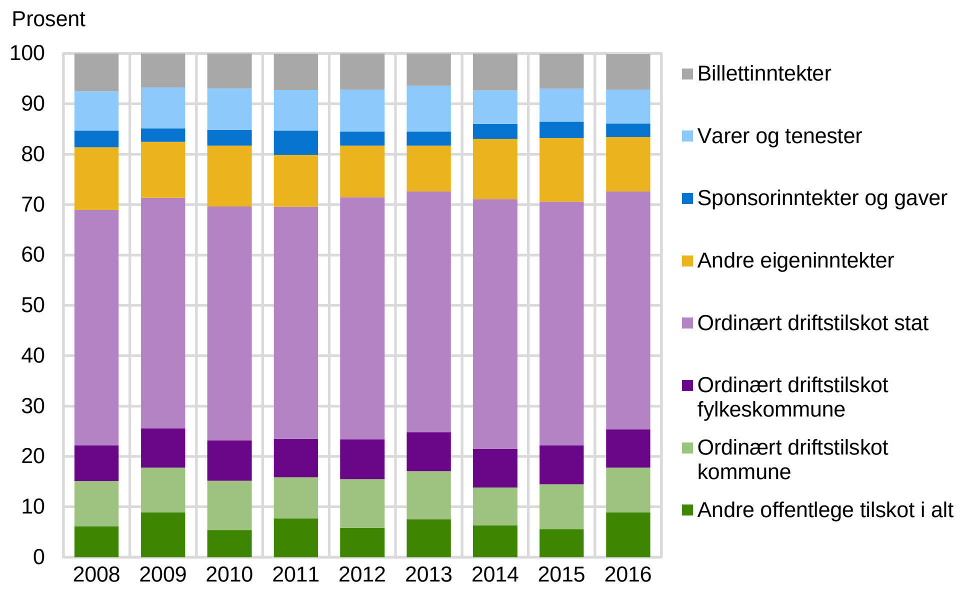

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Driftskostnadene for musea utgjorde 4,7 milliardar kroner i 2016. Løns- og pensjonskostnader utgjorde den største delen av driftskostnadene, med 52 prosent, litt lågare del enn året før, sjå tabell 7.7 og figur 7.8.

Figur 7.8. Driftsutgifter, etter kostnadstype

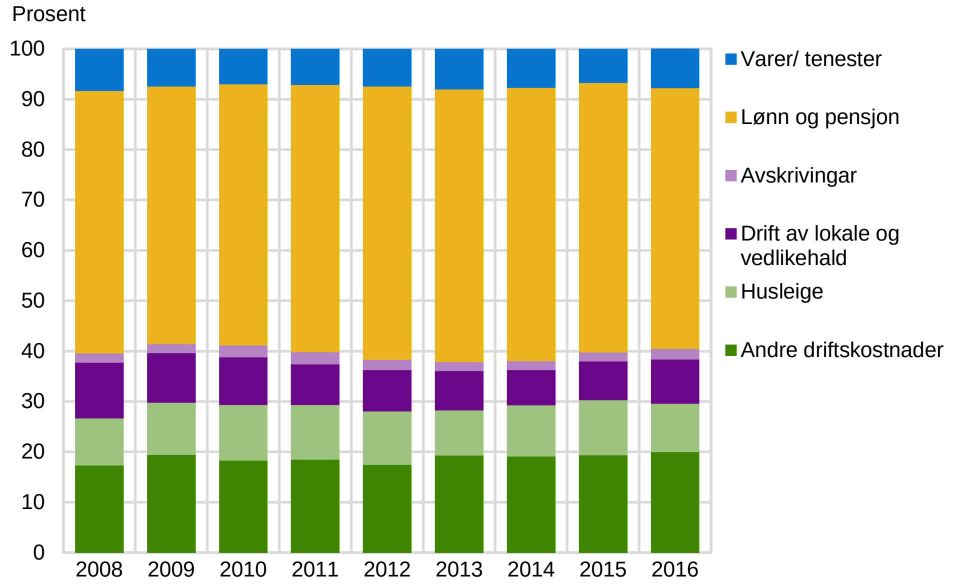

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

4 000 lønte årsverk i 2016

Det vart utført om lag 4 150 årsverk i musea i 2016, ein svak nedgang som i hovudsak skuldast færre einingar i museumsstatistikken, jf. under og kapittel 7.2. Færre einingar kan også ha påverka dei økonomiske tala i nokon grad. Om lag 4 000 årsverk var lønte i 2016, og dette utgjer 95 prosent av dei totale årsverka. Dei frivillige årsverka har halde seg stabile dei siste åra på om lag 200.

Kvinnedelen i dei lønte årsverka var 55 prosent i 2016, på same nivå som dei to føregåande åra. Frå 2006 har delen kvinnelege årsverk variert lite, mellom 52 og 55 prosent, sjå tabell 7.9.

Over halvparten av dei lønte årsverka var vitskapleg kunst- og kulturfagleg personale, med 56 prosent av dei tilsette[5]. Teknisk personale utgjorde 20 prosent, administrativt personale 21 prosent og dagleg leiar utgjorde 4 prosent av dei tilsette, sjå tabell 7.10.

Stadig færre administrative einingar

Talet på dei norske musea har gått ned frå 188 i 2005 til 107 administrative einingar i 2016. Nedgangen har si hovudårsak i konsolideringsprosessar der museum slår seg saman og dannar større organisasjonar. I 2016 ble fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar. Dette påverkar tala i statistikken for 2016, spesielt besøkstala.

Kulturbruksundersøkingane viser stabilt besøk i dei norske musea

Tal frå kulturbruksundersøkingane viser at museumsbesøka til befolkninga har endra seg nokså lite frå 1991 til 2016. Tabell 7.1 viser at delen som har vore på museum dei siste 12 månadane har variert mellom 41 og 45 prosent i perioden. Både i 1997 og i 2016 var delen 44 prosent. Til samanlikning var det i Sverige 49 prosent som hadde vore på museum siste 12 månader i 2013 (Kulturvanor, 2016).

Tabell 7.1. Del som har vore på museum siste 12 månader, gjennomsnittleg tal besøk blant alle og blant besøkjande

	Prosent på museum siste 12 månader	Tal gonger på museum, alle	Tal gonger besøkjande
1991	41	1,0	2,5
1994	45	1,2	2,6
1997	44	1,1	2,6
2000	45	1,1	2,6
2004	42	1,2	2,9
2008	43	1,1	2,6
2012	41	1,1	2,6
2016	44	1,1	2,5

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

44 prosent på eit museum siste 12 månadar i 2016

Tal frå Norsk kulturbarometer 2016 viser at 44 prosent av befolkninga hadde vore på eit museum dei siste 12 månadene. I 2012 var det 41 prosent som hadde vore på museum. Menn og kvinner gjekk i nesten like stor grad på museum. Flest barn i alderen 9-12 år, 62 prosent, gjekk på museum i 2016 (Vaage, 2017). Det er litt lågare del enn i 2012, men høgare enn i kulturbruksundersøkingane i 2000, 2004 og 2008.

Høgt utdanna besøker i større grad museum

Delen som har vore på museum varierer mykje dersom ein tek i betraktning kjønn, alder, utdanning, bustadstrok og landsdel. Til dømes hadde 62 prosent av dei med lang høgare utdanning vore på museum dei siste 12 månadene i 2016. Det har ikkje vore noka utjamning mellom utdanningsgruppene frå 1991 til 2016. Figur 7.9 viser at tilhøvet mellom gruppene har vore ganske jamt desse 25 åra. Den einaste tydelege endringa er at dei to gruppene med lågast utdanning, som hadde ein vesentleg skilnad i delen besøk, har nærma seg kvarandre. I 2012 hadde dei nær identisk besøksdel (Vaage, 2016), det same viser tala frå 2016. Sjå figur 7.9. Personar som bur i Oslo/Akershus, gjekk i større grad på museum enn dei som bur i andre delar av landet. Fleire resultat frå undersøkinga finn ein i tabellane 7.11 og 7.12. Tabell 7.12 viser besøk på ulike typar museum. Sjå også kapittel 7 i Kulturstatistikk 2015.

[5] Ikkje alle musea rapporterer på type stilling.

Figur 7.9. Personar som har vore på museum dei siste 12 månadene, etter utdanning.

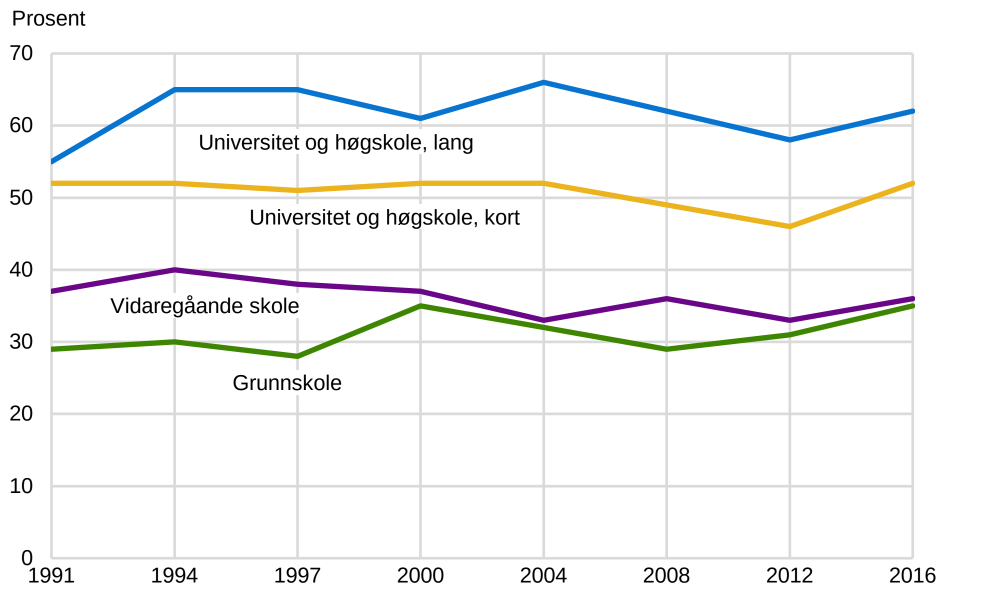

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

7.1 Om museumsstatistikken

Museum og samlingar er ein årleg statistikk som vert publisert av Statistisk sentralbyrå (SSB). Føremålet med museumsstatistikken er å gje ei årleg oversikt over aktiviteten på området. Statistikken gjev òg nødvendig informasjon for stat, fylke, kommune og andre som er involverte i drifta eller finansieringa av musea. SSB har publisert statistikken årleg sidan 1983, med unnatak av åra 1984 og 1990. Statistikken har vore publisert i samarbeid med Statens museumsråd, Norsk Museumsutvikling (NMU) og ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum og frå statistikkrapporteringa i 2011, i samarbeid med Norsk kulturråd.

Omfang og publisering

Til og med 2001-statistikken var det slik at alle samlingar som var opne for publikum, kunne vere inkluderte i museumsstatistikken. Frå og med statistikkåret 2002 består museumsstatistikken i SSB av ein delpopulasjon av dei norske musea. I tillegg til at musea skal vere opne for publikum, har vi avgrensa populasjonen til å gjelde berre dei musea som har minst eitt fast lønt årsverk. Ein har slik fått ein meir stabil populasjon å halde seg til. Av same grunn kan populasjonen difor i nokre år avvike frå populasjonen i museumsstatistikken til Norsk kulturråd.

Dei siste åra har museumssektoren vore gjennom ei stor reform. Museum over heile landet er gjennom regionale konsolideringsprosessar slegne saman til sterkare faglege einingar. Dette har ført til at talet på einingar som rapporterer statistikk, er reduserte dei seinare åra. Likevel representerer desse einingane i hovudsak det same landskapet og populasjonen som tidlegare, i høve til gjenstandar, bygningar, utstillingar, tilsette, økonomi og så vidare.

I 2016 ble fem einingar teke ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar. Dette påverkar tala i statistikken for 2016, spesielt besøkstala. Desse fem er; Akvariet i Bergen, VILVITE, Bergen Vitensenter, Stiftelsen Atlanterhavsparken, Vitensenteret i Trondheim, samt Nordnorsk vitensenter.

Datakjelder og datainnsamling

Norsk kulturråd har ansvaret for å samle inn data frå dei enkelte museumseiningane. Fram til 2004 vart data rapporterte på skjema. SSB stod for registrering, revidering, kvalitetssikring og publisering av data. Dei siste åra har datainnsamlinga gått føre seg elektronisk (frå 2017 via Altinn), og SSB får ei samla elektronisk datafil for heile populasjonen via Norsk kulturråd. Fila dannar grunnlaget for publisering frå SSB.

Omgrep og definisjonar

Museum

I hovudsak byggjer definisjonen av museum seg på International Council of Museums' (ICOM) definisjon:

> *«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.» (ICOM, 2007).*

Type museum

Frå statistikkåret 2011 vert ikkje musea lenger delte inn i museumstypar. I statistikkane frå 2007 til 2010 vart musea delte inn i fem museumstypar: kunst- og kunstindustri, kulturhistorisk naturhistorisk , blanda kultur- og naturhistorisk og blanda kunst- og kulturhistorisk . Denne inndelinga er ikkje lenger føremålstenleg på grunn av at fleire museum har slege seg saman og danna større organisasjonar.

Besøk i museumsstatistikken

Med besøk meiner ein at ein person oppsøkjer museet for å sjå på og bruke museets utstillingar og formidlingstenester. Besøk på friluftsmuseum er personar som oppsøker museets område i opningstida for bruk av museets formidling på området. Besøk av personar som oppheld seg i museets lokale og friluftsområde i forbindelse med arrangement som ikkje aktivt knytast til museets formidling og verksemd, skal ikkje reknast med. For utstillingar i andre lokale enn museets eigne, reknast besøk av personar dersom det primære formål er å aktivt oppsøke utstillinga til museet. Dei som besøker museets stand på ei messe, skal ikkje reknast med. Personar som berre passerer gjenstandar eller fotografi i eit offentleg lokale utan å oppsøkje utstillinga skal heller ikkje reknast med. Virtuelle besøk som til dømes internettutstillingar, reknast ikkje med.

Deltakarar i pedagogisk verksemd skal også være inkludert i besøkstala.
Dersom museet ikkje skil mellom barn og vaksne, enkeltbesøk og gruppebesøk ved teljing, skal besøkstalet registrerast som Enkeltbesøk vaksne (Kulturrådet 2017).

Universell utforming – nedsett funksjonsevne

Universell utforming er tilrettelegging av lokale eller formidling for alle besøkande. Å leggje til rette kan vere merking med blindeskrift, teiknspråk, teleslynge, heis, rullestolrampe, storskrift og lettlesen informasjon. For nettsider er det ein standard for universell utforming, WAI-standarden. Nedsett funksjonsevne eller funksjonshemming blir av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon skildra som ein konflikt mellom føresetnadene individet har og krava som miljøet og samfunnet har til funksjon på område som er vesentlege for å etablere og halde oppe sjølvstendet og det sosiale tilværet til enkeltmennesket.

Andre omgrep

Inntekter totalt inkluderer offentlege løyvingar, billettinntekter, gåver og andre inntekter.

Lønte årsverk i alt omfattar faste stillingar, mellombels engasjerte (ikkje på arbeidsmarknadstiltak), engasjerte gjennom arbeidsmarknadstiltak, lærlingar og sivilarbeidarar.

Utgifter i alt inkluderer løn, sosiale utgifter, andre driftsutgifter og investeringar.

Gjenstandar og objekt kan vere kunsthistoriske, kulturhistoriske, naturhistoriske, arkeologiske og fotografi. Kategorien arkeologiske gjenstandar (minne om menneskeleg aktivitet, menneskes materielle kultur slik som artefakter, biofakter og menneskelege leivningar) vart innført i statistikken 2007. Desse gjenstandane har hovudsakleg tidlegare vore rapporterte i kategorien kulturhistoriske gjenstandar (ABM, 2008).

Utstillingar – Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ein ny kategori kalla Utstillingar. Basisutstilling er fast utstilling som er ein del av det faste opplegget til museet når det gjeld formidling. Eit museum kan ha fleire basisutstillingar. Eit tun eller friluftsmuseum med fleire bygningar blir rekna som éi basisutstilling. Temporær utstilling er utstilling som er montert, og som skal visast ei avgrensa tid. Visingstida kan variere frå nokre få dagar og inntil eit år. Eigenprodusert vandreutstilling i drift er utstilling som er laga for å kunne bli transportert og vist på fleire stader.

Kulturhistoriske bygningar er bygningar som har kunnskaps- og kjeldeverdi ved at dei vitnar om lokal kunnskap, estetikk, tradisjonar, levesett, arkitektur og økonomiske føresetnader. Bygningane kan vere ein sjølvstendig del av utstillingane til museet og formidling, men også kulturhistorisk viktige bygningar som rommar utstillingar, skal ein telje her. Omgrepet «kulturhistoriske bygningar» bruker ein her både for bygningar som er freda eller blir vurderte som verneverdige.

Farkostar er ei nemning på opne båtar/fartøy/skip som er ein del av samlingane til museet. Farkostar omfattar både farkostar på vatn og på land og som er ein del av utstillingane til museet. Det er inga øvre eller nedre grense for storleiken på farkosten så lenge han kan bli kategorisert som båt/fartøy/skip. (Statistikkskjema for norske museum og samlingar for året 2015).

Feilkjelder og uvisse
Det kan oppstå feil ved utfylling av skjema i dei enkelte musea. Dei fleste slike feil vert funne og retta ved maskinelle og manuelle kontrollar. Dei siste åra er kvaliteten i museumsstatistikken vorte betre grunna betre kontrollsystem.

Samanlikningar
Fordi populasjonen ikkje har vore eintydig, og på grunn av svært varierande svarprosent frå år til år, har det vore vanskeleg å samanlikne aktiviteten over tid. Frå og med statistikkåret 2002 er populasjonen meir eintydig, og samanlikningar vil difor kunne gjerast frå og med 2002. Med avgrensinga av populasjonen er museumsstatistikken også blitt enklare å samanlikne med statistikken til dei andre nordiske landa.

Kulturbruksundersøkingane
Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kulturbarometer 2016. Sjå òg Kulturstatistikk 2013, 2014 og 2015.

Referansar

Vaage, Odd Frank, (2017): «*Norsk kulturbarometer 2016*». Henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016

Kulturvanor (2016): Rapport 2016:1, Myndigheten for Kulturanalys. Henta frå https://kulturanalysnorden.se/

Kulturrådet (2017): *Statistikk for museum 2015*. Henta frå http://www.kulturradet.no/museum/statistikk

ICOM (2007): ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1 http://www.icom-norway.org/definisjon.html

WAI-standarden henta frå http://www.w3.org/WAI/.

ABM (2008): Statistikk for arkiv, bibliotek og museum 2007. Henta frå https://www.nb.no/content/download/837/15205/file/abm-skrift-49.pdf

Meir informasjon

Kulturrådet: (http://www.kulturradet.no/museum/statistikk)

Kultur- og mediebruk blant personar med innvandrarbakgrunn: (http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kultur-og-mediebruk-blant-personer-med-innvandrerbakgrunn)

Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå: (http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/museer/aar/2017-05-22

Norges museumsforbund: (http://museumsforbundet.no/)

DigitaltMuseum: (http://digitaltmuseum.no/)

Fritidsaktiviteter 1997-2014: (http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/fritidsaktiviteter-1997-2014)

Vaage, Odd Frank, (2016): «*Kulturvaner 1991-2015*».

Tabell 7.2. Museum[1] og samlingar. Storleik på samlingane. 1000

	Gjenstandar/objekt							Material som er digitalisert. Prosent
	I alt	Kunst-historiske	Arkeologiske	Kultur-historiske	Natur-historiske	Fotografi	Material som er elektronisk registrert. Prosent	
2002	26 776	551,2	-	5 137,1	11 225,8	9 861,9	-	
2003	26 925	560,2	-	4 883,9	11 284,2	10 196,9	-	
2004	32 098	314,2	-	5 350,0	11 545,8	14 887,5	-	
2005	34 297	470,8	-	6 141,3	11 639,9	16 045,5	-	
2006	35 103	505,2	-	6 287,3	11 220,1	17 090,7	24,1	
2007	38 378	452,7	4 658,0	3 469,4	11 855,6	17 941,8	22,7	
2008	43 484	450,8	4 191,6	3 489,3	11 921,3	23 431,3	21,2	
2009	42 732	453,3	4 279,5	3 542,7	11 542,3	22 914,3	219,6	
2010	43 130	451,9	4 404,5	3 588,7	9 953,5	24 731,1	26,1	
2011	48 665	643,1	4 611,7	3 590,1	10 138,5	29 681,6	26,1	
2012	51 233	692,1	4 922,3	3 595,0	10 250,1	31 773,9	26,5	
2013	50 766	715,8	5 176,2	3 606,0	10 293,7	30 974,7	27,2	
2014	53 180	760,4	6 347,0	3 728,1	10 437,1	31 907,4	33,3	
2015	55 697	766,9	6 705,6	3 779,7	10 559,2	33 885,9	34,0	
2016	55 383	782,9	6 992,0	3 633,9	9 946,8	34 027,1	32,0	23,8
2016								
Østfold	905	5,0	0,3	90,7	1,0	807,8	20,8	12,4
Akershus	4 979	3,4	-	87,1	0,4	4 888,0	9,7	1,9
Oslo	16 017	589,5	2 026,6	789,8	5 690,5	6 920,7	20,8	19,0
Hedmark	5 165	3,2	7,2	201,5	1,9	4 951,6	7,9	8,2
Oppland	2 057	1,7	0,5	174,9	3,4	1 876,8	73,8	26,8
Buskerud	551	5,3	-	227,1	9,6	308,6	35,2	17,4
Vestfold	1 672	6,3	0,8	114,6	1,0	1 549,4	32,9	3,6
Telemark	3 530	9,9	1,1	164,0	0,8	3 354,5	8,1	4,8
Aust-Agder	191	0,0	0,5	89,9	12,1	88,4	36,2	17,4
Vest-Agder	388	2,6	0,2	66,8	111,0	207,9	33,4	28,6
Rogaland	2 905	15,6	1 215,9	285,5	24,2	1 364,1	56,4	55,1
Hordaland	4 875	52,4	1 666,4	343,8	2 073,9	738,2	68,3	38,1
Sogn og Fjordane	163	4,7	0,0	110,3	7,7	39,9	35,4	39,0
Møre og Romsdal	1 978	2,0	0,4	190,0	0,7	1 784,4	19,7	18,2
Sør-Trøndelag	5 398	31,4	1 726,8	212,6	1 338,1	2 088,6	58,9	56,6
Nord-Trøndelag	714	3,6	0,9	89,5	0,1	619,9	13,0	13,9
Nordland	1 540	14,9	0,4	247,0	42,6	1 235,6	38,5	19,4
Troms Romsa	2 036	29,6	304,3	87,2	625,6	989,5	55,3	52,4
Finnmark Finnmárku	250	1,7	0,3	56,3	1,8	189,5	39,3	29,0
Svalbard	69	0,1	39,3	5,2	0,4	23,5	98,9	46,5

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea. [2] På grunn av endring i spørjeskjemaet for 2009, kan dette talet vere misvisande.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3. Kulturhistoriske bygningar og farkostar

	Einingar i alt[1]	Kulturhistoriske bygningar	Opne kulturhistoriske bygningar	Flytande farkostar	Farkostar på land
2006	175	4 894	2 942	-	-
2007	173	4 785	2 971	-	-
2008	166	4 782	2 918	-	-
2009	148	4 866	2 970	-	-
2010	137	4 974	2 862	-	-
2011	134	4 982	2 925	-	-
2012	128	5 019	2 877	-	-
2013	127	4 926	2 855	222	1 644
2014	118	4 915	2 824	219	1 681
2015	115	4 940	2 829	231	1 695
2016	107	5 014	2 443	198	1 757
2016					
Østfold	2	78	31	4	58
Akershus	3	223	117	13	141
Oslo	19	192	78	7	183
Hedmark	3	653	238	3	76
Oppland	8	553	296	8	46
Buskerud	4	385	211	2	1
Vestfold	2	28	32	3	18
Telemark	3	270	71	13	13
Aust-Agder	2	98	61	1	16
Vest-Agder	4	115	65	5	24
Rogaland	7	234	91	4	58
Hordaland	10	515	249	16	164
Sogn og Fjordane	3	192	110	2	142
Møre og Romsdal	6	321	198	40	194
Sør-Trøndelag	6	269	84	17	107
Nord-Trøndelag	4	171	75	12	73
Nordland	7	405	269	28	265
Troms Romsa	6	187	119	15	92
Finnmark Finnmárku	6	122	47	5	83
Svalbard	2	3	1	0	3

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.4. Utstillingar i norske museum[1]

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Basis-utstillingar	Temporære utstillingar	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2002	274	2 387	1 383	754	237
2003	263	2 420	1 377	795	248
2004	234	2 452	1 398	892	162
2005	188	2 658	1 434	1 028	196
2006	175	2 737	1 471	1 040	226
2007	173	2 858	1 559	1 073	226
2008	166	2 881	1 523	1 119	239
2009	148	2 964	1 541	1 139	284
2010	137	2 922	1 578	1 068	276
2011	134	2 939	1 605	1 061	273
2012	128	2 899	1 622	1 056	221
2013	127	2 896	1 598	1 066	232
2014	118	3 026	1 536	1 086	404
2015	115	2 844	1 563	1 026	255

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Utstillingar[2]	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2016	107	2 782	2 548	234
Østfold	2	38	36	2
Akershus	3	112	106	6
Oslo	19	381	349	32
Hedmark	3	75	68	7
Oppland	8	174	168	6
Buskerud	4	123	115	8
Vestfold	2	36	28	8
Telemark	3	100	100	0
Aust-Agder	2	65	64	1
Vest-Agder	4	138	130	8
Rogaland	7	210	205	5
Hordaland	10	237	224	13
Sogn og Fjordane	3	67	63	4
Møre og Romsdal	6	165	126	39
Sør-Trøndelag	6	148	132	16
Nord-Trøndelag	4	107	102	5
Nordland	7	353	325	28
Troms Romsa	6	129	97	32
Finnmark Finnmárku	6	121	108	13
Svalbard	2	3	2	1

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea.
[2] Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ny kategori, utstillingar.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.5. Museum og samlingar. Ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke

	Museums-einingar i alt[1]	Tal på opne møte, foredrag, seminar o.l.	Tal på konsertar	Tal på oppsetjingar (skodespel, teater)	Tal på framføringar (skodespel, teater)
2013	127	5 536	1 613	250	3 116
2014	118	5 910	1 653	300	1 940
2015	115	6 023	1 623	278	3 095
2016	107	6 278	1 654	274	4 639
2016					
Østfold	2	100	6	4	8
Akershus	3	248	83	10	49
Oslo	19	869	111	48	2 627
Hedmark	3	208	77	23	62
Oppland	8	376	61	24	54
Buskerud	4	160	53	9	34
Vestfold	2	84	14	10	14
Telemark	3	120	33	5	11
Aust-Agder	2	109	24	3	5
Vest-Agder	4	185	24	4	30
Rogaland	7	782	82	9	35
Hordaland	10	696	622	19	78
Sogn og Fjordane	3	84	56	0	0
Møre og Romsdal	6	550	75	4	320
Sør-Trøndelag	6	576	152	21	81
Nord-Trøndelag	4	126	38	15	189
Nordland	7	470	91	49	886
Troms Romsa	6	367	20	16	154
Finnmark Finnmárku	6	149	32	1	2
Svalbard	2	19	-	-	-

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.6. Museum[1] og samlingar. Besøk

	Einingar i alt	Besøk		Betalte besøk	Besøk i alt per innbyggjar[2]
		I alt	Av desse som enkeltbesøk		
		1 000			
2002	274	8 336	4 128	3 872	1,8
2003	263	8 523	4 592	4 119	1,9
2004	234	8 553	5 681	4 564	1,9
2005	188	9 061	6 344	4 732	2,0
2006	175	9 331	6 786	4 462	2,0
2007	173	10 194	7 409	5 387	2,2
2008	166	10 196	7 553	5 055	2,2
2009	148	10 184	7 633	4 870	2,1
2010	137	10 548	8 070	5 142	2,2
2011	134	10 574	7 925	5 703	2,1
2012	128	10 666	7 990	5 727	2,1
2013	127	10 945	8 207	5 369	2,2
2014	118	310 862	8 278	5 918	2,1
2015	115	11 315	8 878	5 870	2,2
2016	[3]107	11 217	8 884	5 597	2,1
2016					
Østfold	2	134	103	45	0,5
Akershus	3	405	336	233	0,7
Oslo	19	4 694	3 883	2 346	7,1
Hedmark	3	311	224	145	1,6
Oppland	8	476	368	264	2,5
Buskerud	4	351	289	157	1,3
Vestfold	2	144	105	49	0,6
Telemark	3	227	183	99	1,3
Aust-Agder	2	66	49	32	0,6
Vest-Agder	4	230	178	65	1,3
Rogaland	7	681	486	364	1,4
Hordaland	10	799	576	499	1,5
Sogn og Fjordane	3	137	116	27	1,2
Møre og Romsdal	6	368	195	185	1,4
Sør-Trøndelag	6	875	780	451	2,8
Nord-Trøndelag	4	250	198	82	1,8
Nordland	7	463	361	294	1,9
Troms Romsa	6	368	280	122	2,2
Finnmark Finnmárku	6	180	132	90	2,4
		0	0	0	
Svalbard	2	58	43	49	-

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea. [2] Frå og med 2010 er innbyggjartala baserte på middelfolkemengde og ikkje på tal per 1. januar. [3] Frå 2016 er fem museum tatt ut av museumspopulasjonen.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.7. Kunstarenaer[1], ulike typer besøk etter fylke i 2016

	Talet på kunst-arenaer	Besøk i alt	Enkeltbesøk		Gruppebesøk		Del av besøk med inngangspenger
			Vaksne	Barn og unge	Vaksne	Barn og unge	
I alt	59	1 862 521	1 481 701	167 176	**69 687**	**143 957**	**45,3**
Østfold	1	27 811	20 403	1 706	-	5 702	22,7
Akershus	2	188 174	148 010	39 863	301	-	0,5
Oslo	16	1 007 254	871 908	76 508	8 445	50 393	57,3
Hedmark	-	-	-	-	-	-	-
Oppland	1	24 809	19 490	1 160	529	3 630	35,6
Buskerud	6	70 599	54 522	4 679	2 037	9 361	61,7
Vestfold	3	44 989	25 497	3 969	3 094	12 429	33,1
Telemark	5	18 176	8 521	2 006	4 693	2 956	57,7
Aust-Agder	-	-	-	-	-	-	-
Vest-Agder	3	28 810	10 453	8 641	-	9 716	12,8
Rogaland	4	102 091	73 303	9 434	10 284	9 070	39,1
Hordaland	4	141 953	113 011	5 866	9 152	13 924	44,0
Sogn og Fjordane	2	14 804	9 028	1 154	2 695	1 927	47,1
Møre og Romsdal	1	34 829	18 148	1 087	6 263	9 331	64,9
Sør-Trøndelag	2	41 481	27 627	2 732	2 126	8 996	68,6
Nord-Trøndelag	2	24 637	15 777	6 030	1 048	1 782	13,9
Nordland	1	8 112	7 222	392	297	201	80,3
Troms Romsa	4	31 754	24 232	4	1 150	2 368	0,4
Finnmark Finnmárku	2	17 079	10 651	506	4 069	1 853	44,3
Svalbard	1	35 159	23 898	1 439	13 504	318	0,0

[1] Gjeld museum som har svara at dei formidlar kunst-, kunstindustri og designhistorie i 2016. Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Kulturrådet

Tabell 7.8. Museum som er lagde til rette for funksjonshemma

	Talet på museum[1]	Er museets lokale lagt til rette for funksjonshemma?		Er museets formidling lagt til rette for funksjonshemma?		Følgjer museets heimesider WAI-standarden?	
		Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
2010	137	102	35	76	61	.	.
2011	134	97	37	70	64	.	.
2012	128	94	34	82	46	55	73
2013	127	93	34	82	45	60	67
2014	118	88	30	80	38	46	72
2015	115	85	30	72	43	55	60
2016	107	81	26	65	42	51	56

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.9. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner

	I alt 2013	I alt 2014	I alt 2015	I alt 2016
Driftsresultat	110,3	73,1	156,3	171,7
Totale driftsinntekter	**4 185,5**	**4 416,9**	**4 781,3**	**4 914,2**
Totale eigeninntekter	1 147,3	1277,9	1 403,4	1 346,4
Billettinntekter	268,6	322,6	330,6	351,3
Varer og tenester	379,6	295,0	312,7	330,6
Sponsorinntekter	118,4	131,9	67,2	54,6
Gåver	-	-	92,7	78,8
Andre eigeninntekter	380,7	528,5	600,2	531,2
Totalt ordinært offentleg driftstilskot	2 721,5	2 859,9	3 109,1	3 109,1
Ordinært driftstilskot staten	1 999,0	2 186,7	2 314,7	2 320,9
Ordinært driftstilskot fylkeskommune	325,0	340,2	368,1	372,7
Ordinært driftstilskot kommune	397,5	333,0	426,3	439,3
Totalt andre offentlege tilskot	316,6	279,2	268,8	435,0
Andre offentlege tilskot, staten	186,6	154,0	193,3	332,6
Andre offentlege tilskot, fylke	105,1	109,5	47,7	63,8
Andre offentlege tilskot, kommune	24,9	15,7	27,8	38,6
Totale driftskostnader	**4 075,2**	**4 343,8**	**4 625,0**	**4 742,5**
Varer/ tenester	360,2	379,3	353,4	366,7
Lønn	2 020,0	2 154,4	2 228,8	2 235,9
Pensjon	184,9	202,8	247,1	219,5
Avskrivingar	71,9	76,8	85,3	97,9
Drift lokale	157,3	162,5	174,5	176,1
Vedlikehald lokale	161,9	142,5	182,5	241,8
Husleige	367,6	439,6	489,1	455,9
Andre driftskostnader	787,1	832,1	899,1	948,7
- Offentlege refusjonar	35,7	46,2	34,7	..[1]

[1] Offentlege refusjonar blir ikkje lenger trekte frå i driftskostnadene.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.10. Årsverk ved museum og samlingar

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Årsverk i alt	3 559,9	3 578,6	3 768,1	3 842,0	3 840,8	3 934,2	3 977,8	3 972,7	4 064,8	4 052,8	4 213,1	4 150,9
Årsverk, lønt personale	3 384,0	3 397,1	3 568,2	3 638,6	3 633,5	3 726,9	3 782,4	3 778,1	3 862,9	3 864,6	4 015,5	3 954,8
Av dette												
Årsverk, faste stillingar	2 419,9	2 517,2	2 656,6	2 674,9	2 715,6	2 792,3	2 844,0	2 868,1	2 952,4	2 998,7	3 085,5	3 069,2
Frivillige årsverk	176,0	181,5	199,9	203,4	207,3	207,4	195,4	194,6	201,7	1188,2	197,8	196,1
Årsverk, lønt personale[1]												
Kvinner	.	1 800,9	1 921,9	1 908,5	1 921,7	1 946,3	2 006,4	2 032,9	2 078,2	2 110,6	2 217,7	2 177,3
Menn	.	1 773,2	1 846,2	1 730,1	1 711,8	1 778,9	1 776,0	1 745,2	1 784,2	1 753,2	1 797,1	1 776,9

[1] Frå 2008 er frivillige årsverk ikkje medrekna.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.11. Årsverk, etter type stilling[1]

	Dagleg leiar	Vitskapleg kunst- og kulturfagleg personale	Administrativt personale	Teknisk personale
2012	153,7	1 960,6	709,9	914,7
2013	151,2	2 036,3	680,2	853,0
2014	148,9	2 033,2	734,8	804,3
2015	169,5	2 029,7	805,6	848,1
2016	139,7	2 113,3	787,2	749,2
2016				
Østfold	2,0	32,7	12,6	14,7
Akershus	3,0	70,0	21,7	30,6
Oslo	24,0	523,1	288,3	185,2
Hedmark	3,0	77,6	35,0	34,6
Oppland	7,0	80,8	30,9	45,3
Buskerud	4,0	48,2	28,4	30,2
Vestfold	9,0	40,1	18,9	11,6
Telemark	3,0	60,1	12,7	16,8
Aust-Agder	2,0	41,8	8,1	11,7
Vest-Agder	10,4	44,2	11,0	12,6
Rogaland	7,0	161,6	61,2	48,1
Hordaland	10,0	224,3	82,2	129,6
Sogn og Fjordane	2,0	19,1	15,2	19,7
Møre og Romsdal	9,0	58,8	20,4	20,2
Sør-Trøndelag	15,0	294,1	49,7	44,3
Nord-Trøndelag	4,0	58,2	20,3	29,7
Nordland	6,3	113,2	33,3	37,2
Troms Romsa	6,0	109,6	18,7	14,1
Finnmark Finnmárku	12,0	55,1	16,8	10,2
Svalbard	1,0	1,0	2,0	3,0

[1] Ikkje alle musea rapporterer type stilling.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.12. Besøk på ulike museum for menn og kvinner etter alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	38	45	42	43	41	44	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1
	51											
Menn	47	46	42	44	40	43	1,3	1,2	1,3	1,1	1,0	1,1
Kvinner	40	44	42	42	43	45	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1
Alder												
9-15 år	57	53	54	55	57	54	1,3	1,5	1,4	1,1	1,5	1,3
16-24 år	42	47	39	40	36	47	1,3	1,0	1,2	0,8	0,8	1,1
25-44 år	45	45	43	46	41	46	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2
45-66 år	43	43	40	39	40	40	1,1	1,2	1,1	1,2	1,0	0,9
67-79 år	31	35	35	39	40	39	1,0	0,9	1,3	0,9	1,0	1,2
Utdanning												
Ungdomsskole	28	35	32	29	31	35	0,9	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8
Vidaregåande skole	38	37	33	36	33	36	0,9	0,8	0,9	0,8	0,7	0,8
Universitet og høgskole, kort	51	52	52	49	46	52	1,2	1,4	1,9	1,3	1,1	1,4
Universitet og høgskole, lang	65	61	66	62	58	62	2,0	1,9	2,0	2,6	2,4	1,6
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	37	38	34	40	38	41	0,9	0,9	1,1	1,0	0,8	1,2
2. kvartil	43	41	44	43	36	46	1,2	0,9	1,2	1,4	1,2	1,1
3. kvartil	44	50	42	47	44	43	1,0	1,4	1,3	1,3	1,2	1,0
4. kvartil	52	56	49	52	53	53	1,4	1,6	1,3	1,4	1,4	1,3
Landsdel												
Oslo/Akershus	52	54	49	51	52	56	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6
Austlandet elles	43	46	44	42	39	44	1,0	1,1	1,3	1,2	0,8	1,0
Agder og Rogaland	39	38	35	40	41	36	0,9	1,1	1,1	0,9	1,0	0,9
Vestlandet	40	42	38	38	33	38	1,2	1,1	0,8	1,0	1,0	0,8
Trøndelag	47	45	44	46	41	44	1,2	1,0	1,0	1,2	1,4	0,8
Nord-Noreg	38	37	36	39	38	35	0,8	0,8	1,4	0,8	0,8	1,1

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.13. Besøk på ulike museumstypar for menn og kvinner etter alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel

	Folke-museum	Teknisk museum	Naturhistorisk museum	Kunst-museum	Arkeologisk museum	Andre museum
1991	39	16	14	12	3	16
1994	45	16	14	9	5	12
1997	37	18	17	13	5	10
2000	33	20	16	13	7	12
2004	29	20	18	14	7	11
2008	31	17	14	18	5	13
2012	22	21	15	17	6	16
2016	29	20	16	15	4	13
Menn	29	25	15	12	4	12
Kvinner	29	15	18	18	3	13
Alder						
9-15 år	13	27	16	15	8	13
16-24 år	16	22	15	18	5	22
25-44 år	19	21	19	17	6	15
45-66 år	27	20	15	15	5	17
67-79 år	37	18	6	22	8	9
Utdanning						
Ungdomsskole	33	19	9	24	2	11
Vidaregåande skole	23	23	14	14	8	15
Universitet og høgskole, kort	27	19	16	17	4	15
Universitet og høgskole, lang	17	16	21	19	6	21
Hushaldsinntekt						
1. kvartil	28	18	14	15	8	13
2. kvartil	23	19	13	20	7	17
3. kvartil	25	21	16	18	6	11
4. kvartil	18	24	18	14	5	20
Landsdel						
Oslo/Akershus	13	26	19	24	5	10
Austlandet elles	29	17	15	17	5	15
Agder og Rogaland	18	25	8	12	11	23
Vestlandet	22	19	15	17	6	20
Trøndelag	24	26	12	9	3	24
Nord-Noreg	44	9	20	7	6	12

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

8. Bibliotek

Biblioteka i dag er allsidige arenaer. Hovudaktiviteten er utlån av bøker, men nye tenester som er baserte på digitale system har òg vorte ein viktig del av aktiviteten i biblioteka. Biblioteka, så vel folkebibliotek som fag- og forskingsbibliotek fungerer òg som læringsarena og arena for kultur og andre arrangement. Men framleis kan ein vel seie at bokbestanden og utlån er dei viktigaste tala frå bibliotekstatistikken som fortel om aktiviteten.

8.1. Nokre resultat

22,2 millionar utlån av bøker og andre medium

I 2016 vart det lånt ut 22,2 millionar bøker og andre medium frå folkebiblioteka. Det er ein nedgang på 539 000 utlån frå året før. Dei siste åra har det vore ein nedgang i totale utlån på om lag 500 000 per år. Av det samla utlånet i 2016 var 16,8 millionar utlån av bøker, om lag likt med dei føregåande åra. Førstegongslån av bøker utgjorde 12 millionar av bokutlåna i 2016. Førstegongslåna gjekk attende med 194 000 utlån det siste året. Utlån av andre fysiske medium viser òg ein nedgang på 0,5 millionar utlån. I gjennomsnitt var det 4,3 utlånte bøker og andre medium per innbyggjar i 2016.

Totalt utlån av bøker utgjorde i gjennomsnitt 3,2 bøker per innbyggjar i 2016. Det var ei svak endring samanlikna med året før, og det lågaste utlånstalet per innbyggjar for dei åra som tabell 8.1 dekkjer. I 1999 lånte kvar innbyggjar 4,2 bøker i gjennomsnitt. Utlånet gjekk ned i første halvdel av 2000-åra til 3,5 i 2010, og det fortsette å gå ned eit par år før det jamna seg ut. Talet på utlån av andre medium i same periode har vore varierande. Talet steig frå eitt lånt medium per innbyggjar i 1999 til 1,6 medium per innbyggjar i åra 2008 til 2011. I åra som følgde gjekk talet ned med 0,1 prosentpoeng frå år til år til eitt utlån per innbyggjar i 2016, sjå tabellane 8.1 og 8.2 og figur 8.1.

Figur 8.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker og andre medium per innbyggjar

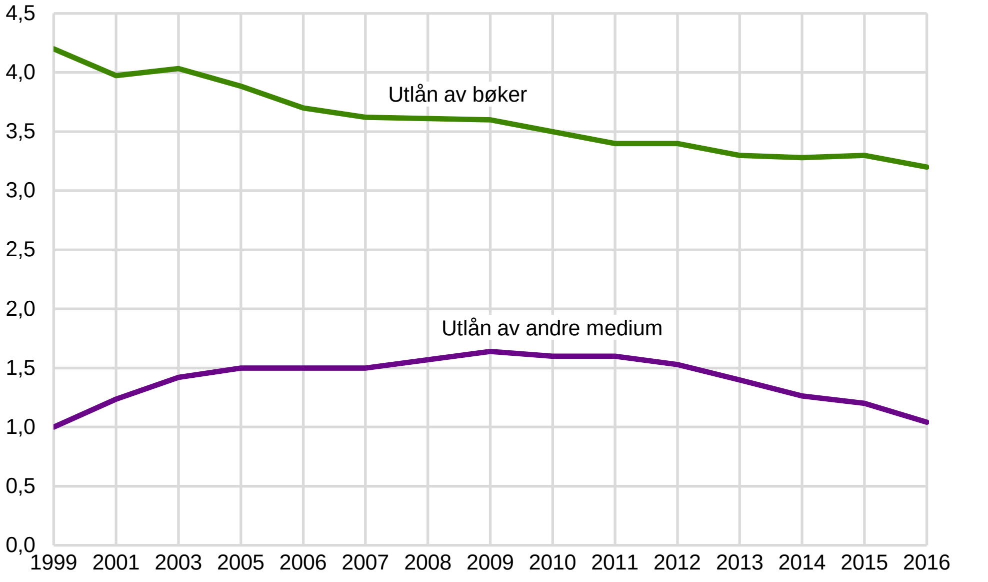

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Stadig meir utlån av barnelitteratur

For ti år sidan, i 2007, lånte folkebiblioteka ut 9,4 millionar bøker for vaksne, medan talet på utlån av bøker for vaksne i 2016 var 8 millionar. Nedgangen det siste året var 134 000 utlån. Frå 2015 til 2016 gjekk utlånet av faglitteratur for vaksne ned med 4 prosent, medan reduksjonen i utlånet av skjønnlitteratur for vaksne var berre 0,1 prosent siste året.

Utlånet av barnelitteratur steig med 2,5 prosent i 2015 samanlikna med året før. Frå 2015 til 2016 steig utlånet ytterlegare med 1,4 prosent. Utlånet av skjønnlitteratur for barn steig med 2,2 prosent, litt svakare auke i høve til året før. Medan utlånet av faglitteratur for barn hadde ein svak nedgang i 2014 på 0,2 prosent, var nedgangen frå 2014 til 2015 på 1,9 prosent, og siste året på 3,1 prosent, sjå figur 8.2 og tabell 8.1.

Figur 8.2. Folkebibliotek. Utlån[1] av bøker etter type bok

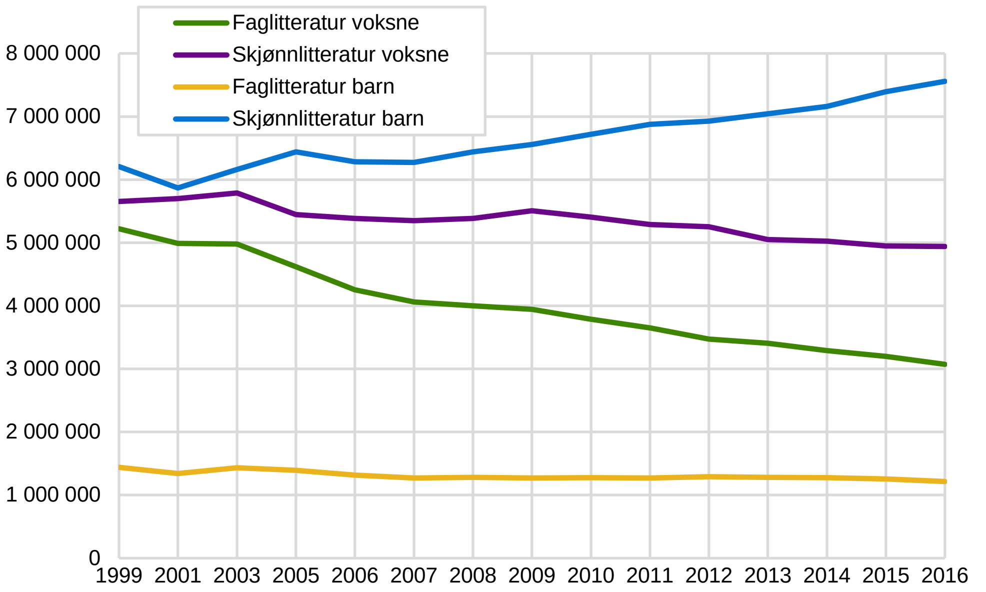

[1] Jf. tabell 8.1 for fotnotar på årgangane.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Som nemnd over gjekk òg samla utlån av andre medium ned i 2016. I prosent var nedgangen 8,9 prosent, eller 528 000 utlån i høve til året før. Samanlikna med 2011, som var det året kor utlånet var størst, er nedgangen på heile 31 prosent, eller nær 2,5 millionar færre utlån. Det var nedgang i utlånet av både musikk, lydbøker og film. Størst nedgang, 13 prosent, var det på talet i utlån av musikk frå 2015 til 2016. Talet på utlån av film gjekk ned med 11 prosent òg siste året, medan reduksjonen i talet på utlån av lydbøker var på 5 prosent i høve til fjoråret. Tabell 8.2 viser samla utlån av andre medium i biblioteka i perioden 1999-2016.

Oversikt over nedlastingar av e-medium er av nyare dato i statistikken for folkebibliotek. I 2015 vart det lasta ned 626 500 e-medium i alt, medan det i 2016 vart lasta ned over 1 million e-medium. Over halvparten av desse nedlastingane var e-bøker, for både vaksne og barn. Tabell 8.3 viser utlåna av e-medium for heile landet.

Auke i besøka i folkebiblioteka

Etter nedgangen frå 2011 til 2012, opplevde folkebiblioteka ein auke i talet på besøk for fjerde året på rad i 2016. Det var 3,7 millionar fleire besøk på folkebiblioteka i 2016 enn i 2012. Besøkstalet på folkebiblioteka på landsbasis auka frå 20,3 millionar i 2012 til 24 millionar i 2016, ein auke på 18 prosent. Talet på besøk i gjennomsnitt per innbyggjar auka frå 4,1 i 2012 til 4,6 i 2016.

Fylkesvise tal viser at dei fleste fylka hadde auke i besøkstala. Nord-Trøndelag, Vest-Agder og Rogaland hadde dei høgaste besøkstala per innbyggjar i 2016, høvesvis med 8,6 og 6,3 besøk per innbyggjar. I Nord-Trøndelag steig besøkstalet med 80 prosent frå 2015 til 2016. Nedgangen i talet på besøk i nokre fylke er liten frå 2015 til 2016. Sjå tabell 8.4 for nærare detaljar.

1,2 millionar deltakarar på arrangement i folkebiblioteka

I 2016 viser folkebibliotekstatistikken for første gong talet på ulike arrangement halde i folkebiblioteka. Arrangementa kan vere både i regi av biblioteket eller i samarbeid med andre, samt andre aktørar som held opne arrangement. Det kan vere til dømes både kulturarrangement, samtale- og debattarrangement og opplæring. I 2016 vert det gjennomført til saman 47 000 slike arrangement med til saman 1,2 millionar frammøtte. Desse tala er henta frå Nasjonalbiblioteket og KOSTRA.

Figur 8.3. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2016

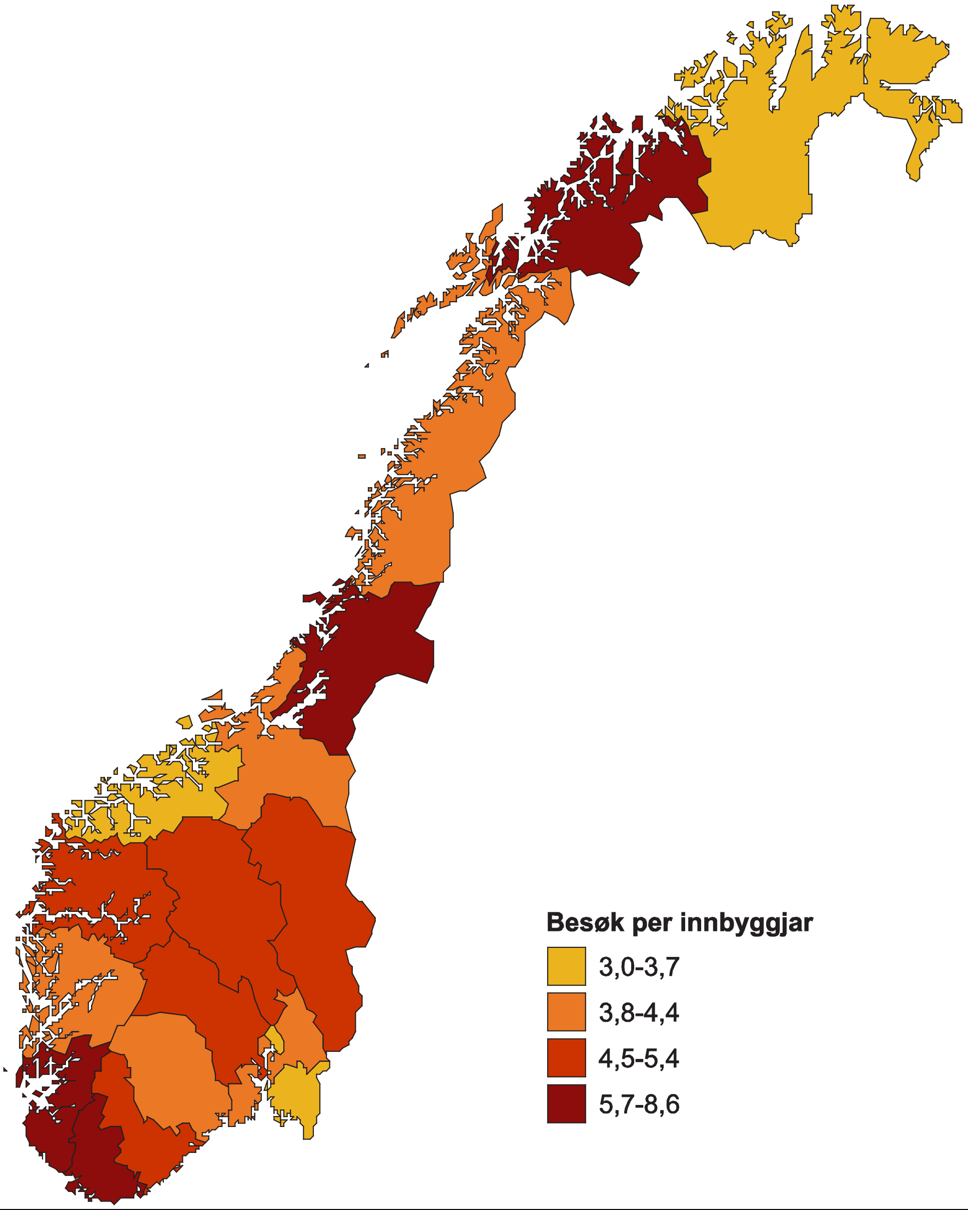

Kjelde: Nasjonal biblioteket

18,7 millionar bøker og anna materiale i folkebiblioteka

Det var 676 folkebibliotek i 2016, det same talet som i 2015. Talet på bestand viser at det var 18,7 millionar bøker og anna materiale i folkebiblioteka i 2016. Bokbestanden var på 16 millionar, ein nedgang på om lag 0,5 millionar frå 2015. Bestanden av musikk gjekk ned for andre året med 37 000, medan bestanden av lydbøker og film auka med høvesvis 14 000 og 13 000 sidan 2015. Sjå tabell 8.5 og figur 8.4. Tabell 8.6 viser bokbestanden fordelt mellom vaksenbøker og barnebøker.

Figur 8.4. Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember

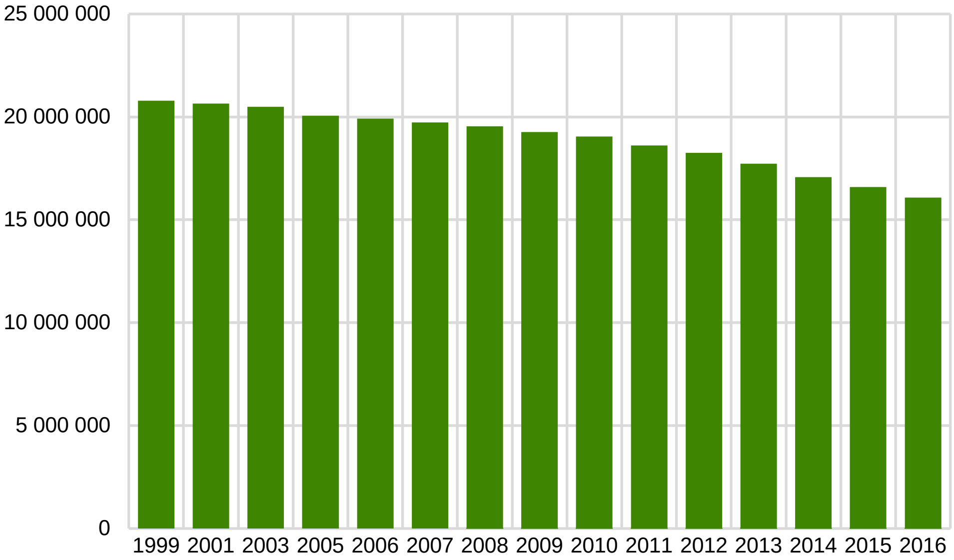

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Folkebibliotek – 3 026 innbyggjarar per årsverk

Dei siste fem åra har talet for årsverk i folkebiblioteka vore stabil. I 2012 var det rapportert om 1 731,1 årsverk i folkebiblioteka, medan tilsvarande tal i 2016 var 1 737,8. Talet gjeld dei årsverka som utfører teneste i biblioteka (ikkje støttefunksjonar/andre årsverk). I 2012 var det 2 918 innbyggjarar per årsverk, i 2016 var det 3 026 innbyggjarar per årsverk. Tala er henta frå KOSTRA-tabell 06936 og tabell 06937. KOSTRA-tala gjev òg oversikt over medieutgiftene i folkebiblioteka. I 2012 var desse på 136,3 millionar kroner, i 2016 var medieutgiftene på 134,4 millionar kroner, ein nedgang på 1,4 prosent.

Fylkesbiblioteka 307 500 utlån i 2016

Tala i tabell 8.8 viser at fylkesbiblioteka hadde eit samla utlån på 308 000 i 2016, 189 000 direkte utlån og 119 000 fjernlån frå eigne og primærbiblioteka sine samlingar. 102 000, eller 54 prosent, av dei direkte utlåna i 2016 var frå mobile einingar, det var ein nedgang frå året før på 12 prosentpoeng. Dei siste åra har det vore nedgang i samla utlån frå fylkesbiblioteka kvart år. Året 2016 var ikkje noko unnatak. Samanlikna med 2015, var det nær 26 000 færre utlån i 2016. Talet på direkte utlån gjekk ned med 16 000; noko lågare nedgang i høve til året før. Talet på fjernlån gjekk ned med 9 600 utlån i 2016 medan nedgangen i 2015 var 23 000 frå året før.

Oversikta frå fylkesbiblioteka (sjå tabell 8.8) viser at fylkesbiblioteka hadde i underkant av 146 millionar kroner i brutto driftsutgifter i 2016, om lag 5 millionar kroner meir samanlikna med året før. Sjølv om utgifter til bøker og anna materiell har hatt ein svak auke frå 2015 til 2016, har desse utgiftene gått ned frå 11,7 millionar kroner i 2000 til i drygt 6,6 millionar i 2016, om lag ei halvering.

17 millionar bøker og tidsskrifter i fag- og forskingsbiblioteka

Fag- og forskingsbiblioteka hadde 48 millionar fysiske einingar i 2016. Av desse var det nær 17 millionar bøker og periodika som utgjorde 35 prosent av dei totale fysiske einingane. Som tidlegare år, fanst dei største samlingane av bøker og tidsskrifter ved universitet og høgskolar. Desse biblioteka hadde 10,5 millionar, eller 63 prosent, medan Nasjonalbiblioteket hadde 3,3 millionar bøker og tidsskrifter, som svarar til 20 prosent av totalen (jf. figur 8.5).

Figur 8.5. Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodika, etter bibliotektype. 2016. Prosent

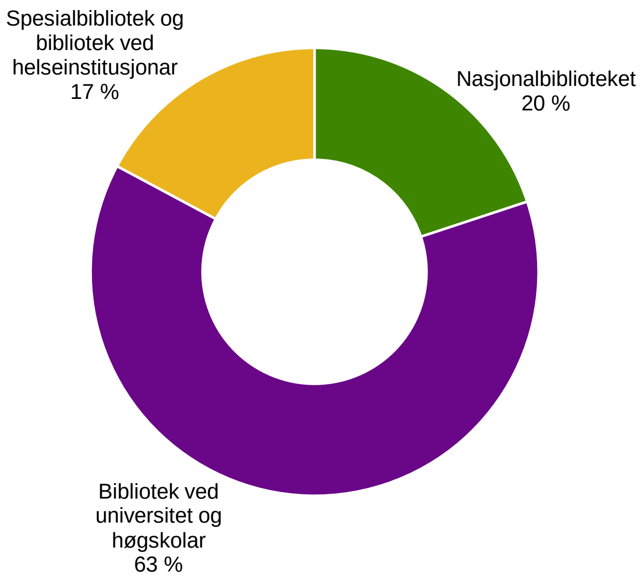

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.10 viser tal for bestand og noko av aktivitetane i fag- og forskingsbiblioteka. Talet på utlån i fysisk form, effektuerte utlån (gjeld førstegongslån) frå biblioteka sine eigne samlingar var på over 1,6 millionar, av desse var 168 000 effektuerte fjernlån til andre bibliotek. Sidan 2013 har det vore nedgang kvart år i utlånstala, 26 prosent nedgang frå 2013. Dei fleste utlåna var ved biblioteka ved universitet og høgskolar, 1,4 millionar utlån, eller 86 prosent av det samla utlånet. I tillegg vert det òg utført nær 1,7 millionar fornyingar. Fornyingane gjeld både materiale frå eiga samling, samt fornying av fjernlån.

30 millionar nedlastingar

Samstundes som den tradisjonelle bruken av biblioteka går ned, aukar den digitale bruken. I tillegg til utlånsaktiviteten i fag- og forskingsbiblioteka viser også statistikken noko av den digitale bruken av desse biblioteka. I 2016 vert det til saman lasta ned over 30 millionar dokument frå fag- og forskingsbiblioteka i Noreg. Det gjeld både nedlastingar frå fulltekstdatabasar og institusjonsarkiv. Ein fulltekstdatabase er ei samling av originaldokument der heile eller vesentlege delar av dokumentet er elektronisk tilgjengeleg. Dette kan mellom anna vere bøker, periodika, rapportar og artiklar i tidsskrifter. Sidan 2013 var auken i nedlastingar frå slike basar på nesten 70 prosent og utgjorde den største auken i talet på nedlastingar frå fag- og forskingsbibliotek (SSB, 2017).

Auke i formalisert undervisning

Formalisert undervisning omfattar undervisning som er annonsert på førehand. Opplæringa er i regi av biblioteket med eigne tilsette eller eksterne kurshaldarar. Fag- og forskingsbiblioteka inkludert Nasjonalbiblioteket gjennomfører grunnkurs og avanserte kurs i bibliotekbruk og nytting av fulltekstdatabasar. I 2016 vart det registrert nær 111 000 deltakingar ved slike kurs, ein auke på nesten 9 prosent frå 2015 (SSB, 2017).

2 000 tilsette i fag- og forskingsbiblioteka

Det var i alt 2 012 tilsette ved fag- og forskingsbiblioteka som til saman utførte 1 562 årsverk i 2016. Om lag eitt av fire årsverk var ved Nasjonalbiblioteket. Dei fleste stillingane var bibliotekfaglege

Fag- og forskingsbiblioteka hadde 2 milliardar kroner i utgifter i 2016. 27 prosent av dei samla utgiftene vart brukt til innkjøp av materiale til samlingane. Den største delen av det samla beløpet til innkjøp av materiale, 81 prosent, gjekk til bibliotek ved universitet og høgskolar. Spesialbibliotek og bibliotek ved helseinstitusjonar

brukte den største delen av deira utgifter på innkjøp av materiale, 40 prosent, medan biblioteka ved universitet og høgskolar brukte 34 prosent, og Nasjonalbiblioteket brukte 1 prosent av sine utgifter til same føremål.

Skolebiblioteka har gradvis auka sine bokbestandar frå 11,1 millionar i 2002 til 14,3 millionar i 2015. Tala gjeld bokbestandane i både grunnskolar og vidaregåande skolar.

Medan bokbestanden i grunnskolebiblioteka har auka med 3 prosent frå 2014 til 2015, viser bestandstala for dei vidaregåande skolebiblioteka ein nedgang på om lag 1 prosent. Talet på utlån har ikkje hatt den same utviklinga; frå 1999 til 2009 steig utlånet av bøker og audiovisuelle medium i vidaregåande skolar frå 4,1 til 6,2 utlån per elev. Etter den tid har utlånet gått ned til det i 2015 låg på 4,6 utlån per elev for heile landet, ein nedgang frå året før på 0,8 utlån per elev. Dei fleste fylka ligg kring dette talet. Alle tala gjeld 2015; skolebibliotek statistikken for 2016 er enno ikkje ferdig utarbeidd. Tabellane 8.12. og 8.13 viser tala for skolebiblioteka.

Færre norske vevdokument i 2016

I tillegg til bibliotekfaglege oppgåver, er Nasjonalbiblioteket òg ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg, sjå tabell 8.11. I 2015 gjorde Nasjonalbiblioteket eit systemskifte frå BIBSYS Biblioteksystem til Alma. Overgangen til nytt system førte med seg at det ikkje vart registrert pliktavlevert materiale på ein månad og at e-bøker ikkje kunne registrerast frå og med november; dette påverka statistikken for 2015.

I alt vart det registrert 3,5 milliardar avleveringar av materiale til Nasjonal-biblioteket i 2016, medan det i 2015 var 7,7 milliardar. Det var spesielt vev-dokumenta som auka i omfang frå 2014 til 2015. Vevdokumenta utgjer meste-parten av det pliktavleverte materialet. I 2016 var det berre i underkant av 3,5 milliardar pliktavleverte vevdokument, 55 prosent færre vevdokument samanlikna med 2015.Talet på vevdokumenta i 2015 var det høgaste sidan 2005 då innhaust-inga av nettsider på det norske internettdomenet (-.no) vart sett i operativ drift.

Av anna avlevert materiale enn vevdokumenta var det òg ein samla nedgang på i alt 14 000 i 2016 samanlikna med 2015. For 2016 var det samla talet 263 000 avleveringar. Det var nedgang i fleire typar avlevert materiale, unnateke mellom anna notetrykk, kart, lydbøker og e-bøker. Høgast nedgang hadde avleverte småtrykk og filer for digitalt fjernsyn og digital radio.

Talet på pliktavleverte bøker gjekk ned frå 10 900 bøker i 2015 til nær 9 300 avleverte bøker i 2016. Talet på avleverte lydbøker har hatt ein fallande tendens sidan 2008 sjølv om det i 2010 vart registrert ein liten oppgang. I 2016 steig jamvel talet på avleverte lydbøker med 71 til 277.

8.2. Bibliotekbruk

46 prosent gjekk på folkebibliotek i 2016

I 2016 vart det gjennomført ein ny kulturbruksundersøking tilsvarande tidlegare år, siste gong i 2012. Tala viser at i 2016 hadde 46 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år vore på eit folkebibliotek dei siste 12 månadene (Vaage, 2017). I 2012 var delen 49 prosent, medan i 1997 hadde 52 prosent vore på folkebibliotek.

Figur 8.6 viser at kvinner i større grad nyttar folkebiblioteka. I 2004 var 61 prosent kvinner på eit folkebibliotek det året, medan i 2016 var delen gått ned til 54 prosent. Tilsvarande tal for menn var høvesvis 47 og 39 prosent.

Figur 8.6. Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner

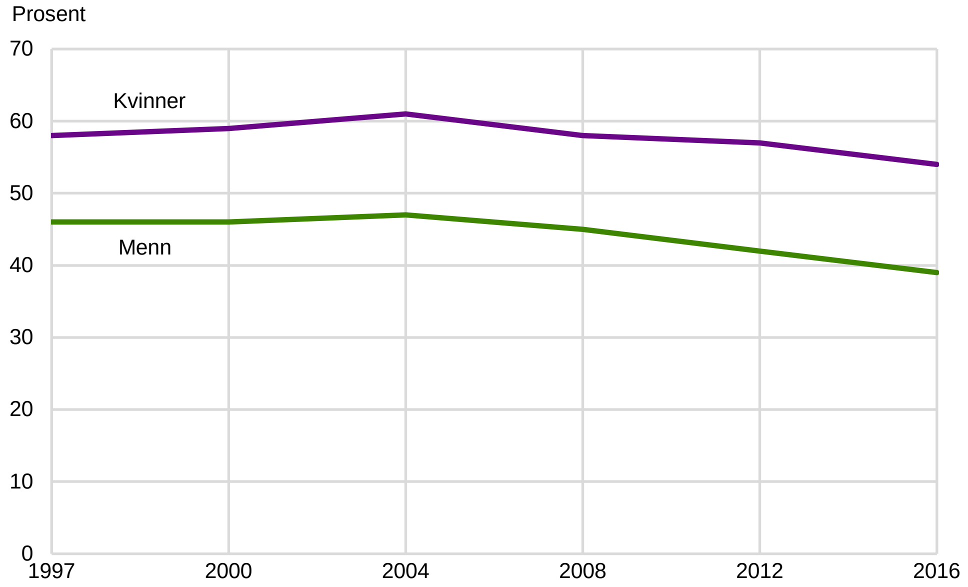

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.7 viser tilsvarande tal fordelte på aldersgrupper. Framleis er det barn og unge i aldersgruppa 9-15 år som er dei hyppigaste brukarane av folkebiblioteka. Høgast del finn ein i 2004 med 77 prosent i denne aldersgruppa som hadde vitja eit folkebibliotek. Tilsvarande tal 2016 er 68 prosent. Som figuren viser er den største endringa i folkebibliotekåtferda hjå aldersgruppa 16-24 år. I følje Vaage (Vaage, 2017) finn vi den lågaste delen brukarar mellom menn i alderen 45-66 år, medan kvinner i alderen 67-79 år har høgast tal på besøk med 11,2 gongar per år.

Figur 8.7. Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter alder. Prosent

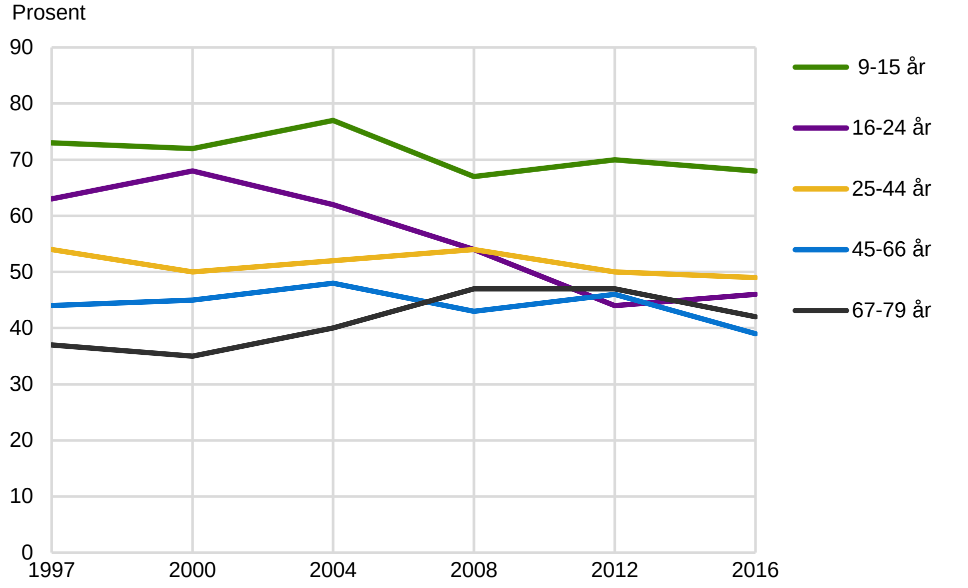

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.14 viser fleire detaljar, mellom anna at personar med høg utdanning brukar folkebiblioteket meir i høve til andre. Inntekt og bustad har derimot liten betydning.

Tabell 8.15 viser personar som har nytta ulike bibliotektilbod. 17 prosent hadde vore på eit allmennskolebibliotek i 2016, medan 11 prosent hadde vore på eit fag- eller universitetsbibliotek. Tala for 2016 viser for fyrste gong lån av andre type medium enn bøker. 3 prosent hadde lånt e-bok på bibliotek, medan 10 prosent hadde lånt cd, film eller lydbok.

8.3. Om bibliotekstatistikken

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for innsamling av statistikk for dei ulike biblioteka; folkebiblioteka, fylkesbiblioteka, skolebiblioteka, fengselsbiblioteka og mobile einingar, samt frå fag- og forskingsbiblioteka. Statistikken for folkebibliotek er heimla i folkebiblioteklova (Lov om folkebibliotek 1985-12-20-108). Statistikken for fag- og forskingsbibliotek viser verksemda til biblioteka, mellom anna om bok- og mediebestand, utlån, besøk og kostnader.

All statistikk om biblioteka si verksemd har vore ein del av kulturstatistikken i Statistisk sentralbyrå (SSB) sidan 1982.

8.3.1. Omfang og publisering

Folkebibliotek

Alle folkebiblioteka er med i folkebibliotekstatistikken. For 2016 var det til saman 676 folkebibliotekavdelingar (hovudbibliotek og filialar til saman). Hovudbiblioteket i kommunen er rapporterande eining. Det hender frå år til år at nokre kommunar ikkje leverer statistikk, medan nokre kommunar leverer ufullstendig statistikk. Delar av folkebibliotekstatistikken vert publiserte på SSB sine Internettsider gjennom KOSTRA, førebelse tal 15. mars og endelege tal 15. juni.

Skolebibliotek

Skolebibliotekstatistikken omfattar bibliotek ved offentlege og private (offentleg godkjende) vidaregåande skolar og bibliotek i grunnskolen.

Fengselsbibliotek

2016-tala for fengselsbiblioteka er ikkje oppdaterte.

Fag- og forskingsbiblioteka

Det enkelte bibliotek er kjelde for sine data, og statistikken vert henta inn til Nasjonalbiblioteket ved hjelp av eit elektronisk skjema på Internett. Ein har prøvd å lage statistikkskjemaet med tanke på at data skal vere tilgjengelege i dei bibliotekfaglege systema, t.d. BIBSYS og ALMA. Undersøkinga er meint å dekkje heile sektoren. 152 bibliotek har rapportert i 2016; desse 152 biblioteka har til saman 263 beteningsstader.

Fag- og forskingsbibliotek vert publisert i SSB (SSB,2017).

8.3.2. Datakjelder og datainnsamling

Det er Nasjonalbiblioteket som i det store og heile handsamar og kvalitetssikrar folkebibliotekstatistikken, medan SSB er engasjert i dette arbeidet når det gjeld statistikken for fag- og forskingsbiblioteka. SSB får ei elektronisk fil frå Nasjonalbiblioteket og går gjennom kvaliteten før data vert publiserte.

8.3.3. Omgrep og definisjonar

Besøk

- *Folkebibliotekstatistikken* – Eit bibliotekbesøk vil seie at ein person går inn i lokala til folkebiblioteket for å nytte tilbodet til biblioteket. Rutinane til folkebiblioteka for registrering/teljing av besøk kan variere noko. Det er to måtar å telje besøk i folkebiblioteka på:

  a) Manuell teljing to veker i året (stikkprøveteljing). Frå denne teljinga bereknar ein det årlege talet på besøk etter ein gitt formel forklart i rettleiinga.
  b) Mekanisk/automatisk teljing. Tala kan vere noko usikre og manuell teljing kan nyttast for å korrigere eventuelle feilkjelder. Ein reknar likevel med at tala på besøk er truverdige.

- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken*: Eit besøk vert definert som ein person som kjem til biblioteket for å nytte samlingane eller tenestene (ISO 2.2.40). Talet på registrerte besøk baserer seg på teljeapparat. Kvar bibliotekeining rapporterer registrerte besøk. Dersom trafikken til biblioteket berre vert registrert på veg inn eller ut, gjev ein opp det registrerte talet utan omrekningsfaktor. Det registrerte talet for trafikk både ut og inn delast på to (Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek 2013).

Ander omgrep

- *Periodika* - Publikasjonar som vert gjevne ut med jamne eller ujamne mellomrom med same tittel. Dei enkelte einingane i seriane har eit nummer og/eller ein dato for utgjeving. Omfattar mellom anna tidsskrifter, nyheitsbrev, aviser, vekeblad, årbøker, notat- og rapportseriar og nettsider.

- *Institusjonsarkiv* - Eit ope tilgjengeleg arkiv for lagring av ein institusjon eller ei gruppe av institusjonar sine publikasjonar i elektronisk utgåve. Det kan omfatte doktoravhandlingar, studentoppgåver, ulike typar vitskapelege publikasjonar, forskingsrapportar med meir.

Utlån

- *Folkebibliotekstatistikken*: Ein tel utlån av medium frå den faste bestanden ved avdelinga og frå sirkulasjons- eller depotsamlingar. Dette inkluderer utlån til andre bibliotek ved fjernlån. I bibliotek med fotomekanisk utlånssystem eller som ikkje fører ein spesifisert utlånsstatistikk, kan spesifisering av utlån til barn/vaksne og på dei einskilde medium gjerast ved stikkprøveundersøkingar (Rettleiing til statistikk om folkebibliotek 2013).

- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken*: Lån frå eiga samling er utlån til enkeltpersonar og institusjonar (ikkje bibliotek). Lån til andre avdelingar (hushaldslån) vert ikkje talde. Lokale kopia vert heller ikkje talde. Det vert skilt mellom førstegongslån og fornying. Fjernlån er lån/*kopi til* eit anna bibliotek under anna administrativ eining, medan innlån er lån frå eit anna bibliotek under anna administrativ eining (Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek 2013).

8.4. Pliktavlevering

Tal på pliktavlevering i dette kapittelet vert innhenta frå Nasjonalbiblioteket som er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg.

Pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket er regulert i eiga lov, Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument av 6. september 1989. Denne lova avløyste den gamle pliktavleveringslova frå 1939. Alle dokumenta som er laga for spreiing ut over ein privat krins, er avleveringspliktige uavhengig av medietype. Formålet med lov om pliktavlevering er å tryggje avleveringa av dokument med allmenn tilgjengeleg informasjon til nasjonale samlingar, slik at det vert mogleg å ta vare på desse vitnemåla om norsk kultur og samfunnsliv og gjere dei tilgjengelege som kjeldemateriale for forsking og dokumentasjon (Nasjonalbiblioteket, 2013).

Småtrykk i statistikken for det pliktavleverte materialet er den typen materiale som går inn i den såkalla Småtrykksamlinga. I denne samlinga vert dokumenta grupperte etter utgjevar, og dei einskilde dokumenta vert ikkje gitt ei bibliografisk forklaring.

Avlevering av kringkasting

Etter pliktavleveringslova skal Nasjonalbiblioteket ta imot alt Norsk rikskringkasting (NRK) sender, både rikssendingar og lokalsendingar. Nasjonalbiblioteket kan krevje avlevering frå andre kanalar som har konsesjon i Noreg. Førebels vert

det kravd inn frå riksdekkjande sendingar, dvs. TV2, TVNorge, P4 og Kanal 24. Lokal-TV leverer inn fem veker i året; dei med vekenummer som endar på 0. Dokumenta skal avleverast utan vederlag. Nasjonalbiblioteket tek imot plikt-avleverte opptak frå norske kringkastarar, arkiverer dei og gjer kopiar tilgjengelege for forsking og dokumentasjon innanfor rammene av pliktavleveringslova og dei opphavsrettslege reglane som gjeld til kvar tid (Nasjonalbiblioteket).

8.5. Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publiserte i Norsk Kulturbarometer 2016. Informasjon om dei ulike kjennemerka brukt i tabellane, sjå kapittel 10.2.

Referansar:

Nasjonalbiblioteket, http://www.nb.no

Vaage, Odd Frank (2017): Norsk kulturbarometer 2016, Statistiske analyser 153, Statistisk sentralbyrå (https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016)

Statistisk sentralbyrå (30. juni 2017): «Auke i nedlastingar». https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/ffbibl

Meir informasjon:

Kulturstatistikk 2015:
http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2015

https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kultur_kostra/aar

https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/medie

http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/ffbibl

Norsk mediebarometer. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2016

Kulturvaner 1991-2015. Resultater frå kultur- og mediebruksundersøkelsne de siste 25 år. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/profilert-innhold/kulturvaner-1991-2015

Kultur- og mediebruk blant personar med innvandrarbakgrunn: http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929

Levekårsundersøkinga: http://www.ssb.no/emner/00/02/levstat

Norsk Kulturbarometer 2016: http://www.ssb.no/kulturbar

Statistikk fag- og forskingsbibliotek: http://www.ssb.no/emner/07/01/40/ffbibl

Undersøking om bibliotekbruk: http://www.ssb.no/emner/07/02/30/rapp_200614

Undersøking om bibliotekbruk 2015: http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/undersokelse-om-bibliotekbruk-2015

Tabell 8.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke

	Utlån (første-gongslån og fornying) i alt	Herav første-gongslån	Per inn-byggjar	Utlån bøker for vaksne			Utlån bøker for barn		
				I alt	Fag-litteratur	Skjønn-litteratur	I alt	Fag-litteratur	Skjønn-litteratur
1999	18 522 095		4,2	10 875 116	5 220 853	5 654 263	7 646 979	1 439 765	6 207 214
2001	17 898 878		4,0	10 868 812	4 987 725	5 699 087	7 212 066	1 343 978	5 868 088
2003	18 361 942		4,0	10 766 452	4 977 985	5 788 467	7 595 490	1 435 071	6 160 419
2005	17 897 958		3,9	10 065 467	4 617 521	5 447 946	7 832 491	1 394 038	6 438 453
2006	17 238 496		3,7	9 637 697	4 254 801	5 382 896	7 600 799	1 317 497	6 283 302
2007	16 954 660		3,6	9 410 966	4 059 449	5 351 517	7 543 694	1 271 162	6 272 532
2008[1]	17 107 927		3,6	9 387 638	4 002 438	5 385 200	7 720 289	1 278 465	6 441 824
2009[2]	17 283 494		3,6	9 451 331	3 945 724	5 505 607	7 832 163	1 273 357	6 558 806
2010	17 184 397		3,5	9 190 205	3 786 090	5 404 115	7 994 192	1 275 745	6 718 447
2011[3]	17 085 783		3,4	8 971 477	3 651 508	5 289 969	8 144 306	1 270 437	6 873 869
2012[4]	16 944 281		3,4	8 724 891	3 471 590	5 253 301	8 219 390	1 293 586	6 925 804
2013	16 787 344		3,3	8 460 890	3 408 396	5 052 494	8 326 454	1 281 385	7 045 069
2014[5]	16 755 804	12 219 252	3,3	8 318 458	3 291 230	5 027 228	8 437 346	1 278 094	7 159 252
2015[6]	16 796 801	12 195 366	3,3	8 146 831	3 199 911	4 946 920	8 649 970	1 254 250	7 395 720
2016[7]	16 785 735	12 001 543	3,2	8 012 449	3 072 265	4 940 184	8 773 286	1 215 234	7 558 052
2016									
Østfold	871 229	620 296	4,05	443 216	145 305	297 911	428 013	58 993	369 020
Akershus	1 855 345	1 268 118	4,21	870 416	364 998	505 418	984 929	111 820	873 109
Oslo	1 859 257	1 211 494	3,72	926 357	452 565	473 792	932 900	132 894	800 006
Hedmark	689 820	504 713	4,59	331 630	122 339	209 291	358 190	51 108	307 082
Oppland	655 812	508 538	4,60	348 638	123 061	225 577	307 174	47 004	260 170
Buskerud	763 764	558 011	3,69	379 889	130 840	249 049	383 875	55 824	328 051
Vestfold	1 028 169	710 931	5,48	500 327	186 278	314 049	527 842	69 876	457 966
Telemark	569 659	427 171	4,42	289 337	91 506	197 831	280 322	36 451	243 871
Aust-Agder	353 714	266 757	4,18	165 804	56 263	109 541	187 910	25 118	162 792
Vest-Agder	733 223	534 095	5,49	328 690	111 119	217 571	404 533	47 732	356 801
Rogaland	1 708 395	1 176 599	4,87	718 607	272 116	446 491	989 788	135 577	854 211
Hordaland	1 620 143	1 120 624	4,11	782 156	331 873	450 283	837 987	127 854	710 133
Sogn og Fjordane	357 995	294 925	4,11	150 801	45 850	104 951	207 194	27 861	179 333
Møre og Romsdal	709 138	570 208	3,45	357 972	101 703	256 269	351 166	51 890	299 276
Sør-Trøndelag	1 156 846	828 786	4,93	522 424	211 473	310 951	634 422	81 913	552 509
Nord-Trøndelag	497 337	385 573	4,64	250 926	76 470	174 456	246 411	42 604	203 807
Nordland	624 787	480 329	3,47	323 115	109 255	213 860	301 672	45 207	256 465
Troms Romsa	558 594	403 124	4,20	235 344	104 685	130 659	323 250	52 006	271 244
Finnmark Finnmárku	167 212	126 983	2,84	84 182	33 220	61 069	50 962	13 167	69 863
Svalbard	5 296	4 268	3,65	2 618	1 346	1 272	2 678	335	2 343

[1] To bibliotek har ikkje levert statistikk for 2008. [2] Tre bibliotek har ikkje levert tal for utlån, eitt bibliotek har ikkje utlånstal fordelt på medietypar. [3] Eitt bibliotek manglar tal for utlån. Innbyggjartal byggjer på tal 1. januar 2011, 4 920 305. Utlån inkluderer fornying. [4] Tre bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek manglar tal for utlån. [5] To bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek manglar tal for utlån. [6] To kommunar har ikkje rapportert statistikk. [7] Tre bibliotek har ikkje rapportert tal for utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.2. Folkebibliotek. Utlån av andre medium[1], etter fylke

	I alt	Per innbyggjar	Fonogram		Film	Andre medium[2]
			Musikk	Lydbøker		
1999	4 477 201	1,0	745 571	1 015 203	2 132 970	576 455
2001	5 568 788	1,2	978 990	1 253 371	2 713 974	622 453
2003	6 465 431	1,4	1 150 141	1 494 525	3 151 803	668 962
2005	7 002 832	1,5	1 184 262	1 764 900	3 421 881	631 789
2006	6 874 530	1,5	1 070 173	1 848 534	3 415 736	540 053
2007	7 022 368	1,5	1 048 595	2 038 320	3 384 657	550 796
2008[3]	7 438 085	1,6	1 075 837	2 146 986	3 626 035	589 227
2009[4]	7 878 858	1,6	1 041 721	2 188 815	4 077 536	570 786
2010	7 710 201	1,6	851 344	2 118 988	4 078 056	661 813
2011[5]	7 891 603	1,6	811 901	2 057 138	4 235 024	787 540
2012[6]	7 605 321	1,5	696 595	1 962 031	4 081 565	865 130
2013	7 006 637	1,4	574 135	1 879 823	3 702 220	850 459
2014[7]	6 458 827	1,3	468 760	1 813 286	3 347 058	829 723
2015[8]	5 952 517	1,2	389 058	1 767 195	3 008 415	787 849
2016[8]	5 424 854	1,0	337 243	1 672 858	2 687 930	726 823
2016						
Østfold	302 624	1,04	10 543	83 793	162 914	45 374
Akershus	645 406	1,09	22 610	222 484	327 218	73 094
Oslo	589 074	0,89	88 933	137 335	314 833	47 973
Hedmark	206 215	1,06	13 338	65 787	97 119	29 971
Oppland	213 125	1,13	3 292	74 589	106 573	28 671
Buskerud	260 086	0,94	12 479	88 451	125 823	33 333
Vestfold	314 558	1,28	11 461	111 429	161 058	30 610
Telemark	192 209	1,11	9 381	65 487	93 099	24 242
Aust-Agder	130 062	1,12	3 530	39 860	55 834	30 838
Vest-Agder	269 255	1,47	3 493	77 374	144 143	44 245
Rogaland	582 116	1,24	42 307	147 808	304 484	87 517
Hordaland	500 700	0,97	59 784	145 480	233 101	62 335
Sogn og Fjordane	91 835	0,84	1 981	28 750	40 351	20 753
Møre og Romsdal	206 455	0,78	4 337	70 182	89 461	42 475
Sør-Trøndelag	387 981	1,24	34 303	115 963	189 652	48 063
Nord-Trøndelag	135 669	0,99	3 074	53 240	58 982	20 373
Nordland	215 834	0,89	5 371	80 139	106 534	23 790
Troms Romsa	130 996	0,80	5 558	48 124	55 524	21 790
Finnmark Finnmárku	48 095	0,63	1 467	16 206	19 442	10 980
Svalbard	2 559	1,19	1	377	1 785	396

[1] Ikkje registrert ved alle biblioteka. [2] Notar, foto, mikroformer, multimediesett, grafikk, dias-seriar. Einingar som vert utlånt sjølvstendig, vert rekna som eitt utlån. [3] To bibliotek har ikkje levert statistikk for 2008. [4] Tre bibliotek har ikkje levert tal for utlån, eitt bibliotek har ikkje utlånstal fordelt på medietypar. [5] Eitt bibliotek har ikkje levert tal for utlån. [6] Tre bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek har ikkje utlånstal. [7] To bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek manglar tal for utlån. [8] To kommunar har ikkje rapportert statistikk. [8] Tre bibliotek har ikkje rapportert tal for utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.3. Folkebibliotek. Nedlastingar e-medium, etter fylke.

	Nedlastingar e-medium totalt	Nedlastingar e-bøker,barn og vaksne	Nedlastingar andre e-medium[1]
2015	626 503	462 499	164 004
2016	1 009 453	567 977	441 476
2016			
Østfold	31 241	28 750	2 491
Akershus	138 046	73 257	64 789
Oslo	83 647	32 620	51 027
Hedmark	29 997	27 116	2 881
Oppland	29 052	28 022	1 030
Buskerud	64 362	20 290	44 072
Vestfold	54 481	47 053	7 428
Telemark	13 816	12 382	1 434
Aust-Agder	69 926	9 229	60 697
Vest-Agder	28 604	11 636	16 968
Rogaland	98 774	81 304	17 470
Hordaland	36 567	28 162	8 405
Sogn og Fjordane	151 369	14 450	136 919
Møre og Romsdal	35 550	34 258	1 292
Sør-Trøndelag	53 118	45 612	7 506
Nord-Trøndelag	17 018	15 679	1 339
Nordland	42 073	40 364	1 709
Troms Romsa	23 150	9 131	14 019
Finnmark Finnmárku	8662	8 662	-
Svalbard	-	-	-

[1] Andre e-medium er samansett av lydbøker, tidsskrift, aviser, andre tekstdokument og audiovisuelle dokument.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.4. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar, etter fylke

	Besøk totalt						Besøk per innbyggjar					
	2010[1]	2012[2]	2013[3]	2014	2015[4]	2016[5]	2010	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	**21 471 237**	**20 276 931**	**20 463 274**	**21 448 024**	**22 425 339**	**23 966 690**	**4,4**	**4,1**	**4,1**	**4,2**	**4,3**	**4,6**
Østfold	824 716	923 113	876 061	795 095	915 459	908 810	3,0	3,3	3,1	2,8	3,2	3,1
Akershus	2 508 079	2 045 230	2 008 383	2 445 606	2 409 518	2 416 390	4,7	3,7	3,5	4,2	4,1	4,1
Oslo	2 405 552	2 109 269	2 097 515	2 150 078	2 158 313	2 467 859	4,1	3,4	3,4	3,4	3,3	3,7
Hedmark	711 134	886 057	837 150	986 467	917 286	932 286	3,7	4,6	4,3	5,1	4,7	4,8
Oppland	717 040	753 826	872 635	865 015	861 777	854 807	3,9	4,0	4,7	4,6	4,6	4,5
Buskerud	1 128 378	1 087 510	1 090 912	1 067 667	1 083 494	1 487 419	4,4	4,1	4,1	3,9	3,9	5,4
Vestfold	1 055 316	996 094	1 023 999	1 015 807	1 005 789	1 048 801	4,6	4,2	4,3	4,2	4,1	4,3
Telemark	817 373	525 628	713 372	752 523	730 666	747 776	4,9	3,1	4,2	4,4	4,2	4,3
Aust-Agder	527 264	531 819	496 067	512 793	502 433	530 346	4,9	4,8	4,4	4,5	4,4	4,6
Vest-Agder	927 927	1 028 333	1 095 938	1 130 530	1 076 441	1 156 029	5,5	5,9	6,2	6,3	6,0	6,3
Rogaland	2 223 327	2 095 152	2 233 080	2 724 128	3 009 421	2 973 390	5,2	4,7	4,9	5,9	6,5	6,3
Hordaland	2 098 625	2 045 095	1 896 812	1 982 418	2 220 499	2 281 897	4,4	4,2	3,8	3,9	4,3	4,4
Sogn og Fjordane	491 985	499 650	473 642	459 011	463 066	515 907	4,6	4,6	4,4	4,2	4,2	4,7
Møre og Romsdal	768 110	702 890	823 367	820 431	806 746	802 634	3,1	2,7	3,2	3,1	3,1	3,0
Sør-Trøndelag	1 520 362	1 481 713	1 504 105	1 416 702	1 443 328	1 391 985	5,2	5,0	5,0	4,6	4,7	4,4
Nord-Trøndelag	651 119	696 651	647 673	574 572	653 286	1 173 002	5,0	5,2	4,8	4,3	4,8	8,6
Nordland	887 002	673 945	612 547	595 895	1 014 346	1 036 748	3,8	2,8	2,6	2,5	4,2	4,3
Troms Romsa	861 272	874 564	854 643	861 123	872 438	943 200	5,5	5,5	5,3	5,3	5,3	5,7
Finnmark Finnmárku	329 306	304 184	287 674	272 518	259 874	278 307	4,5	4,1	3,9	3,6	3,4	3,7
Svalbard	17 350	16 208	17 699	19 645	21 159	19 097	8,5	7,7	8,2	9,4	9,7	8,9

[1] 38 bibliotek manglar tal for besøk. [2] 27 bibliotek har ikkje rapportert tal på besøk. Om tal frå andre år fyller ut manglande tal, vert imputert besøkstal 22,2 millionar. [3] Tre bibliotek har ikkje levert statistikk, og 26 bibliotek har ikkje rapportert tal på besøk. Om tal frå andre år fyller ut manglande tal, vert imputert besøkstal 21,4 millionar. Utan imputeringane for 2012 og 2011 er nedgangen i besøk 7 prosent, med imputeringane er nedgangen 3,6 prosent. Nedgangen på 3,6 prosent er ei betre attgjeving av endringa og vert brukt i dette kapittelet. Det at små bibliotek ikkje rapporterer har ikkje så mykje å seie, men i 2012 var det fleire store bibliotek som ikkje hadde besøkstal, difor er tala imputerte. Bibliotek som ikkje hadde besøkstal, difor er tala imputerte i fotnoten her og brukt i teksta. [4] I tillegg til biblioteka som ikkje har levert statistikk, manglar 31 tal for besøk. [5] 27 bibliotek har ikkje rapportert tal på besøk
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.5. Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke

	Bibliotek i alt[1]	Bokbestand per 31.12. i alt	Aviser og tidsskrifter	Fonogram		Film	Andre medium
				Musikk	Lydbøker		
1999	1 047	20 787 772	45 232	299 443	233 172	181 733	463 046
2001	974	20 642 273	42 093	330 268	285 627	240 526	478 852
2003	892	20 488 405	40 751	371 837	359 769	309 222	451 843
2005	832	20 060 340	36 158	447 621	448 245	407 827	478 966
2006	815	19 923 195	34 866	470 286	489 429	460 442	481 253
2007	807	19 738 178	34 447	508 922	536 492	500 752	469 114
2008[2]	798	19 538 744	32 382	548 014	575 931	538 221	500 990
2009[3]	784	19 266 727	32 402	594 101	603 236	576 088	511 416
2010	768	19 051 387	29 646	644 644	630 330	614 773	491 058
2011[4]	744	18 618 559	29 619	675 697	654 793	659 061	504 353
2012[5]	742	18 256 014	28 011	678 683	687 012	708 818	554 585
2013	715	17 721 712	27 784	650 328	712 412	760 002	544 580
2014[6]	686	17 074 620	27 859	616 220	732 305	800 201	518 163
2015[7]	676	16 595 136	37 723	568 101	751 352	828 335	493 770
2016[8]	676	16 080 207	26 389	531 534	765 389	841 138	477 050
2016							
Østfold	22	665 110	836	14 153	33 806	35 824	13 013
Akershus	33	1 072 883	1 742	41 234	69 871	75 102	32 477
Oslo	19	948 752	918	52 876	28 507	50 657	21 887
Hedmark	30	824 142	1 302	23 083	35 250	36 069	47 120
Oppland	40	896 480	1 079	11 479	43 906	39 350	12 687
Buskerud	36	649 463	871	22 440	38 163	40 503	22 426
Vestfold	16	613 072	642	19 980	33 382	34 953	20 653
Telemark	27	786 862	759	26 131	32 540	38 474	25 242
Aust-Agder	20	389 402	529	6 469	19 015	19 194	8 311
Vest-Agder	31	595 136	756	9 582	30 015	34 169	11 736
Rogaland	50	1 366 839	3 077	85 453	68 128	87 865	49 886
Hordaland	60	1 331 332	1 629	74 568	61 392	72 835	67 728
Sogn og Fjordane	50	802 160	1 111	18 802	30 692	36 168	14 021
Møre og Romsdal	52	1 148 993	1 737	18 320	53 314	46 439	21 493
Sør-Trøndelag	40	1 014 050	1 133	36 964	61 519	53 871	33 883
Nord-Trøndelag	30	617 097	661	15 470	29 903	28 605	14 358
Nordland	63	1 214 940	1 706	29 191	54 303	58 657	23 823
Troms Romsa	35	654 254	883	11 008	22 941	32 797	21 937
Finnmark Finnmárku	21	470 818	4 977	14 320	17 544	17 972	14 109
Svalbard	1	18 422	41	11	1 198	1 634	260

[1] Inkludert hovudbibliotek. [2] To bibliotek har ikkje levert statistikk for 2008. [3] Fem bibliotek manglar tal for tilvekst, og tre bibliotek manglar tal for bestand. [4] To bibliotek manglar tal for tilvekst, og eitt bibliotek manglar tal for bestand. [5] Tre bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek manglar tal for tilvekst og bestand av bøker. [6] I tillegg til biblioteka som ikkje har levert statistikk, manglar to bibliotek tal for tilvekst av bøker. [7] To kommunar har ikkje rapportert statistikk. [8] Tre bibliotek har ikkje rapportert tal på bestand.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.6. Folkebibliotek. Bøker for vaksne og barn, etter fylke

	Bøker for vaksne[1]			Bøker for barn[1]		
	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur
1999	14 892 045	6 815 455	8 076 590	5 895 727	1 210 673	4 685 054
2001	14 694 512	6 849 363	7 845 149	5 947 761	1 248 998	4 698 763
2003	14 395 902	6 697 422	7 698 480	6 092 503	1 317 898	4 774 605
2005	13 935 928	6 537 282	7 398 646	6 124 412	1 339 501	4 784 911
2006	13 746 458	6 416 206	7 330 252	6 176 737	1 350 669	4 826 068
2007	13 531 279	6 299 185	7 232 094	6 206 899	1 353 134	4 853 765
2008[2]	13 327 904	6 196 286	7 131 618	6 210 840	1 349 917	4 860 923
2009[3]	13 009 085	6 084 397	6 924 688	6 257 642	1 368 108	4 889 534
2010	12 762 393	5 910 589	6 851 804	6 288 994	1 389 986	4 899 008
2011[4]	12 353 439	5 738 075	6 615 364	6 265 120	1 388 711	4 876 409
2012[5]	11 988 046	5 624 978	6 363 068	6 267 968	1 380 441	4 887 527
2013	11 445 884	5 367 714	6 078 170	6 275 828	1 358 231	4 917 597
2014[6]	11 063 887	5 234 055	5 829 832	6 010 733	1 314 210	4 696 523
2015[6]	10 604 934	4 979 582	5 625 352	5 990 202	1 297 712	4 692 490
2016[7]	10 172 578	4 762 020	5 410 558	5 907 629	1 258 337	4 649 292
2016						
Østfold	435 366	217 943	217 423	229 744	50 663	179 081
Akershus	675 097	324 105	350 992	397 786	81 758	316 028
Oslo	553 717	319 077	234 640	395 035	80 844	314 191
Hedmark	556 251	263 253	292 998	267 891	63 159	204 732
Oppland	601 866	271 470	330 396	294 614	64 233	230 381
Buskerud	396 735	173 611	223 124	252 728	53 916	198 812
Vestfold	391 450	202 839	188 611	221 622	47 995	173 627
Telemark	535 232	258 277	276 955	251 630	53 038	198 592
Aust-Agder	247 463	108 706	138 757	141 939	30 528	111 411
Vest-Agder	353 210	161 178	192 032	241 926	46 783	195 143
Rogaland	822 618	396 447	426 171	544 221	115 453	428 768
Hordaland	829 654	408 896	420 758	501 678	107 332	394 346
Sogn og Fjordane	484 117	192 221	291 896	318 043	65 865	252 178
Møre og Romsdal	756 859	326 830	430 029	392 134	84 794	307 340
Sør-Trøndelag	603 778	273 716	330 062	410 272	86 459	323 813
Nord-Trøndelag	392 527	173 929	218 598	224 570	50 277	174 293
Nordland	815 247	353 787	461 460	399 693	82 476	317 217
Troms Romsa	391 389	186 884	204 505	262 865	57 379	205 486
Finnmark Finnmárku	318 232	142 359	175 873	152 586	34 036	118 550
Svalbard	11 770	6 492	5 278	6 652	1 349	5 303

[1] Nokre bibliotek skil ikkje mellom bøker for vaksne og bøker for barn, og heller ikkje mellom faglitteratur og skjønnlitteratur. [2] To bibliotek har ikkje levert statistikk for 2008. [3] Fem bibliotek manglar tal for tilvekst, og tre bibliotek manglar tal for bestand. [4] To bibliotek manglar tal for tilvekst, og eitt bibliotek manglar tal for bestand. [5] Tre bibliotek har ikkje levert statistikk, og eitt bibliotek manglar tal for tilvekst og bestand av bøker. [6] To kommunar har ikkje rapportert statistikk. [7] Tre bibliotek har ikkje rapportert tal på bestand.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.7. Folkebibliotek. Driftsutgifter, etter fylke.

	Lønn[1] og sosiale utgifter	Utgifter til bøker, aviser og anna materiell
2015	1 072 042	131 685
2016	1 105 410	133 925
2016		
Østfold	55 144	6 311
Akershus	124 667	10 743
Oslo	140 429	9 903
Hedmark	44 059	5 613
Oppland	41 454	7 157
Buskerud	57 967	6 439
Vestfold	56 742	5 978
Telemark	41 648	5 104
Aust-Agder	25 141	3 203
Vest-Agder	42 682	6 033
Rogaland	106 174	14 072
Hordaland	107 062	12 453
Sogn og Fjordane	26 850	4 678
Møre og Romsdal	44 113	7 325
Sør-Trøndelag	53 863	8 535
Nord-Trøndelag	28 583	4 626
Nordland	49 235	7 655
Troms Romsa	34 600	5 020
Finnmark Finnmárku	23 825	2 894
Svalbard	1 173	183

[1] Endring i definisjon gjer at tala for løn ikkje er identisk med tala i tabellar for tidlegare år. [2] Åtte bibliotek har ikkje levert tal for løn og sosiale utgifter. Av desse var det fem som heller ikkje leverte tal for utgifter til medium.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap

	Utlån				Rekneskap	
	Samla utlån (fjernlån og direkte utlån)	Fjernlån frå eigne og primær-biblioteka sine samlingar	Direkte utlån, totalt[6]	Av dette utlån frå mobile einingar	Brutto driftsutgifter	Utgifter til bøker og anna materiell
					1 000 kroner	
2000	824 147	224 560	-	432 009	95 884	11 667
2001	808 578	220 743	-	430 857	101 510	12 335
2002	823 574	220 124	-	449 789	104 001	11 274
2003[1]	821 513	208 193	-	471 764	112 094	10 391
2004[2]	755 857	200 326	-	427 073	113 264	10 167
2005	707 471	195 042	-	366 328	111 429	9 823
2006[3,4]	651 419	176 082	-	348 016	105 383	9 924
2007	638 897	175 932	-	343 484	121 793	10 456
2008	633 249	188 822	-	342 137	119 501	9 197
2009	603 752	177 549	426 203	305 305	126 918	8 988
2010	543 548	198 709	344 839	233 119	126 924	8 261
2011	502 468	188 529	313 939	215 585	[5]134 590	7 952
2012	463 430	161 337	302 093	206 744	137 827	7 553
2013	448 738	165 203	283 535	184 874	143 743	9 975
2014	407 289	151 823	255 466	192 707	149 886	8 307
2015	333 536	128 240	205 296	134 840	140 867	5 928
2016	307 558	118 620	188 938	102 033	145 785	6 643
2016						
Østfold	10 733	149	10 584		5 787	77
Akershus	109 059	44 338	64 721	40 041	13 252	668
Hedmark	-	-	-	-	4 322	264
Oppland	16 053		16 053	16 037	9 120	109
Buskerud	7 511	-	7 511	-	8 521	197
Vestfold	-	-	-	-	7 183	2
Telemark	2 088	2 080	8	-	6 583	246
Aust-Agder	-	-	-	-	4 676	265
Vest-Agder	-	-	-	-	3 947	
Rogaland	-	-	-	-	5 106	404
Hordaland	13 104		13 104	10 414	6 546	339
Sogn og Fjordane	6 678		6 678		8 001	208
Møre og Romsdal	23 512	15 631	7 881		8 938	328
Sør-Trøndelag	68 189	23 454	44 735	24 194	12 131	486
Nord-Trøndelag	4 547		4 547		6 623	205
Nordland	36 783	24 150	12 633	11 347	15 066	1 248
Troms Romsa	5 323	4 840	483		11 694	1 432
Finnmark Finnmárku	3 978	3 978			8 290	165

[1] Utlånstal for Rogaland er ikkje med i totaltala. [2] Rogaland har sett bort utlånsverksemda til Stavanger bibliotek. [3] Eitt bibliotek har ikkje levert tal. [4] Nokre fylkesbibliotek har heilt eller delvis sett bort utlån/ fjernlån til eit folkebibliotek. [5] Talet er litt høgare enn summen av delsummane pga. forhøyingar. [6] Inkluderer utlån av klassesett, depot-utlån, utlån frå mobile einingar, til institusjonar og fengsel.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.9. Fengselsbibliotek[1]. Bestand og utlån

	Fengsels-bibliotek, i alt	Bøker og AV-medium i alt	Utlån				
			I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	AV-medium	Per innsett
2001	14	74 299	129 658	67 888	42 081	19 689	89,2
2002	15	76 998	136 630	66 355	50 931	19 344	86,4
2003	15	77 966	139 460	65 493	47 799	26 168	86,7
2004	15	80 466	158 573	72 985	49 477	36 111	100,1
2005	13	80 785	144 711	59 536	38 508	46 667	87,3
2006	15	88 128	141 895	61 441	34 476	45 978	77,4
2007	15	95 713	166 412	67 817	37 715	60 880	92,3
2008	22	117 323	200 301	60 551	40 370	99 380	86,4
2009	23	123 914	241 318	66 997	46 895	127 426	100,2
2010	27	141 020	256 583	60 132	50 351	146 100	97,8
2011	36	173 857	330 432	57 390	54 581	218 461	104,9
2012	40	190 918	365 745	67 277	50 889	247 579	111,6
2013	40	199 126	370 401	63 685	54 632	252 084	113,9
2014	40	196 174	407 077	59 546	52 941	294 590	121,2
2015	40	200 277	471 768	68 285	54 044	349 439	139,1

[1] Nokre bibliotektenester baserer seg heilt eller delvis på depot frå folkebiblioteket.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.10. Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2016

	I alt	Nasjonalbiblioteket	Bibliotek ved universitet og høgskolar[1]	Spesialbibliotek og bibliotek ved helseinstitusjonar
Bibliotek i alt	**152**	**1**	**39**	**112**
Samlingar				
Fysiske einingar	47 963 499	33 251 748	11 249 140	3 462 651
Bøker og periodika, talet på bind i alt	16 709 560	3 329 811	10 509 283	2 870 466
Av dette				
Brutto tilvekst	245 573	101 292	114 710	29 571
Manuskript	16 089 627	16 000 000	31 017	58 610
Musikaliar	277 481	79 858	187 010	10 613
AV-dokument	3 838 733	3 603 443	215 428	19 902
Anna bibliotekmateriale	11 048 098	10 238 636	306 402	503 060
Løpande periodikatitlar				
Tidsskrifter, trykte	31 820	8 283	15 671	7 866
Aviser, trykte	1 187	246	571	370
Utlån				
Effektuerte utlån, frå eiga samling	1 470 087	65 752	1 306 445	97 921
Effektuerte utlån, fjernlån	168 491	59 419	101 102	7 970
Fjernlån, fornying	79 218	34 838	42 538	1 842
Fornying frå eiga samling	1 620 234	17 993	1 547 466	54 775
Innlån				
Utsende tingingar	108 600	3 903	88 318	16 379
Innlån i alt, fysiske einingar	206 727	6 978	173 502	26 247
Nedlastingar				
Nedlastingar frå fulltekstdatabasar	18 388 521	-	17 748 167	640 354
Nedlastingar frå institusjonsarkiv	11 859 912	-	10 433 757	1 426 155
Personale				
Talet på tilsette i alt	2 012	412	1 280	320
Av dette				
..Bibliotekfagleg stilling	1 846	412	1 206	228
..Anna stilling	166	0	74	92
Utførte årsverk i alt	1 562	433	875	254
Av dette				
Bibliotekfagleg stilling	1 447	433	831	183
Anna stilling	115	0	44	71
Økonomi				
Utgifter, i alt (i 1 000 kr)	2 000 989	443 693	1 310 285	247 011
Av dette				
Innkjøp av materiale til samlingane	549 931	4 851	446 358	98 722
Inntekter, i alt (i 1 000 kr)	1 812 417	447 187	1 247 263	117 966

[1] Medrekna bibliotek ved universitet, vitskapelege høgskolar og andre høgskolar.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.11. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**20 189 366**	**17 255 859**	**49 240 328**	**3 272 228 911**	**964 633 802**	**5 213 805 757**	**7 696 276 940**	**3 453 263 279**
Periodika, løpande	11 962	11 605	11 011	10 674	10 480	10 053	10 053	8 283
Bøker	10 458	9 869	10 039	10 286	10 238	10 100	10 863	9 298
Nettmonografiar,E-bøker	19	27	48	313	2 048	4 688	2 911	3 192
Videoar	325	496	561	520	439	194	126	201
Film	110	169	166	124	253	238	186	169
Kombidokument	14	6	..	..	..	..	..	..
Lydbøker	451	502	473	364	347	334	206	277
Småtrykk	21 478	21 668	17 231	21 188	16 740	16 505	15 111	12 880
Postkort	2 420	1 721	2 291	666	1 006	1 413	495	64
Plakatar	2 176	1 643	1 620	1 380	1 418	1 836	1 263	1 064
Kringkasta materiale	7 774	3 838	2 080	99	-	-	-	-
Digital radio, talet på filer	53 904	88 600	96 010	85 641	87 490	120 679	133 079	129 917
Digital fjernsyn, talet på filer	75 000	112 587	95 901	95 000	101 009	98 935	99 995	95 827
Notetrykk	467	388	386	308	204	423	185	352
Kart	325	541	534	434	233	161	266	319
Innspela musikk	2 210	1 915	1 723	1 662	1 643	1 755	1 945	1 190
CD-Rom og diskettar	19	32	..	..	..	..	..	..
Aviser	254	252	254	252	254	256	256	246
Norske vevdokument	20 000 000	17 000 000	49 000 000	3 272 000 000	964 400 000	5 213 538 187	7 696 000 000	3 453 000 000

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.12. Skolebibliotek. Grunnskolar. Bokbestand og utlån, etter fylke.[1, 2]

	Bokbestand	
	I alt	Per elev
2002	8 690 591	15,1
2004	8 997 164	17,3
2005	8 864 430	16,7
2006	9 497 960	17,5
2007	9 459 703	18,8
2008	9 918 321	19,4
2009	10 030 268	20,2
2010	10 094 757	20,1
20113	10 508 800	20,8
2012	10 754 900	21,7
20144	10 806 825	22,8
2015	11 130 334	22,6
2015		
Østfold	597 444	18,4
Akershus	1 445 160	20,1
Oslo	824 206	16,1
Hedmark	463 360	26,1
Oppland	405 461	24,5
Buskerud	331 041	16,6
Vestfold	615 494	23,2
Telemark	249 629	21,1
Aust-Agder	305 198	23,0
Vest-Agder	575 041	25,5
Rogaland	1 228 986	25,1
Hordaland	1 199 759	23,5
Sogn og Fjordane	225 215	30,0
Møre og Romsdal	575 062	21,4
Sør-Trøndelag	910 583	29,7
Nord-Trøndelag	310 477	25,6
Nordland	378 488	27,2
Troms Romsa	354 087	35,7
Finnmark Finnmárku	125 774	31,0

[1] Tabellen femner skolar som hadde eige skolebibliotek eller skolebibliotek i kombinasjon med folkebibliotek. Ifølgje Nasjonalbiblioteket sin oversikt leverte 2 261 av 2 865 skolar informasjon om bibliotektilbodet ved skolen. Av desse var det 204 som ikkje hadde skolebibliotek. 120 hadde eige skolebibliotek eller kombinasjonsbibliotek med folkebiblioteket, men leverte ikkje data. Av dei som ikkje leverte data, hadde 62 kombinasjonsbibliotek. For dei fleste av desse kombinasjonsbiblioteka kan ein rekne med at tala er inkluderte i statistikken for folkebibliotek. Av skolane i datagrunnlaget var det 44 som ikkje leverte tal for elevar. Tal frå Grunnskolenes statistikkinnrapportering (GSI) er brukte for desse skolane. [2] I tilfelle der det går klart fram at skolen har teke med tal for lærebøker i bestands- eller tilvekstala, er fjorårsdata brukt. I nokre tilfelle er fjorårstal brukte når det er opplagt at dei rapporterte tilveksttala er feil. [3] Femner Longyearbyen. [4] Tal for 2013 er ikkje publiserte.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket

Tabell 8.13. Skolebibliotek. Vidaregåande skolar. Bokbestand og utlån, etter fylke

	Bokbestand		Utlån			
	I alt	Per elev	I alt	Utlån bøker	Utlån AV-medium og anna	Per elev
1999	2 193 001	13,7	655 217	615 342	42 125	4,1
2001	2 302 735	14,7	724 526	661 115	63 411	4,6
2002	2 447 234	15,3	723 673	650 895	72 778	4,5
2004	2 624 550	16,2	787 369	651 439	135 930	4,9
2005	2 653 179	16,1	794 472	641 155	151 317	4,8
2006	2 795 873	16,3	830 898	662 028	168 870	4,8
2007[1]	2 931 060	16,5	929 734	688 762	240 972	5,2
2008[2]	2 955 550	16,7	980 813	708 553	272 260	5,6
2009[3]	3 169 403	17,5	1 120 715	765 853	354 862	6,2
2010[4]	3 201 050	17,7	1 090 670	753 030	337 640	6,0
2011[5]	3 382 351	17,9	1 088 385	807 763	280 622	5,8
2012	3 345 028	17,8	1 057 033	806 937	250 096	5,6
2013[6]	..	..	..	..	..	..
2014[7]	3 448 793	18,11	1 036 011	844 972	191 039	5,4
2015	3 230 235	17,34	1 036 011	701 609	162 089	4,6
2015						
Østfold	180 632	16,4	60 219	45 278	14 754	5,4
Akershus	405 994	18,1	125 247	100 622	23 501	5,5
Oslo	171 014	10,7	82 591	74 022	8 040	5,2
Hedmark	131 682	18,2	28 893	19 958	4 110	3,3
Oppland	67 909	11,1	17 472	12 204	3 240	2,5
Buskerud	148 666	16,3	48 641	35 948	7 460	4,7
Vestfold	146 086	16,6	50 357	39 408	8 619	5,5
Telemark	112 316	18,3	30 198	20 167	4 580	4,0
Aust-Agder	76 764	16,0	15 152	12 134	3 185	3,2
Vest-Agder	112 906	15,8	44 272	23 832	14 211	5,3
Rogaland	278 404	16,3	61 052	49 079	8 025	3,3
Hordaland	270 896	13,1	45 248	39 380	9 909	2,4
Sogn og Fjordane	69 863	15,5	11 718	9 961	917	2,4
Møre og Romsdal	149 930	16,9	55 200	36 437	8 627	5,1
Sør-Trøndelag	178 634	17,2	45 624	27 939	7 564	3,4
Nord-Trøndelag	89 130	13,1	58 061	16 707	4 259	3,1
Nordland	313 252	33,1	182 702	82 718	23 000	11,2
Troms Romsa	212 289	33,1	51 146	41 149	5 582	7,3
Finnmark Finnmárku	113 868	35,5	22 218	14 666	2 506	5,4

[1] 415 av 480 skolar svarte på statistikken, det vil seie ein svarprosent på om lag 86,5 prosent. Av dei 415 var det 27 skolar som svarte at dei ikkje hadde skolebibliotek i rapporteringsåret. Datagrunnlaget femner dei skolane som leverte statistikk. Av skolane i datagrunnlaget var det 61 som ikkje leverte tal på elevar. For desse er, med nokre få unntak, elevtalet frå statistikken for 2006 nytta. [2] 425 av 464 skolar svarte på statistikken, som tilsvarer ein svarprosent på om lag 91,5. Av desse opplyste 50 skolar at dei ikkje har eige skolebibliotek. Datagrunnlaget femner dei skolane som leverte statistikkdata og dekkjer minst 89 prosent av skolebiblioteka. 27 av skolane leverte ikkje tal på elevar. For desse er, med få unntak, elevtalet frå statistikken for 2007 nytta. [3] Om lag alle skolebibibliboteka ved offentlege vidaregåande skolar har levert data. Av skolane i datagrunnlaget var det 24 som ikkje leverte tal på elevar. For desse er elevtaletfrå fjoråret brukt. [4] Nær alle offentlege skolebibibliotek har levert data. Av skolane i datagrunnlaget var det 27 som ikkje leverte talet på elevar. For desse er elevtalet frå fjoråret brukt. [5] Av 457 skolar var det 50 som ikkje svarte på undersøkinga. 35 av skolane som svarte, oppgav at dei ikkje hadde skolebibliotek, og 3 leverte ikkje statistikk. Ein skal også vere merksam på at nokre skolar har teke med pensumbøker i tala for bestand og utlån. [6] Tal for 2013 er ikkje publiserte. [7] Ein skal også vere merksam på at nokre skolar har teke med pensumbøker i tala for bestand og utlån.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 8.14. Personar som har vore på folkebibliotek, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 1997-2016

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**52**	**52**	**54**	**51**	**49**	**46**	**5,0**	**5,0**	**6,0**	**5,5**	**4,3**	**4,3**
Menn	46	46	47	45	42	39	4,2	3,8	4,8	4,3	3,1	3,3
Kvinner	58	59	61	58	57	54	5,8	6,2	7,2	6,7	5,5	5,2
Alder												
9-15 år	73	72	77	67	70	68	7,6	7,4	9,5	10,6	6,1	5,0
16-24 år	63	68	62	54	44	46	6,7	7,2	7,7	6,1	3,2	4,1
25-44 år	54	50	52	54	50	49	4,6	4,4	6,2	4,2	4,0	4,1
45-66 år	44	45	48	43	46	39	4,1	3,9	4,6	4,4	4,2	4,2
67-79 år	37	35	40	47	47	42	4,2	3,9	3,3	6,0	5,2	4,3
Utdanning												
Ungdomsskole	37	43	40	35	38	39	3,6	3,4	3,9	3,6	2,9	3,8
Vidaregåande skole	47	45	46	42	43	34	4,2	3,7	4,6	3,5	3,2	3,1
Universitet/høgskole, kort	63	57	65	60	53	56	5,5	7,1	7,1	5,5	5,0	5,8
Universitet/høgskole, lang	68	63	62	70	60	57	7,2	6,6	7,1	5,7	6,8	5,1
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	48	48	52	51	49	45	5,0	4,9	6,1	6,4	4,3	6,9
2. kvartil	53	52	55	50	51	45	4,4	5,5	7,0	5,3	5,0	4,2
3. kvartil	53	58	49	54	51	51	5,2	4,5	4,6	4,3	4,8	4,0
4. kvartil	56	54	57	55	52	45	5,3	4,7	5,5	4,4	3,8	2,9
Landsdel												
Oslo/Akershus	55	46	53	50	50	47	5,2	4,2	5,3	5,6	4,9	4,7
Austlandet elles	51	52	50	53	49	44	5,3	5,4	6,1	5,3	4,1	4,2
Agder og Rogaland	53	60	57	52	52	49	5,4	6,4	6,1	6,6	4,3	4,3
Vestlandet	49	53	53	49	48	43	3,9	4,2	5,8	4,5	4,3	4,1
Trøndelag	59	58	58	56	47	46	5,5	5,3	7,6	7,0	3,8	3,3
Nord-Noreg	48	47	57	47	50	49	4,8	4,7	6,1	4,1	3,6	4,3

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.15. Personar som har nytta ulike bibliotektilbod dei siste 12 månadene, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 1997-2016. Prosent

	Folke-bibliotek/filial	Bokbuss	Allmenn-skole-bibliotek	Fag-, universitets-, bedrifts-bibliotek	Lånt papirbok på bibliotek	Lånt e-bok på bibliotek	Lånt cd/film/lydbok på bibliotek
1997	51	3	18	11	43	-	-
2000	52	2	20	11	42	-	-
2004	53	2	18	11	41	-	-
2008	52	2	20	12	36	-	-
2012	49	1	17	11	35	-	-
2016	46	1	17	11	30	3	10
2016							
Menn	38	1	14	11	22	4	8
Kvinner	53	1	20	10	38	4	11
Alder							
9-15 år	64	5	69	5	49	5	13
16-24 år	45	1	38	24	29	2	4
25-44 år	49	1	8	15	33	4	13
45-66 år	39	0	6	5	25	4	8
67-79 år	42	0	2	2	25	2	7
Utdanning							
Ungdomsskole	38	1	25	7	23	3	6
Vidaregåande skole	34	1	4	8	22	2	8
Universitet/høgskole, kort	56	1	11	18	38	5	12
Universitet/høgskole, lang	57	0	5	13	37	4	14
Hushaldsinntekt							
1. kvartil	45	0	9	20	31	4	9
2. kvartil	45	1	13	8	28	4	11
3. kvartil	50	1	19	9	34	5	11
4. kvartil	45	1	18	9	30	2	11
Landsdel							
Oslo/Akershus	47	1	16	15	33	4	10
Austlandet elles	44	1	16	9	30	3	9
Agder og Rogaland	48	1	21	7	31	5	13
Vestlandet	42	2	16	10	28	2	8
Trøndelag	46	1	19	10	26	4	8
Nord-Noreg	48	3	16	10	31	2	7

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

9. Arkiv

9.1. Nokre resultat

Totalt 532 100 hyllemeter arkivmateriale

Arkivstatistikken for 2016 omfattar 144 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. Dei norske arkivinstitusjonane, bibliotek og museum oppbevarte 532 100 hyllemeter med arkivmateriale. 92 prosent av dette vert teke vare på i arkivinstitusjonar. Arkivverket bevarte 50 prosent av den samla mengda arkiv. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar bevarte 39 prosent, medan museum og bibliotek bevarte 8 prosent av den samla mengda arkivmateriale i 2016. Attverande arkivmateriale vart oppbevart av andre arkivinstitusjonar, sjå tabell 9.1 og figur 9.1.

Figur 9.1. Bestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. Hyllemeter. 2016

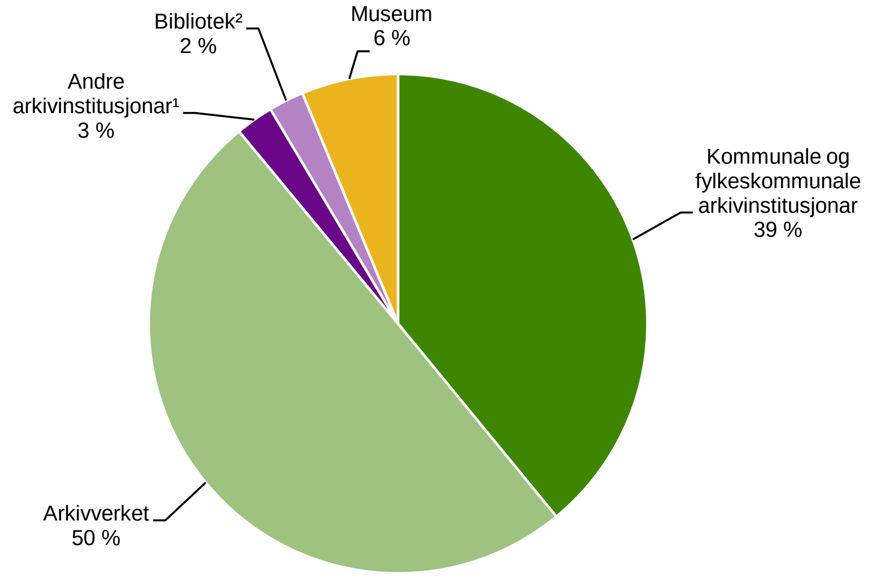

[1] Inkl. Stortingsarkivet. [2] Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar.
Kjelde: Arkivverket.

I 2016 fekk dei arkivbevarande institusjonane samla sett avlevert 17 000 hyllemeter papirbasert arkivmateriale for bevaring. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar stod for 58 prosent av tilveksten. Det var 372 000 hyllemeter, eller 70 prosent av papirbasert bestand i 2016, som var ordna. Tilveksten av ordna bestand var på 10 900 hyllemeter og utgjorde 63 prosent av den totale tilveksten.

Arkiv frå bedrifter, organisasjonar og enkeltpersonar utgjer om lag 22 prosent

Samla arkivmengd som er privatarkiv er på 117 200 hyllemeter, om lag 22 prosent av den totale bestanden. Tilveksten av privatarkiva utgjer 7 100 hyllemeter, eller nær 42 prosent av den samla tilveksten for 2016.[6]

Det er i talet på enkeltarkiv bevart om lag like mange privatarkiv som offentlege arkiv. Men mange av desse arkiva er svært små, og vi veit at mange bevarte arkiv berre utgjer delar av arkiv. Det er òg ei skeivfordeling i det som er bevart både geografisk og sektormessig. Privatarkiv vert bevart i til saman 135 bevaringsinstitusjonar – 28 arkivinstitusjonar, 59 museum, 8 fagbibliotek, 26 folkebibliotek og 14 lokalhistoriske samlingar. Mengda i institusjonane varierer frå 0,3 hyllemeter til 35 600 hyllemeter i Arkivverket. Målt i hyllemeter oppbevarer Arkivverket 30 prosent av privatarkivmaterialet, kommunearkivinstitusjonane i overkant av 26 prosent og musea i overkant av 25 prosent, sjå figur 9.2.

[6] Arkivverket har hatt avleveringsstopp for store delar av verksemda si slik at det relativt sett er ein større tilvekst av privatarkiv.

Figur 9.2. Privatarkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2016. Hyllemeter

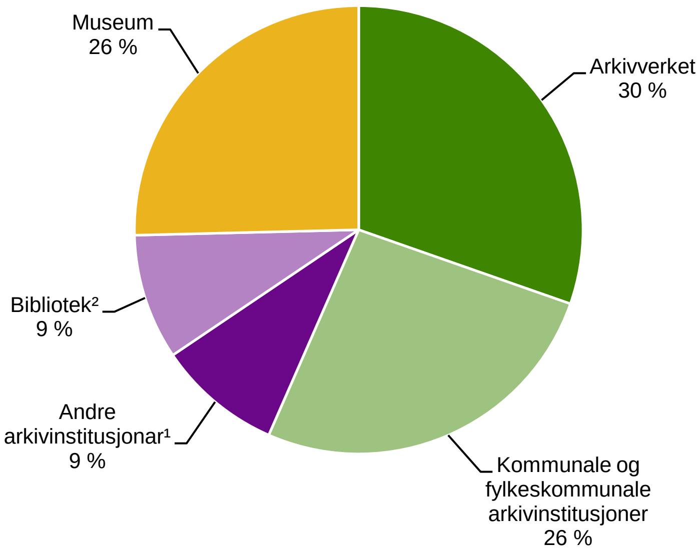

[1] Inkl. Stortingsarkivet. [2] Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar.
Kjelde: Arkivverket.

Det er relativt få institusjonar av ein viss storleik som bevarer privatarkiv. Dei 20 største institusjonane bevarer 82 prosent av materialet, altså 95 800 hyllemeter av totalen på 117 200 hyllemeter per 2016. Dei største enkeltinstitusjonane for privatarkiv er Arkivverket, Bergen byarkiv/Lokalhistorisk arkiv i Bergen (LAB) og Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark).

Trass i at 75 prosent av enkeltarkiva er registrert i fagsystemet Asta (de facto fagsystem for informasjon om arkiv i Norge), er berre 45 prosent publiserte på arkivportalen.no. Dette er den nasjonale søkjetenesta på tvers av arkivbevarande institusjonar sin informasjon om enkeltarkiv (metadata og opplysningar om innhaldet i arkiv) for alle typar arkivbrukarar. Arkivverket har publisert informasjon om over 87 prosent av sine enkeltarkiv, medan prosentdelen som i snitt er publisert er 41 prosent for dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane og berre 18 prosent for musea, sjå tabell 9.2.

Dei siste 15-20 åra er dei fleste nye arkiva skapte digitalt. Svært få av desse er overførte til depot. I alt 2 314 uttrekk[7] er overførte frå offentleg sektor og 205 frå privat sektor til depot.

I 2016 vart det oppbevart godt over 39 millionar foto i arkiva, medrekna arkiv i museum og bibliotek, sjå tabell 9.3. Fototala for *museum* i arkivstatistikken gjeld berre foto i privatarkiva som musea har ansvar for. Statistiske opplysningar om resten av fotosamlingane i musea kjem fram av tabell 7.2 til Museumsstatistikken.

57 millionar sider digitalisert papirbasert arkivmateriale

Digitalisert papirbasert materiale gjeld digitalisering av mellom anna protokollar, folketeljingar, kyrkjebøker, saksmapper og teikningar. Det var registrert 57 millionar sider digitalisert papirbasert arkivmateriale i 2016. 79 prosent av dette var registrert i Arkivverket, og 19 prosent i kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, sjå tabell 9.3.

[7] Eit "uttrekk" er ein arkivdel med informasjon som er overført frå eit opphavleg datasystem til eit anna system som er meir eigna for langtidsbevaring i depot.

Figur 9.3. Arkivinstitusjonar. Digitalisering av dokument i ulike medier. Prosent. 2016

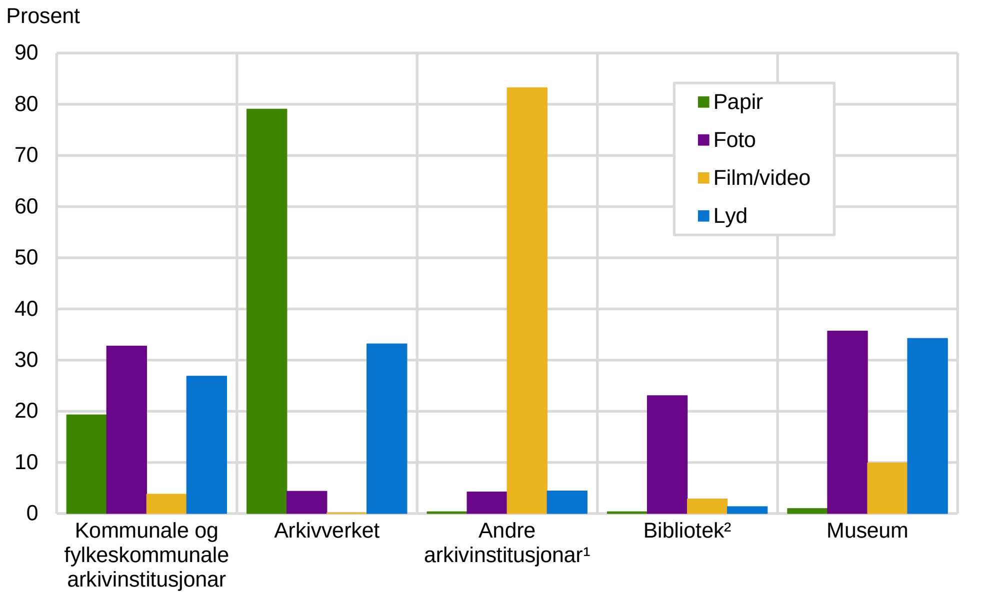

[1] Inkl. Stortingsarkivet. [2] Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar.
Kjelde: Arkivverket.

Institusjonane oppbevarte vel 1,9 millionar digitaliserte foto, 13 400 digitaliserte film- og videoopptak (målt i talet på filer), samt 61 200 digitaliserte lydfestingar (òg målt i talet på filer). Dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane og musea hadde flest digitaliserte foto. Musea, Stiftinga for folkemusikk og folkedans og Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane hadde flest digitaliserte film- og videoopptak. Musea og Arkivverket ved Samisk arkiv hadde flest digitaliserte lydfestingar, sjå tabell 9.3 og figur 9.3.

24 000 besøkte lesesalane ved arkivinstitusjonane

I 2016 vart det totalt registrert 24 000 lesesalbesøk på statlege, kommunale, fylkeskommunale og andre arkivinstitusjonar, ein nedgang frå 32 000 i 2015. Arkivverket hadde flest lesesalbesøk med nesten 15 000 besøkande. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar hadde 8 000 lesesalbesøk medan andre arkivinstitusjonar hadde 1 300 besøkande, sjå tabell 9.4.

Arkivinstitusjonane rapporterte ca. 2,2 millionar unike besøkande på nettstadene sine i 2016. Besøkande på Arkivverket sin nettstad (inkl. Digitalarkivet) stod for 73 prosent av talet på besøkande på nettstader, sjå tabell 9.4. Ein del kommunale og fylkeskommunale institusjonar har ikkje rapportert, kan hende fordi dei er del av større nettstader og har problem med å skilje ut sin del.

I arkivinstitusjonane var det nær 68 819 førespurnader om innsyn og bruk frå publikum i 2016. 33 781 av desse førespurnadene vart retta til kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, og 32 656 vart tekne imot av Arkivverket. Det vart utført 681 årsverk av tilsette ved arkivinstitusjonane i 2016. Dessutan vart 33 og 46 arkivfaglege årsverk utførte i høvesvis bibliotek og museum, sjå tabell 9.4.

Digitalarkivet.no hadde 1,6 millionar unike besøkande og 6,5 millionar besøk

Det er framleis høg interesse for digitalisert arkivmateriale. I 2016 vart det på Digitalarkivet.no registrert 1,6 millionar unike besøkande fordelte på 6,5 millionar besøk, og i overkant av 154 millionar nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder, medan talet i 2015 var 198 millionar nedlasta sider. Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet var 49,2 millionar, mot 64,5 i 2015, sjå tabell 9.5.

9.2. Om statistikken – arkivstatistikk

Arkivstatistikken omfattar 144 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. 30 av desse er arkivfaglege institusjonar – organisasjonar som har som kjerneoppgåve å ta vare på og forvalte arkiv og gjere desse tilgjengelege for brukarane, 61 er museum og 53 er bibliotek (inkl. Nasjonalbiblioteket, fag- og folkebibliotek og lokalhistoriske samlingar).

Arkivinstitusjonar

Arkivverket omfattar Riksarkivet, åtte statsarkiv, Samisk arkiv og Norsk helsearkiv. Fylkeskommunale og kommunale arkivinstitusjonar er by- og fylkesarkiv og interkommunale arkivinstitusjonar – i alt 24. Andre arkivinstitusjonar er til dømes Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, VID, Misjons- og diakoniarkivet, mfl. – i alt fem.

Arkivbevarande institusjonar

Arkivinstitusjonar, museum og bibliotek.

Arkivkatalog

Ein arkivkatalog inneheld opplysningar om innhaldet i eit arkiv. Vanlegvis er arkivkatalogar produserte i ein katalogdatabase (fagsystemet Asta er de facto norsk standard) der ein også finn overordna opplysningar om arkivskaparen og om arkivet (metadata). Arkivportalen.no inneheld publiserte data frå Asta og er ei nasjonal søkjeteneste der ein kan søkje etter arkivopplysningar på tvers av ulike arkivinstitusjonar og katalogane deira.

Arkivmateriale

Eit arkiv (enkeltarkiv) er dokument som er resultat av verksemda til arkivskaparen. Dokumenta i arkivet er laga av, har kome inn til eller er samla av ein enkelt arkivskapar som eit ledd i verksemda si. Offentlege verksemder skaper offentlege arkiv, medan privatarkiv vert skapte av private verksemder, som til dømes ei bedrift, ein organisasjon (foreining, lag), ein person eller ein privat institusjon. Det er pålagd etter lova å bevare offentlege arkiv, medan privatarkiv er frivillig å ta vare på.

Eit arkiv kan omfatte ulike materialtypar og dokument i ulike format, til dømes papir, lydband, videoband, foto eller datauttrekk lagra på magnetband, CD eller på harddisk. Arkivet kan innehalde til dømes møtebøker, protokollar, inngåande og utgåande korrespondanse, rekneskap, medlemslister og manuskript. Papirbasert arkivbestand vert målt i hyllemeter. I tillegg kjem elektronisk materiale, som vert målt i uttrekk, som er ein eksport av det interne databaseinnhaldet i eit system til ein annan struktur som er meir eigna for langtidsbevaring i digitalt depot.

Arkivstykke

Arkivstykke er ei fysisk eining i arkiv, t.d. eske, protokoll.

Arkivstatistikk

Alle tala for 2016 er innhenta frå Arkivverket. Tala for 2013 i tabell 9.1 er både frå Arkivverket og frå Norsk kulturråd (bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum). I 2008 og 2009 var tala henta frå arkivstatistikken i ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum som publiserte denne statistikken. Frå og med 2009 omfatta arkivstatistikken alle arkivbevarande institusjonar, både reine arkivfaglege institusjonar, bibliotek, museum og andre som tek vare på arkiv. Frå 2010 vart ansvaret for arkivstatistikken flytta til Norsk kulturråd. Frå 2013 var det Arkivverket som har ansvaret for det meste av arkivstatistikken, mens arkivstatistikken for bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum framleis var tillagt Norsk kulturråd. Frå og med 2014 har all innsamlinga av arkivstatistikk vorte overført til Arkivverket.

Referansar

Arkivverket: Arkivstatistikk 2016 https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb

Arkivverket: Arkivstatistikk 2008-2015 https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tidligere-ar--publikasjoner-og-radata

Tabell 9.1. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum

	Arkiv-bevarande institusjonar i alt	Papir-basert bestand i hyllemeter	Tilvekst papirbasert bestand i hyllemeter	Ordna bestand	Tilvekst ordna bestand	Privatarkiv-bestand i hyllemeter	Privatarkiv ordna i hyllemeter	Elek-troniske arkiv[2] i alt	Elek-troniske arkiv, privatarkiv
2008	130	374 179	13 261	..	..	73 173	..	..	..
2009	135	392 620	19 857	277 500	6 150	80 961	48 285	..	..
2010	142	414 221	11 489	141 455	7 380	87 607	37 377	..	..
2011[1]	213	451 875	10 321	255 874	5 167	95 172	40 769	..	..
2012	216	478 848	17 288	265 673	6 722	98 620	46 150	..	..
2013	208	493 175	20 568	348 420	12 215	102 704	55 980	..	..
2014	191	504 925	28 987	367 854	13 207	109 801	73 176	1 860	11
2015	143	508 650	19 438	344 759	14 488	110 507	73 882	2 174	30
2016	144	532 053	17 046	371 962	10 855	117 181	78 565	2 314	205
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjoner	24	207 779	9 899	127 266	6 645	30 716	17 813	1 116	34
Arkivverket	1	265 721	3 301	203 814	2 170	35 574	24 939	1 271	39
Andre arkivinstitusjonar	5	13 069	723	10 955	454	10 524	8 819	25	25
Bibliotek	53	12 139	1 087	10 440	709	10 618	9 329	31	31
Museum	61	33 346	2 036	19 488	877	29 749	17 666	76	76

[1] Frå 2011 er arkivpopulasjonen utvida med bibliotek med arkivfunksjonar.
Kjelde: Norsk kulturråd og Arkivverket.

Tabell 9.2 Tilgang til arkivmateriale

	Arkivbevarande institusjonar i alt	Tal på enkeltarkiv	Tal på enkeltarkiv frå privat sektor	Tal på publiserte arkiv[1]	Publiserte arkiv. Prosent
2014	191	74 350	50 021	39 188	53
2015	143	95 206	52 713	45 173	47
2016	144	105 319	54 129	47 837	45
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	24	45 020	11 494	18 355	41
Arkivverket	1	26 187	10 178	22 662	87
Andre arkivinstitusjonar	5	2 693	2 663	1 975	73
Bibliotek	53	9 922	9 804	899	9
Museum	61	21 497	19 990	3 946	18

[1] Publisert på Arkivportalen.no.
Kjelde: Arkivverket.

Tabell 9.3. Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium

	Foto[1]	Film/video-opptak[2,6]	Lydfestingar[2]	Digitalisering[3]			
				Papir[4]	Foto[5]	Film/video[5]	Lyd[5]
2008	8 206 428	18 841	159 500	..	..	..	..
2009	8 864 752	64 873	250 150	..	..	..	..
2010	13 324 156	177 235	269 050	..	..	..	..
2011[3]	13 285 519	92 618	319 646	..	..	..	..
2012	13 788 937	147 703	195 470	..	..	..	..
2013	14 980 169	140 391	342 761	..	..	..	..
2014	19 688 693	62 430	295 594	..	..	..	..
2015	37 141 532	419 284	520 549	64 656 925	2 546 632	27 816	130 562
2016	39 645 710	76 036	341 128	57 040 194	1 941 469	13 441	61 202
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	7 128 091	12 154	27 038	10 990 480	635 860	512	16 421
Arkivverket	6 500 000	2 017	24 173	45 100 000	85 000	25	20 308
Andre arkivinstitusjonar	4 737 300	32 166	22 520	202 555	81 762	11 190	2 706
Bibliotek	9 041 255	5 082	217 166	189 436	446 849	382	829
Museum	12 239 064	24 617	50 231	557 723	691 998	1 332	20 938

[1] Musea leverer opplysningar om foto i eiga samling til museumsstatistikken. [2] Film, video og lyd vart talde i timar i 2014. Arkivverket og seks andre institusjonar gav talet i fysiske einingar i 2013. F.o.m. 2015 er film, video og lyd talde i fysiske einingar. [3] For 2016 rapporterer ikkje Nasjonalbiblioteket tal på digitalisert materiale. Dei har tidlegare år rapportert store mengder slikt materiale. [4] Talde i talet på sider. [5] Talde i talet på filer. [6] For 2016 rapporterer ikkje Nasjonalbiblioteket talet på film-/videoopptak. Dei har tidlegare år rapportert store mengder slikt materiale.
Kjelde: Arkivverket

Tabell 9.4. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital

	Arkiv-institusjonar i alt	Besøk lesesal[1]	Besøkande på nett-stader[2,6]	Unike brukarar på nettstader[2]	Føre-spurnader frå publikum[3]	Opne arrange-ment	Årsverk, totalt[4]	Drifts-inntekter[5,7]	Drifts-kostnader[5,7]
2010	59	87 936	1 378 649	…	75 871	298	623	484 667	516 288
2011	68	77 768	1 894 284	…	77 030	271	700	530 152	557 343
2012	68	82 963	6 224 872	…	77 700	285	1 561	1 553 444	1 593 593
2013	69	87 916	8 969 716	…	83 536	349	1 601	1 619 272	1 737 207
2014	56	31 504	8 813 751	…	80 877	357	917	666 044	675 076
2015	49	32 030	…	2 903 073	97 966	356	686	736 533	688 183
2016	30	23 988	16 718 935	2 184 679	68 819	233	681	687 182	671 798
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	24	8 043	7 226 577	412 639	33 781	103	366	284 526	274 630
Arkivverket	1	14 630	6 500 000	1 600 000	32 656	85	267	355 082	351 230
Andre arkivinstitusjonar	5	1 315	2 992 358	172 040	2 382	45	48	47 574	45 938

[1] Besøkstala for 2010 og 2011 skil seg frå tala frå Norsk kulturråd sidan SSB har gjort imputeringar av manglande data. [2] Talet inkluderer talet på sidevisningar på nettstaden Digitalarkivet.no. [3] Skriftlege førespurnader som gjeld saker om innsyn i og bruk av arkiv. [4] Inkluderer faste og mellombelse stillingar. [5] Oppgjevei heile 1 000. [6] Tala for 2012, 2013 og 2014 skil seg frå tala frå Norsk kulturråd sidan Arkivverket har retta opp i feil og manglar i datagrunnlaget. [7] I 2012 og 2013 inkluderer økonomitala ved ei forgløyming også tal frå Statens Kartverk.

Kjelde: Norsk kulturråd og Arkivverket.

Tabell 9.5. Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. Millionar

	Totalt tal på nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder	Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet[1]
2000	23,7	23,7
2001	37,5	37,5
2002	38,8	38,8
2003	47,5	47,5
2004	50,8	50,8
2005	42,8	42,8
2006	80,0	45,0
2007	145,1	56,2
2008	179,3	72,9
2009	180,5	68,7
2010	179,6	68,9
2011	227,6	91,9
2012	196,3	62,4
2013	249,2	64,5
2014	170,8	53,5
2015	198,3	64,5
2016	154,2	49,2

[1]Talet på søk i transkriberte data, tek ikkje med skanna materiale.

Kjelde: Digitalarkivet.

10. Bøker

10.1. Nokre resultat

Utgjevingar

Nedgang i utgjevne bøker dei to siste åra

I 2016 vart det totalt gjeve ut om lag 8 600 bøker. Av dette er det om lag 6 100 norske utgjevingar og 2 500 originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Vi ser av tabell 10.1 at det dei to siste åra har vore utgjeve færre bøker i høve til perioden 2010-2014 kor det vart utgjeve over 11 000 titlar. Av dei 8 600 utgjevne bøkene er det om lag 7 600 som er klassifiserte etter emne. Nokre bøker er ikkje klassifiserte fordi dei inneheldt fleire emne.

Ser vi på dei bøkene som er klassifiserte etter emne som vist i figur 10.1, ser vi at dei litterære boktitlane var i overveldande fleirtal dei siste tre åra. Bøker med emnet litteratur er det einaste emnet som hadde ein nedgang frå året før.

I 2016 var 2 800 registrerte titlar litteratur av dei totalt 7 600 emneinndelte titlane, og dei største gruppene etter litteratur var samfunnsvitskap med om lag 1 300 titlar, og bruksretta vitskap med om lag 1 200 utgjevne klassifiserte bøker.

Figur 10.1. Utgjevne bøker, etter emne

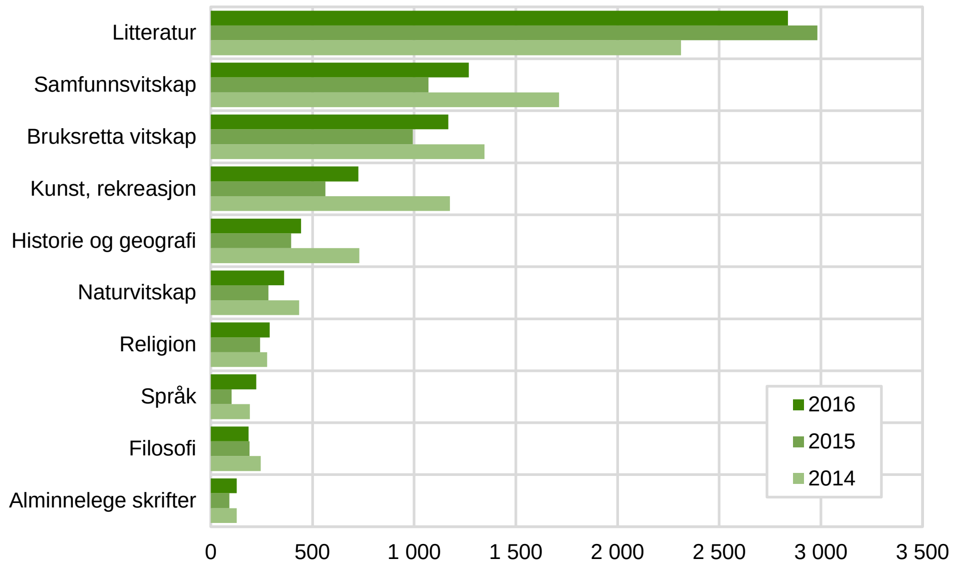

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Når det gjeld andre typar utgjevingar i 2016, er det ikkje registrert nokon CD-ROM utgjeve i Nasjonalbibliografien, sjå tabell 10.3. Ifølgje Nasjonalbiblioteket er det praktisk talt ingen e-bøker som er katalogisert dette året, sjølv om e-bøker er utgjeve og pliktavlevert. Katalogiseringa er nedprioritert i påvente av meir effektive system for metadataflyt som er under utvikling.

Språk

Når vi vurderer språk i bøker som er gjevne ut, tek vi ikkje med bøker som er publiserte i andre land, og som deretter vert importerte til Noreg som ferdige produkt. Difor vil talet på bøker som er tilgjengelege for kundar i bokhandelen vere høgare samanlikna med talet på publiserte bøker i Noreg. Fordelinga av språk vil vere annleis i handelen fordi det der vil vere fleire bøker på internasjonalt store språk, spesielt vil engelske bøker verte direkte importerte. Språk fordelte på emne viser prioriteringar og vurderingar gjort av norske bokutgjevarar.

Tabell 10.4 viser at nær 5 900 av dei 8 100 emneinndelte boktitlane inneheldt tekst på bokmål, vel 600 inneheldt tekst på nynorsk og 1 300 inneheldt engelsk tekst. Ei bok kan vere på fleire språk slik at den difor ikkje er klassifisert etter eit språk. Difor er talet på utgjevne bøker klassifisert etter språk noko mindre i høve til det totale talet på utgjevne bøker.

89 prosent av litteratur på bokmål

Innanfor emnet litteratur inneheldt 2 600 av 2 900 bøker tekst på bokmål, det utgjer 89 prosent av alle bøkene som vart registrerte og utgjevne på dette emnet i Noreg i 2016. Emnekategorien filosofi har den nest største delen av bøkene på bokmål, 84 prosent. Av kategoriane i tabell 10.4 har kategorien språk den høgste delen på nynorsk, 20 prosent. Kategorien bruksretta vitskap har den lågaste delen på nynorsk, 3 prosent av dei utgjevne bøkene.

I kategorien naturvitskap, er 52 prosent av bøkene på engelsk og er dermed den kategorien med høgast del med engelsk som utgjevarspråk. Innanfor bruksretta vitskap er det 51 prosent engelske bøker, men totalt sett vert det gjeve ut mest engelske bøker i denne kategorien, over 600.

Når det gjeld samisk, er det få utgjevingar. Mellom dei registrerte bøkene i 2016 inneheldt berre 63 bøker samisk. Dette er meir samanlikna med året før då det berre vart gjeve ut 15 bøker med samisk, noko som var eit spesielt lågt tal.

Uavhengig av språk var det i 2016 om lag 1 800 romanar og om lag 900 barne- og ungdomsbøker mellom dei 3 000 skjønnlitterære boktitlane. I kategoriane drama og dikt var det høvesvis 68 og 167 titlar. 48 prosent av dei skjønnlitterære boktitlane var norske, medan 52 prosent var utanlandske, sjå tabell 10.5.

Av dei registrerte boktitlane var det nær 2 500 omsette bøker i 2016, noko høgare i høve til 2015. Fleirtalet av titlane er omsette frå engelsk, 53 prosent. Talet på bøker omsette frå engelsk har gått noko ned dei siste par åra. Nest størst er svensk, med vel 12 prosent av alle omsette bøker. Sjå tabell 10.6 for tal på omsette bøker etter originalspråk.

Nær 1 400 titlar med barne- og ungdomslitteratur

Det vart utgjeve nær 1 400 titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur i 2016, og det siste året var endå eit år med nedgang i talet på utgjevne titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur. Om lag 900 titlar var skjønnlitteratur og 500 var faktabøker. Av alle fakta- og skjønnlitterære utgjevingar for barn og ungdom inneheldt 1 200 bøker bokmål. Dette er mykje meir i høve til nynorsk og andre språk. Til samanlikning inneheldt 155 bøker nynorsk. Ei bok kan innehalde fleire språk, difor vil ikkje prosentdelane verte 100 prosent til saman dersom ein brukar prosent, sjå tabell 10.7.

Omsetnad

Stabil bokmarknad

2016-tala frå Den norske Forleggerforening viser at den totale omsetnaden av bøker var på 5,6 milliardar kroner målt i utsalsprisar, sjå tabell 10.8. Dette var ein auke på 0,4 prosent frå 2015 og totalmarknaden for bøker følgjer trenden frå dei siste åra med å halde seg stabil. Medlemsforlaga i Den norske Forleggerforening stod for 76 prosent av bokomsetnaden i Noreg. Dei hadde ein omsetnad på nær 4,3 milliardar kroner, noko som var ein auke på 2,9 prosent frå året før, sjå figur 10.2 og tabell 10.8.

Bokklubbar, bokimportørar og andre forlag hadde ein nedgang i omsetnaden. For bokklubbane har det vore ein fallande trend heilt sidan 2003. Undersøkinga «Bokkjøp og handelskanaler» som Bokhandlerforeningen gjennomfører, indikerar at mykje av fallet i omsetnaden for bokklubbane dei siste åra delvis har gått til

nettbokhandel og delvis er overteke av ordinær bokhandel (Den norske Forleggerforening, 2017, s.5).

Figur 10.2 viser korleis bokomsetnaden fordeler seg. Vi ser at andre forlag er den nest største gruppa på denne marknaden og stod for 12 prosent av omsetnaden i 2016. Dei hadde ein nedgang i bokomsetnaden til utsalsprisar på 53 millionar kroner jamført med året før, noko som svarte til ein reduksjon på 7,5 prosent.

Figur 10.2. Bokomsetnad, forlag og importørar

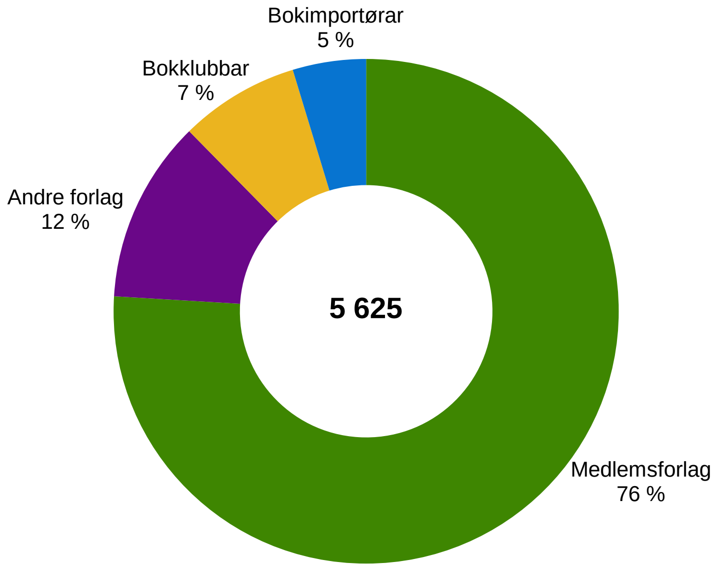

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

I 2016 selde medlemsforlaga i Den norske Forleggerforening 23,8 millionar bøker, sjå tabell 10.9. Dette er ein auke på 2,5 prosent samanlikna med 2015.

Stor vekst i talet på selde lydbøker og digitale produkt

Den største marknaden i talet på eksemplar innanfor bøker er billegbøker som selde 61 prosent fleire samanlikna med nummer to, lærebøker for grunnskolen. Det vart seld høvesvis 4,4, og 2,7 millionar eksemplar. Nummer tre på lista er norsk sakprosa for vaksne som hadde et sal på 2,6 millionar eksemplar i 2016. Desse gruppene stod òg for det største salet i 2015, men billegbøker hadde den største veksten av dei tre største gruppene. Det vart seld over 11 prosent fleire eksemplar billegbøker i 2016 i høve til året før. Av alle gruppene fann vi den største prosentvise veksten i talet på selde eksemplar for lydbøker, digitale læremiddel og andre digitale produkt med ein vekst på heile 72 prosent i 2016 samanlikna med året før.

For omsetnaden i kroner er alle tala brutto omsetnad og vert heretter omtala som omsetnad. Norsk sakprosa for barn hadde den største veksten og vart omsett for 32,6 millionar kroner i 2016, som er 29 prosent meir i høve til året før. Også skjønnlitteratur for barn hadde ein stor vekst i 2016 samanlikna med året før i motsetnad til skjønnlitteratur for vaksne. Norsk skjønnlitteratur for barn vart seld for 17 prosent meir i 2016 enn året før og den omsette skjønnlitteraturen for barn hadde ein auke i omsetnaden på 20 prosent, høvesvis 255,9 og 289,8 millionar kroner, sjå figur 10.3 og tabell 10.9.

Marknaden for e-bøker er ikkje stor samanlikna med marknaden for dei andre gruppene, men omsetnaden her auka dei siste åra. Det var spesielt ein auke i talet på selde eksemplar av e-bøker for undervisnings- og profesjonsføremål på 22 prosent.

Gjennomsnittleg utsalspris for bøker er 188 kroner. Lågast prisnivå finn vi for e-bøker for allmennmarknaden, lydbøker og norske serieromanar. Desse ligg på 97 og 99 kroner.

Figur 10.3. Bruttoomsetnad[1] , fordelt på bokgruppe

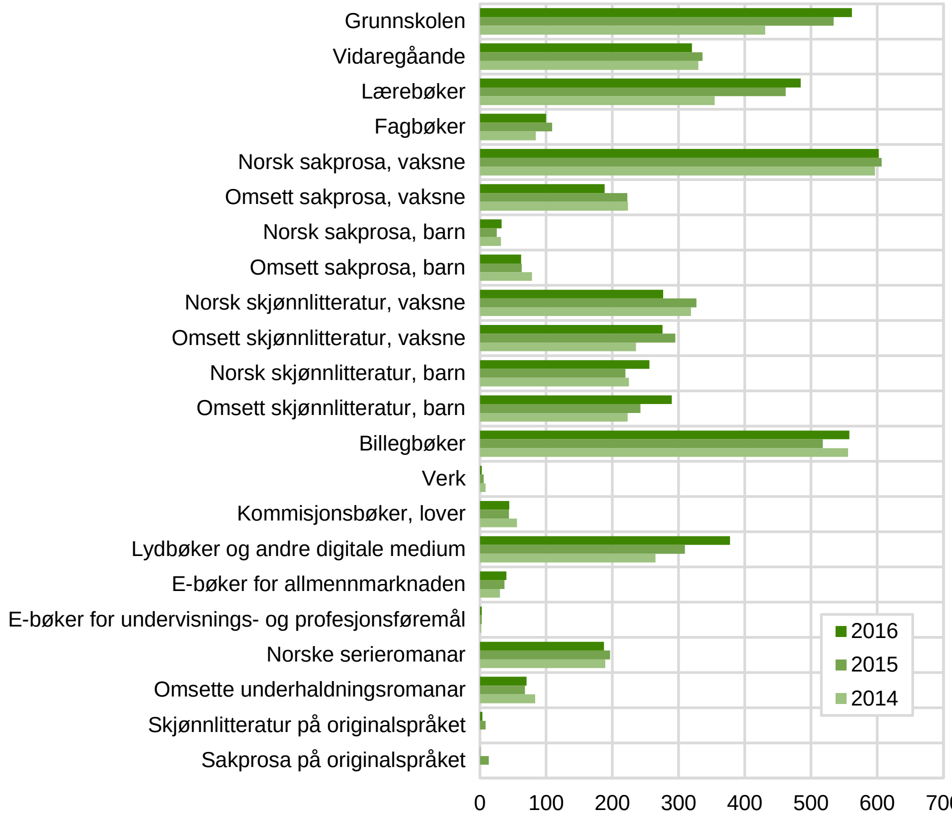

[1] Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.
Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Opphavspersonar

Flest menn er opphavspersonar

Det var registrert 8 400 opphavspersonar til originale norske utgjevingar i 2016. Av dette var 44 prosent kvinner, den same delen som året før. For barnebøker var kvinner i fleirtal i 2016 i motsetnad til 2015 då menn var i fleirtal. Av dei totalt 1 300 opphavspersonane til barnebøker, var 746 kvinner, noko som utgjorde 59 prosent, sjå tabell 10.10. Det har frå og med 2010 vore flest kvinnelege opphavs personar til barnebøker, bortsett frå i 2015.

Av emneinndelte bøker er kategoriane religion og «historie og geografi» dei kategoriane med lågast del kvinner, høvesvis 30 og 27 prosent, medan innanfor språk finn ein heile 81 prosent kvinner i 2016, sjå tabell 10.11.

Lesing

25 prosent les trykte bøker ein gjennomsnittsdag

Tal frå Norsk mediebarometer 2016 viser at kvar nordmann i gjennomsnitt brukte 16 minutt på boklesing på fritida per dag. Det var 25 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år som las ei bok på fritida ein gjennomsnittsdag.

Det er fleire tendensar som har vore stabile dei siste åra. Det var som tidlegare år fleire kvinner i høve til menn som las bøker på fritida i 2016, 34 prosent kvinner og 16 prosent menn. Dei som las mest var eldre 67-79 år. Mellom desse las 39 prosent på ein gjennomsnittsdag. Mellom dei med høgare utdanning las ein større del bøker samanlikna med dei med lågare utdanning. Til dømes las 30 prosent av dei med lang universitets- eller høgskoleutdanning bøker ein gjennomsnittsdag, mot 21 prosent av dei med vidaregåande utdanning, sjå tabell 10.13.

10.2. Om bokstatistikken

Nasjonalbiblioteket

Statistikken frå Nasjonalbiblioteket viser talet på bøker som er gjeve ut i Noreg i eit år. Rolla til Nasjonalbiblioteket inneber mellom anna administrering av plikt-avleveringslova som seier at alle dokument som vert produserte i Noreg skal pliktavleverast. Bokstatistikken frå Nasjonalbiblioteket er utarbeidd for å kunne gje eit bilete av kva som er kome inn til Nasjonalbiblioteket av norske pliktavleverte bøker.

I statistikken legg ein til grunn at alt som er gjeve ut året før er avlevert og registrert innan mai året etter. Produksjonen av statistikken skjer difor normalt i mai året etter teljeåret. Desse tala vert rekna som endelege sjølv om det kan hende at det kjem inn nokre få registreringar frå utgjevingar frå tidlegare år lenge etter året utgjevinga var.

Ein del bøker er ikkje klassifiserte fordi det kan finnast bøker som inneheld fleire ulike emne og/eller fleire språk. Difor vil totaltalet i tabellane variere noko alt etter kva tabellen er klassifisert etter, til dømes om klassifiseringa er etter emne eller språk.

Frå Bibsys til Alma – skifte av biblioteksystem

Noko av statistikken er teke ut frå Alma, og 2016 er det første heile året med nytt biblioteksystem etter at mange bibliotek i 2015 skifta system frå Bibsys til Alma. Problem i overgangsfasen førte til at statistikken for dei to siste månadene i 2015 er berekna. Ifølgje opplysningar frå Nasjonalbiblioteket er det sannsynleg at ikkje alle utgjevingane for 2015 er komne med. Tala for 2015 kan difor vere noko låge.

Frå og med 2010 skil ikkje statistikken mellom bøker og det som i tidlegare statistikk vart kalla småtrykk. Bøker som hadde under 49 sider vart før kalla småtrykk. Skolebøker for grunnskole og vidaregåande opplæring er frå og med 2010 inkluderte i statistikken.

Den norske Forleggerforening

Statistikken frå Den norske Forleggerforening angjev talet på bøker som er seld i Noreg i statistikkåret og kor stor omsetnaden av bøker har vore. Talet på selde bøker er henta frå den årlege bransjestatistikken. Foreininga byggjer tala for bokomsetnad på opplysningar henta inn frå medlemsforlag, bokklubbar og andre aktørar i bokmarknaden. Omsetnaden til forlag som ikkje er medlemmer av foreininga, byggjer dels på innrapporterte tal og dels på estimat.

Mediebruksundersøkingane

I mediebruksundersøkingane er hushaldsinntektene delte inn i kvartilar (Vaage, Odd Frank 2017). Kvartilar gjev ei firedeling av eit datamateriale som er sortert etter storleiken på ein variabel, som her er hushaldsinntekta. Den første kvartilen er då den fjerdedelen som har lågast hushaldsinntekt, medan den fjerde kvartilen er dei med høgast hushaldsinntekt, sjå tabellane 10.13 og 10.14.

Andre kjennemerke som er nytta i tabellane er yrkesstatus og utdanning, sjå tabellane 10.13 og 10.14.

Yrkesstatus
Grupperinga for yrke byggjer på Standard for yrkesklassifisering (SSB 1998).

Yrkesgruppe 1-2:	Administrative leiarar og politikarar, akademiske yrke
Yrkesgruppe 3:	Yrke med kortare høgskole- og universitetsutdanning og teknikarar
Yrkesgruppe 4-5:	Kontor- og kundeserviceyrke, sals-, service- og omsorgsyrke
Yrkesgruppe 6-9:	Yrke innanfor jordbruk, skogbruk og fiske, handverkarar o.l., prosess- og maskinoperatørar og transportarbeidarar o.l., yrke utan krav til utdanning

Yrkesgruppe 0: militære yrke og uoppgjevne: Desse blir koda om slik at meinige og uoppgjevne vert plasserte i yrkesgruppe 9, befal 1 i yrkesgruppe 3, og befal 2 i yrkesgruppe 1-2.

Utdanning
Utdanning er gruppert etter Norsk standard for utdanningsgruppering (SSB 2017).

Vidaregåande opplæring:
Dette er nivået mellom grunnskole og universitet og høgskole. I standarden vert nivået «påbygging til vidaregåande utdanning» inkludert, noko som omfattar utdanningar som byggjer på vidaregåande opplæring, men som ikkje er godkjent som høgare utdanning.

Universitet og høgskole, kort:
Dette er universitets- og høgskoleutdanningar på lågare nivå og er i statistikken definert til å vere utdanningar som tek fire år eller mindre. Bachelorgrader kjem inn under denne kategorien.

Universitet og høgskole, lang:
Dette er universitets- og høgskoleutdanningar på høgare nivå og er utdanningar som tek meir enn fire år, til dømes mastergrader. Forskarutdanningar kjem også inn under lang høgare utdanning.

Endelege tal frå 2010

Inntil 2009 var tala frå Nasjonalbiblioteket rekna som førebelse, og tala frå tidlegare år kunne dermed verte oppdaterte kvart år. Frå 2010 er tala frå Nasjonalbiblioteket endelege. Tala frå pliktavleveringa kan likevel vere litt forskjellige frå nasjonalbibliografien (Norbok). Ein grunn til dette kan vere at statistikken gjeld det året som bøkene vart gjevne ut, og dette fell ikkje alltid saman med når bøkene vart registrerte ved Nasjonalbiblioteket.

På grunn av restansar i registreringa av bøker i Norbok bakover i tid vil ikkje alle tala stemme med det som faktisk vart gjeve ut. Statistikken er oppdatert frå 2004 til i dag, men frå 2003 og bakover er det framleis materiale som ikkje er registrert.

Referansar

Den norske Forleggerforening (2017): *Bokmarkedet 2016 forleggerforeningens bransjestatistikk.* Henta frå https://forleggerforeningen.no/nyhetsarkiv/bransjestatistikken-2016-lansert/

Nasjonalbiblioteket: http://www.nb.no

Lovdata: LOV 1989-06-09-32: *Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova)*. Henta frå https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32

SSB (2017): *Befolkningens utdanningsnivå.* Henta frå https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv/aar

SSB (1998) : *Standard for yrkesklassifisering*. Henta frå http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/nos_c521/nos_c521.pdf

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk mediebarometer, 2016*. Statistisk sentralbyrå. Henta frå https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2016

Tabell 10.1. Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Talet på titlar

	I alt	Av dette førsteutgåver	Utgjevne på originalspråket	Omsette[1]
2000	6 477	5 524	4 443	2 034
2001	6 377	5 462	4 340	2 037
2002	6 864	5 745	4 670	2 194
2003	7 446	6 306	5 160	2 286
2004	7 164	5 984	4 747	2 417
2005	8 431	7 032	5 696	2 735
2006	8 477	7 123	5 696	2 781
2007	8 442	7 038	5 814	2 628
2008	8 835	7 483	6 288	2 547
2009	7 919	6 606	5 361	2 558
2010[2]	11 690	..	9 128	2 562
2011	11 929	..	9 031	2 898
2012	11 281	..	8 469	2 812
2013	11 399	..	8 792	2 607
2014	11 535	..	8 903	2 632
2015[3]	8 423	..	6 203	2 220
2016	8 629	..	6 138	2 491

[1] Gjeld ikkje omsetjingar mellom norske språk (bokmål, nynorsk og samisk). [2] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [3] I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.2. Utgjevne bøker[1] klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2016

	Klassifiserte bøker	Originalt norske utgjevingar	Originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg
I alt	**7 633**	**5 194**	**2 439**
Alminnelege skrifter	128	108	20
Filosofi	186	123	63
Religion	290	179	111
Samfunnsvitskap	1 269	1 087	182
Språk	224	149	75
Naturvitskap	361	307	54
Bruksretta vitskap	1 168	1 031	137
Kunst, rekreasjon	725	485	240
Litteratur	2 838	1 367	1 471
Historie og geografi	444	358	86

[1] Ikkje klassifiserte publikasjonar er ikkje med i tabellen. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.3. Andre typar utgjevingar. Talet på titlar

	2005	2006	2007	2008	2009	2010[1]	2011[2]	2012	2013	2014	2015[4]	2016
I alt	**409**	**377**	**420**	**484**	**405**	**503**	**505**	**412**	**810**	**1 008**	**671**	**245**
Lydbøker	355	335	370	439	389	438	443	335	298	324	256	241
CD-ROM	20	14	20	16	5	63	56	70	59	63	55	-
Kombidokument[3]	34	28	30	29	11	2	6	7	11	5	1	1
Nettdokument og e-bøker	.	.	.	.	.	.	48	195	442	616	359	3

[1] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [2] Frå 2011 er nettdokument og e-bøker for første gong rapportert inn, difor manglar tal frå tidlegare år. [3] Dokument som er på ein kombinasjon av ulike format. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.4. Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk[1] og emne[2]

	I alt	Bokmål	Nynorsk	Samisk	Engelsk	Andre språk
2000	6 477	5 323	452	19	592	91
2001	6 377	5 212	459	18	624	64
2002	6 864	5 471	480	20	830	63
2003	7 446	5 992	591	19	775	69
2004	7 164	5 869	383	19	813	80
2005	8 431	6 844	492	39	968	88
2006	8 477	6 844	498	44	1 010	81
2007	8 442	6 637	517	44	1 135	109
2008	8 835	6 864	511	33	1 320	107
2009	7 919	6 280	429	35	1 115	60
2010[3]	8 906	6 637	598	59	1 389	223
2011	9 520	7 085	636	72	1 514	213
2012	9 399	6 851	639	45	1 674	190
2013	9 448	6 817	672	70	1 705	184
2014	9 679	7 180	654	71	1 608	166
2015[4]	7 298	5 556	477	15	1 121	129
2016	8 068	5 865	649	63	1 323	168
2016						
Alminnelege skrifter	132	92	15	0	24	1
Filosofi	188	157	8	0	20	3
Religion	312	252	23	2	19	16
Samfunnsvitskap	1 382	973	118	7	248	36
Språk	297	135	59	16	48	39
Naturvitskap	362	147	26	0	188	1
Bruksretta vitskap	1 193	543	35	3	606	6
Kunst, rekreasjon	819	617	65	8	105	24
Litteratur	2 913	2 581	234	27	38	33
Historie og geografi	470	368	66	0	27	9

[1] Ei bok kan innehalde fleire emne og vere på fleire språk. [2] Bøker frå 2000 til 2009 er summen av bøker og småtrykk slik dei var talde opp i Kulturstatistikk 2009, revidert tidsserie i denne utgåva. [3] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.5. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**3 143**	**3 442**	**3 317**	**3 436**	**3 625**	**3 012**	**2 988**
Dikt	176	184	167	195	217	163	167
Drama	87	125	106	93	140	50	68
Romanar	1 863	2 061	1 979	2 092	2 054	1 807	1 770
Barn og ungdom	881	963	912	932	1 048	877	924
Anna	136	109	153	124	166	115	59
Norske	1 472	1 641	1 587	1 651	1 896	1 458	1 434
Utanlandske	1 671	1 801	1 730	1 785	1 729	1 554	1 554

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.6. Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar

	I alt	Svensk	Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Andre språk og uoppgjeve
2000	2 034	168	99	1 471	83	58	155
2001	2 037	202	79	1 462	61	83	150
2002	2 194	264	124	1 439	83	92	192
2003	2 286	323	107	1 517	90	78	171
2004	2 417	302	120	1 586	86	83	240
2005	2 735	347	155	1 753	120	101	259
2006	2 781	350	131	1 768	103	113	316
2007	2 628	366	121	1 648	125	112	256
2008	2 547	358	98	1 627	100	99	265
2009	2 558	291	99	1 775	97	80	216
2010[1,2]	2 562	315	131	1 635	99	95	287
2011[1,2]	2 898	423	185	1 732	113	134	311
2012	2 812	337	180	1 738	108	116	333
2013	2 607	296	160	1 645	107	102	297
2014	2 632	314	134	1 701	87	93	303
2015[3]	2 220	326	121	1 361	120	94	198
2016	2 491	307	90	1 318	64	90	622

[1] Ein mindre del av utgjevingane er ikkje klassifiserte. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. [2] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen.[3] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bøker[1] i alt	**1 835**	**1 667**	**1 811**	**1731**	**1 473**	**1385**
Skjønnlitteratur	963	912	932	1048	877	924
Fakta	872	755	879	683	596	461
Bokmål	1 545	1 420	1 455	1482	1 234	1 177
Nynorsk	220	183	335	220	218	155
Samisk	56	38	32	48	11	41
Engelsk	70	98	80	68	58	34
Andre språk	38	28	20	12	30	32

[1] Ei bok kan ha fleire språk, difor er ikkje bøker i alt summen av bøker på ulike språk, berre summen av bøker av ulike genre.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.8. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. Millionar kroner

	I alt	Medlemsforlag	Andre forlag	Bokklubbar	Bokimportørar
1990	3 062	1 970	439	469	184
1997	4 624	2 708	646	948	322
1998	4 906	2 862	655	1 039	350
1999	4 916	2 846	628	1 091	351
2000	4 682	2 639	567	1 115	361
2001[1]	4 645	2 529	491	1 250	375
2002	4 984	[2]2 787	550	1 274	373
2003[3]	5 443	3 139	600	1 323	381
2004	5 152	3 240	407	1 149	356
2005	5 302	3 371	490	1 087	354
2006	5 653	3 821	501	987	344
2007	6 025	4 295	548	872	310
2008	5 823	4 248	551	696	328
2009[4]	5 692	4 222	554	631	285
2010	5 607	4 179	615	577	236
2011[5]	5 530	4 233	539	563	195
2012	5 345	4 047	546	543	209
2013	5 555	4 144	615	587	209
2014	5 560	4 292	546	518	204
2015	5 604	4 150	711	464	279
2016	5 625	4 272	658	431	264

[1] Omsetnaden for 2001 er korrigert med den same multiplikatoren som er brukt i 2002. [2] Talet er korrigert for bruttoomsetnaden til bokklubbar. [3] Frå og med 2003 er omsetnaden av lydbøker inkludert i tala for omsetnaden. [4] Talet for bokimportørar er justert for dobbelregistrering på 158 millionar kroner i 2009. [5] Tala frå 2005 til 2011 er reviderte av Forleggerforeningen i 2012 og justert her deretter.

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 10.9. Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe

Bokgruppe	Talet på selde eksemplar			Brutto omsetnad[1]			Berekna pris per eksemplar	
	2015	2016	Endring i prosent	2015	2016	Endring i prosent	2015	2016
				Millionar kroner				
I alt	**23 256 307**	**23 831 296**	**2,5**	**4 643,5**	**4 734,9**	**2,0**	**190**	**188**
Lærebøker grunnskolen	2 641 970	2 699 347	2,2	534,1	561,6	5,1	202	208
Lærebøker vidaregåande	702 650	667 747	-5,0	336,2	319,9	-4,8	478	479
Lærebøker i høgare utdanning	1 006 886	994 368	-1,2	461,4	484,2	4,9	458	487
Fagbøker	320 110	274 666	-14,2	108,7	100,0	-8,0	340	364
Norsk sakprosa, vaksne	2 625 957	2 563 650	-2,4	606,8	602,1	-0,8	231	235
Omsett sakprosa, vaksne	1 493 752	1 028 582	-31,1	222,6	188,3	-15,4	149	183
Norsk sakprosa, barn	179 983	193 345	7,4	25,3	32,6	29,0	140	169
Omsett sakprosa, barn	678 316	522 866	-22,9	62,9	62,2	-1,2	93	119
Norsk skjønnlitteratur, vaksne	1 230 914	1 125 250	-8,6	326,7	276,7	-15,3	265	246
Omsett skjønnlitteratur, vaksne	1 306 635	1 313 242	0,5	294,8	275,6	-6,5	226	210
Norsk skjønnlitteratur, barn	1 327 267	1 592 586	20,0	219,7	255,9	16,5	166	161
Omsett skjønnlitteratur, barn	1 673 416	2 093 440	25,1	242,2	289,8	19,7	145	138
Billegbøker	3 992 300	4 441 863	11,3	517,6	557,6	7,7	130	126
Verk	13 506	4 398	-67,4	5,4	2,5	-53,4	397	565
Kommisjonsbøker, lover	224 908	210 847	-6,3	43,9	44,3	0,9	195	210
Lydbøker og andre digitale produkt	675 311	1 159 976	71,8	309,3	377,4	22,0	135	99
E-bøker for allmennmarknaden	377 193	410 402	8,8	37,2	39,9	7,3	99	97
E-bøker for undervisnings- og profesjonsføremål	13 116	15 972	21,8	2,5	2,9	17,6	188	180
Norske serieromanar	1 975 532	1 932 392	-2,2	196,3	187,0	-4,7	99	97
Omsette underhaldningsromanar	557 816	579 071	3,8	68,1	70,4	3,4	122	122
Skjønnlitteratur på originalspråket	75 011	6 493	-91,3	8,5	3,8	-55,3	114	586
Sakprosa på originalspråket	163 758	792	-99,5	13,4	0,3	-97,8	82	341

[1] Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.

Kjelde: Den norske Forleggerforening.

Tabell 10.10. Norske opphavspersonar[1] av originale norske utgjevingar[2] fordelte på menn og kvinner

	2009	2010[3]	2011	2012	2013	2014	2015[4]	2016
Talet på titlar i alt	**4 116**	**..**	**..**	**..**	**8 650**	**8 676**	**6 193**	**5 768**
Opphavspersonar i alt	5 306	7 177	8 049	8 009	11 023	11 186	7 492	8 375
Menn	3 284	4 378	4 790	4 711	6 321	6 453	4 223	4 693
Kvinner	2 022	2 799	3 259	3 298	4 702	4 733	3 269	3 682
Av dette								
Barnebøker, titlar totalt[5]	456	..	..	..	870	696	570	651
Opphavspersonar i alt	738	1 038	1 086	953	1 538	1 224	976	1 266
Menn	391	495	496	442	688	583	497	520
Kvinner	347	543	590	511	850	641	479	746

[1] Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar (av poesi) og andre medarbeidarar som har hatt eit større ansvar for verket. Verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken. [2] Utan omsyn til språk. [3] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna. [5]Talet på titlar var ikkje med i systemet før 2013.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.11. Norske opphavspersonar[1] av emneinndelte originale norske utgjevingar utan omsyn til språk. Menn og kvinner

	Totalt	Menn	Kvinner
2009	5 306	3 284	2 022
2010[2]	7 177	4 378	2 799
2011	8 049	4 790	3 259
2012	8 009	4 711	3 298
2013	8 396	4 888	3 508
2014	8 555	4 922	3 633
2015[3]	6 053	3 433	2 620
2016	7 162	4 019	3 143
2016			
Alminnelege skrifter	161	107	54
Filosofi	170	80	90
Religion	227	160	67
Samfunnsvitskap	1 542	881	661
Språk	334	63	271
Naturvitskap	409	246	163
Bruksretta vitskap	1 347	746	601
Kunst, rekreasjon	793	489	304
Litteratur	1 705	901	804
Historie og geografi	474	346	128

[1] Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar og andre medarbeidarar som medverkar med eit større ansvar for verket. For verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken.
[2] Frå 2010 til og med oktober 2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [3]I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 10.12. Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn

	Gjennomsnitt mellom alle						Gjennomsnitt mellom dei som les bøker					
	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2006	2008	2010	2012	2014	2016
Menn												
9-15 år	12	10	9	15	15	12	50	44	35	45	45	38
16-24 år	10	8	13	10	17	8	61	:	72	:	124	70
25-44 år	8	9	12	12	9	6	48	52	61	71	58	57
45-66 år	9	10	7	9	8	8	46	57	43	45	54	49
67-79 år	11	15	13	15	19	20	:	61	61	92	76	84
Kvinner												
9-15 år	18	12	13	20	18	15	47	41	37	49	40	45
16-24 år	12	12	16	21	18	17	75	:	69	83	83	77
25-44 år	17	17	19	19	16	18	58	58	61	65	66	66
45-66 år	19	22	18	19	21	28	56	71	61	64	63	78
67-79 år	24	12	20	31	26	38	84	61	68	78	66	77

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.13. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel

	Prosent							Minutt brukt til lesing av bøker						
	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016
Alle personar	**23**	**24**	**23**	**24**	**25**	**25**	**25**	**12**	**14**	**13**	**14**	**16**	**15**	**16**
Kjønn														
Menn	19	18	18	19	19	18	16	9	9	10	10	11	12	9
Kvinner	27	30	28	30	32	31	34	14	18	17	18	21	19	24
Alder														
9-15 år	28	31	27	31	37	40	33	9	15	11	11	17	16	14
16-24 år	16	36	15	20	17	18	16	10	11	10	14	15	18	12
25-44 år	22	23	24	25	23	20	19	12	13	13	15	15	13	12
45-66 år	25	27	24	22	26	24	26	13	14	16	12	15	14	18
67-79 år	23	22	22	26	30	33	39	14	18	13	17	24	22	30
Utdanning														
Grunnskole	14	20	12	21	17	20	20	7	12	8	14	14	12	17
Vidaregåande opplæring	19	18	17	18	20	18	21	10	11	11	11	14	13	15
Universitet/høgskole, kort	32	29	34	29	29	27	29	17	17	19	16	19	17	19
Universitet/høgskole, lang	33	34	35	34	37	34	30	19	16	21	21	22	22	20
Hushaldsinntekt														
1. kvartil	21	24	26	22	23	22	29	13	16	19	16	16	18	20
2. kvartil	23	26	21	25	29	25	22	12	16	11	17	21	17	14
3. kvartil	23	25	24	23	26	23	21	12	13	13	10	15	15	11
4. kvartil	26	26	30	29	29	27	30	12	12	14	15	14	13	19
Yrkesstatus[1] 16-79 år														
Yrkesgruppe 1-2	29	29	28	33	28	29	27	14	14	15	17	15	19	18
Yrkesgruppe 3	28	27	30	26	28	26	18	15	12	17	13	20	16	9
Yrkesgruppe 4-5	22	21	25	22	23	23	23	10	13	17	14	18	18	16
Yrkesgruppe 6-9	11	14	10	10	11	9	12	5	8	6	5	5	5	7
Elevar og studentar	17	20	16	24	19	22	19	12	15	12	20	16	17	15
Trygda og pensjonistar	24	25	21	24	29	30	38	15	18	13	17	22	20	31
Heimearbeidande	11	23	:	25	21	17	11	12	27	:	20	13	11	5
Landsdel														
Oslo og Akershus	27	26	28	31	30	28	28	13	14	17	18	20	20	17
Austlandet elles	22	25	21	23	25	23	24	11	14	13	13	15	14	18
Agder og Rogaland	17	21	23	20	23	19	21	9	13	12	10	14	11	13
Vestlandet	22	25	22	26	25	28	25	11	15	14	16	15	16	17
Trøndelag	30	24	21	22	22	25	22	14	11	11	15	15	17	10
Nord-Noreg	20	18	20	17	23	23	26	13	12	10	8	20	14	20

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 10.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.14. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent

	Roman/ novelle	Biografi/ memoarar	Samfunn/ politikk/ kunst/ historie	Natur/ teknikk/ friluft	Religiøs litteratur	Skodespel/ dikt	Barne-/ ungdoms-litteratur	Anna
2000	59	7	8	4	3	2	..	17
2001	64	7	8	2	4	1	8	5
2002	64	3	6	3	5	1	10	8
2003	63	7	6	4	3	1	8	9
2004	54	8	7	3	4	0	11	13
2005	67	3	6	3	4	0	8	8
2006	69	6	7	3	2	0	8	4
2007	67	6	5	3	3	0	8	8
2008	64	5	6	2	1	0	10	11
2009	64	6	7	4	3	0	9	7
2010	71	4	6	2	1	1	9	7
2011	72	4	6	1	2	0	7	8
2012	62	5	7	3	1	1	11	9
2013	62	5	6	4	3	0	10	9
2014	63	4	4	3	1	1	15	9
2015	62	4	6	3	1	1	14	10
2016	61	4	7	2	2	1	11	11
2016								
Menn	46	4	14	5	3	1	10	15
Kvinner	69	4	4	1	2	1	11	8
Alder								
9-15 år	13	3	2	2	1	1	66	9
16-24 år	45	3	9	2	5	5	8	22
25-44 år	63	6	10	5	3	0	3	10
45-66 år	76	3	7	2	2	0	1	9
67-79 år	75	5	7	0	2	2	0	9
Utdanning								
Grunnskole	62	3	7	0	3	2	5	17
Vidaregåande opplæring	74	5	6	3	3	1	0	7
Universitet/høgskole, kort	64	4	10	3	1	1	4	13
Universitet/høgskole, lang	76	6	7	2	2	0	0	7
Hushaldsinntekt								
1. kvartil	68	5	8	1	3	3	5	8
2. kvartil	65	3	9	3	2	0	9	7
3. kvartil	58	1	9	6	3	0	13	7
4. kvartil	55	4	7	2	1	1	18	12
Landsdel								
Oslo og Akershus	56	7	9	3	1	1	12	11
Austlandet elles	68	1	6	2	3	0	7	12
Agder og Rogaland	56	8	2	0	5	4	13	10
Vestlandet	62	2	8	3	2	0	11	12
Trøndelag	63	7	8	0	0	0	9	10
Nord-Noreg	67	0	8	4	2	2	11	5

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

11. Aviser, vekepresse og fagpresse

11.1. Nokre resultat

Med «avis» i denne statistikken meiner vi alle publikasjonar som kjem ut minst ein gong per veke, og som fyller dei opphavlege reglane for listeføring som avis. Det inneber at dei skal orientere allmenta om hendingar og aktuelle spørsmål, ta reell betaling for abonnement og laussal, og ha mindre enn 50 prosent annonsar (Høst 2004).

Tre tal for abonnement

I dag finst det fleire måtar å abonnere på ein avis. Ein kan ha eit reint papirabonnement, eit digitalt abonnement eller eit abonnement der ein både får papiravis og ei digital utgåve. For å spegle denne situasjonen, har Mediebedriftenes Landsforening (MBL) frå og med 2014 publisert tre opplagstal; papiropplag, digitalt opplag og netto totalopplag. Netto totalopplag er eit opplagstal som berre tel ein abonnent ein gong sjølv om abonnenten både har papir og digitalt abonnement.

Opplagstalet for papir angjev gjennomsnittleg opplag per utgåve. Søndagsutgåver er ikkje inkluderte. Digitalt opplag omfattar digitale abonnement og sal av elektroniske aviser. Netto totalopplag består av summen av papiropplag og digitalt opplag. Dei abonnentane som har kombinert papir- og digitalabonnement vil berre bli talde ein gong. Det er fleire aviser som berre tilbyr eit såkalla komplett-abonnement kor digitalutgåva av avisa er inkludert i papirabonnementet. Eit slikt abonnement vert berre talt som eit abonnement i talet for netto totalopplag. Netto totalopplag er ikkje heilt det same som papiropplaget var tidlegare, men kan brukast som samanlikningsgrunnlag for å få eit bilete av opplaget til avisene.

Sjølv om papiropplaget framleis er størst, vert ein stadig større del av opplaget digitalt. Dei siste tre åra har det vore ein stor auke i salet av digitale abonnement. Ein stor del av denne auken kjem av auken i komplettabonnement, men også talet på reine digitale abonnement har auka. I 2014 hadde om lag 4 prosent av abonnentane eit reint digitalt abonnement, mens i 2016 var delen på 13 prosent.

89 prosent av avisene har eigne nyhende på internett

Ved utgangen av 1999 hadde 77 aviser eigne nyhende på internett. Dette utgjorde 35 prosent av alle aviser. Fram til 2006 var det stadig fleire aviser som la ut nyhende på nett, og dette året hadde 86 prosent av avisene nyhende på internett. Denne delen heldt seg relativt stabil i perioden etter dette. Ved utgangen av 2016 hadde 89 prosent av alle aviser eigne nyhende på nett, dette utgjorde 201 aviser, sjå tabell 11.1.

Avisene har også lagt ut fleire nyhende på nett i perioden. Nyhenda vart også oftare oppdaterte. Dei siste åra har avisene også starta å ta betaling for nyhenda. I 2016 hadde 151 aviser innført ei betalingsordning, dvs. 75 prosent av avisene som hadde eigne nettnyhende hadde innført ei betalingsordning.

Talet på aviser stabilt

Ved utgangen av 2016 kom det ut 227 aviser i Noreg, og 200 av desse hadde eit digitalt opplagstal (Høst 2017). Talet på aviser har halde seg nokolunde stabilt dei siste åra, sjå tabell 11.1. Sidan 1999 har talet på aviser variert mellom 221 og 230. På få år har smarttelefonen vorte allemannseige og mykje avislesing går føre seg på mobil. Tal frå undersøkingar som Kantar TNS gjennomfører årleg viser at total avislesing på mobil har auka med 13 prosent frå 2014 til 2016 (MBL, 2017).

I 2016 var avisenes netto opplag på 2 018 000 eksemplar, sjå tabell 11.2. Figur 11.1 viser utviklinga i papiropplag før 2014 og utviklinga i netto totalopplag frå 2014. I åra etter at avisene kom på nett har dei fleste avisene hatt nedgang i opplaget. Av dei ulike avisgruppene er det laussalsavisene og dei leiande lokale

dagsavisene som har hatt den største nedgangen. Ved utgangen av 2016 var opplaget til laussalsavisene redusert med 12 000 eksemplar, noko som utgjorde 6,5 prosent samanlikna med året før. Sidan 2005 har nedgangen vore på heile 66 prosent. I 2005 hadde laussalsavisene eit opplag på 506 000 eksemplar, medan i 2016 var netto totalopplag på 172 000. Det siste året hadde dei leiande lokale dagsavisene den nest største nedgangen med 8 000 eksemplar, noko som utgjorde 1,3 prosent.

Figur 11.1. Utvikling i netto totalopplag for grupper av aviser, i 1 000

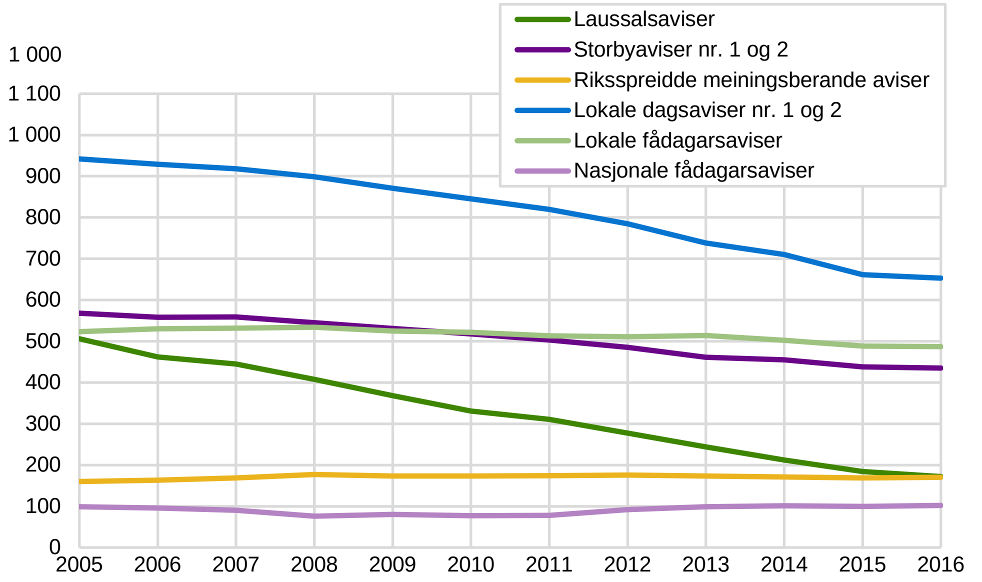

Kjelde: Sigurd Høst (2017), Avisåret 2016, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Papiropplaget var på 1 749 000 og det digitale opplaget var på 1 499 000 eksemplar i 2016, sjå tabell 11.3. Papiropplaget er eit påliteleg tal, medan vi ikkje veit eksakt kva det digitale opplagstalet inneber. I dette talet inngår abonnentar som berre har digitalt abonnement, men det kan også vere abonnentar som abonnerer på papirutgåva som også gjev digital tilgang. Digitalt tillegg er differansen mellom netto totalopplag og papiropplag, og kan difor gjeve eit riktigare bilete av kor mange som har kjøpt avisa digitalt. For aviser som sel papirabonnement og det digitale abonnementet kvar for seg, skulle ein tru at det digitale tillegget ville vere likt med det digitale opplaget. For vidare lesing om dette temaet, sjå Avisåret 2016 av Sigurd Høst.

I 2016 hadde avisene eit digitalt tillegg på til saman 269 000 eksemplar, noko som svarte til 13,3 prosent av netto totalopplaget. Dette er ein oppgang på 6 prosentpoeng frå 2015 då det digitale tillegget var på 7,2 prosent. Ser vi på dei ulike avistypane, ser vi at det digitale tillegget er størst for storbyaviser og riksspreidde meiningsberande aviser, som hadde eit digitalt tillegg på høvesvis 25,6 og 17,7 prosent, sjå tabell 11.3.

Opplagstala for dei største avisene i Noreg viser at nedgangen har vore mindre frå 2015 til 2016 enn tilsvarande nedgang året før, sjå figur 11.2. Figuren er laga på bakgrunn av dei åtte største avisene i 2016. Dagens Næringsliv er ikkje teke med sidan det ikkje er gjeve opp nokre tal for 2016.

Figur 11.2. Netto totalopplag for dei største avisene[1], i 1 000

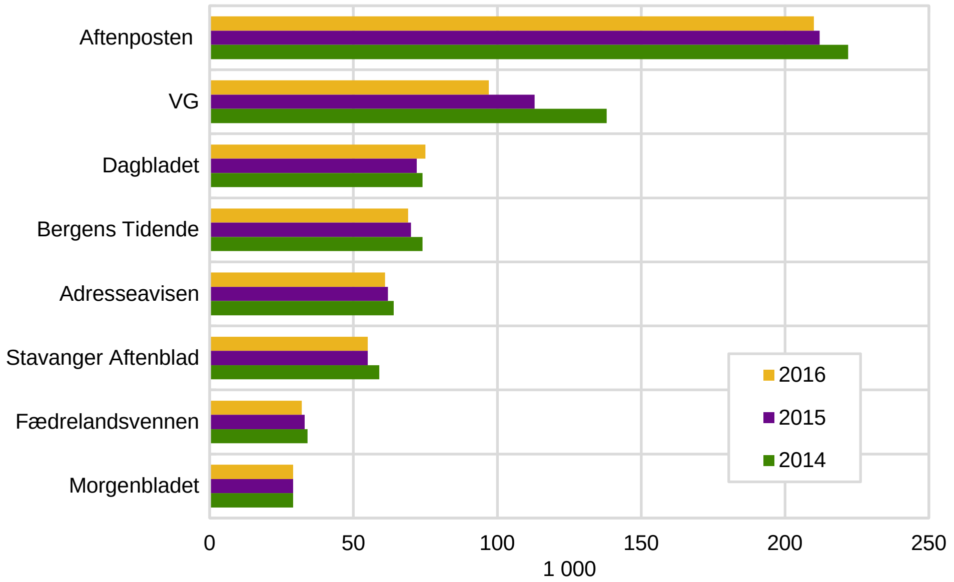

[1]For VG er ikkje den digitale utgåva VG+ teke med sidan den ikkje vart rapportert inn i 2014 og 2015. Dagens Næringsliv er ikkje teke med sidan det manglar tal for 2016.
Kjelde: Mediebedriftenes Landsforening.

155 dagsaviser fekk produksjonstilskot

I 2016 var produksjonstilskotet på 313 millionar kroner som fordelte seg på 155 aviser, seks fleire enn i 2015, sjå tabell 11.4. Medietilsynet forvaltar produksjonstilskotet som, i tillegg til fritaket for meirverdiavgift, er statens viktigaste verkemiddel for å oppretthalde mangfaldet i avisutgivingar, både geografisk og når det gjeld innhald og verdiforankring jf. Kulturdepartementet (2015). Mediestøtta omfattar fleire ulike tilskot, sjå kapittel 11.2.

Vekepressa - nedgangen i opplagstal held fram

Vekepresse er eit samleomgrep for vekeblad og andre magasin. Nokre av magasina kjem ut sjeldnare enn kvar veke. Tala som vert presenterte, er gjennomsnittleg nettoopplag per nummer. Tabell 11.5 viser ei oversikt over opplagstal og talet på magasin for vekepressa i perioden 2010 til 2016. For alle bedriftene som er medlem i Mediebedriftenes Landsforening (MBL), noko som gjeld dei fleste magasina, var det samla gjennomsnittlege opplaget per nummer på 1,9 millionar eksemplar i 2016. Dette er ein nedgang på 37 prosent samanlikna med 2010 da det samla opplaget var på nesten 3,0 millionar.

Familieblad og TV-guidar utgjer framleis den største gruppa med sine 20 blad og eit gjennomsnittleg opplag per utgjeving på nær 938 000 eksemplar, sjølv om denne kategorien har hatt ein nedgang i opplaget på heile 48 prosent sidan 2010. Kategoriane Bil og båt og Anna hadde omtrent den same prosentvise nedgangen, men desse kategoriane er mykje mindre slik at nedgangen i talet var mindre. Kategorien Anna består av Dine penger og Aftenposten Innsikt med eit opplag på vel 74 000 i 2016. I 2010 bestod denne kategorien av seks magasin, kor fire ikkje lenger eksisterer.

Dei siste to åra har også Familieblad og TV-guidar hatt ein nedgang på flest eksemplar, med vel 231 000, noko som utgjorde 20 prosent av opplaget i 2014. Kategorien Helse, mat og livsstil hadde ein nedgang på heile 34 prosent det totale opplaget i 2014, eller 53 000 eksemplar. Berre sidan 2014 har nedgangen i det totale opplagstalet for heile vekepressa vore på 16 prosent. Det har vore nedgang i alle kategoriar bortsett frå kategorien Heim og hage.

Fagpressa – stabile opplagstal

Fagpressa har samla sett hatt ei relativt stabil utvikling i opplagstala dei siste åra samanlikna med aviser og mange andre magasin, sjølv om det er store forskjellar

innbyrdes. Totalopplaget for medlemsblada i Fagpressen var på drygt 3,8 millionar eksemplar i 2016, ein auke på 0,1 prosent frå året før, sjå tabell 11.6. Også talet på periodikum har ikkje variert mykje dei siste åra.

Figur 11.3 viser korleis det samla opplaget fordelar seg per kategori for medlemsblada i Fagpressen i 2016. Kategorien Industri, teknikk og handverk var den største kategorien med nesten 970 000 eksemplar tett følgt av Kultur og fritid som den nest største med et opplag på 930 000 eksemplar. Transport og samferdsel var den minste kategorien med eit opplag på 46 000.

Medlemsblada er berre førte opp i ein kategori, og det er medlemsblada sjølve som vel den kategorien dei høyrer til. Kategorien Kultur og fritid har hatt høgast samla opplagstal i gjennomsnitt dei siste fem åra, tett følgt av gruppa industri, teknikk og handverk.

Figur 11.3. Fagpresse. Opplag per utgjeving i 2016, etter gruppe[1, 2]

[1] Omfattar berre medlemmer av Fagpressen og grupperinga er utarbeidd av denne foreininga. [2] Medlemsblad med kontrollerte opplag.
Kjelde: Fagpressen.

39 prosent les papiravis på ein gjennomsnittsdag

Vi har vist at opplagstala for papiraviser har gått ned og tal frå mediebruksundersøkinga viser at færre les papiraviser. Tal frå Norsk mediebarometer 2016 viser at det er stadig færre som les papiraviser, og minutt brukt til lesing av aviser på papir går ned. Likevel var det avis som var det mest lesne trykte mediet. I 2016 las 39 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år ei papiravis på ein gjennomsnittsdag, og i gjennomsnitt brukte kvar person 14 minutt per dag til avislesing på papir. I 2005 las 74 prosent av befolkninga avis ein gjennomsnittsdag og ein tidlegare utgåve av Mediebarometeret viser at kvar person brukte i gjennomsnitt 29 minutt. Sjå figur 11.4 og tabellane 11.7 og 11.8.

Menn og kvinner brukte like mykje tid på å lese papiraviser, 14 minutt ein gjennomsnittsdag. Tabell 11.8 viser at delen, både menn og kvinner, som las papiraviser, har gått jamt nedover sidan 2013. I 2016 var det 37 prosent av mennene og 40 prosent av kvinnene som las papiraviser. Lesing av papiraviser skjer oftare i eldre aldersgrupper enn i yngre. Medan 8 prosent av dei i alderen 9-15 år las ei papiravis ein gjennomsnittsdag i 2016, var delen 73 prosent blant dei i alderen 67-79 år. Delen som les papiravis dagleg har gått ned for alle aldersgrupper i 2016 samanlikna med dei tre siste åra. For den eldste aldersgruppa er det likevel ein liten oppgang frå 71 til 73 prosent det siste året. Den langsiktige trenden er nedgåande, så dette er truleg ein tilfeldig variasjon.

51 prosent les nettavis ein gjennomsnittsdag

Delen av befolkninga som les aviser på internett aukar jamt, sjå figur 11.4. Gjennom heile 2000-talet har delen auka og på ein gjennomsnittsdag i 2016 las 56 prosent av befolkninga aviser på internett. Til samanlikning las berre 10 prosent aviser på Internett i 2001. 78 prosent las papiravis det same året, mens i 2016 var denne delen gått ned til 39 prosent. Det var framleis ein større del menn enn kvinner som las nettaviser ein gjennomsnittsdag i 2016, 60 prosent for menn og 51 prosent for kvinner. Litt fleire kvinnelege lesarar, 20 prosent, las berre papiraviser mens 15 prosent av mennene gjorde det same, sjå tabell 11.9.

Figur 11.4. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent

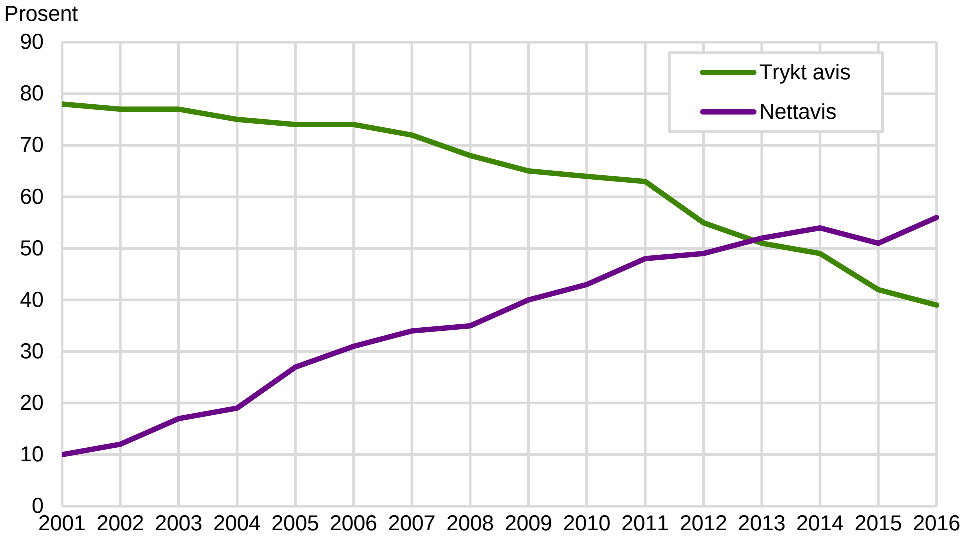

Kjelde: Odd Frank Vaage (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Det er i utgangspunktet færre som les vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift sett i høve til aviser. Nedgangen i delen som les avis ein gjennomsnittsdag har vore på 3 prosentpoeng frå 2015 til 2016 medan nedgangen for dei andre kategoriane var mindre. Noko særmerkt kan det vere at delen som les teikneserieblad har halde seg relativt stabil på 3-4 prosent i perioden 2013 til 2016.

På ein gjennomsnittsdag i 2016 var det 5 prosent som las vekeblad, og 8 prosent las tidsskrift.

11.2. Om statistikken – aviser, vekepresse og fagpresse

Avisene

Opplysningane om aviser er henta frå rapporten Avisåret 2016 av Sigurd Høst og nettsidene til Mediebedriftenes Landsforening. Dette er ein tabellrapport med omfattande kommentarar. Føremålet med rapportserien Avisåret er at han skal dekkje alle norske aviser, sjølv om dei ikkje er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening (MBL) eller Landslaget for Lokalaviser (LLA). Det viktigaste grunnlaget for rapporten er opplysningar frå MBL, LLA og Medietilsynet. Statistikken over aviser på internett er utarbeidd spesielt for rapportserien Avisåret.

Mediestøtta

Mediestøtta er eit sentralt verkemiddel for å oppnå måla på medieområdet og av følgjande ordningar:

- Produksjonstilskotet til nyhende- og aktualitetsmedium
- Tilskot til samiske aviser
- Tilskot til minoritetsspråklege publikasjonar
- Tilskot til lokalkringkasting

Det er Medietilsynet som i hovudsak forvaltar tilskotsordningane på mediefeltet (regjeringen.no). I tillegg til Kulturdepartementets tilskotsordningar får nyhende- og aktualitetsmedium indirekte mediestøtte ved å vere fritekne frå meirverdiavgift.

Vekepressa

Statistikken over norsk vekepresse baserer seg på opplysningar frå Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og dekkjer dei magasina som er medlemmer. Innanfor MBL er det danna ei eiga gruppering som tek vare på spesifikke oppgåver i bransjen. MBLs gruppering for vekepresse og magasin har som føremål å behandle spørsmål av felles interesse for medlemmene i grupperinga, og som ikkje blir behandla av MBL sentralt. Grupperinga er interessert i at medlemmene får rammevilkår som gir lønnsame bedrifter og sikrar arbeidsplassar. Kategoriseringa av vekepressa er utarbeidd etter forslag frå Norsk Medieindeks.

Fagpressa

Statistikken for fagpressa er utarbeidd på grunnlag av materiale frå Fagpressens Informasjonskontor publisert i Fagpressekatalogen. Oppgåvene omfattar berre medlemmer av Fagpressen. Fagpressen, tidlegare kalla Den Norske Fagpresses Forening, er Noregs eldste presseorganisasjon og vart stifta i 1898. «Fagpressen» er ein interesseorganisasjon for fag- og interessetidsskrift i Noreg. Foreininga sikrar interesser til fagblad, tidsskrift og magasin på trykk og nett. Kategoriane som tidsskrifta er delte inn i, er utarbeidde av Fagpressen, men medlemsblada vel sjølve primærnøkkel for kor dei høyrer heime. Fagpressa består av eit stort mangfald av fagblad, interesse-, hobby- og bransjeblad.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruk av aviser og blad, er henta frå Norsk mediebarometer 2016. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse undersøkingane svarar eit representativt utval av befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium og om tilgang til medium i hushaldet.

Termen «kvartil» representerer om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga i kvar gruppe. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabellane 11.7 og 11.8. Sjå kapittel 10.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

Fagpressen: http://www.fagpressen.no

Høst, Sigurd (2017): Avisåret 2016, Rapport nr. 84/2017, Høgskulen i Volda/Møreforsking. Henta frå http://www.hivolda.no/neted/services/file/?hash=73dd53cdebcc00b19a8b61d3a97890a2

Kulturdepartementet (2015): For budsjettåret 2016 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2015-2016). Henta frå https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20152016/id2456056/

Mediebedriftenes Landsforening (2017): Henta frå http://medienorge.uib.no/

Medietilsynet: Årsrapport 2016. Henta frå http://www.medietilsynet.no/om/aktuelt/medietilsynets-arsrapport-2016/

Vaage, Odd Frank (2017): Norsk mediebarometer 2016, Statistiske analyser 152, Statistisk sentralbyrå. Henta frå https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2016

Meir informasjon

Aviskatalogen: http://www.aviskatalogen.no/
Landslaget for Lokalaviser: https://lla.no/

Tabell 11.1. Aviser med tilbod på internett[1] ved utgangen av året eller januar året etter, for enkelte utvalde år

	1999	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aviser i alt	**222**	**221**	**224**	**227**	**225**	**227**	**226**	**229**	**230**	**228**	**227**
Oppdaterte nyhende, dagsavis[2]	12	23	38	69	63	58	50	62	64	66	66
Oppdaterte nyhende, fådagarsavis[3]	-	16	36	79	48	30	34	46	66	90	101
Vanleg nettavis[4]	47	66	44	22	39	56	47	43	26	16	11
Smal nettavis, notisavis	18	51	63	25	44	46	46	35	31	19	17
Eigne nyhende i alt	77	156	181	195	194	194	191	186	191	197	201
Oppdaterte smakebitar, les meir	-	-	-	-	-	4	6	7	7	6	3
Eiga heimeside	19	24	24	21	20	19	20	21	21	15	12
Anna	3	5	2	1	4	5	4	9	11	10	10
Eigne opplegg i alt	99	185	207	218	218	222	221	223	226	222	220
Nettside med betalingsordning	-	-	-	-	-	5	..	27	55	125	151

[1] Oversikta gjeld dei betalte (papir)avisene på internett. Gratisaviser og reine nettaviser er ikkje med. Aften (Aftenposten Aften) hadde ikkje eigne sider på nett og er ikkje rekna med. [2] For 1999 gjeld registreringa berre dagsaviser. Krav til oppdatering for dagsaviser er litt strengare frå 2003 og framover. [3]Kravet til oppdatering for fådagarsaviser er strengare frå 2008, og praktiseringa er innskjerpa frå 2010. [4]Minst fire eigne nyhendesaker er presenterte som meir enn ein kort notis.

Kjelde: Høst, Sigurd (2017), Avisåret 2016, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 11.2. Talet på aviser og opplag for ulike typar aviser, i 1 000 eksemplar

	2010		2011		2012		2013		2014[1]		2015		2016	
	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag
Aviser i alt	**226**	**[2]2 572**	**228**	**2 501**	**227**	**2 422**	**229**	**2 230**	**230**	**2 151**	**228**	**2 041**	**227**	**2 018**
Laussalsaviser	2	331	2	311	2	277	2	244	2	212	2	184	2	172
Storbyaviser[3]	4	460	4	450	4	435	4	414	4	[4]418	4	399	4	396
Nr.2-aviser i store byar	3	58	3	53	3	50	3	47	2	37	3	39	3	39
Riksspreidde meiningsberande aviser	[5]8	173	8	174	8	176	8	173	8	171	8	169	8	170
Leiande lokale dagsaviser	56	815	56	791	54	757	53	712	54	685	53	637	52	629
Lokale dagsaviser, nr. 2	2	30	2	29	2	28	2	26	2	25	2	24	2	24
Lokale 2-3 dagarsaviser	81	388	82	381	84	382	84	380	84	368	77	341	77	339
Lokale vekeaviser	62	134	62	132	60	129	64	134	65	134	71	147	71	148
Nasjonale fådagarsaviser	7	77	8	78	9	92	9	99	9	101	8	100	8	102

[1] Reglane for berekning av opplag vart forandra frå og med 2014 slik at tala for åra 2014-2016 er netto totalopplag. Sjå nærare omtale i kapittel 11.1. [2] På grunn av avrundingar stemmer ikkje summane heilt. [3] Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. [4] Nye opplagsreglar for 2014 har gjeve ein ekstraordinær auke for Aftenposten, jf. teksta. [5]Avvir og Sagat er rekna som dagsaviser i 2008 sjølv om dei var fådagarsaviser meir enn halve året.

Kjelde: Høst, Sigurd (2017), Avisåret 2016, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 11.3. Opplagstal og digitalt tillegg etter type avis i 2016, i 1 000 eksemplar[1]

	Netto totalopplag	Papiropplag	Digital opplag	Digitalt tillegg	Digitalt tillegg, prosent		Talet på aviser
					2015	2016	
Aviser i alt	**2 018**	**1 749**	**1 499**	**269**	**7,2**	**13,3**	**227**
Laussalsaviser	172	140	34	32	7,9	18,7	2
Storbyaviser[2]	396	294	381	101	15,2	25,6	4
Nr. 2-aviser i store byar	39	35	31	4	1,7	9,6	3
Riksspreidde meiningsberande aviser	170	140	67	30	14,4	17,7	8
Leiande lokale dagsaviser	629	552	603	77	5,5	12,3	52
Lokale dagsaviser, nr. 2	24	21	23	3	10,1	13,3	2
Lokale 2-3-dagarsaviser	339	325	271	14	1,9	4,1	77
Lokale vekeaviser	148	145	57	3	0,8	2,1	71
Nasjonale fådagarsaviser	102	97	32	4	2,1	4,3	8

1 Pga. avrundingar kan det vere noko avvik i totalsummane.

[2]Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

Kjelde: Høst, Sigurd (2017), Avisåret 2016, Høgskulen i Volda/Møreforsking.

Tabell 11.4. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aviser i alt	**138**	**138**	**138**	**140**	**138**	**141**	**147**	**149**	**155**
Nr. 2-aviser, ekskl. rikspreidde aviser[1]	26	25	24	25	24	25	23	19	23
Riksspreidde meiningsberande aviser	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Nr. 1 og aleineaviser	56	56	59	59	58	58	65	65	61
Vekeaviser, ekskl. nr. 2-aviser	51	52	50	51	51	53	54	58	62
Riksspreidde ukeaviser[2]	.	.	.	.	.	.	.	.	4
Tilskotsbeløp i alt (1 000 kr)	264 310	264 452	272 915	281 355	287 568	307 789	308 246	303 246	313 046

[1] Inkluderer sju vekeaviser som er nr.2 -aviser på utgivarstaden. [2]Morgenbladet, Korsets Seier, Dag og Tid og Norge i Dag fekk produksjonstilskot for første gong i 2016. Tidlegare fekk desse avisene tilskot frå Kulturrådet.

Kjelde: Medietilsynet i e-post.

Tabell 11.5. Vekepresse[1]. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe

Gruppe	2010 Talet på blad/ magasin	2010 Opplag	2012 Talet på blad/ magasin	2012 Opplag	2014 Talet på blad/ magasin	2014 Opplag	2016 Talet på blad/ magasin	2016 Opplag
I alt	**80**	**2 986 848**	**95**	**2 790 997**	**79**	**2 240 739**	**66**	**1 876 175**
Familieblad og TV-guidar	32	1 801 227	33	1 509 922	23	1 169 060	20	937 666
Heim og hage	13	425 414	13	382 649	13	350 301	13	352 014
Data, audio og video	3	40 757	4	42 332	4	35 044	4	29 019
Bil og båt	7	144 931	8	125 796	4	84 099	4	77 484
Helse, mat og livsstil	7	112 808	9	168 545	9	154 823	6	101 543
Sport, hobby og fritid	10	152 729	23	368 426	21	261 532	14	204 326
Teikneseriar	2	164 474	2	135 101	3	106 841	3	100 093
Anna	6	144 508	3	58 226	2	79 039	2	74 030

[1] Omfattar vekepresse som er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening.
Kjelde: Mediebedriftenes Landsforening.

Tabell 11.6. Fagpresse. Talet på periodika[1] og opplag per utgjeving, etter gruppe[2]

Gruppe	2012 Periodika	2012 Opplag	2013 Periodika	2013 Opplag	2014 Periodika	2014 Opplag	2015 Periodika	2015 Opplag	2016 Periodika	2016 Opplag
I alt[3]	**187**	**4 166 475**	**189**	**4 237 988**	**188**	**4 249 892**	**184**	**3 840 676**	**180**	**3 844 479**
Landbruk og fiske	11	175 532	12	177 159	12	174 742	11	165 411	11	161 254
Industri, teknikk og handverk	29	817 591	30	820 942	30	838 513	34	914 553	30	965 155
Bygg og anlegg	13	338 945	12	348 550	12	346 667	13	349 987	13	343 373
Varehandel, hotell og storkjøkken	11	132 681	12	137 128	10	114 516	11	123 815	11	128 773
Transport og samferdsel	7	459 822	7	452 991	6	449 429	3	18 839	5	45 943
Tenesteyting, økonomi mv.	15	298 652	15	291 166	15	298 108	12	242 621	9	204 946
Offentleg verksemd, undervisning, forsking mv.	31	556 407	30	555 172	30	545 908	30	574 711	31	593 600
Helse-, sosial- og veterinærtenester	39	519 005	38	481 943	39	479 969	39	489 271	41	471 705
Kultur og fritid	31	867 840	33	972 937	34	1 002 040	31	961 468	29	929 730

[1] Omfattar berre medlemmer av «Fagpressen». [2] Grupperinga er utarbeidd av Fagpressen. [3] Medlemsblad med kontrollerte opplag.
Kjelde: Fagpressen

Tabell 11.7. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Alle personar	21	19	16	14	3	3	2	2	1	1	1	1	3	3	2	2
Kjønn																
Menn	20	20	17	14	0	1	1	0	2	1	1	1	4	3	3	2
Kvinner	21	18	15	14	5	4	4	3	0	1	0	0	2	3	2	2
Alder																
9-15 år	3	3	1	1	1	2	1	0	6	5	3	3	0	0	0	0
16-24 år	6	6	4	4	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1
25-44 år	12	11	9	7	2	2	1	1	1	1	1	1	3	4	2	3
45-66 år	31	27	24	20	3	3	3	2	0	0	0	1	4	3	3	3
67-79 år	49	49	44	38	6	6	7	6	0	0	0	0	4	3	6	4
Utdanning																
Grunnskole	19	22	11	9	3	4	3	1	1	1	0	1	1	2	2	2
Vidaregåande skole	22	18	19	20	3	3	3	3	1	1	0	0	2	2	3	2
Universitet/høgskole, kort	21	22	21	14	3	2	2	2	1	0	1	1	4	4	3	3
Universitet/høgskole, lang	32	26	24	20	1	2	1	1	0	1	0	0	6	8	4	4
Hushaldsinntekt																
1. kvartil	19	19	17	16	3	3	4	2	1	1	1	0	3	4	2	2
2. kvartil	26	20	16	16	3	2	2	2	2	1	1	1	5	3	4	3
3. kvartil	20	19	18	13	2	3	2	1	1	1	1	1	3	2	3	3
4. kvartil	20	20	18	15	2	2	1	1	1	1	1	1	4	4	3	2
Yrkesstatus (16-79 år)[1]																
Yrkesgruppe 1-2	25	22	20	14	2	2	2	1	1	1	1	1	5	6	3	3
Yrkesgruppe 3	20	18	16	14	3	2	1	0	1	1	0	1	5	4	3	3
Yrkesgruppe 4-5	15	15	11	12	3	3	3	3	1	0	1	0	2	2	2	2
Yrkesgruppe 6-9	18	18	10	15	1	2	1	1	1	1	1	0	2	3	2	2
Elevar/studentar	4	5	5	2	1	2	0	0	0	1	2	1	0	2	1	2
Trygda/pensjonistar	43	40	37	34	6	5	5	6	0	0	0	0	4	3	5	3
Heimearbeidande	11	15	8	0	2	3	6	2	0	0	1	1	3	0	3	0

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 10.2.
Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.8. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Alle personar	51	49	42	39	8	8	7	5	4	4	3	3	9	9	8	8
Kjønn																
Menn	49	47	41	37	2	4	2	2	5	6	4	5	10	9	9	8
Kvinner	52	50	42	40	14	13	11	8	2	3	3	2	7	9	6	7
Alder																
9-15 år	18	15	7	8	5	4	3	1	13	16	11	13	1	1	1	1
16-24 år	26	26	23	15	4	5	1	2	5	4	4	2	4	2	3	4
25-44 år	42	40	35	28	7	7	4	3	3	3	3	4	9	12	8	8
45-66 år	70	68	62	56	9	10	9	6	2	3	1	2	13	12	11	10
67-79 år	83	82	71	73	17	15	17	14	0	0	0	0	9	9	10	11
Utdanning																
Grunnskole	48	48	33	29	8	10	8	4	4	2	1	2	4	6	6	4
Vidaregåande skole	52	49	50	48	10	10	8	7	2	3	2	1	7	6	7	6
Universitet/høgskole, kort	55	56	52	44	8	9	6	5	2	3	3	4	12	13	11	12
Universitet/høgskole, lang	69	66	55	50	5	6	5	4	2	3	3	3	18	21	13	15
Yrkesstatus (16-79 år) [1]																
Yrkesgruppe 1-2	63	62	53	47	8	7	6	4	3	3	3	3	14	16	11	11
Yrkesgruppe 3	58	50	47	41	8	9	5	3	3	3	2	3	13	13	12	8
Yrkesgruppe 4-5	46	51	39	36	9	12	9	4	3	2	2	2	7	8	4	6
Yrkesgruppe 6-9	45	45	40	34	2	6	4	4	2	4	3	2	7	10	7	6
Elevar/studentar	20	24	26	11	4	8	0	1	3	4	6	3	2	5	3	5
Trygda/pensjonistar	77	75	64	67	15	13	15	14	1	0	1	0	9	7	9	11
Heimearbeidande	39	25	26	3	10	12	10	4	3	2	3	5	15	0	4	0

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 10.2.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.9. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent

	Trykt avis	Nettavis	Anten trykt avis eller nettavis	Berre trykt avis	Berre nettavis	Både trykt avis og nettavis
2001	78	10	79	69	2	9
2002	77	12	79	67	2	10
2003	77	17	80	63	4	14
2004	75	19	79	60	4	15
2005	74	27	81	54	7	20
2006	74	31	82	51	8	23
2007	72	34	81	47	8	25
2008	68	35	77	42	9	26
2009	65	40	78	38	13	27
2010	64	43	80	37	16	27
2011	63	48	79	32	16	32
2012	55	49	77	28	22	27
2013	51	52	76	24	25	27
2014	49	54	75	21	26	27
2015	42	51	72	20	30	21
2016	39	56	73	17	34	22
2016						
Kjønn						
Menn	37	60	75	15	37	23
Kvinner	40	51	71	20	31	21
Alder						
9-15 år	8	16	22	6	14	2
16-24 år	15	58	63	5	48	10
25-44 år	28	71	78	7	50	21
45-66 år	56	61	83	22	28	33
67-79 år	73	34	84	50	11	23

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå

12. Film og kino

12.1. Kinobesøk og kinodrift

Endringar i kinoverksemdene over tid

Kinoverksemdene har vore i endring gjennom fleire år. Digitaliseringa av kinoar har gjeve ein ny giv for små og mellomstore kinoar da det gjer det mogleg å la den same filmen få premiere på mange visningsstader samstundes. Tala for 2016 bekreftar denne trenden. Mange av dei mindre kinoane fekk ein vekst i besøkstala som følgje av digitaliseringa. Kinoane har også over tid gått inn i større einingar i ein kjededanningsprosess. Godt over halvparten av kinobesøka i 2016 var hos kinokjedene (Film & Kinos Årbok 2016).

Auke i kinobesøket i 2016

I alt var det 13,1 millionar besøk på kino i 2016. Det er ein auke i kinobesøket mot førre året da det var om lag 12 millionar besøkande på norske kinoar. Besøkstalet svarar til 2,5 kinobesøk per innbyggjar. Aukande besøkstal er det også for bygdekinoane som hadde vel 154 000 besøk det same året, om lag 31 300 fleire enn i 2015. Billettinntektene på kinoane var på nærare 1,4 milliardar kroner i 2016.

Figur 12.1. Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar

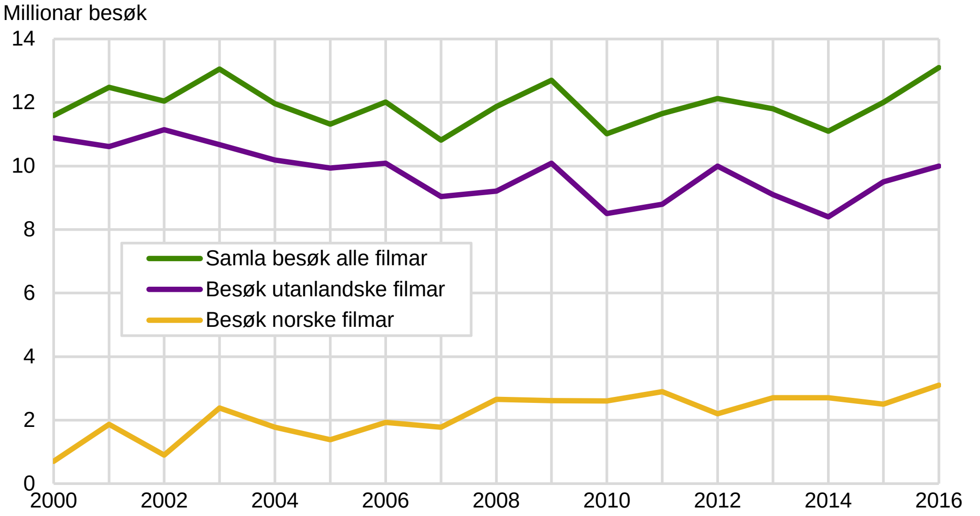

Kjelde: Film & Kino.

Auke i besøkstalet på norsk film

Auken i besøkstalet for norske filmar har vore på vel 678 000 besøk i perioden 2015-2016. Dei utanlandske filmane hadde i 2016 ein framgang i besøk på om lag 4,3 prosent frå året før. Framsyningar av norske filmar auka frå 2015 til 2016, samstundes som delen besøk òg gjekk opp med 3,4 prosentpoeng. Meir om produksjon av norsk film i del 12.2.

Norske filmar står for 24 prosent av kinobesøket

Tal for 2016 viser at dei norske filmane hadde over 3,1 millionar besøk, det vil seie at dei norske filmane stod for 24 prosent av det totale kinobesøket. Talet for 2015 var 2,5 millionar besøk og 20 prosent av kinobesøket var på norske filmar.

Norsk film på toppen

Dei tre mest besøkte filmane i 2016 var norske, og det er filmen «Kongens nei» som toppar besøksstatistikken med besøk av nærare 714 000 personar. Vidare hadde «Snekker Andersen og julenissen» om lag 497 000 besøk og «Børning 2» om lag 438 000 besøk. Dei neste åtte filmane var utanlandske. Sjå Film & Kinos årbok for 2016 for meir informasjon om filmane.

Fleire framsyningar på norske kinoar

Det var i 2016 i alt 371 000 framsyningar på norske kinoar, 17 800 fleire enn førre året. Den størst auken kjem med digitaliseringa frå 2010 til 2011. Digital kino gjorde det enklare og billigare å køyre fleire førestillingar. Det er førestillingar på dagtid og tidleg ettermiddag som har auka mest. Dette viser tal frå Film & Kino.

Fleire salar per kinobygg

Frå Film & Kinos årbok kan vi sjå at det i 1996 var 1,6 salar per kinobygg, medan det i 2016 var i gjennomsnitt 2,3 salar per bygg. Dette viser at kinobygga i 2016 inneheld fleire salar enn det som var vanleg før. Dette kjem av at nokre små kinoar med berre ein sal vart lagde ned, medan nokre andre kinoar vert bygde om til fleirsalskinoar. Denne endringa har skjedd over lengre tid, fordi det tar år å planleggje og byggje nye kinobygg. I 2001 var det om lag 51 personar i gjennomsnitt på kvar visning, i 2006 var talet 40 personar, medan det var om lag 35 i 2016, ein auke frå 34 i 2015.

Norske kinoar er digitale

Norske kinoar er digitaliserte over nokre år og alle kinosalar er no digitale. I 2008 var berre 49 salar digitaliserte, som eit forprosjekt til digitaliseringa. Gjennomføringa av digitaliseringa tok nokre få år, mykje vart gjort i 2011 da digitaliseringa var nær gjennomført. I 2016 er 439 salar i kinobygga digitale.

Digitaliseringa inkluderte også mindre kinoar, noko som har gjort digital distribusjon over heile landet mogleg. Nokre av dei minste kinoane avslutta drifta før overgangen til digital løysing. I tillegg har nye mindre kinoar også kome til.

Digitaliseringa har også kome med digitalisering av reklamefilm og ny teknologi for lyd og bilete. Introduksjonen av film i 3D som ein vanleg del av filmrepertoaret er eit resultat av digitaliseringsprosessen.

Nedgang i besøk på 3D-filmar

Filmar i 3D stod for nærare 11 prosent av besøka i 2016. Dette er ein nedgang frå om lag 15 prosent i 2015 og 25 prosent i toppåret 2011. I alt 171 kinoar har 288 salar som kan vise 3D i Noreg, det same talet som førre året. 3D-filmar står for om lag 12 prosent av alle billettinntektene mot 17 prosent førre året. Sjå Film & Kinos Årbok 2016 for fleire opplysningar.

Norske kinoar er i ein kjededanningsprosess

Samstundes med digitaliseringa har det vore ei endring i organiseringa av kinodrift. Over halvparten av kinoverksemda i Noreg er organisert i ei form for samarbeid, og kinoverksemda ber preg av kjededanning. Det vil seie at mange kinoar som før var sjølvstendige, nå inngår i ei større eining. Slike kjeder kan vere kommunalt eigde, dei kan vere private eller dei kan vere eigde av både kommunar og private selskap. 11,4 millionar besøk er på kinoar i ulike kjeder, det utgjer nærare 87 prosent av alle kinobesøka i Noreg i 2016 mot 69 prosent i 2015. Det er to store kommersielle kinokjeder som dominerer marknaden, og desse står for 56 prosent av besøka. Det har ikkje vore større endringar når det gjeld tilknyting til nokon av kjedene i 2016. Sjå figur 12.2.

Figur 12.2. Kinobesøk. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder

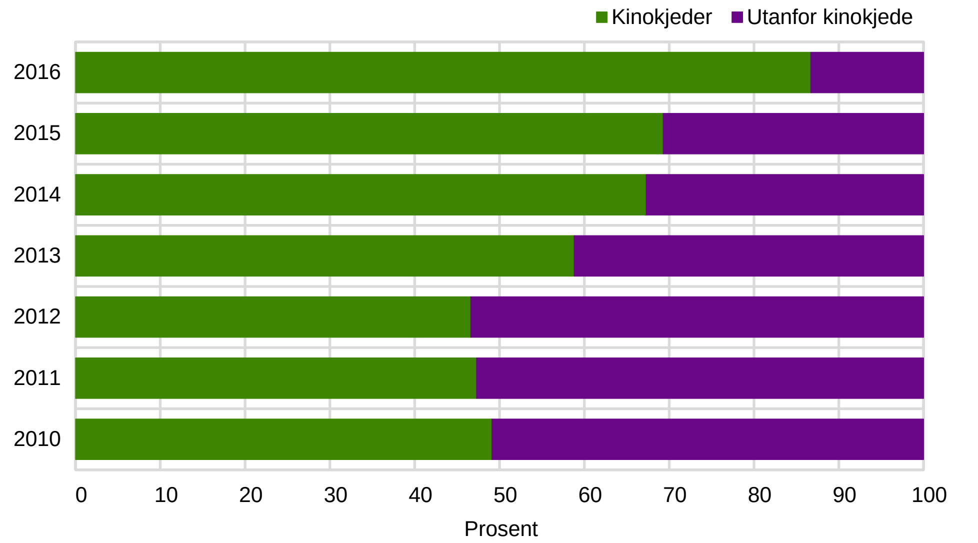

Kjelde: Film & Kino.

Dei kommunale kinoane vert eigde av kommunar aleine eller i felles eige med andre kommunar. Ved overgang til felles eige med private vert kinoen registrert som kommunal dersom kommunen har minst 51 prosent eigardel. Talet på kommunale og ikkje-kommunale kinoar har vore stabilt frå 2015 til 2016, høvesvis 143 og 60 kinoar. Besøka på dei kommunale kinoane utgjorde 57 prosent av dei totale kinobesøka i 2016, medan besøka på dei ikkje-kommunale utgjorde 43 prosent av totalen. Bygdekinoane, som er eit tilbod til dei mindre kommunane utan kino, utgjorde 1 prosent av besøka. I 2016 var det om lag 154 000 besøk på bygdekinovisingane. Sjå tabellane 12.1 og 12.2.

202 kinobygg i 2016

Over lengre tid har det vorte færre kinobygg. Totalt var det 227 kinobygg i 2006, medan det var 202 kinobygg i 2016. I 2016 var det i alt 439 salar som fordelte seg på 288 kommunale og 151 ikkje-kommunale kinosalar og det var til saman 78 400 sitjeplassar ved kinoane.

Fleire framsyningsstader for bygdekinoen

Bygdekinoen hadde 178 framsyningsstader i 2016, tre fleire enn året før. Kombinasjonen av kinosalar og visingsstader for bygdekinoen er framsynings-stader. 2016 var eit rekordår for Bygdekinoen med meir enn 154 000 besøkande. Ikkje sidan 1990 har det vore fleire besøkande på framsyningsstadane til Bygde-kinoen, da var det vel 169 000 besøkande.

Fleire premierefilmar på kino

Det var totalt 232 langfilmpremierar ved kinoane i Noreg i 2016, noko som er det høgaste talet dei siste ti åra og ein auke på 21 premierar frå året før. Det var 27 premierefilmar med Noreg som produksjonsland, ein meir enn i 2015. (Film & Kinos Årbok 2016).

Digitale løysingar avløyser DVD i heimen

Sal av DVD og Blu-Ray har hatt stor tilbakegang dei siste åra. Forbruket av film i heimen har flytta seg til digitale løysingar som TV og Internett. Nettbaserte leverandørar av strøymetenester er den store vinnaren. Medan publikum til saman brukte 2,2 milliardar kroner på kjøp og leige av DVD og Blu-Ray i 2009, har dette falle til 3,3 millionar filmar og 421 millionar kroner i 2016. (Norsk Filminstitutt Årsrapport 2016).

Figur 12.3. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2016. Prosent

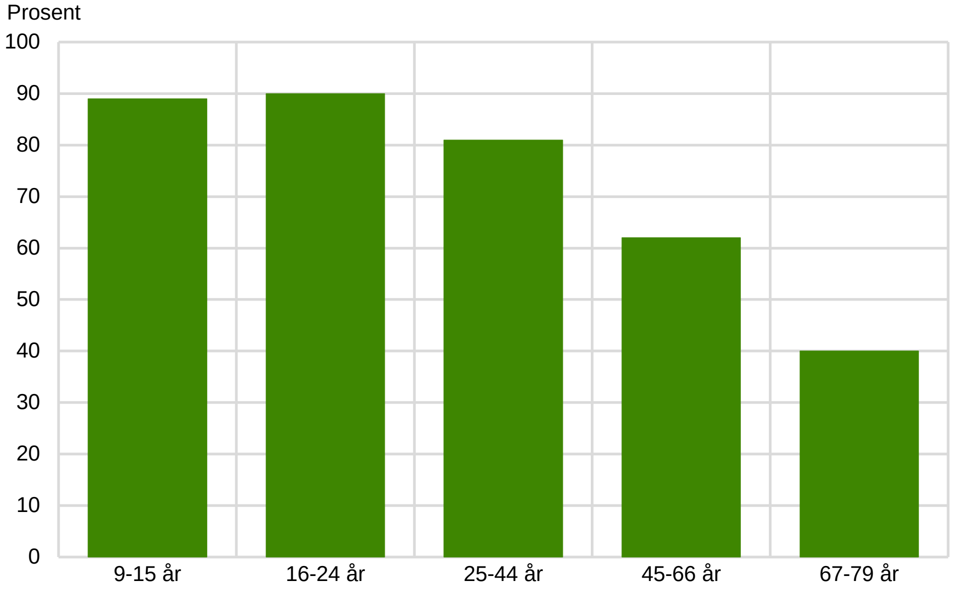

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Fleire eldre går på kino

72 prosent av befolkninga var i 2016 ein eller fleire gonger på kino, ein liten auke frå 2015 da andelen var 71 prosent. Delen kvinner og menn som besøker kino var heilt lik, 72 prosent. Publikumet etter alder har endra seg noko. Dei yngre går framleis mest på kino, men dei eldre som besøkte kino viser ein klar auke det siste året. I 2015 var 27 prosent av aldersgruppa 67-79 år på kino, medan det var 40 prosent i 2016. Aldersgruppa 16-24 år var dei som gjekk mest på kino i 2016, slik var det også året før.

Det er dei yngre som i gjennomsnitt har flest besøk på kino, 3,5 besøk for dei i alderen 9-15 år og 4,3 besøk for dei alderen 16-24 år, men talet på besøk har gått litt ned. Dette viser tal frå Norsk mediebarometer 2016, sjå tabell 12.5. At yngre går mindre hyppig på kino nå enn før, kan ha å gjere med at dei yngre har interesse av kultur i digital form, på mobil eller anna bruk.

Det er variasjonar i delen som går på kino og talet på kinobesøk mellom landsdelane. Blant befolkninga i Oslo og Akershus og i Agder og Rogaland, var delen som gjekk på kino på 76 prosent i 2016, medan delen var 64 prosent i Nord-Noreg. Oslo og Akershus låg høgast med 3,4 besøk i gjennomsnitt, medan Austlandet elles var lågast med 2,4 besøk i gjennomsnitt. (Norsk mediebarometer 2016.)

Figur 12.4. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner. Prosent

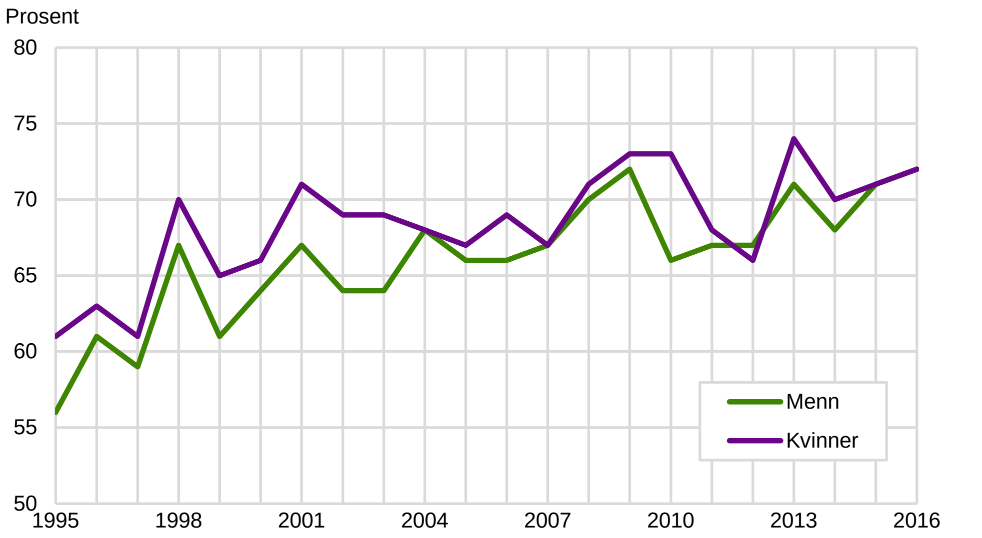

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Elevar og studentar går meir på kino

Elever og studentar, personar i yrke som krev akademisk eller anna fagleg utdanning, er ivrigare kinogjengarar enn andre grupper. Blant elevar og studentar har 92 prosent vore på kino dei siste tolv månadene. God hushaldsøkonomi og høg utdanning heng positivt saman med kinobesøk.

12.2. Produksjon og forvaltning av film

I dette kapittelet går vi også igjennom tal knytte til produksjon av film og tilskot til produksjon av film, drama-seriar, dokumentarar med vidare.

Lågare produksjonstilskot frå Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) fordelte til saman om lag 603 millionar kronar i 2016. Av dette gjekk 444,5 millionar kronar til utvikling, produksjon og lansering av kinofilm, kortfilm, dokumentar, dramaseriar og spel. Det har vore ein nedgang i tilskotet utbetalt av NFI til produksjon av filmar, drama-seriar og dataspel frå 2015 til 2016. I 2016 vart om lag 217,7 millionar kroner innvilga i produksjonstilskot, ein nedgang på 18,7 millionar kroner. Fordeling av tilskot til ulike typar ordningar er vist i tabell 12.4. Det kan vere noko avvik i totalt innvilga midlar og attgjeving av tilskot i

tabellen, det kjem hovudsakleg av at nokre mindre ordningar ikkje alltid har vore inkluderte i tabellen, og at nokre innvilga midlar vert utbetalte i ratar over tid.

Av dei 444,5 millionar kroner som vart innvilga i 2016, gjekk 327,3 millionar kroner til spillefilm inkludert kinodokumentar, 22,2 millionar kroner gjekk til kortfilm, 30,8 millionar kroner gjekk til dokumentarfilm inkludert dokumentarseriar, 39,6 millionar kroner gjekk til TV-drama, medan 24,6 millionar kroner gjekk til dataspel. (Norsk filminstitutt, Årsrapport 2016).

Auka statleg støtte til regionale filmtiltak

Regionale filmsenter og filmfond er etablerte av kommunar, fylkeskommunar og filmorganisasjonar for å byggje opp filmmiljøa i eigne regionar. Frå 2016 er prøveordning med tilskot til regionale filmfond avvikla, samstundes vart det oppretta ei ny tilskotsordning som gjev tilskot til to til tre konsoliderte filmfond. Dei statlege overføringane til regionale filmfond har vore på 10,5 millionar i heile perioden 2008-2013, men auka til 10,9 millionar i 2014 og 11,2 millionar i 2015. I 2016 auka bevillinga med 8,8 millionar kroner, til 20 millionar kroner til den nye tilskotsordninga for regionale filmfond.

12.3. Om statistikken og dei ulike organisasjonane

Film & Kino

Film & Kino er ein bransje- og medlemsorganisasjon for kommunale og private kinoar og videobransjen. Film & Kino vart stifta i 1917 under namnet Kommunale Kinematografers Landsforbund. Film & Kino driv også Bygdekinoen, som er ein omreisande kino. Bygdekinoen vart oppretta i 1950. Bygdekinoen viser digitale filmar og tilbyr også filmar i 3D.

Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfond vert finansiert av ei avgift på all omsetnad av kinobillettar og film på DVD og Blu-ray. Fondet er regulert i lov om film og videogram. Avgiftsendringar krev ei lovendring i Stortinget. Fondet vart oppretta av Kommunale Kinematografers Landsforbund i 1970.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) er eit forvaltningsorgan som staten har for filmpolitikken, og fungerer som rådgivar for staten i filmpolitiske spørsmål. NFI er underlagt Kulturdepartementet og forvaltar dei statlege verkemidla til utvikling, produksjon, distribusjon, lansering og filmkultur. NFI forvaltar midla i filmfondet som vert løyvde over statsbudsjettet. NFI forvaltar tilskotsordningar for kinofilm, kortfilm, dokumentarfilm, fjernsynsseriar og dataspel på ulike plattformer. NFI har ansvaret for regionale filmtiltak for barn og unge og utbetaling og oversyn av tilskot til regionale filmsenter og regionale filmfond er delegert til NFI.

12.4. Omfang, publisering og samanlikningar

Statistikken over kinoaktiviteten omfattar alle kinoane i Noreg. Statistikken vert publisert i Film & Kinos årboknummer og på internettsidene, www.kino.no. Nokre tal for kinoane vert elles publiserte i KOSTRA.

Film- og kinostatistikken kan samanliknast over tid og med film- og kinostatistikken i andre land.

Referansar

Film & Kino: *Årbok 2016*. Eldre årbøker blir også nytta for å fylle tidsseriar.

Norsk filminstitutt: *Årsrapport 2016*.

Medietilsynet: *Årsrapport 2016.*

Ryssevik, Jostein og Vaage, Turid (2011): *For en neve dollar mer*. En evaluering av den statlige støtten til regionale filmfond. Ideas2Evidence Rapport 9, 2011.

Vaage, Odd Frank (2016): *Norsk mediebarometer 2016.* Statistisk sentralbyrå, Statistiske analyser nr 152/17.

Meir informasjon

Bygdekinoen (http://www.bygdekinoen.no/)

Film & Kino: (http://www.kino.no)

Filmklubbar der Film, TV og spelprodusentar er medlemmar: http://www.produsentforeningen.no/

Medietilsynet: (http://www.medietilsynet.no)

Norsk filminstitutt: (http://www.nfi.no)

Tabell 12.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke

	Besøk i alt	Besøk	
		Ved bygdekinoar	Per innbyggjar
2001	12 477 164	148 993	2,8
2002	12 041 422	130 637	2,7
2003	13 049 067	133 891	2,9
2004	11 966 254	145 791	2,6
2005	11 314 081	134 524	2,4
2006	12 012 493	148 058	2,6
2007	10 815 700	127 683	2,3
2008	11 869 449	129 816	2,5
2009	12 701 912	139 081	2,6
2010	11 020 954	120 079	2,3
2011	11 655 050	126 232	2,4
2012	12 124 008	115 908	2,4
2013	11 802 662	112 254	2,3
2014	11 085 134	123 648	2,2
2015	12 037 874	122 844	2,3
2016	13 125 068	154 150	2,5
Østfold	657 006	3 018	2,3
Akershus	1 398 212	5 709	2,3
Oslo	2 184 731	691	3,3
Hedmark	395 092	6 934	2,0
Oppland	343 899	11 901	1,8
Buskerud	629 147	6 157	2,3
Vestfold	583 266	-	2,4
Telemark	401 639	9 343	2,3
Aust-Agder	218 929	10 072	1,9
Vest-Agder	507 540	3 125	2,8
Rogaland	1 284 851	3 120	2,7
Hordaland	1 443 339	21 815	2,8
Sogn og Fjordane	199 844	9 557	1,8
Møre og Romsdal	534 688	19 762	2,0
Sør-Trøndelag	924 230	9 159	2,9
Nord-Trøndelag	320 142	8 842	2,3
Nordland	441 806	17 615	1,8
Troms Romsa	495 680	6 918	3,0
Finnmark Finnmárku	154 103	412	2,0
Svalbard[1]	6 924	-	-

[1] Personar busette på Svalbard er som regel registrert busette i ein norsk kommune og talet på besøk per innbyggjar er derfor ikkje berekna.
Kjelde: Film & Kino.

Tabell 12.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform

	Kino-bygg i alt	Kino-salar/ fram-synings-stader[1]	Salar med digitalkino[2]	Sitje-plassar	Framsyningar		Besøk				Billettinntekter	
					I alt	Av dette norske	I alt	Av dette besøk på norske filmar	Besøk på norske filmar	Besøk per fram-syning	I alt	Av dette norske filmar
							1 000 personar		Prosent		Millionar kroner	
2001	243	596	-	84 610	244 353	27 277	12 477	1 865	14,9	51,1	689,9	99,9
2002	249	600	-	85 913	250 062	22 899	12 041	897	7,4	48,2	706,6	47,7
2003	242	603	-	83 990	258 727	41 374	13 049	2 378	18,2	50,4	815,3	133,8
2004	240	625	-	85 047	267 269	34 629	11 967	1 777	14,8	44,8	782,1	107,1
2005	232	656	-	84 457	292 014	37 548	11 314	1 380	12,2	38,7	783,6	98,3
2006	227	649	-	82 630	303 251	47 365	12 013	1 928	16,0	39,6	852,0	130,1
2007	219	651	-	79 677	297 188	52 246	10 816	1 779	16,4	36,4	791,2	115,5
2008	218	661	49	79 177	307 249	56 722	11 870	2 657	22,4	38,6	917,7	202,5
2009	212	652	65	78 716	307 962	57 377	12 702	2 613	20,6	41,2	1 042,1	195,3
2010	210	651	250	79 238	316 073	68 021	11 021	2 564	23,3	34,9	954,0	198,2
2011	206	630	415	78 921	343 611	77 676	11 655	2 857	24,5	33,9	1 039,7	234,8
2012	196	583	415	76 195	346 009	50 674	12 124	2 164	17,8	35,0	1 110,1	184,5
2013	200	599	422	76 699	344 022	69 160	11 803	2 690	22,8	34,3	1 095,2	222,1
2014	199	596	424	76 975	354 122	75 986	11 085	2 708	24,4	31,3	1 082,1	232,3
2015	201	609	434	77 560	352 937	53 947	12 037	2 465	20,5	34,1	1 231,4	231,3
2016	202	617	439	78 414	370 711	67 102	13 125	3 143	23,9	35,4	1 375,2	310,8
Kommunale kinoar i alt	143	288	288	53 372	212 223	3 748	7 530	1 809	24,0	35,5	765,6	170,9
Ikkje-kommunale kinoar i alt	60	151	151	25 497	150 579	27 662	5 441	1 210	22,2	36,1	595,4	128,5
Bygdekinoar	-	178	-	-	4 071	-	154	82	53,2	37,8	13,3	7,2

[1]Framsyningsstader er kombinasjonen av kinosalar og visningsstader for bygdekinoen.[2]Gjeld berre kommunale og private kinoar.
Kjelde: Film & Kino.

Tabell 12.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	**230**	**241**	**237**	**221**	**223**	**207**	**206**	**196**	**201**	**199**	**211**	**232**
Produksjonsland												
Noreg	21	22	23	22	22	26	33	25	26	36	26	27
Sverige	16	10	9	9	12	7	4	8	8	7	7	8
Canada	-	-	3	3	-	4	2	2	2	5	2	-
Danmark	13	6	8	7	7	5	6	5	3	5	4	6
Finland	-	4	1	3	-	4	2	-	-	-	-	-
Storbritannia	11	12	19	16	11	12	16	15	13	14	11	13
Tyskland	5	4	5	4	1	6	2	5	8	1	5	6
Frankrike	4	12	8	10	22	11	11	18	13	19	19	17
Italia	4	3	4	4	3	3	2	1	1	4	4	6
Island	-	2	2	-	3	-	1	3	1	1	1	3
Spania	6	1	3	3	4	2	3	1	3	-	-	4
Russland	-	1	1	2	1	-	1	2	-	-	1	-
Sør-Korea	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
USA	119	122	113	117	108	103	98	90	111	90	108	116
Andre land	27	41	37	21	29	23	25	21	12	17	23	25

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 12.4. Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kortfilmar[1]							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	5	16	11	6	6	9	9
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	493	1 345	1 820	460	1 598	2 008	1 892
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	24	21	23	28	25	28	27
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	20 355	18 065	16 085	24 185	16 630	17 592	19 398
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	26	12	27	16	27	34	33
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	893	363	572	441	796	1 157	912
Kinofilmar[2], fiksjon og dokumentar							
Talet på filmpremierar	25	33	23	24	34	23	25
Etterhandstilskot, talet på utbetalinger[3]	37	46	34	47	51	41	53
Etterhandstilskot, samla utbetaling. Kroner	100 768	118 552	105 378	112 183	153 634	107 132	126 804
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	23	50	68	88	65	68	83
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	12 824	10 016	15 278	21 549	11 709	14 856	20 673
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	30	22	29	22	24	30	26
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	152 420	135 661	146 292	132 630	161 612	154 329	146 093
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	48	33	63	63	66	55	50
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	31 896	38 765	32 296	38 091	36 494	38 166	33 729
TV-produksjonar, enkeltståande							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	25	34	33	38	49	56	47
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	4 044	6 872	5 895	7 290	12 088	14 667	10 132
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	29	20	28	21	24	19	22
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	12 372	17 215	21 712	19 885	28 836	13 555	18 466
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	-	11	33	28	35	37	31
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	-	458	1 754	1 809	1 705	1 692	1 713
Dokumentarseriar for TV[4,5]							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	2	1	-	2	-	2	-
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	200	150	-	500	-	300	-
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	3	5	-	5	1	1	2
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	2 650	4 415	-	3 444	725	700	450
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	-	-	-	2	-	5	2
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	-	-	-	127	-	138	65
Drama-seriar							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	13	20	13	13	14	18	17
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	2 826	3 392	2 675	6 125	3 930	5 450	4 700
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	4	7	8	8	3	11	7
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	14 090	25 800	29 100	41 250	6 500	50 250	33 300
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	1	4	6	7	11	10	9
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	37	150	383	212	293	272	1 596
Dataspel							
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	16	20	23	31	30	29	30
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	10 000	10 000	15 000	20 696	20 335	20 080	20 276
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	6	4	5	25	21	32	42
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	2 830	2 145	527	3 174	2 955	3 392	4 350

[1] Fullførte kortfilmar har sjeldan "premiere". [2] Spelefilm/kinofilm har minimum visingstid 72 minutt. Tala inkluderer óg kortfilmar med kinodistribusjon, kinodokument og minoritets-/samproduksjonar med utlandet. [3] Etterhandstilskot kan komme i fleire utbetalingar til same film. [4]Etterhandstilskot er ein form for produksjonstilskot, men som blir gjeve på etterskot. [5]Ingen tilskot til dokumentarseriar for TV 2012. Men tilskot til dokumentar går også over TV-produksjonar, enkeltståande, slik at dokumentarar har fått tilskot 2012, berre ikkje seriar.

Kjelde: Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 12.5. Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent									Besøk i gjennomsnitt								
	2006	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2006	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Prosentdel, alle	**67**	**70**	**70**	**68**	**67**	**73**	**69**	**71**	**72**	**3,7**	**3,6**	**3,5**	**3,3**	**3,0**	**3,4**	**3,1**	**2,9**	**2,8**
Menn	66	70	66	67	67	71	68	71	72	3,7	3,7	3,3	3,5	3,1	3,4	3,5	3,0	2,8
Kvinner	69	71	73	68	66	74	70	71	72	3,6	3,5	3,7	3,1	2,9	3,3	2,8	2,8	2,7
Alder																		
9-15 år	91	88	88	91	86	91	93	89	89	4,7	4,5	4,3	3,9	3,8	4,1	4,0	3,9	3,5
16-24 år	89	92	90	93	91	94	91	95	90	7,1	6,5	6,6	6,0	5,7	6,1	6,4	5,2	4,3
25-44 år	81	78	82	80	74	81	79	80	81	4,2	4,2	4,3	3,7	3,5	3,6	3,4	3,1	3,3
45-66 år	47	58	56	51	55	60	53	58	62	2,0	2,3	1,7	2,2	1,9	2,4	1,6	1,9	2,1
67-79 år	26	39	30	30	32	41	31	27	40	0,7	1,3	1,0	1,6	0,9	1,3	1,0	0,7	1,2
Utdanning																		
Grunnskole	46	53	49	52	52	61	58	61	66	2,5	2,7	2,7	2,5	2,6	2,9	4,0	2,9	2,9
Vidaregåande skole	61	63	62	59	62	65	61	62	63	3,4	3,2	3,0	2,9	2,7	3,0	2,6	2,4	2,2
Universitet/høgskole, kort	76	76	80	75	72	81	75	79	78	3,9	4,5	4,2	3,4	3,3	3,4	3,1	3,0	3,0
Universitet/høgskole, lang	81	90	82	80	74	79	78	82	81	4,9	4,4	4,0	4,6	3,4	4,4	3,2	3,2	3,2
Hushaldsinntekt																		
1. kvartil	56	62	53	55	61	63	60	56	65	3,8	3,4	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1	2,5	4,3
2. kvartil	66	68	68	61	59	64	67	67	70	3,1	3,1	3,0	2,8	2,5	3,2	2,8	2,6	3,7
3. kvartil	72	81	73	72	73	80	74	78	78	3,5	4,4	3,2	2,9	3,0	3,1	2,8	2,8	3,6
4. kvartil	81	84	86	83	77	85	80	84	83	4,2	4,2	4,4	4,0	3,6	3,6	3,6	3,4	3,7
Yrkesstatus (16-79 år)[1]																		
Yrkesgruppe 1-2	79	81	82	77	75	82	78	83	80	4,0	4,1	4,1	3,8	2,9	3,8	3,1	3,1	3,2
Yrkesgruppe 3	78	80	78	78	75	82	79	72	82	4,3	4,5	3,6	3,5	3,7	3,6	3,3	3,1	2,6
Yrkesgruppe 4-5	71	68	71	72	75	73	70	73	72	4,1	3,9	3,8	3,6	3,5	3,6	3,8	3,1	3,0
Yrkesgruppe 6-9	59	66	59	61	62	66	65	66	66	3,2	3,4	2,6	2,7	2,9	2,9	3,1	2,3	2,4
Elevar og studentar	91	93	94	96	91	91	93	92	92	6,9	6,4	6,6	6,1	5,4	5,3	5,5	5,1	4,5
Trygda og pensjonistar	27	38	32	30	33	40	30	29	43	0,7	1,1	1,1	1,7	1,0	1,6	0,8	0,7	1,4
Heimearbeidande	58	:	75	71	59	63	59	79	54	1,7	:	2,7	2,9	1,9	3,7	2,2	2,9	1,4
Landsdel																		
Oslo og Akershus	77	79	78	78	71	81	80	81	76	4,6	4,3	4,2	4,3	3,8	4,0	3,9	3,7	3,4
Austlandet elles	64	67	65	63	63	67	63	68	68	3,0	3,5	3,0	3,2	2,6	3,2	2,5	2,6	2,4
Agder og Rogaland	68	74	70	69	71	73	69	70	76	3,5	3,9	3,6	3,0	3,3	3,2	2,9	3,0	3,0
Vestlandet	65	63	70	65	65	70	68	65	71	3,6	2,8	3,5	3,1	2,8	3,2	2,9	2,5	2,5
Trøndelag	68	72	68	67	67	75	69	72	71	4,1	3,5	4,2	3,0	2,7	3,4	3,3	2,9	2,5
Nord-Noreg	56	69	63	56	62	70	61	65	64	3,4	3,8	2,3	2,0	2,8	2,9	3,9	2,3	2,6

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kapittel 10.2.

Kjelde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.6. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kr

	2008[1]	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Filmsenter									
I alt	16 796	26 796	26 796	31 796	41 243	42 951	46 081	47 601	49 671
Nordnorsk filmsenter[2]	6 217	8 217	8 217	8 217	8 217	8 200	8 200	8 236	9 446
Vestnorsk filmsenter	4 479	6 479	6 479	7 229	8 267	8 200	8 596	9 970	10 250
Midtnorsk filmsenter	2 500	4 000	4 000	4 750	4 750	5 000	5 000	5 430	5 977
Østnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	2 000	3 872	4 000	4 000	3 698	4 352
Filmkraft Rogaland filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 500	4 757	4 700	4 700	4 589	5 030
Sørnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 000	4 517	4 500	4 500	4 134	4 985
Viken filmsenter[3]	-	-	-	-	4 100	5 300	7 927	8 282	9 631
Mediefabrikken i Akershus[4]	600	600	600	600	-	-	-	-	-
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	-	1 500	1 500	2 500	2 763	3 051	3 158	3 262	-
Filmfond[5]									
I alt	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 500	10 867	11 226	20 001
Film3	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	2 673	.
FUZZ	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	3 175	.
Filminvest Midt-Norge[6]	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 035	1 569	.
Filmkraft Invest	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 068	2 136	.
FilmCamp	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	1 600	2 588	1 673	.
Ikkje fordelt	-	-	5 000	4 011	-	900	-	-	.
Filminvest as	.	.	.	.	.	.	.	.	5 544
Mediefondet Zefyr	.	.	.	.	.	.	.	.	9 570
Filmfond Nord	.	.	.	.	.	.	.	.	4 887

[1] Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 72. [2] Nordnorsk filmsenter fekk som einaste regionale filmverksemd støtte til drift fram til 2009, fordi filmsenteret hadde status som knutepunktinstitusjon. [3] Viken filmsenter vart etablert 2011 og skal dekke fylka Vestfold, Buskerud, Østfold og Akershus. [4] Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 78. Akershus vert dekt av Viken filmsenter. [5] Filmfonda er endra frå 2016 då dei vart konsolidert frå fem til tre nye store filmfond. [6] Filminvest Midt-Norge het Midtnorsk Invest til 2013.

Kjelde: Kulturdepartementet og Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 12.7. Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. Kroner

		Fondsavgift	
	I alt	Kino	Video
2000[1]	37 042 057	16 518 719	20 523 338
2001	40 612 625	16 113 466	24 499 159
2002	46 614 630	17 591 167	29 023 463
2003	56 094 169	18 681 284	37 412 885
2004	72 191 059	20 937 520	51 253 539
2005	80 373 977	17 985 269	62 388 708
2006	85 466 101	19 786 959	65 679 142
2007	95 099 606	19 486 414	75 613 192
2008	89 612 990	19 491 393	70 121 597
2009	89 872 357	23 007 591	66 864 766
2010	81 594 585	22 669 121	58 925 465
2011	78 178 887	24 123 560	54 055 327
2012	71 867 095	24 122 570	47 744 525
2013	57 741 546	24 185 349	33 556 197
2014	48 161 306	26 052 005	22 109 301
2015	43 225 870	26 765 149	16 460 721
2016	34 126 990	21 625 296	12 501 695

[1]Frå år 2000 er avgifta for kinoframsyningar 2,5 prosent av brutto omsetning billettar, medan avgifta for video er på 3,50 kroner per selde eining. Dette ifølgje NOU 2001:5 Kino i en ny tid. Video til utleige har berre avgift ein gong.

Kjelde: Norsk filmfond/Norsk Filminsitutt og Medietilsynet.

13. Lyd og bilete

13.1. Nokre resultat

Dette kapittelet omhandlar radio, tv og diverse andre lyd- og videomedium, samt internett. Andre massemedium slik som bøker vert behandla i kapittel 10, aviser, teikneseriar, vekeblad og tidsskrift vert behandla i kapittel 11 og kino i kapittel 12 i denne publikasjonen, og vil difor ikkje verte omtala her. Internett vert nemnt i samband med lesing av aviser i kapittel 11, men vil òg verte omtala i dette kapittelet fordi internett òg vert brukt i andre samanhengar.

Medievanane i befolkninga er i stadig endring og vi vert meir digitale. Det vi har sett dei seinaste åra, er at mediebruken vert fordelt over fleire medium og fleire plattformar. Delen som brukar internett har auka jamt og trutt heilt sidan internett vart tilgjengeleg for folk flest på 1990-talet. Sidan 2000 har det vore ein auke nesten kvart år. I 2000 brukte 27 prosent internett ein gjennomsnittsdag, medan delen i 2016 var på 89 prosent, viser tal frå mediebruksundersøkinga for 2016 (Vaage, 2017).

Radiolyttinga har halde seg overraskande stabil på lang sikt. I 2016 høyrde 59 prosent av befolkninga på radio ein gjennomsnittsdag, og dette er omtrent på same nivå som på begynninga av 2000-talet. Vanleg lineær tv-sjåing har derimot hatt ein nedgang i same periode frå 85 prosent på begynninga av 2000-talet til 67 prosent på ein gjennomsnittsdag i 2016.

Størst vekst i videomedium

Lyd- og videomedium har endra innhald dei siste åra. Det som har auka mest dei siste åra er strøymde filer frå internett. I statistikken for lydmedium inngår strøymde internettfiler og lydfiler lasta ned frå internett, men òg vinylplater, CD-ar og MP3-spelarar. I 2016 lytta 37 prosent av befolkninga på lydmedium på ein gjennomsnittsdag. Den langsiktige trenden sidan 2000 er fallande, i år 2000 var det 50 prosent som lytta på lydmedium ein gjennomsnittsdag.

Figur 13.1. Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent

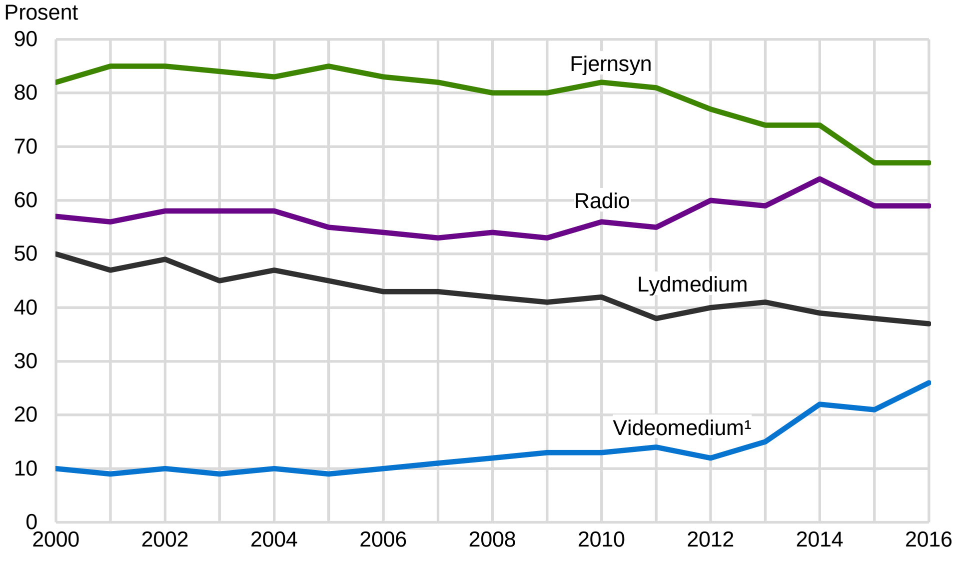

[1] Frå og med 2012 er betalte strøymetenester som Netflix omfatta av videomedium.
Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Lyd- og videomedium

Ein gjennomsnittsdag i 2016 såg 26 prosent videomedium, medan i 2012 var det 12 prosent. Tala i denne statistikken gjeld DVD/Blu-ray, harddiskopptakarar og filmfiler, anten lasta ned frå internett eller strøymde via internett og betalte for. Dei

betalte strøymetenestene slik som til dømes Netflix vart inkluderte i videomedium frå og med 2012, og sidan den gongen har bruken av strøymde betalte nettfiler auka betrakteleg på kostnad av tradisjonelle medium som t.d. DVD og harddisk-opptakarar. Òg bruken av filer lasta ned frå internett har gått ned. Nå vert det strøyma som aldri før, og av dei som brukar videomedium, hadde 70 prosent strøyma betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag i 2016, ein auke på heile 59 prosent sidan 2011. 27 prosent hadde strøymt arkivprogram som er viste same dag, sjå figur 13.2 og tabell 13.1. Frå 2017 vil vi òg ha statistikk på strøymde arkivprogram uansett når dei vart sende.

Figur 13.2. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag. 2016. Prosent

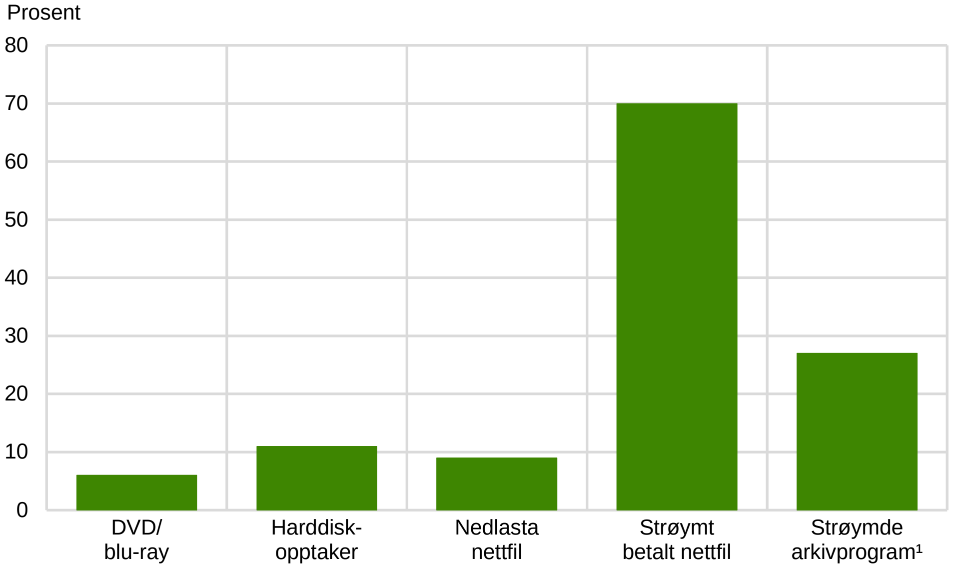

[1]Omfattar program som er vist same dag.
Kjelde: Odd Frank Vaage (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Ein gjennomsnittsdag i 2016 var det 68 prosent kvinner og 72 prosent menn som såg på strøymde betalte nettfiler av dei som brukte videomedium, sjå tabell 13.1. Det er i aldersgruppa 16-24 år at vi finn flest brukarar av strøymde nettfiler, kor 85 prosent har strøymt betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag. I dei andre aldersgruppene er det òg mange brukarar, dersom vi ser bort frå aldersgruppa 67-79 år kor vi ikkje har data om bruk av videomedium. I aldersgruppa 45-66 år var det nær seks av ti av dei som såg på videomedium som såg på strøymde betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag, så det famnar største delen av befolkninga.

Frå 2007 har bruken av DVD- og blu-rayspelarar gått jamt nedover. I 2007 såg 76 prosent av dei som såg på videomedium på DVD- eller blu-rayspelarar, medan i 2016 var det berre 6 prosent. Bruken av harddiskopptakarar har først gått opp, så ned i perioden etter at det vart vanleg med strøymde nettfiler.

Òg når det gjeld ulike avspelingssystem for å lytte, er det i tillegg til smarttelefon, mest strøyming frå nettet. På ein gjennomsnittsdag i 2016 hadde 75 prosent lytta til lydfiler på smarttelefon og 70 prosent lytta til strøymde nettfiler.

Radio og tv - allmennkringkastarane

I dette kapittelet vert det mellom anna presentert data for norske radio- og fjernsynskanalar som fell inn under prinsippa for allmennkringkasting. I 2016 vart det norske allmennkringkastingstilbodet levert av fire aktørar og desse var NRK, TV2, P4 og Radio Norge. Dei har plikt til å rapportere om verksemda si til Medietilsynet, som skal føre tilsyn med allmennkringkastarane.

Allmennkringkastarane skal sikre eit mangfaldig radio- og fjernsynstilbod og kanalane skal mellom anna kunne takast inn av heile befolkninga. Dei skal òg ta vare på interessene til både breie og smale grupper, og bidra til å styrkje norsk språk, kultur og identitet. Allmennkringkasting skal ha som føremål å fylle ein demokratisk, kulturell og sosial rolle i samfunnet og er eit sentralt mediepolitisk verkemiddel både i Noreg og i mange andre europeiske land (Medietilsynet, 2016).

Det å regulere og setje rammevilkåra for allmennkringkasting ligg i stor utstrekning til dei nasjonale styresmaktene i dei einskilde landa. Samtidig er det vedteke reglar og standard på europeisk nivå som gjev eit overordna rammeverk for dei måla og funksjonane som allmennkringkastarane skal ta vare på, og for å sikre like konkurransevilkår. EU anerkjenner den viktige funksjonen som allmennkringkastarane har, noko som vert spegla av EU sitt regelverk.

41 prosent norsk musikk i NRK-kanalane P1, P2 og P3

NRK har tre allmennkringkasta radiokanalar som har rapportert programstatistikk til Medietilsynet, NRK P1, NRK P2 og NRK P3. Totalt sende dei tre kanalane radio i om lag 26 200 timar. NRK har fleire radiokanalar i tillegg til dei tre kanalane som inngår i statistikken, og dette inneber at NRK formidlar vesentleg fleire timar med radioinnhald i høve til det tabellane viser. Tematisk og sjangermessig er òg bredda større samanlikna med det som kjem fram i tabellane. I dei tre allmennkringkasta radiokanalane utgjorde norsk musikk totalt 41 prosent av musikken som vart spelt. NRK P1 hadde den største delen norsk musikk med 46 prosent, sjå tabellane 13.3-13.5.

NRK P1 har størst lyttaroppslutning i befolkninga, 20 prosent lyttar til kanalen ein gjennomsnittsdag, sjå tabell 13.9. Programtypen som hadde størst del av sendetida i NRK P1 i 2016, var underhaldning, med 36 prosent av sendetida. Musikk-programma hadde 20 prosent av sendetida, og regionale sendingar inkludert Sàmi Radio hadde 14 prosent. For NRK P2 hadde musikkprogramma den største delen av sendeflata, 36 prosent. Forklaringa på den store delen musikk er at P2 sender musikk på nattetid. Delen av sendetida som vart brukt på samfunnsspørsmål har auka dei fleste åra sidan 2010, og i 2016 vart vel 2 100 timar eller om lag 24 prosent av sendetida brukt på samfunnsspørsmål. Delen med sending om kunst, kultur og media auka med 1 prosentpoeng det siste året og utgjorde 23 prosent av sendetida i 2016.

I NRK P3 vart det spelt musikk i over 5 600 timar i 2016, og musikk utgjorde 64 prosent av sendetida i kanalen. Den andre store kategorien var underhaldning som hadde 25 prosent. Dei resterande 11 prosentane var program innanfor diverse kategoriar.

Flest timar med drama på TV-kanalane til NRK

I tillegg til radiosendingane sende NRK nær 24 500 timar TV i 2016 (Medietilsynet, 2017). I tillegg er det eit kontinuerleg oppdatert tilbod på nett. På TV var totalt sett den mest sende programtypen drama, som utgjorde ein tredjedel av all sendetid over NRK1, NRK2, NRK3 og NRK Super. Informasjonsprogram var den andre største programtypen med 27 prosent av sendetida for kanalane samla sett. Desse to kategoriane utgjorde samla 60 prosent av NRK sitt TV-tilbod.

På dei ulike kanalane er programtilbodet noko ulikt. NRK Super sender berre barneprogram og desse vert klassifiserte i ulike kategoriar. Tal frå Allmenn-kringkastarrapporten (Medietilsynet, 2017) viser at i 2016 utgjorde drama 73 prosent av sendetida til NRK Super og 43 prosent for NRK3. På NRK1 og NRK2 var ikkje drama så framståande då det var mest informasjonsprogram, høvesvis 30 og 41 prosent av sendetida.

Underhaldningsprogram var det mest av på NRK3, med 24 prosent. NRK1 har redusert delen med underhaldning i 2016 samanlikna med 2015. I 2015 utgjorde underhaldning 22 prosent på NRK1, medan i 2016 var delen redusert til 14 prosent. NRK2 brukte minst av sendetida på underhaldningsprogram med kun 6 prosent. På NRK2 vart det derimot sendt meir nyhende og informasjonsprogram. I 2016 utgjorde informasjonsprogram 35 prosent av sendetida til NRK2.

Av dei 7 400 sendetimane som NRK1 hadde i 2016 inneheld vel 2 200 timar, eller 30 prosent av sendetida, informasjonsprogram. I NRK1 har delen informasjonsprogram og nyhendesprogram auka jamført med året før med høvesvis 3 og 4 prosentpoeng, medan underhaldningsprogram har vorte redusert med 8 prosentpoeng. Denne nedgangen har vore den største endringa i sendetid for NRK1 det siste året. I 2015 var 22 prosent av programtilbodet underhaldning, medan det i 2016 var 14 prosent. Dei 1 832 timane med underhaldning i 2015, hadde vorte til 1 033 timar i 2016.

I 2016 hadde NRK1 og NRK2 om lag like mange riksdekkjande sendetimar medan NRK3 og NRK Super delte sendetida. Av dei om lag 7 400 sendetimane til NRK2 var 41 prosent informasjonsprogram, 1 prosentpoeng opp det siste året. Dei største programtypane i NRK2 var forutan informasjonsprogram, nyhende og drama. Det var ikkje nokon større endringar i sjanger i NRK2 det siste året, sjå tabell 13.6.

NRK P1, NRK 2 og NRK 3 har over 25 prosent nynorsk

Sidan NRK er ein allmennkringkastar, har NRK eit særskilt krav på seg når det gjeld bruken av målformer i radio- og TV-kanalane sine. Kravet i NRKs vedtekter er at minst 25 prosent av innhaldet skal vere på nynorsk. I 2016 oppnådde radiokanalen P1 denne målsetjinga. Kanalen sende 28 prosent nynorsk, sjå figur 13.3. Av fjernsynskanalane hadde NRK2 og NRK3 ein nynorskdel på høvesvis 28 og 25 prosent. Kanalane har òg ein del som går inn under kategorien dialekt. Ser ein alle radiokanalene til NRK under eitt, ser ein at delen med dialekt var høgare i høve til nynorskdelen. I 2016 var 17 prosent av sendetida på TV dialekt, sjå tabell 13.8.

Figur 13.3. Prosentdel nynorsk[1] i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar[2]

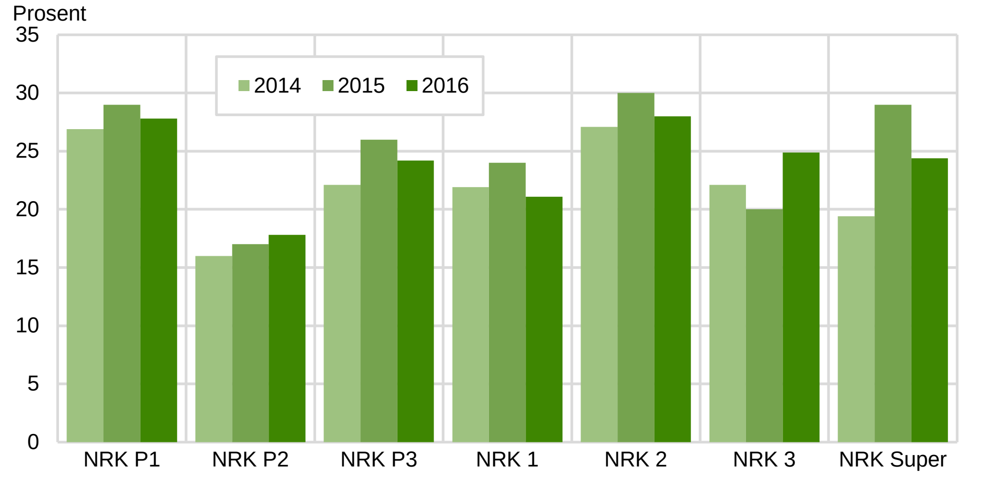

[1] Delen nynorsk på tv og radio inkluderer all normert nynorsk, og halvparten av dialektdelen. [2]Kanalar som er allmennkringkastarar.
Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Delen radiolyttarar held seg oppe

Delen som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag har totalt sett ikkje falle slik som delen TV-sjåarar har gjort, bortsett frå tidleg på 1990-talet. I 2016 var delen radiolyttarar ein gjennomsnittsdag 59 prosent og det same var tilfellet i 1996 (Vaage 2017). Delen har deretter variert litt frå år til år, med 54 prosent i 2008 for så å auke fram mot 2012. Sidan 2012 har delen radiolyttarar for det meste halde seg rundt 59 prosent, sjå tabell 13.11.

Delen TV-sjåarar har minka dei siste åra, og den gjekk ytterlegare ned frå 74 prosent i 2014 til 67 prosent i dei to påfølgande åra. Mange av programma som er tilgjengelege på TV, er òg tilgjengelege digitalt på nett og på strøyme-TV. Difor tyder ikkje lågare del TV-sjåarar åleine på lågare interesse for program og TV-seriar, det indikerer derimot ei noka lågare nytting av TV som plattform.

I 2016 såg kvar nordmann i gjennomsnitt 112 minutt på fjernsyn og lytta 78 minutt på radio kvar dag. For fjernsyn er dette 33 minutt mindre enn i 2008, og det er berre 2 minutt mindre lytting til radio samanlikna med ein gjennomsnittsdag i 2007.

Figur 13.4 viser kor stor del av befolkninga som lyttar til ulike radiokanalar i 2016 og DAB-radio. DAB-radio er ingen radiokanal, men takast med her sidan dette er før omlegginga av FM-nettet til DAB. Allereie i 2016, før omlegginga, høyrar flest på DAB-radio, 24 prosent av befolkninga har høyrt på DAB-radio ein gjennomsnittsdag. Elles er det NRK P1 og P4 som flest høyrar på ein gjennomsnittsdag, med høvesvis 20 og 18 prosent. NRK P1 har det same nivået som året før, mens P4 har auka sin del med 2 prosentpoeng.
Dei forholdsvis nye radiokanalane NRK P1+ og NRK P13 hadde enno ikkje så mange lyttarar, høvesvis 2 og 1 prosent av befolkninga har lytta på desse kanalane ein gjennomsnittsdag.

Figur 13.4. Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 2016

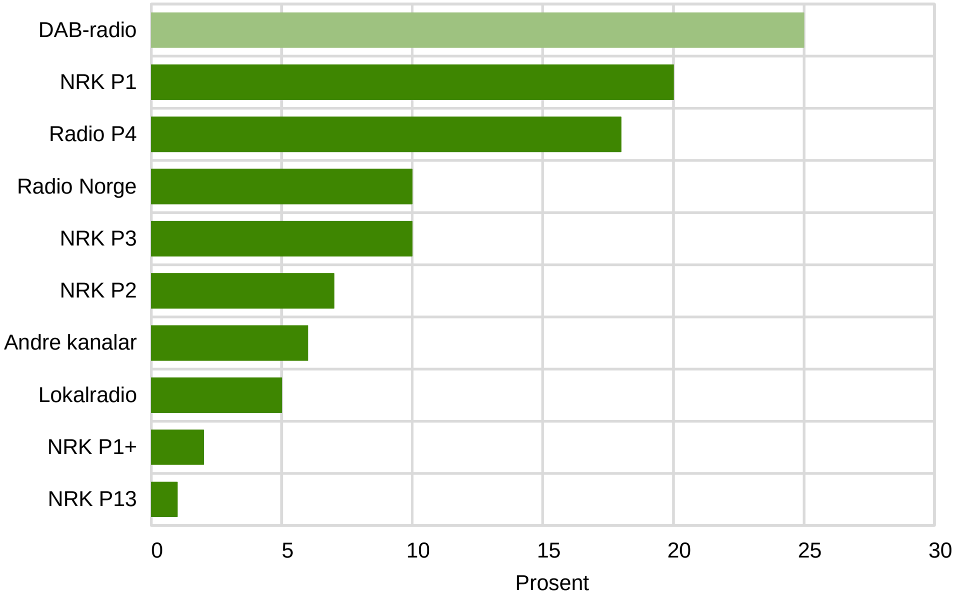

Kjelde: Odd Frank Vaage (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Flest ser på NRK1 og TV2

Når det gjeld vanleg lineær TV som SSB har statistikk for, har NRK1 og TV2 i heile perioden hatt den største sjåardelen. Delen av befolkninga som ser på desse to kanalane ein gjennomsnittsdag har gått ned jamt og trutt sidan 2005. Òg TV3 har hatt ein nedgang i perioden. Det er dei små kanalane, dei med minst sjåardel, som har hatt ein ganske stabil sjåardel. Det var 7 prosent av befolkninga som såg på NRK2 ein gjennomsnittsdag i 2016, medan i 2005 var det 8 prosent. TV2 Nyhets-kanalen har omtrent den same sjåardelen som i 2007, det første året vi har tal for. I 2016 gjekk sjåardelen til TV2 opp med 3 prosentpoeng til 31 prosent sidan året før.

Figur 13.5. Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent

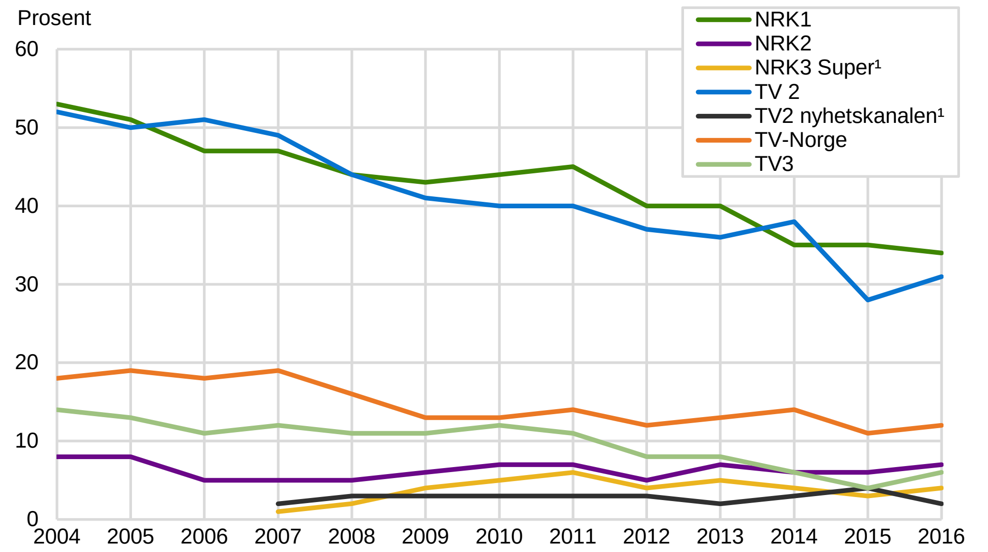

[1] Gjeld frå september 2007.
Kjelde: Odd Frank Vaage (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Mediebruksundersøkingane har vist at om det er kvinner eller menn som brukar mest tid på å sjå på fjernsyn, varierer frå år til år. I 2016 brukte kvinner 108 minutt til fjernsynssjåing på ein gjennomsnittsdag medan menn brukte 116 minutt.

Tre fjerdedelar ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag

Det var nesten like mange menn som kvinner som såg på fjernsyn ein gjennomsnittsdag i 2016, 68 prosent menn og 66 prosent kvinner. Menn høyrde litt meir på radio i 2016 enn kvinner, 81 minutt på ein gjennomsnittsdag, medan kvinner høyrde 74 minutt, sjå figur 13.6 og tabellane 13.10 og 13.11.

På ein gjennomsnittsdag i 2016 var det flest i den eldste aldersgruppa, 67-79 år, som såg på fjernsyn, 81 prosent. Dette er ikkje uventa fordi dei mogelegvis har betre tid samanlikna med mange i yngre aldersgrupper. Dei andre aldersgruppene låg på mellom 73 og 54 prosent. Ser vi på talet på minutt brukt til TV-sjåing, er det ein klar tendens til at mengda aukar med alderen, frå 62 minutt i den yngste aldersgruppa, 9-15 år, til 165 minutt i den eldste aldersgruppa.

Når det gjeld radiolytting, brukte den yngste aldersgruppa berre 12 minutt på ein gjennomsnittsdag, medan den eldste brukte 114 minutt. Dei yngste hadde òg færrast radiolyttarar ein gjennomsnittsdag, 29 prosent.

Figur 13.6. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag

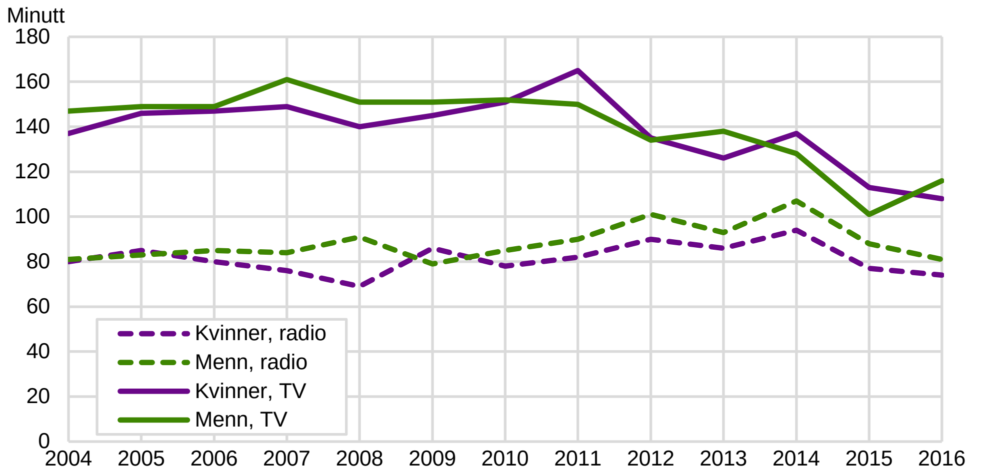

Kjelde: Odd Frank Vaage (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

13.2. Om statistikken

Tala som er presenterte i figurane og tabellane, er delvis henta frå aktørane sjølve eller frå Allmennkringkastingsrapporten for 2016. I rapporten evaluerer Medietilsynet programtilbodet til dei ulike allmennkringkastarane. I talmaterialet som ligg føre, må ein leggje til grunn at dei ulike allmennkringkastarane har ei einsarta inndeling av programområda frå år til år, slik at det er mogeleg å gjere samanlikningar over tid. Det er vanskeleg å samanlikne programtilbodet i dei ulike radiokanalane da dei ikkje rapporterer etter same klassifiseringsverktøy, og heller ikkje rapporterer om heile sendeflata.

Allmennkringkasting

Nokre av prinsippa for allmennkringkastingskanalane som Medietilsynet legg til grunn i sitt tilsyn:

- Sendingane skal kunne takast inn av heile befolkninga.
- Sendingane skal innehalde ein variert programmeny med program for så vel breie som smale lyttar- og sjåargrupper, under dette barn og unge, den samiske befolkningsgruppa, etniske og andre minoritetar.
- Det skal vere daglege nyhendesendingar og solid, jamleg orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.
- Allmennkringkastingsprogramma skal bidra til å styrkje norsk språk, identitet og kultur.
- Allmennkringkastingskanalane skal ha redaksjonelt sjølvstende.

Medietilsynet

Etter kringkastingslova 8 § 2-13 er Medietilsynet pålagt å utarbeide ein årleg allmennkringkastingsrapport: «Medietilsynet skal utarbeide en årlig rapport om kringkasteres oppfyllelse av allmennkringkastingsforpliktelser. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av slik allmennkringkastingsrapport». Medietilsynet har dermed som oppdrag å føre tilsyn med i kva grad allmennkringkastarane oppfyller allmennkringkastingspliktene sine. Tilsynet baserer seg mellom anna på allmennkringkastingsrekneskapane til dei respektive aktørane.

Medietilsynet fører òg tilsyn med andre område innanfor kringkasting, til dømes reklame og sponsing, vern av barn og unge, med meir, og er styresmakt når det gjeld konsesjonar og registreringar for lokalkringkasting og annan type kringkasting.

I tillegg fører Medietilsynet mellom anna tilsyn med marknads- og eigarforhold i dagspressa og kringkasting med heimel i medieeigarskapslova. Medietilsynet er òg klageinstans for fjernsynslisenssaker.

Endring i konsesjonane

Dei analoge konsesjonane til lokalfjernsyn vart avslutta i 2009, same året som sløkking av analoge fjernsynsnett vart gjennomført, og utrullinga av det digitale riksnettet for fjernsyn vart sluttført. Eit nytt regime for digitalt lokalfjernsyn var allereie etablert, og digitale lokalfjernsynskonsesjonar vart tildelte frå 2007. Til forskjell frå tidlegare ordning kan det verte gjeve fleire konsesjonar i kvart område, konsesjonshavarane har ikkje tilgang til eigne, lokale sendenett, det vert ikkje stilt krav til innhald, og det er ikkje lenger formidlingsplikt i kabelnett for digitalt lokalfjernsyn.

Noreg er framleis delt inn i 29 konsesjonsområde for allment bakkesendt lokalfjernsyn. Tidlegare var det sett av frekvensressursar til åtskilde analoge, lokale sendenett i alle områda. Talet på konsesjonar av denne typen var avgrensa til ein per område, som kvar var sikra retten til å sende i dei respektive lokale netta. Konsesjonen omfatta plikt til å sende lokalt innhald, og det var formidlingsplikt i kabelnett for sendingane.

Norges Televisjon (NTV) har anleggskonsesjon for det digitale bakkenettet for fjernsyn. Som ein del av konsesjonsføresetnadene pliktar NTV å tilby lokal-fjernsynskapasitet i det digitale nettet, som òg skal vere innretta med lokale dekningsområde. Men nettet har avgrensa kapasitet til formidling av lokalfjernsyn. Ein del lokalfjernsynsaktørar har valt å sende berre i kabel- eller fibernett, eit alternativ som ikkje krev konsesjon frå Medietilsynet.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruken av radio og fjernsyn, er henta frå Norsk mediebarometer 2016. I 2016 svarte knapt 2 000 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruken sin av ulike massemedium (Vaage, 2017).

Termen kvartil representerer ei gruppe med om lag ein fjerdedel av utvalet i undersøkinga. Talet i kvar gruppe vil variere noko frå år til år. Det er nytta nokre kjennemerke knytte til yrkesstatus i tabellane 13.7 og 13.8. Sjå kapittel 10.2 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

Lovdata: LOV 1992-12-04127: *Lov om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (Kringkastingsloven).* https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-127?q=kringkastingsloven

Medietilsynet (2017): *Allmennkringkastingsrapporten 2016*. Henta frå http://www.medietilsynet.no/om/aktuelt/na-kan-du-lese-allmennkringkastingsrapporten-for-2016/

NRK (2017): *NRK Årsrapport 2016*. Henta frå https://www.nrk.no/aarsrapport/2016/

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk mediebarometer 2016*. Henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2016

Meir informasjon

Medienorge: (http://www.medienorge.uib.no)

Tabell 13.1. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2016. Prosent

	DVD/ Bluray	Harddisk-opptakar	Nedlasta nettfil	Strøymd betalt nettfil[1]	Strøymde arkivprogram[2]
2007	76	17	..		..
2008	56	18	..		..
2009	52	23	42		..
2010	58	31	23		..
2011	46	38	29		..
2012	49	30	25	11	..
2013	23	34	19	42	..
2014	19	21	11	60	..
2015	16	19	13	65	..
2016	6	11	9	70	27
2016					
Kjønn					
Menn	7	9	11	72	30
Kvinner	6	14	5	68	25
Alder					
9-15 år	7	5	7	75	27
16-24 år	7	5	12	85	16
25-44 år	6	11	7	72	29
45-66 år	4	17	9	57	39
67-79 år	:	:	:	:	:
Utdanning					
Grunnskole	10	8	12	74	20
Vidaregåande skole	6	12	4	70	28
Universitet/høgskole, kort	3	16	8	70	30
Universitet/høgskole, lang	10	16	13	62	39
Landsdel					
Oslo/Akershus	6	8	14	71	27
Austlandet elles	7	13	4	68	28
Agder og Rogaland	5	20	8	60	34
Vestlandet	7	8	8	73	24
Trøndelag	4	9	5	83	26
Nord-Noreg	11	9	10	73	25

[1] Inkluderar Netflix. [2]Omfattar program som er vist same dag.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.2. Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2016. Prosent

	CD-spelar	Plate-spelar	MP3-spelar	Lydfil på PC	Lydfil på smart-telefon	Lydfil på nettbrett	Nedlasta nettfil	Strøymd nettfil	Lydbok	Podkast
2007	64	4	35	40	.	.	.	.	.	.
2008	65	4	37	44	.	.	18	.	4	.
2009	56	3	42	43	.	.	43	.	5	.
2010	52	2	51	48	.	.	59	.	5	.
2011	47	2	53	50	.	.	51	35	4	.
2012	36	2	46	40	38	10	43	48	5	.
2013	34	1	43	38	50	14	42	55	5	.
2014	28	2	36	35	56	15	35	60	5	.
2015	22	2	24	26	71	13	31	68	5	.
2016	12	4	22	27	75	18	37	70	4	6
2016										
Kjønn										
Menn	10	5	23	31	74	17	38	74	3	9
Kvinner	15	4	20	22	76	20	36	65	5	4
Alder										
9-15 år	6	1	19	24	85	25	38	69	2	1
16-24 år	3	2	20	32	90	11	41	84	2	8
25-44 år	11	4	26	25	74	20	37	75	5	8
45-66 år	23	9	19	30	58	22	36	48	5	4
67-79 år	79	9	9	8	5	4	10	13	4	0
Utdanning										
Grunnskole	9	2	21	30	82	20	36	79	2	7
Vidaregåande skole	16	7	23	26	66	16	35	63	5	5
Universitet/høgskole, kort	10	3	24	26	73	19	39	72	6	10
Universitet/høgskole, lang	18	8	22	23	72	15	46	67	5	10
Landsdel										
Oslo og Akershus	12	3	19	28	76	16	40	71	4	11
Austlandet elles	11	6	23	28	73	22	41	70	3	6
Agder og Rogaland	17	2	23	22	75	21	39	68	7	8
Vestlandet	10	5	24	28	80	18	27	73	4	1
Trøndelag	9	2	17	28	78	13	27	72	0	4
Nord-Noreg	16	7	25	26	63	15	43	62	5	3

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.3. NRK P1[1]. Sendetid, etter programtype

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
I alt	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 738**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**
Drama	69	1	85	1	90	1	75	1	70	1	80	1	71	1
Musikk	2 513	29	2 532	29	2 327	27	2 215	25	1942	22	1 897	22	1 766	20
Kunst, kultur og media	32	0	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
Underhaldning	2 061	24	2 213	25	2 664	30	2 739	31	3126	36	3 256	37	3 123	36
Heim, fritid og hobby	77	1	35	0	9	0	-	-	-	-	-	-	0	0
Vitskap	103	1	104	1	81	1	89	1	88	1	96	1	102	1
Religion og livsfilosofi	218	2	207	2	163	2	171	2	184	2	168	2	238	3
Samfunnsspørsmål	769	9	745	9	887	10	898	10	873	10	869	10	863	10
Nyhende	870	10	856	10	742	8	710	8	730	8	684	8	708	8
Portrett	-	-	184	2	-	-	120	1	65	1	46	1	69	1
Barneprogram	180	2	172	2	163	2	146	2	-	-	-	-	2	0
Regionale sendingar inkl. Sàmi Radio	1 384	16	1 334	15	1 325	15	1 339	15	1328	15	1 404	16	1 264	14
Sport	271	3	282	3	250	3	251	3	314	4	254	3	371	4
Andre program	215	2	12	0	37	0	5	0	70	1	6	0	182	1

[1] Talet på timar heile døgnet. 24 timar i 365 dagar gjev 8 760 timar.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2016.

Tabell 13.4. NRK P2[1]. Sendetid etter programtype

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
I alt	**6 569**	**100**	**7 665**	**100**	**7 620**	**100**	**8 759**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 755**	**100**
Drama	203	3	197	2,6	196	3	200	2	224	3	219	3	177	2
Musikk	2 234	34	2 871	38	2 456	32	3 519	40	3 520	40	3 334	38	3123	36
Kunst, kultur, media	1 437	22	1 677	22	2 056	27	2 078	24	1 661	19	1 932	22	2001	23
Underhaldning	44	1	66	1	73	1	22	0	77	1	59	1	38	0
Heim, fritid og hobby	-	-	2	0	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0
Vitskap	572	9	290	4	169	2	189	2	192	2	160	2	172	2
Religion og livsfilosofi	100	2	98	1	97	1	97	1	101	1	99	1	91	1
Samfunnsspørsmål	1 186	18	1 636	21	1 724	23	1 710	20	1 957	22	2 090	24	2136	24
Nyhende	570	9	587	8	631	8	623	7	621	7	631	7	632	7
Portrett	56	1	63	1		0	77	1	125	1	107	1	62	1
Regionale sendingar inkl. Sàmi Radio	128	2	123	2	122	2	121	1	101	1	108	1	92	1
Andre program	31	1	55	1	96	1	123	1	181	2	21	0	220	2

[1]For 2009 er det timar berre på dagtid. For seinare årgangar er musikk om natta inkludert i oversikta. Difor er ikkje auken i musikksendetid ei endring i profil, men ei endring i rapportering.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2016.

Tabell 13.5. NRK P3. Sendetid[1], etter programtype

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
I alt	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 646**	**100**	**8 760**	**100**	**8 758**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**
Musikk	5 212	60	4 754	54	5 047	58	5 505	63	5 776	66	5 930	68	5 636	64
Kunst, kultur, media	265	3	158	2	202	2	195	2	203	2	201	2	195	2
Nyhende	241	3	208	2	183	2	178	2	147	2	142	2	135	2
Underhaldning	1 988	23	2 648	30	2 590	30	2 321	27	2 161	25	2 051	23	2 155	25
Aktualitet og samfunn	..	..	374	4	521	6	542	6	349	4	318	4	316	4
Sport	-	-	2	0	4	0	-	-	-	-	-	-	37	0
Andre program	629	7	619	7	103	1	19	0	122	1	118	1	269	3

[1] P3 går i samsending med P1 om natta.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2016.

Tabell 13.6. NRK. Sendetid[1], etter fjernsynskanal og programtype

	NRK1				NRK2				NRK3				NRK Super[2]			
	2015		2016		2015		2016		2015		2016		2015		2016	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
Riksprogram i alt	**8 184**	**100**	**7 396**	**100**	**7 147**	**100**	**7 416**	**100**	**3 347**	**100**	**3 135**	**100**	**4 617**	**100**	**4 721**	**100**
Barneprogram	13	0	21	0	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Drama	1 728	21	1 476	20	1 055	15	1 330	16	1 338	40	1 348	43	3 370	73	3 426	73
Informasjons-program	2 203	27	2 214	30	2 850	40	3 029	41	1 085	32	909	29	-	-	-	-
Kunst, kultur og media	91	1	89	1	417	6	5177		1	0	:	:	-	-	-	-
Musikk	139	2	148	2	220	3	44	2	28	1	16	1	26	1	:	:
Naturprogram	256	3	295	4	261	4	148	2	9	0	:	:	-	-	-	-
Nyhende	981	12	1 181	16	1 236	17	1 330	18	0	0	:	-	55	1	67	1
Religion, livsfilosofi	37	0	37	1	23	0	44	1	-	-	16	1	-	-	-	-
Sport	856	10	886	12	294	4	369	5	31	1	-	-	-	-	-	-
Underhaldning	1 832	22	1 033	14	555	8	443	6	841	25	752	24	841	18	809	17
Undervisning	-	-	-	0	85	1	67	1	-	-	-	-	124	3	95	2
Vitskap	41	1	37	1	124	2	74	1	14	0	38	1	36	1	43	1
Andre program	7	0	0	0	27	0	21	0	0	0	56	2	165	4	281	6

[1] Dei regionale sendingane er ikkje med i sendetida. [2] Alle program på NRK Super er barneprogram fordelte på programtype. Denne oversikta er basert på prosentoverslag frå NRKs årsrapport.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2016.

Tabell 13.7. TV 2. Sendetid, etter programtype

	2014		2015		2016	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
Program i alt	**6 797**	**100**	**6 695**	**100**	**6 954**	**100**
Barneprogram	371	6	82	1	102	2
Dokumentar og natur	150	2	111	2	199	3
Drama	1 453	21	1 747	26	1 469	21
Komedie	517	8	775	12	510	7
Krim, action og eventyr	694	10	654	10	838	12
Mennesker og samfunn	881	13	1 094	16	1 093	16
Musikk og kultur	17	0	12	0	8	0
Nyhende	468	7	393	6	409	6
Religion og livsfilosofi	16	0	12	0	33	1
Show	1 549	23	1 490	22	1 543	22
Sport	630	9	281	4	679	10
Været	38	1	39	1	53	1
Andre program	13	0	5	0	18	0

Kjelde: Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2016.

Tabell 13.8. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent

	Radio				Fjernsyn			
	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt
2003	100	62	8	30	100	77	13	10
2004[1]	100	55	3	42	100	63	6	32
2005	100	56	4	42	100	74	7	23
2006	100	57	5	38	100	71	8	22
2007	100	61	4	35	100	69	7	24
2008	100	63	6	31	100	76	7	18
2009	100	56	4	39	100	72	9	19
2010	100	62	5	33	100	75	9	16
2011	100	60	5	34	100	69	12	19
2012	100	59	6	35	100	73	15	12
2013	100	58	7	35	100	70	17	13
2014	100	66	9	25	100	71	16	13
2015	100	61	8	31	100	67	19	14
2016	100	63	8	30	100	67	16	17

[1] Ved overgangen til 2004 gjennomførte NRK følgjande praksis: Ein stilte strengare krav til kva som vart rekna som bokmål og kva som vart rekna som nynorsk. Dersom det som skulle registrerast ikkje var tydeleg nok, vart det plassert i dialektkategorien.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS 2017.

Tabell 13.9. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent

	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Radio																	
NRK P1	27	29	27	26	29	26	24	25	26	23	23	24	26	25	23	20	20
NRK P1+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	2
NRK P2	5	5	4	5	4	4	4	3	5	4	4	6	5	7	6	5	7
NRK P3	10	8	8	6	5	5	6	5	7	6	7	7	9	10	12	11	10
NRK P13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Radio P4	21	19	19	21	16	17	17	16	13	17	18	15	16	15	19	16	18
Radio Norge	.	.	.	.	6	5	5	5	3	8	8	8	8	9	11	9	10
Lokalradio	13	12	11	14	11	9	10	11	8	7	8	6	6	6	5	5	5
Andre kanalar	1	1	2	3	2	3	3	3	6	3	4	5	4	4	5	5	6
DAB-radio	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	13	19	24	25
Fjernsyn																	
NRK1	55	53	50	52	53	51	47	47	44	43	44	45	40	40	35	35	34
NRK2	110	8	9	7	8	8	5	5	5	6	7	7	5	7	6	6	7
NRK3 Super	.	.	.	.	.	.	.	21	2	4	5	6	4	5	4	3	4
TV2	50	50	51	56	52	50	51	49	44	41	40	40	37	36	38	28	31
TV2 Nyhetskanalen	.	.	.	.	.	.	.	2	3	3	3	3	3	2	3	4	2
TVNorge	13	16	15	18	18	19	18	19	16	13	13	14	12	13	14	11	12
TV3	12	12	14	13	14	13	11	12	11	11	12	11	8	8	6	4	6
Svensk TV3	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	..	..	..	..	..	..	..
Lokal TV4	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	..	..	..	..	..	..	..
TV 2 Zebra	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	1	1	2	1	1
TVN Fem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1	2	1	1	1	1
Viasat 4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	4	4	1	1	2	1
Andre kanalar	7	9	10	12	12	13	15	17	22	23	18	20	18	18	16	14	16

[1] Gjeld frå september 1996. [2] Gjeld frå september 2007. [3] SVT1 og SVT2. [4] Inkluderer lokal-tv som har fått konsesjon frå Medietilsynet, t.d. TV Follo AS og lokale sendingar på TV Norge.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.10. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt

	Radio									Fjernsyn								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Minutt totalt	**80**	**82**	**81**	**86**	**96**	**90**	**100**	**83**	**78**	**145**	**148**	**152**	**157**	**134**	**132**	**132**	**107**	**112**
Kjønn																		
Menn	91	79	85	90	101	93	107	88	81	151	151	152	150	134	138	128	101	116
Kvinner	69	86	78	82	90	86	94	77	74	140	145	151	165	135	126	137	113	108
Alder																		
9-15 år	12	10	16	15	18	20	19	15	12	126	115	105	114	95	103	74	62	62
16-24 år	50	49	55	65	60	55	67	51	43	136	128	133	135	105	92	82	69	66
25-44 år	72	85	83	82	100	87	93	75	78	133	143	143	142	119	117	117	99	102
45-66 år	112	113	110	109	119	116	141	118	98	154	155	165	170	154	145	154	123	135
67-79 år	125	106	97	121	143	132	138	123	114	190	201	206	221	192	212	236	181	165
Utdanning																		
Grunnskole	90	84	73	84	99	98	106	91	72	177	171	173	178	168	151	154	120	102
Vidaregåande skole	104	106	102	114	122	114	129	108	110	164	164	174	177	146	150	147	126	142
Universitet/høgskole, kort	73	86	84	72	96	89	106	79	73	122	138	144	152	136	122	137	105	101
Universitet/høgskole, lang	73	69	77	80	81	70	77	61	56	110	121	121	126	102	110	111	79	113
Hushaldsinntekt																		
1. kvartil	92	89	84	106	95	100	126	99	93	168	172	170	178	154	153	152	127	123
2. kvartil	84	94	95	87	106	117	106	107	89	154	162	165	171	148	152	150	119	119
3. kvartil	84	86	86	90	115	91	110	89	79	137	154	161	161	139	130	133	107	115
4. kvartil	70	71	68	80	79	74	77	66	65	124	120	118	126	109	112	107	83	99
Yrkesstatus1 (16-79 år)																		
Yrkesgruppe 1-2	75	73	85	85	91	80	81	73	66	117	125	130	131	114	111	117	95	107
Yrkesgruppe 3	74	92	80	64	92	71	92	102	88	116	141	141	150	118	110	120	104	108
Yrkesgruppe 4-5	85	82	72	96	85	86	88	89	81	154	150	149	160	148	135	132	106	107
Yrkesgruppe 6-9	134	140	140	131	175	163	192	145	120	149	159	160	153	128	129	123	100	125
Elevar og studentar	29	27	28	39	25	31	41	24	33	140	100	122	137	93	107	90	67	61
Trygda og pensjonistar	121	114	110	126	146	141	162	109	128	194	207	209	224	202	212	228	189	175
Heimearbeidande	:	:	109	63	86	69	95	136	46	:	:	217	141	129	98	133	143	85
Landsdel																		
Oslo og Akershus	77	66	79	70	78	73	74	66	71	137	140	149	146	136	127	120	101	106
Austlandet elles	90	88	79	94	107	107	110	82	93	142	163	156	170	142	143	149	123	122
Agder og Rogaland	72	83	80	88	79	95	105	91	83	147	129	142	144	117	133	136	85	107
Vestlandet	65	91	71	83	98	82	94	84	59	141	146	149	157	140	136	119	112	108
Trøndelag	93	82	100	107	101	100	121	87	87	161	153	168	163	130	113	137	130	123
Nord-Noreg	86	86	96	89	131	75	125	106	67	164	152	153	163	129	122	128	81	102

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 10.2.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.11. Personar som høyrer på radio og ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	Radio									Fjernsyn								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Prosentdel i alt	54	53	56	55	60	59	64	59	59	80	80	82	81	77	74	74	67	67
Kjønn																		
Menn	56	52	56	57	60	60	65	60	60	81	80	83	81	76	76	73	66	68
Kvinner	52	54	55	52	60	58	62	57	58	80	81	81	81	77	73	74	68	66
Alder																		
9-15 år	27	22	33	31	36	31	42	28	29	88	86	82	89	83	82	70	67	67
16-24 år	38	45	46	48	43	40	55	47	44	77	75	79	74	67	60	56	53	54
25-44 år	56	58	59	57	64	61	65	62	62	76	78	80	76	71	70	71	63	62
45-66 år	66	63	65	59	72	71	72	71	70	82	81	84	83	80	79	80	74	73
67-79 år	60	52	55	64	66	72	69	65	62	85	86	90	91	88	86	91	86	81
Utdanning																		
Grunnskole	48	46	46	50	55	56	60	56	48	80	81	86	82	81	78	74	67	62
Vidaregåande skole	58	57	59	56	62	61	68	64	68	80	80	85	82	74	74	74	70	72
Universitet/høgskole, kort	62	62	61	60	66	67	70	67	65	79	79	79	80	78	75	77	69	67
Universitet/høgskole, lang	63	62	64	65	72	66	67	68	61	77	76	75	77	75	71	74	60	66
Hushaldsinntekt																		
1. kvartil	53	49	49	53	48	58	61	57	55	80	79	82	76	74	72	71	65	60
2. kvartil	57	54	60	55	61	64	65	66	61	83	81	83	81	77	76	78	73	68
3. kvartil	56	54	60	56	68	63	70	66	67	81	81	86	85	82	80	78	70	74
4. kvartil	60	58	59	60	67	64	64	65	63	83	82	80	83	75	75	75	69	68
Yrkesstatus1 (16-79 år)																		
Yrkesgruppe 1-2	64	64	67	63	72	68	68	68	65	79	74	78	81	76	74	76	68	68
Yrkesgruppe 3	62	66	62	55	70	68	68	73	70	77	84	81	76	73	72	71	71	69
Yrkesgruppe 4-5	51	53	55	58	59	59	66	57	63	83	80	82	81	76	75	73	68	61
Yrkesgruppe 6-9	60	60	64	57	71	69	79	70	68	75	78	85	79	71	70	72	62	69
Elevar og studentar	41	42	45	50	35	34	49	49	39	77	73	79	75	67	62	57	59	50
Trygda og pensjonistar	60	53	53	61	67	69	69	57	64	84	87	88	90	88	86	90	82	81
Heimearbeidande	:	:	54	32	43	52	62	55	44	:	:	90	61	65	63	57	78	43
Landsdel																		
Oslo og Akershus	55	50	55	51	56	57	58	55	59	78	78	80	76	76	71	68	65	65
Austlandet elles	57	51	57	54	62	62	69	59	60	79	80	86	83	79	76	79	72	70
Agder og Rogaland	50	59	58	54	58	58	64	62	63	82	77	80	82	73	76	69	63	68
Vestlandet	49	55	53	56	61	61	62	58	53	78	82	82	84	79	78	74	67	69
Trøndelag	57	55	59	58	62	60	66	65	61	87	85	84	82	78	68	79	72	67
Nord-Noreg	52	50	51	58	63	55	64	60	53	82	83	83	83	72	75	75	65	62

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå kap. 10.2.

Kjelde: Vaage, Odd Frank (2017), Norsk mediebarometer 2016, Statistisk sentralbyrå.

14. Idrett og friluftsliv

14.1. Nokre resultat

Medlemskapstala i NIF held fram med å auke

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er Noregs største frivillige organisasjon. Medlemskapstala i NIF per 31. desember 2016 viser at det var drygt 1,9 millionar ordinære medlemskapar. 7 736, eller 95 prosent, av alle idrettslaga hadde rapportert deira medlemskapar ved utgangen av 2016. Rapporteringa vart avslutta i mars året etter statistikkåret. Ein gjer merksam på at medlemskapstala for dei to siste åra ikkje kan samanliknast direkte med tidlegare år på grunn av omlegginga til nytt registreringssystem. Samstundes med endra rapporteringstidspunkt gjekk NIF over til eit samordna rapporteringssystem i 2016 der ein legg opp til å registrere medlemer på individnivå, jf. kap. 14.2 om idrettsregistreringa. Meir om frivillig arbeid finn ein i kapittel 2.

Etter ein nedgang i medlemskapstala i 2015 på grunn av det nye rapporterings-systemet, ser ein at 2016-tala viser ein auke på 33 000 medlemskapar frå året før og 12 000 samanlikna med 2014-tala. Tidleg på 2000-talet var fordelinga mellom kvinner og menn høvesvis 38 og 62 prosent, medan dei tre siste åra har fordelinga vore 41 prosent for kvinner og 59 prosent for menn. Ser ein nærare på tala viser det seg at kvinnedelen er høgare i dei yngste aldersgruppene, mellom 0 og 19 år er han over 53 prosent av dei kvinnelege medlemskapane, medan den mannlege delen i same aldersgruppe er 43 prosent. I den eldste aldersgruppa, over 26 år er tilhøvet snudd, det er 39 prosent kvinnelege medlemskapar av alle kvinner, for menn i denne aldersgruppa er 48 prosent av medlemskapane over 26 år. Figur 14.1 syner at det er reduksjon i medlemskapar i dei to yngste aldersgruppene for gutar siste året, medan det for jenter er nedgang berre mellom dei aller yngste.

Figur 14.1. Medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, menn og kvinner etter alder. 2015-2016

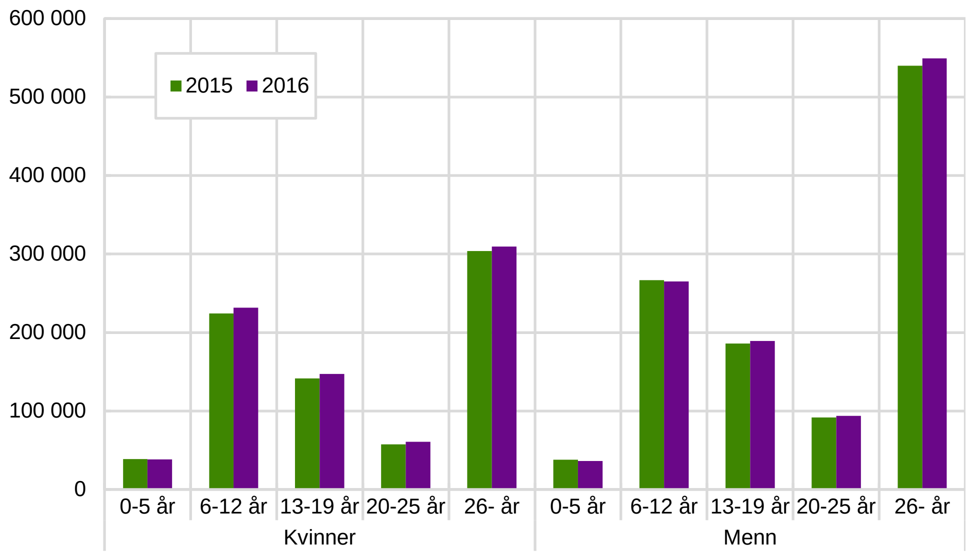

Kjelde: Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

53 prosent av medlemskapane i NIF er i alderen 20 år og over. I aldersgruppa 6 til 12 år finn ein 26 prosent av medlemskapane. I Rogaland idrettskrins er 31 prosent av medlemskapane i denne aldersgruppa, tett følgt av Hordaland og Akershus idrettskrinsar med høvesvis 30,2 og 29,2 prosent.

Høgast del kvinner i idretten i Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag idrettskrins hadde i 2016 høgast del kvinnelege medlemskapar med 44 prosent av alle dei 60 200 medlemskapane i denne krinsen. I Vestfold idrettskrins var det lågast kvinnedel med 36 prosent. Sjå tabell 14.1

56 000 idrettsanlegg

Tala i tabell 14.2 viser tal frå Idrettsanleggsregisteret. I alt var det 56 000 eksisterande anlegg som var i drift i 2016. Det er ein auke på 500 anlegg totalt. Seks av anlegga har status som nasjonalanlegg, med underliggande einingar. Tabellen viser òg at det er 37 150 ordinære idrettsanlegg i Anleggsregisteret og 18 150 nærmiljøanlegg. Nærmiljøanlegg omfattar blant anna balløkker/ballbingar, ulike typar aktivitetsanlegg og miljøkart. 730 anlegg høyrer inn under kategorien Andre anlegg inkluderer fylkesanlegg, interkommunale anlegg og riksanlegg. I 2016 auka talet på ordinære idrettsanlegg i drift med 190.

Fleire nærmiljøanlegg

Tabell 14.2 viser òg at talet på nærmiljøanlegg framleis stig. I 2016 var det som nemnt over, registrert 18 150 nærmiljøanlegg, ein auke på 330 anlegg frå året før. 10 800 anlegg, eller 19 prosent av alle anlegga registrert i Idrettsanleggsregisteret, hadde registrert at dei hadde universell utforming, jf. Veileder Universell Utforming (KUD 2012). Dette er ein auke på 750 anlegg med universell utforming frå året før, noko høgare samanlikna med den totale auken av anlegg. I Telemark hadde 33 prosent av alle anlegga universell utforming.

Tabell 14.3 viser tal på nokre typar idrettsanlegg i perioden 2010-2016. Som tidlegare nemnt, er det talet på nærmiljøanlegg som aukar mest frå år til år. Aktivitetsanlegg som kjem under kategorien nærmiljøanlegg har auka med 1 400 anlegg frå 2010 til 2016. Ved utgangen av 2016 var det registrert drygt 6 200 slike aktivitetsanlegg. Sidan 2006 har det vorte 2 000 fleire aktivitetsanlegg.

Turstiar innanfor kategorien Friluftsliv har auka med 197 i perioden 2010-2016. Sidan 2006 har det vorte 534 fleire turstiar. Totalt er det nær 3 200 turstiar i heile Noreg som har motteke spelemidlar i 2016. Talet på fleirbrukshallar har auka år for år sidan 2006, unnateke det siste året. Ved utgangen av 2016 var det 1 019 hallar i drift. Talet på hoppbakkar held fram med å gå ned også i 2016. Førre året viste tala ein svak auke i alpinbakkar, men i 2016 er det ein reduksjon på tre bakkar. Talet på gymnastikksalar og symjehallar i drift går òg stadig nedover. Siste året var det ein nedgang på 48 gymnastikksalar, sidan 2006 har det vorte 460 færre slike anlegg. Tala for symjebasseng viser ein nedgang på 15 anlegg siste året og 110 færre samanlikna med 2006. Sjå fleire tal i tabell 14.3, samt tidlegare års kulturstatistikk.

Norsk Friluftsliv – 110 000 fleire medlemskapar

Talet på medlemskapar i Norsk Friluftsliv held fram å auke. På slutten av 2016-tallet var det 913 000 medlemskapar, ein auke på 110 000 medlemskapar frå året før. Det meste av auken kjem av at no er heile Norges Røde Kors medlem av Norsk Friluftsliv, med deira 155 000 medlemer. 2016-tala inkluderer òg tala for Norges Røde Kors Hjelpekorps. Sidan 2010 har medlemskapane i Norsk Friluftsliv auka med 55 prosent, eller 325 000 medlemer. Noko av auken kjem òg av at både i 2010 og 2011 kom det med to nye medlemskapsorganisasjonar, samt Norges Seilforbund som nytt medlem i 2016.

Samstundes som det er auke i det totale talet på medlemskapar, har nokre av medlemsorganisasjonane i Norsk Friluftsliv endra teljemåte, noko som har ført til lågare medlemstal, til dømes Norges Turmarsjforbund og Norsk Kennel Klub.

Nordmenn er glade i å gå på tur og vere ute i friluft. Det tyder oppgangen i medlemstala som dei fleste organisasjonane i Norsk Friluftsliv har hatt i 2016. Den norske Turistforening (DNT) hadde ein auke på 21 000 siste året. Sidan 2010 har auken vore på nær 50 000 medlemer. DNT er framleis den største organisasjonen i

Norsk Friluftsliv med deira nær 291 000 medlemskapar fordelte på 355 lokallag, inkludert Barnas turlag med 213 lag.

Oppgang i medlemstalet siste året finn ein òg til dømes i Skiforeningen med 164 medlemskapar siste året og 15 100 sidan 2010. Ved utgangen av 2016 hadde Norsk Kennel Kub 72 000 medlemer. Dette talet er lågare enn medlemskapstala tidlegare år, men speglar at Kennelklubben har gjennomførd ny teljemåte ved å telje unike personar som har betalt kontingent. Etter fleire år med nedgang i medlemskapstala for Norges Jeger- og Fiskerforbund syner 2016-tala ein auke på 1 300 medlemskapar. Norges Jeger- og Fiskerforbund tel no 114 400 medlemskapar. Tabell 14.4 viser meir detaljerte tal frå Norsk Friluftsliv.

Nordmenn er aktive friluftsmenneske. Det viser både tala frå Norsk Friluftsliv og tala frå Levekårsundersøkingane i Statistisk sentralbyrå. Det er førebels ikkje publisert nyare tal enn tala for aktivitetane i 2014.

Høgt utdanna oftast på tur i skog og fjell…

Tala frå undersøkinga i 2014 viste at åtte av ti nordmenn gjekk tur i skog og fjell og fire av ti har vore på kortare skiturar. Personar med høgare utdanning er dei mest aktive. 61 prosent av befolkninga som har universitetsutdanning på fire år eller meir, har gått på ein kortare skitur. I den delen av befolkninga som berre har grunnskole, er tilsvarande del på 24 prosent. Lengre fotturar i skogen eller på fjellet er òg meir populært mellom dei med høg utdanning. Det er òg ein større del som har stått alpint, snowboard eller telemark blant personar med høgare utdanningsnivå. Personar med lågare utdanning drar jamvel i like stor grad på jakt, på fiske eller ridetur som personar med høgare utdanning (SSB 2014, 18.desember). Sjå òg Kulturstatistikk 2014 og 2015.

… og folk frå Nord-Noreg mest på jakt og fiske

I denne utgåva av Kulturstatistikk ser vi på dei same aktivitetane, men på ulike landsdelar. Har det noko å seie kor i landet du bur på kor aktiv du er i friluftslivet? Figur 14.2 viser at personar på Vestlandet og Nord-Noreg er ivrigast i å gå på lengre fotturar i skogen og fjell, medan flest vestlendingar er på kortare fotturar i skogen eller på fjellet. Folk som bur i Nord-Noreg er dei som oftast er på bær- eller sopptur, jakt og fiske. I Akershus og Oslo bur dei som i størst grad som har vore på tur med sykkel, 42 prosent dei siste 12 månadene i 2014. I denne landsdelen bur òg dei som oftast stått alpint, snowboard eller telemark.

Figur 14.2. Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike friluftslivsaktivitetar etter landsdel. 2014

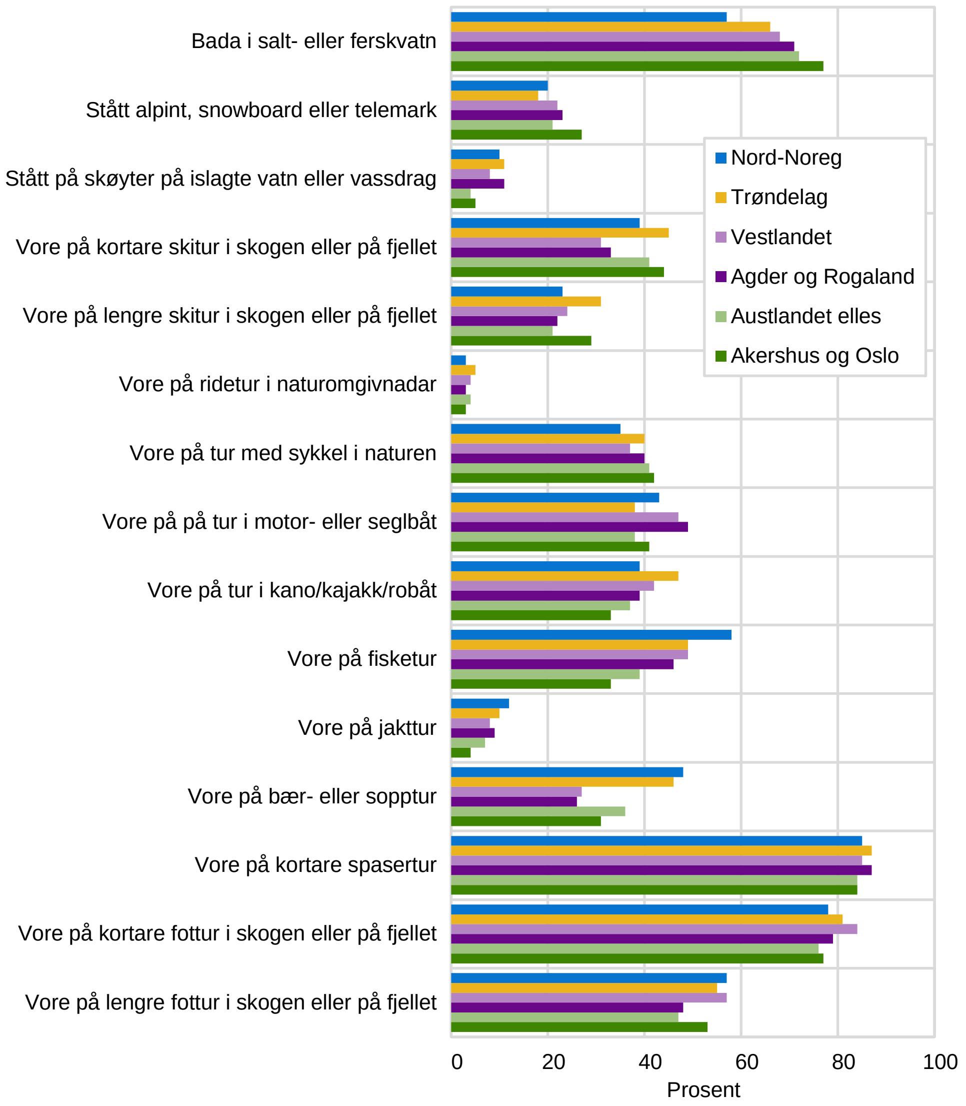

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

55 prosent er tilskodarar på idrettsarrangement i løpet av eit år.

Dei siste tala frå Norsk kulturbarometer 2016 viser at 55 prosent av befolkninga i alderen 9 til 79 år hadde vore tilskodarar på eit idrettsarrangement dei siste 12 månadene. Det er det same som i 2012, men litt lågare del i høve tildømes i 2000. 75 prosent har vore og sett på eit idrettsarrangement dei siste 5 åra (Vaage,2017).

Ein større del menn enn kvinner går og ser på eit idrettsarrangement. I 2016 gjekk 59 prosent av mennene på eit idrettsarrangement, medan 52 prosent av kvinnene gjorde det same. Skilnaden i interessa for slike arrangement har vorte mindre dei siste åra. I 2000 var det 62 prosent menn og 51 prosent kvinner som deltok på eit idrettsarrangement.

Det ser ikkje ut som utdanning har så mykje å seie for kven som går på idrettsarrangement, men ser ein på hushaldsinntekt er skilnadene større. Mellom dei personane i øvste kvartil (sjå kapittel 10.2) går 63 prosent på idretts-arrangement, medan i lågaste kvartil er delen 42 prosent. Sjå tabell 14.5.

Figur 14 3. Prosentdel som har vore på eit idrettsarrangement dei siste 12 månadene etter menn og kvinner, alder og utdanning

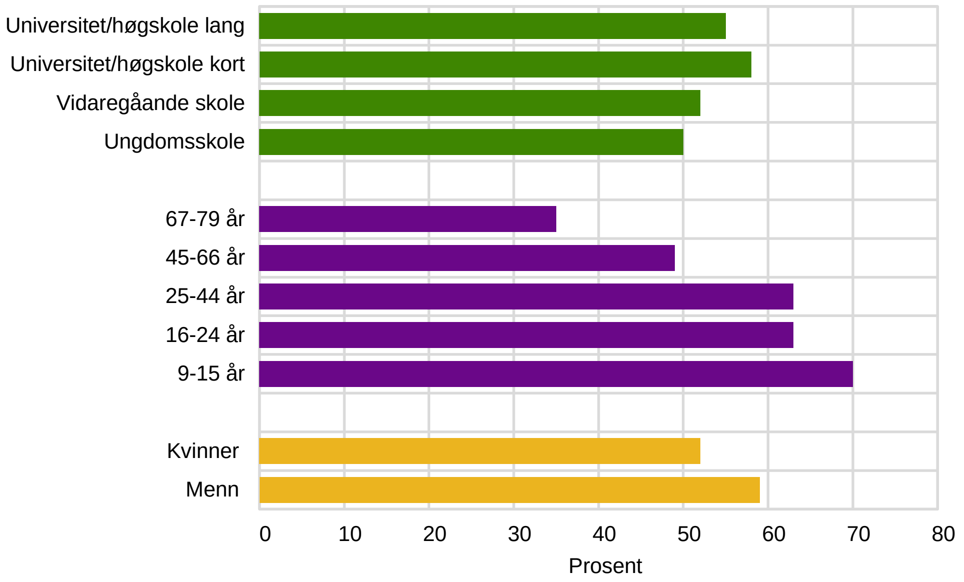

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Figur 14.4 viser interessa for å vitje idrettsarrangement i eit lengre tidsperspektiv, etter aldersgrupper. Det kan sjå ut til at interessa har dalt noko for dei yngre aldersgruppene, medan dei eldre i noko større grad går på idrettsarrangement dei siste tiåra.

Figur 14 4. Personar som har vore på eit idrettsarrangement dei siste 12 månadene etter alder. Prosent

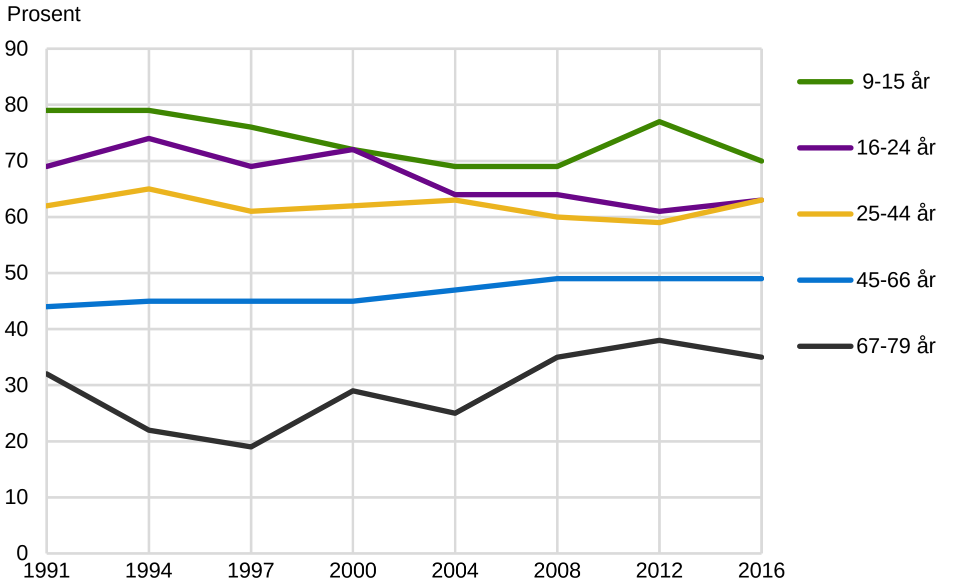

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Kommunane brukte 3,7 milliardar kroner til idrettsføremål

KOSTRA-tala (KOSTRA, sjå kapitla 1.2 og 1.3) viser at fylkeskommunane til saman brukte 11 millionar kroner til idrett i 2016, og kommunane (medrekna Oslo) brukte til saman 3,7 milliardar kroner i netto driftsutgifter til idrett. Dette er 33 prosent av utgiftene som kommunane bruker til kulturføremål, ein auke på 343 millionar kroner frå året før. Brutto investeringsutgifter for idretten har vore om lag 3 milliardar kroner i gjennomsnitt for åra 2014-2016. Jamfør tabell 14.7 og kapittel 1.3, tabell 1.3.4.

Speleoverskotet frå Norsk Tipping til idrettsformål utgjorde 2,4 milliardar kroner i 2016, sjå tabell 1.1.2 for detaljar.

5 600 mil med tilrettelagde turstiar og løyper for bruk om sommaren

Forutan dei økonomiske tala gjev òg KOSTRA-tala blant anna oversikt over areal for friluftslivsområde i kommunane, og areal for leik og rekreasjon. Tabell 14.8 gjev mellom anna ei oversikt over areal og friluftslivsområde i kommunane i åra 2009-2016. Totalt for landet fanst det 1,4 millionar mål friluftslivsområde med kommunal råderett gjennom offentleg eige eller bruksavtale i 2014. Tabell 14.8 viser òg talet på kilometer av turstiar og skiløyper i kommunane. Totalt er det 56 000 kilometer med turstiar og løyper lagde til rette for bruk om sommaren. Samstundes viser tala at det er om lag 34 000 kilometer maskinpreparerte skiløyper rundt omkring i kommunane. Tabellen gjev òg informasjon om tal på rekreasjons- og friområde med universell utforming som kommunane har ansvaret for. I 2016 var 2 600 område lagde til rette med universell utforming.

14.2. Om statistikken og organisasjonane

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er det øvste organet i Noregs største interesseorganisasjon, med i underkant av 2,1 millionar medlemskapar fordelte på drygt 12 000 idrettslag (inkludert bedriftsidrettslag). NIF har som mål å vere den fremste bidragsytaren for å oppnå idrett for alle (NIF, 2017).

Idrettsregistreringa

Alle opplysningane og tala i statistikken er grunna i elektroniske rapportar frå kvar enkelt klubb som er medlem av NIF, og frå kvar særidrettsgruppe i klubben. Rapporteringa er per 31. desember i rapporteringsåret og vert avslutta ved utgangen av mars året etter rapporteringsåret. Medlemskapane er i denne publikasjonen framleis summen av medlemer i kvar enkelt klubb, og ikkje talet på personar som totalt er medlemer i den organiserte idretten. Talet på personar er lågare fordi mange er medlemer i fleire klubbar. Det har enno ikkje vore mogleg å gjeve eit totaltal på enkeltpersonar som er medlem (NIF 2017). Tala i denne publikasjonen omfattar berre statistikk over medlemskapar for dei ordinære idrettskrinsane. Tal for bedriftsidretten og aktivitetstala er ikkje med i statistikken.

Det nye samordna rapporteringssystemet vart teke i bruk i 2016. Etter dette skal alle idrettslaga registrere organisasjonsopplysningar og medlemsopplysningar (fødselsdato, kjønn, adresse og så vidare). Ein kan lese meir her om den nye ordninga: Enklare idrettslag 2016 og medlemsregistreringa.

Anleggsregisteret.no

Idrettsanlegg.no, frå 2017 anleggsregisteret.no, som er Kulturdepartementets register over idrettsanlegg og søknader om spelemidlar, er eit register over alle idrettsanlegga i Noreg. Anleggsregisteret omfattar anlegg og tiltak for friluftsliv, frå dei store anlegga som er bygde og utforma for internasjonale meisterskapar til små balløkker og skileikanlegg. Anleggsregisteret.no inneheld eit nettbasert søknadssystem for spelemidlar til idrettsanlegg, eit register over alle idrettsanlegga i Noreg, og ein kartfunksjon som viser den grafiske plasseringa til anlegga i standard kart (anleggsregisteret.no). Det er opp til kvar enkelt kommune å oppdatere opplysningane i registeret for anlegg innanfor eigen kommune. Om nytt anleggsregister kan ein lese her.

Anlegga for friluftsliv er òg registrerte så langt det er funne formålstenleg. Alle anlegga og tiltaka for friluftsliv som har fått tilskot av spelemidlane, er registrerte. I 2016 var det om lag 72 000 anleggseiningar i registeret, men data brukt i tabellane 14.3 og 14.4 baserer seg på status «*eksisterande*» i registeret. Anlegga er registrerte med desse data: anleggsnummer i registeret, namnet på anlegget, anleggsstad (idrettspark eller liknande), kva for ein kommune anlegget ligg i, anleggskategori

(til dømes: fotballanlegg, kart, friluftsliv), anleggstype (til dømes: grasbane, orienteringskart, badeplass), karakteristiske mål, anleggsklasse (til dømes: nasjonalanlegg, kommuneanlegg/ordinære anlegg, nærmiljøanlegg), plassering (kartkoordinatar i økonomisk kartverk) og eventuelt ombyggingsår, eigar, tildelte spelemidlar og året for tildelinga. Dei siste åra har det kome ein ny variabel i anleggsregisteret som seier noko om status på universell utforming.

Anleggsregisteret vart oppretta i 1992, og sidan har opplysningar om anlegg for idrett og friluftsliv vorte registrerte inn etter kvart. Oppdatering av registeret skjer normalt ein gong i året. Ein kan søkje i det nye anleggregisteret og hente ut data frå 1.10.2017.

Nærmiljøanlegg er anlegg eller område som er lagde til rette for eigenorganisert fysisk aktivitet og gjerne ligg i tilknyting til bustad- og/eller opphaldsområde. Områda skal vere fritt allment tilgjengelege og laga for eigenorganisert fysisk aktivitet, framfor alt for barn og ungdom, men òg for lokalbefolkninga elles. Nærmiljøanlegg skal ikkje dekkje behovet for anlegg til organisert idrettsleg aktivitet eller ordinære konkurransar i idrett. Nærmiljøanlegg kan plasserast i tilknyting til eit skoleanlegg og/eller eit idrettsanlegg. (Kulturdepartementet).

Norsk friluftsliv

Norsk friluftsliv vart stifta i 1989 og er ein fellesorganisasjon for 16 norske frivillige friluftslivsorganisasjonar (i 2016), med til saman 913 000 medlemskapar og om lag 5 100 lokale lag og foreiningar. Organisasjonane har individuelle medlemskapar og er opne for alle.

Norsk Friluftsliv arbeider blant anna for å fremje eit allsidig, enkelt og naturvenleg friluftsliv i tråd med norsk friluftslivstradisjon. Norsk Friluftsliv fremjar friluftsliv for alle gjennom tradisjonelle og nye aktivitetsformer, og fremjar saker av felles interesse for organisasjonane overfor styresmakta og andre aktuelle målgrupper. Norsk Friluftsliv har òg som mål å fremje allemannsretten (retten til fri ferdsel i norsk natur) og allmentas tilgang til og bruk av naturen. (Norsk Friluftsliv).

Levekårsundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart tredje år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike fritidstilbod. Levekårsundersøkinga EU-SILC vert gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema vert tekne oppatt med ein syklus på tre år. I 2011og 2014 var temaa friluftsliv, organisasjons-aktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk. I 2012 var temaa bustad og buforhold og i 2013 og 2016 var temaa kulturbruk, idrett og fysisk aktivitet.

I Levekårsundersøkinga 2011 er det tidsbrot i måling av friluftsliv. Frå 2011 er enkelte friluftsaktivitetar tekne bort, og nokre av spørsmåla er endra noko i høve til åra 1997-2007. Framfor alt er lengda på enkelte aktivitetar endra. Tidlegare gjorde ein skilnad mellom dagstur og tur med overnatting, nå skil ein mellom kort og lang tur (over/under tre timar). I tillegg til dette er innsamlingsmetoden endra. Tidlegare vart dette temaet innhenta postalt, medan det i 2011og 2014-undersøkingane er samla inn via telefonintervju. Les om Levekårsundersøkingane.

Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år ei utvalsundersøking, der folk i alderen 9-79 år vert spurde om bruken av ulike kulturtilbod. Siste tilgjengelege resultat er publisert i Norsk kulturbarometer 2016. Figurane 14.3 og 14.4 , samt tabellane 14.5 og 14.6 gjev tal frå Norsk kulturbarometer. Les om kulturbruksundersøkingane. Informasjon om dei ulike kjennemerka brukt i tabellane, sjå kapittel 10.2.

Referansar

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk kulturbarometer 2016*, Statistisk sentralbyrå henta frå http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016

Norsk Friluftsliv: http://www.norskfriluftsliv.no

Anleggsregisteret.no: https://www.anleggsregisteret.no/

Kulturdepartementet: «Spelemidlar til ordinære nærmiljøanlegg – 2005 (V-0795 B)». http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kkd/bro/2006/0004/ddd/pdfv/253506-v-0795-n_2005_a4odin.pdf

NIF-Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité: *Årsrapporter*. http://www.idrett.no/

«*Veileder Universell Utforming*» (KUD 2012).

Statistisk sentralbyrå (18. desember 2014): «Høyt utdannede oftest på tur i skog og fjell». http://www.ssb.no/fritid/

Meir informasjon

Statistisk sentralbyrå (18.desember 2014): «Høyt utdannede oftest på tur i skog og fjell». http://www.ssb.no/fritid/

Statistisk sentralbyrå (4. desember 2014): «Høy samfunnsdeltakelse blant yrkesaktive». http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt/hvert-3-aart

Statistisk sentralbyrå (2015): *Kulturstatistikk 2014*, Statistiske analysar 145 http://www.ssb.no/publikasjoner/

Vaage, Odd Frank (2015): *Fritidsaktiviteter 1997-2014*. Rapporter 2015/25, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/fritidsaktiviteter-1997-2014

Vaage, Odd Frank: *Norsk kulturbarometer*, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kulturbar

Kulturdepartementet: Idrett. http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/idrett.html

Tabell 14.1. Talet på lag og medlemskap, etter idrettskrins

	Talet på lag	Medlemskap[1]								
		I alt	Menn				Kvinner			
			I alt	0-12 år	13-19 år	20- år	I alt	0-12 år	13-19 år	20- år
2001	7 136	1 430 597	880 658	214 268	151 983	514 407	549 939	162 050	105 199	282 690
2002	7 292	1 534 868	945 645	238 936	169 299	537 410	589 223	182 895	118 250	288 078
2003	7 531	1 579 550	975 016	250 267	176 490	548 259	604 534	190 571	122 714	291 249
2004	7 633	1 649 311	1 008 923	258 629	182 892	567 402	640 388	204 094	131 704	304 590
2005	7 791	1 675 737	1 018 786	265 888	187 810	565 088	656 951	211 619	136 842	308 490
2006	7 870	1 701 153	1 028 524	271 278	186 601	570 645	672 629	220 699	138 241	313 689
2007	7 725	1 738 086	1 047 103	275 608	188 242	583 253	690 983	222 743	139 818	328 422
2008	7 760	1 770 720	1 059 933	276 787	188 906	594 240	710 787	226 673	141 748	342 366
2009	7 813	1 758 229	1 050 413	281 904	186 578	581 931	707 816	233 203	140 594	334 019
2010	7 894	1 771 961	1 062 766	287 429	185 076	590 261	709 195	236 332	137 743	335 120
2011	7 894	1 791 297	1 072 816	289 917	187 875	595 024	718 481	240 661	139 443	338 377
2012	7 929	1 864 031	1 115 241	299 625	189 071	626 545	748 790	252 763	139 322	356 705
2013	7 967	1 868 840	1 114 735	304 231	187 500	623 004	754 105	258 189	138 997	356 919
2014	7 953	1 908 896	1 135 179	314 081	185 991	635 107	773 717	269 786	140 950	362 981
2015[2]	7 819	1 888 180	1 122 159	304 703	185 824	631 632	766 021	263 119	141 538	361 364
2016	7 736	1 921 019	1 133 921	301 518	189 282	643 121	787 098	269 688	147 065	370 345
Idrettskrins										
Østfold	386	88 366	55 706	13 217	8 938	33 551	32 660	11 028	6 308	15 324
Akershus	653	244 762	146 020	44 196	25 409	76 415	98 742	38 054	19 090	41 598
Oslo	603	266 810	160 320	41 784	22 761	95 775	106 490	33 363	15 661	57 466
Hedmark	353	78 743	46 629	12 757	7 750	26 122	32 114	11 698	6 374	14 042
Oppland	398	76 868	44 290	10 925	7 469	25 896	32 578	10 185	5 896	16 497
Buskerud	371	99 246	60 420	14 794	10 096	35 530	38 826	12 698	7 396	18 732
Vestfold	296	77 492	49 588	11 154	8 007	30 427	27 904	8 885	5 125	13 894
Telemark	297	61 588	35 848	7 982	6 163	21 703	25 740	7 953	5 317	12 470
Aust-Agder	178	40 707	23 689	6 089	4 171	13 429	17 018	5 346	3 260	8 412
Vest-Agder	275	58 708	33 990	9 303	6 263	18 424	24 718	8 729	5 663	10 326
Rogaland	549	151 543	89 439	28 026	14 933	46 480	62 104	26 470	11 717	23 917
Hordaland	814	178 810	104 594	31 284	18 287	55 023	74 216	29 739	14 659	29 818
Sogn og Fjordane	188	44 257	24 888	5 963	4 547	14 378	19 369	5 386	3 841	10 142
Møre og Romsdal	482	90 322	52 139	12 749	8 847	30 543	38 183	12 117	7 542	18 524
Sør-Trøndelag	501	142 868	81 742	19 099	13 469	49 174	61 126	17 646	10 466	33 014
Nord-Trøndelag	287	60 219	33 726	7 668	6 290	19 768	26 493	7 319	5 320	13 854
Nordland	535	72 636	41 739	11 587	7 576	22 576	30 897	10 522	6 323	14 052
Troms Romsa	377	56 812	32 155	8 959	5 537	17 659	24 657	8 226	4 622	11 809
Finnmark Finnmárku	193	30 262	16 999	3 982	2 769	10 248	13 263	4 324	2 485	6 454

[1] Medlemskapsoversikta viser summen av medlemer i kvar enkelt klubb, ikkje talet på personar totalt som er medlem i den organiserte idretten. Dette talet vil vere mykje lågare fordi mange har medlemskap i fleire klubbar. Det er enno ikkje mogleg å registrere eit totalt tal på enkeltpersonar som er medlem i den organiserte idretten.

[2] Tala kan ikkje samanliknast med tidlegare år på grunn av nytt rapporteringssystem.

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Tabell 14.2. Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke

	I alt	Nasjonal-anlegg	Ordinære idrettsanlegg	Nærmiljø-anlegg	Andre anlegg[1]	Anlegg med universell utforming	Del universell utforming
2004	40 122	5	28 489	11 628	..	..	..
2005	42 526	5	30 146	12 375	..	..	..
2006	43 718	5	30 479	13 234	..	..	..
2007	43 911	5	30 343	13 563	..	..	..
2008	44 168	5	30 417	13 746	..	..	..
2009[2]	49 326	[6]5	34 150	14 769	401	..	..
2010[3]	50 990	[6]5	35 616	15 027	341	..	..
2011[4]	52 223	[6]5	35 974	15 881	361	..	..
2012[5]	53 423	[6]5	36 202	16 434	779	..	..
2013	54 051	[6]5	36 452	16 838	752	8 435	15,6
2014	54 938	[6]5	36 802	17 376	746	9 168	16,7
2015	55 532	[6]6	36 960	17 818	746	10 081	18,2
2016	56 033	[6]6	37 149	18 147	731	10 837	19,3
Østfold	2 374	-	1 597	776	1	551	23,2
Akershus	4 227	-	2 765	1 433	29	848	20,1
Oslo	2 269	2	1 330	935	2	349	15,4
Hedmark	3 454	1	2 532	919	2	275	8,0
Oppland	3 286	1	2 371	897	16	534	16,3
Buskerud	3 541	2	2 542	994	4	519	14,7
Vestfold	2 275	-	1 536	728	11	665	29,2
Telemark	2 323	-	1 568	697	58	771	33,2
Aust-Agder	1 922	-	1 202	699	21	333	17,3
Vest-Agder	2 754	-	1 677	1 056	21	505	18,3
Rogaland	4 268	-	2 440	1 688	140	742	17,4
Hordaland	4 476	-	2 724	1 720	32	1 071	23,9
Sogn og Fjordane	2 569	-	1 645	901	23	352	13,7
Møre og Romsdal	4 385	-	2 965	1 226	194	1 016	23,2
Sør-Trøndelag	3 047	-	2 080	895	72	429	14,1
Nord-Trøndelag	2 405	-	1 644	689	72	501	20,8
Nordland	3 578	-	2 486	1 076	16	738	20,6
Troms Romsa	1 968	-	1 344	620	4	461	23,4
Finnmark Finnmárku	903	-	693	197	13	177	19,6
Svalbard	9	-	8	1	-	-	-

[1] Inkluderer fylkesanlegg, riksanlegg, interkommunale anlegg og uoppgitt anleggsklasse. [2] Tala er produserte per 31. oktober 2010 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift. [3] Tala er produserte per februar 2011 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift. [4] Tala er produserte per februar 2012 og omfattar eksisterande anlegg som er i drift. [5] Tala er produserte per mars i rapporteringsåret og omfattar eksisterande anlegg som er i drift og har gyldig anleggskode.
[6] Tala er korrigerte sidan førre utgåve. Nasjonalanlegga er; Holmenkollen, Ullevål Stadion, Vikingskipet, Kvitfjell, Hafjell (nytt i 2015) og Vikersund.

Kjelde: Idrettsanleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 14.3. Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år

Type anlegg	2010		2012		2014		2015		2016	
	Einingar[1]	Innbyggjarar per anlegg	Einingar[1]	Innbyggjarar per anlegg	Einingar[1]	Innbyggjarar per anlegg	Einingar[1]	Innbyggjarar per anlegg	Einingar[1]	Innbyggjarar per anlegg
Skianlegg	**3 878**	**1 269**	**3 747**	**1 348**	**3 722**	**1 388**	**3 679**	**1 417**	**3 649**	**1 441**
Alpinbakkar	564	8 724	555	9 101	562	9 192	575	9 068	572	9 193
Hoppbakkar	817	6 022	721	7 006	681	7 586	665	7 841	649	8 102
Skiløyper	2 497	1 970	2 471	2 044	2 479	2 084	2 439	2 138	2 428	2 166
Friluftsliv	**3 244**	**1 517**	**3 257**	**1 551**	**3 410**	**1 515**	**3 459**	**1 507**	**3 508**	**1 499**
Tursti	2 974	1 654	2 957	1 708	3 086	1 674	3 133	1 664	3 171	1 658
Turkart	270	18 223	300	16 838	324	15 944	326	15 994	337	15 603
Fotballanlegg	**4 690**	**1 049**	**4 593**	**1 100**	**4 549**	**1 136**	**4 615**	**1 130**	**4 546**	**1 157**
Fotballbaner	4 641	1 060	4 540	1 113	4 490	1 151	4 549	1 146	4 476	1 175
Fotballhallar	49	100 414	53	95 307	59	87 556	66	79 000	70	75 119
Friidrettsanlegg	**992**	**4 960**	**909**	**5 557**	**907**	**5 695**	**894**	**5 832**	**884**	**5 948**
Fast dekke	129	38 142	144	35 078	151	34 211	156	33 423	156	33 707
Grusdekke	484	10 166	416	12 142	399	12 947	370	14 092	354	14 854
Delanlegg	379	12 982	349	14 474	357	14 470	368	14 168	374	14 060
Hestesportanlegg	**334**	**14 731**	**348**	**14 515**	**357**	**14 470**	**362**	**14 403**	**361**	**14 566**
Ridebaner	221	22 264	224	22 550	226	22 858	230	22 670	228	23 063
Ridehallar	113	43 543	124	40 736	131	39 434	132	39 500	133	39 536
Isanlegg	**65**	**75 697**	**68**	**74 283**	**76**	**67 971**	**77**	**67 714**	**77**	**68 290**
Ishallar	42	117 150	45	112 251	52	99 342	49	106 408	50	105 166
Hurtigløpsbaner (kunstis)	13	378 485	13	388 560	14	368 986	14	372 428	14	375 594
Bandybaner (kunstis)	10	492 031	10	505 128	10	516 580	14	372 428	13	404 486
Idrettshallar	**818**	**6 015**	**934**	**5 408**	**1 003**	**5 150**	**1 051**	**4 961**	**1 019**	**5 160**
Fleirbrukshallar	818	6 015	934	5 408	1 003	5 150	1 051	4 961	1 019	5 160
Skoleanlegg	**2 875**	**1 711**	**2 713**	**1 862**	**2 662**	**1 941**	**2 589**	**2 014**	**2 541**	**2 069**
Gymnastikksalar	2 875	1 711	2 713	1 862	2 662	1 941	2 589	2 014	2 541	2 069
Nærmiljøanlegg	**11 383**	**432**	**12 702**	**398**	**12 736**	**406**	**12 985**	**402**	**13 295**	**396**
Balløkker/ ballbingar	5 399	911	5 696	887	5 676	910	5 707	914	5 837	901
Aktivitetsanlegg	4 809	1 023	5 614	900	5 831	886	6 040	863	6 215	846
Skolekart/nærmiljøkart	1 175	4 187	1 224	3 629	1 229	4 203	1 238	4 212	1 243	4 230
Symjehallar	**1 067**	**4 611**	**1 032**	**4 895**	**1 022**	**5 055**	**1 015**	**5 137**	**999**	**5 264**
Symjebasseng	1 000	4 920	967	5 224	959	5 387	951	5 483	936	5 618
Utandørs symjeanlegg	67	73 437	65	77 712	63	81 997	64	81 469	63	83 465
Golfbaner	**114**	**43 161**	**127**	**39 774**	**137**	**37 707**	**138**	**37 783**	**138**	**38 104**
18 hol	47	104 687	52	97 140	55	93 924	57	91 473	57	92 251
9 hol	59	83 395	65	77 712	72	71 747	70	74 486	70	75 119
6 hol	8	615 038	10	505 128	10	516 580	11	473 999	11	478 029
Orientering	**3 470**	**1 418**	**3 474**	**1 454**	**3 485**	**1 482**	**3 458**	**1 508**	**3 451**	**1 524**
Orienteringskart	3 442	1 429	3 446	1 466	3 457	1 494	3 434	1 518	3 427	1 534
Skiorienteringskart	28	175 725	28	180 403	27	191 326	24	217 249	24	219 097

[1] Gjeld eksisterande anlegg i drift per februar året etter.

Kjelde: Idrettsanleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 14.4. Norsk Friluftsliv[1]. Lokallag og medlemskap

	2010		2012		2014		2015		2016	
	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap	Lokal-lag	Medlem-skap
Heile landet	**3 623**	**587 682**	**4 685**	**722 578**	**4 838**	**760 155**	**4 839**	**802 677**	**5 092**	**913 081**
Den Norske Turistforening	56	241 520	110	246 011	[4]191	257 750	140	270 250	[9]355	290 790
Forbundet Kysten	116	9 336	124	9 814	125	9 963	125	10 178	126	10 270
Skiforeningen	8	57 731	7	67 065	9	[5]72 052	9	[5]72 700	9	[5]72 864
Norges Jeger- og Fiskerforbund	567	121 223	571	117 613	575	113 850	573	113 023	573	114 368
Norges turmarsjforbund[1]	236	20 000	498	41 600	505	67 084	570	96 526	535	[4]41 578
KFUK-KFUM-speidarane	249	12 285	206	9 573	225	10 332	225	10 614	222	10 956
Norges Klatreforbund[1]	162	12 583	181	17 872	195	19 819	196	18 890	202	20 541
Norsk orientering[1]	386	23 169	379	22 386	381	24 205	370	23 826	369	24 064
Norges Padleforbund	104	15 656	111	16 652	119	18 900	121	18 660	124	[6]18 977
Norges Røde Kors[7]	-	-	-	-	-	-	-	-	380	154 613
Norges Røde Kors Hjelpekorps	320	12 000	303	14 745	302	14 438	336	14 716	-	-
Norges Seilforbund[8]	-	-	-	-	-	-	-	-	130	23 544
Norges speiderforbund	552	20 216	509	18 040	494	19 045	472	19 370	465	18 849
4H Norge[1]	635	16 663	625	16 288	610	15 075	595	15 455	577	14 888
Syklistenes landsforening	12	11 000	12	12 500	13	10 187	13	10 429	15	9 847
Kristen Idrettskontakt[2]	220	14 300	242	14 196	296	14 322	296	14 322	211	15 100
Norsk Kennel Klub[3]	-	-	807	98 223	798	93 133	798	93 718	799	71 918

[1] Endra namn i 2014. [2] Ny medlem 2010. [3] Ny medlem 2011. Frå 2016 ny teljemåte, tel no unike personar som har betalt kontingent, mot tidlegare tald medlemskap. [4] Avvikande teljingsmåte. [5] Har avvikande teljingsår, 1.9-31.8. [6] Berre 104 av 124 klubbar har utførd registreringa. Medlemer av klubbar som ikkje har gjort registreringa er ikkje talde. [7] Frå mai 2016 er medlemskapen i Norsk Friluftsliv utvida til å gjelde heile Norges Røde Kors. Inkluderer lag og medlemskap for Norges Røde Kors Hjelpekorps. [8] Ny medlem 2016. [9] Frå 2016 Inkludert Barnas turlag.

Kjelde: Norsk Friluftsliv.

Tabell 14.5. Personar som har vore på eit idrettsarrangement og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månader, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**54**	**57**	**55**	**56**	**55**	**55**	**6,2**	**5,2**	**5,9**	**6,5**	**5,8**	**7,0**
Menn	61	62	62	61	61	59	7,4	6,0	6,8	7,1	6,6	7,9
Kvinner	48	51	49	50	50	52	5,0	4,4	5,0	6,0	5,0	6,1
Alder												
9-15 år	76	72	69	69	77	70	7,2	5,6	6,4	6,1	7,8	6,5
16-24 år	69	72	64	64	61	63	7,2	6,9	6,4	6,1	5,9	6,9
25-44 år	61	62	63	60	59	63	8,4	6,6	7,8	9,6	7,4	10,5
45-66 år	45	45	47	49	49	49	4,7	3,5	4,9	5,1	5,1	5,6
67-79 år	19	29	25	35	38	35	0,9	1,5	1,2	2,2	2,3	2,7
Utdanning												
Ungdomsskole	42	52	43	48	47	50	4,3	5,7	4,3	5,2	5,0	6,3
Vidaregåande skole	54	55	55	55	50	52	6,9	4,8	6,4	6,7	4,6	6,2
Universitet/høgskole, kort	58	59	59	60	58	58	6,2	5,2	5,7	7,7	6,2	9,3
Universitet/høgskole, lang	54	55	55	50	60	55	5,9	5,4	5,8	5,5	8,3	5,1
Hushaldsinntekt												
1. kvartil	40	51	42	46	45	42	3,4	3,8	3,3	3,9	3,6	3,8
2. kvartil	59	58	54	59	51	59	6,1	5,9	5,4	6,4	3,8	7,6
3. kvartil	60	65	64	64	63	63	6,5	6,4	7,4	8,2	7,0	8,5
4. kvartil	63	63	66	69	67	63	9,2	6,3	7,9	10,6	8,4	9,5
Landsdel												
Oslo/Akershus	51	51	55	48	53	52	6,1	4,6	5,4	6,6	5,3	5,8
Austlandet elles	53	55	54	54	55	53	6,1	5,3	5,7	5,7	6,7	6,7
Agder og Rogaland	55	58	49	63	56	61	6,1	5,7	4,6	7,4	4,2	9,3
Vestlandet	56	61	59	58	55	57	6,3	5,6	6,7	6,3	5,1	7,1
Trøndelag	68	61	59	64	61	59	9,1	5,4	7,0	9,4	7,9	8,0
Nord-Noreg	51	62	57	55	56	55	4,4	4,6	6,5	4,8	6,3	6,0

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.6. Personar som har vore på ulike typar idrettsarrangement sist dei var på idrettsarrangement, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent

	Fotball	Handball	Ishockey	Annan lagidrett	Løping	Annan friidrett	Skiidrett	Skøyteløp	Annan individuell idrett
1991	61	14	3	5	3	5	5	0	6
1994	52	14	3	3	3	2	13	2	9
1997	60	14	2	3	2	4	8	0	7
2000	62	14	2	4	1	3	5	0	9
2004	63	13	2	3	1	3	5	0	9
2008	64	12	2	4	1	3	4	0	8
2012	61	12	1	4	1	3	6	0	11
2016	56	14	2	3	1	5	5	0	12
2016									
Menn	63	9	3	2	2	3	6	0	11
Kvinner	48	20	2	3	1	7	4	1	12
Alder									
9-15 år	50	16	2	2	1	6	3	2	13
16-24 år	64	13	2	3	0	2	2	1	11
25-44 år	55	13	2	3	2	5	5	0	13
45-66 år	56	15	3	3	1	5	6	0	10
67-79 år	54	13	2	0	1	6	14	0	8
Utdanning									
Ungdomsskole	60	12	4	4	0	4	3	1	9
Vidaregåande skole	56	13	3	1	2	6	6	0	12
Universitet/høgskole, kort	56	14	2	3	1	5	5	1	13
Universitet/høgskole, lang	55	17	2	6	3	1	8	0	5
Hushaldsinntekt									
1. kvartil	58	17	4	2	0	4	5	0	9
2. kvartil	55	12	2	4	1	7	6	0	11
3. kvartil	57	16	3	1	1	6	4	1	4
4. kvartil	55	11	2	4	3	2	6	0	14
Landsdel									
Oslo/Akershus	52	15	4	3	2	4	6	0	13
Austlandet elles	52	12	3	3	2	6	8	1	12
Agder og Rogaland	58	16	4	1	1	4	1	0	14
Vestlandet	63	14	1	3	2	5	1	1	9
Trøndelag	61	15	0	3	0	4	9	1	8
Nord-Noreg	59	11	0	3	0	7	7	0	11

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.7. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke

	Netto driftsutgifter funksjon 380 Idrett	Netto driftsutgifter funksjon 381 Idrettsanlegg	Netto driftsutgifter funksjonen 380 og 381, idrett. Prosent av totale netto driftsutgifter til kulturformål	Brutto investerings-utgifter funksjon 380 Idrett	Brutto investerings-utgifter funksjon 381 Idrettsanlegg
	Millionar kroner		Prosent	Millionar kroner	
2008	1 316,9	718,8	27,3	1 020,3	1 503,2
2009	945,5	1 210,1	28,0	703,1	2 605,6
2010	801,8	1 796,3	30,5	357,4	3 077,9
2011	823,9	1 837,1	29,9	315,2	2 809,4
2012	937,4	1 926,6	30,5	357,8	2 536,4
2013	944,8	2 137,0	31,4	243,5	2 428,3
2014	876,0	2 373,3	31,3	246,3	2 591,1
2015	936,7	2 434,7	31,9	222,7	2 621,0
2016	941,5	2 773,3	32,9	285,0	3 035,0
2016					
Østfold	34,6	106,4	28,8	2,1	152,2
Akershus	92,0	376,1	39,4	92,9	400,0
Oslo	53,7	522,7	34,5	6,2	334,5
Hedmark	31,6	81,3	29,3	4,3	127,7
Oppland	54,7	70,3	31,6	0,8	97,7
Buskerud	41,5	142,8	34,1	3,5	95,6
Vestfold	58,3	81,5	33,9	12,4	94,6
Telemark	32,0	81,5	27,5	5,1	55,6
Aust-Agder	28,6	46,9	30,4	14,3	49,5
Vest-Agder	27,7	94,7	27,7	63,7	151,1
Rogaland	142,4	264,6	35,3	0,9	367,4
Hordaland	98,3	273,0	33,2	19,3	307,9
Sogn og Fjordane	14,4	61,6	32,2	7,1	34,8
Møre og Romsdal	34,2	106,5	30,3	4,9	245,5
Sør-Trøndelag	78,7	155,4	33,8	0,3	110,1
Nord-Trøndelag	29,1	53,7	27,9	27,8	95,9
Nordland	37,5	112,5	26,7	12,7	94,9
Troms Romsa	37,3	66,9	29,7	2,6	106,9
Finnmark Finnmárku	14,8	75,0	37,8	4,2	111,2
Svalbard[1]	-0,3	2,8	19,9	0,0	2,1

[1] Svalbard ikkje med i totalsummen.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.8. Friluftslivsområde og leike- og rekreasjonsareal i kommunane

	2009[1]	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Friluftslivsområde med kommunal råderett gjennom offentleg eige eller bruksavtale. Dekar.	1 330 250	1 616 901	1 451 554	1 449 530	1 457 089	1 423 884	..	..
Samla areal for leike- og rekreasjonsareal. Dekar	157 076	159 741	153 567	225 216	302 136	201 966	..	..
Talet på rekreasjons-/ friområde lagde til rette med universell utforming[2]	1 823	2 068	2 259	2 120	2 219	2 204	2 227	2 624
Turstiar og løyper lagde til rette for bruk om sommaren. Km	39 037	44 234	45 378	45 306	49 251	52 137	52 130	55 549
Turstiar og løyper tilrettelagt for bruk om sommaren[2]. Km	10 977	12 121	11 869	..	21 906	18 945	15 200	14 671
Lengde av maskinpreparerte skiløyper. Km	27 001	28 435	30 239	31 629	33 889	33 656	33 788	33 918

[1] Frå 2009 estimerte tal for landet. [2] Gjeld område med kommunalt driftsansvar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

15. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

Dei siste åra har tema om religion og livssyn stadig oftare vore omtala i pressa. I fleire år har medlemstalet, døypte og konfirmerte i Den norske kyrkja gått ned, samstundes som talet på medlemmer i trus- og livssyn utanom Den norske kyrkja har auka. Det har vore endringar i høve mellom kyrkje og stat. Endringar i medlemstal og andre aktivitetar vert omtala i dette kapittelet.

15.1. Nokre resultat

12 prosent i trus- og livssynssamfunna

Statistikken over medlemmer i trus- og livssynssamfunn viser at det per 1. januar 2016 var 622 000 medlemmer i trus- og livssynssamfunn som er utanom Den norske kyrkja og som får statstilskot (SSB 2016, 25. november). Dette inneber at 11,9 prosent av befolkninga var medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja i 2016. Samanlikna med 2015 var det totalt 63 000 fleire medlemmer i desse trus- og livssynssamfunna i 2016. 6,7 prosent av befolkninga var medlemmer i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, 2,8 prosent av befolkninga var medlemmer av islamske trussamfunn og 1,7 prosent i livssyns-samfunn, sjå figur 15.1 og tabell 15.1.

Figur 15.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn

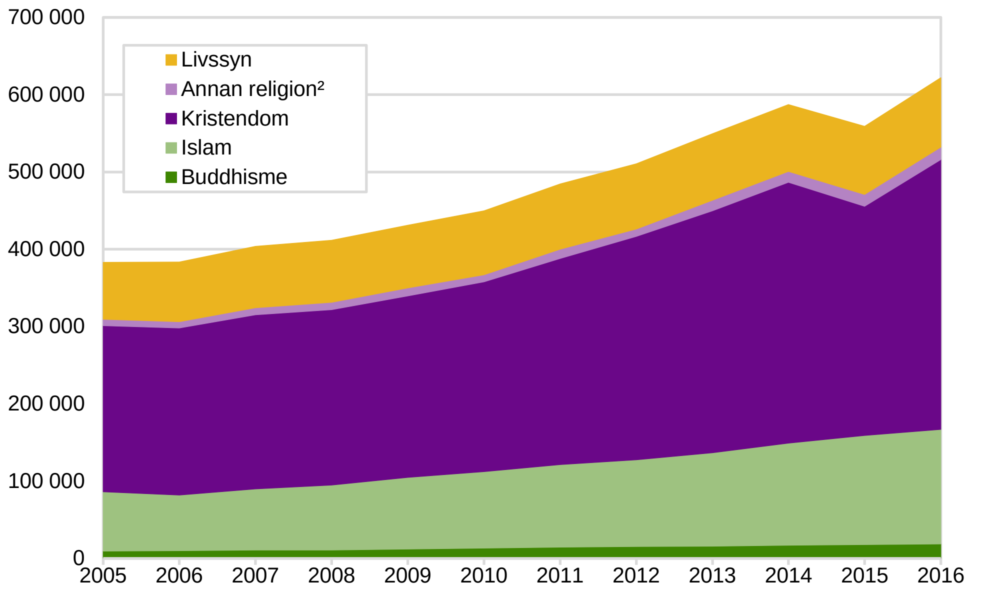

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Omfattar bahài, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trusretningar. To samfunn er ikkje representerte i statistikken i 2012, eit under jødedom og eit under sikhisme.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Framleis flest medlemmer i kristne trussamfunn

Av alle trus- og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som får statstilskot, har framleis dei kristne trussamfunna flest medlemmer med 349 000 personar. Desse utgjorde 56 prosent av alle medlemmer utanom Den norske kyrkja per 1. januar 2016. På grunn av låge medlemstal i den romersk-katolske kyrkja i Noreg i 2015 er det meir reelt å samanlikne desse tala med 2014, sjølv om 2014-tala var feilaktig høge. Frå 2014 til 2016 har auken vore 12 000 medlemmer i kristne samfunn.

Islamske trussamfunn held fram å vekse

Islam er den nest største religionen i Noreg, målt i talet på medlemmer i islamske trussamfunn. 24 prosent av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja er medlemmer i islamske trussamfunn. Per 1. januar 2016 var det 148 000 muslimar som er medlemmer i eit islamsk samfunn i Noreg. Desse utgjer 2,8 av befolkninga i Noreg. Talet på muslimar i 2016 inneber ein auke på 7 200

medlemmer mellom 2015 og 2016, men delen muslimar av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn er noko lågare 2016 i høve til i 2015. Sidan 2010 har oppgangen vore 56 prosent, eller 55 000 medlemmer. Medlemstalet i nokre av dei andre religionane har halde seg på om lag det same nivået gjennom fleire år: buddhisme utgjorde 3 prosent, medan hinduisme og sikhisme stod for høvesvis 1,4 og 0,6 prosent av medlemstala utanom Den norske kyrkja. Hinduisme hadde 9 prosent auke siste året.

Svak auke for humanetikarane

Talet på medlemmer i Human-Etisk Forbund var 86 900 per 1. januar 2016. Det er ein auke på 1 200 medlemmer frå året før. Andre livssynssamfunn hadde på det same tidspunktet 2 800 medlemmer, som òg representerer ein svak auke i medlemsmassen.

Figur 15.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2016. Prosent

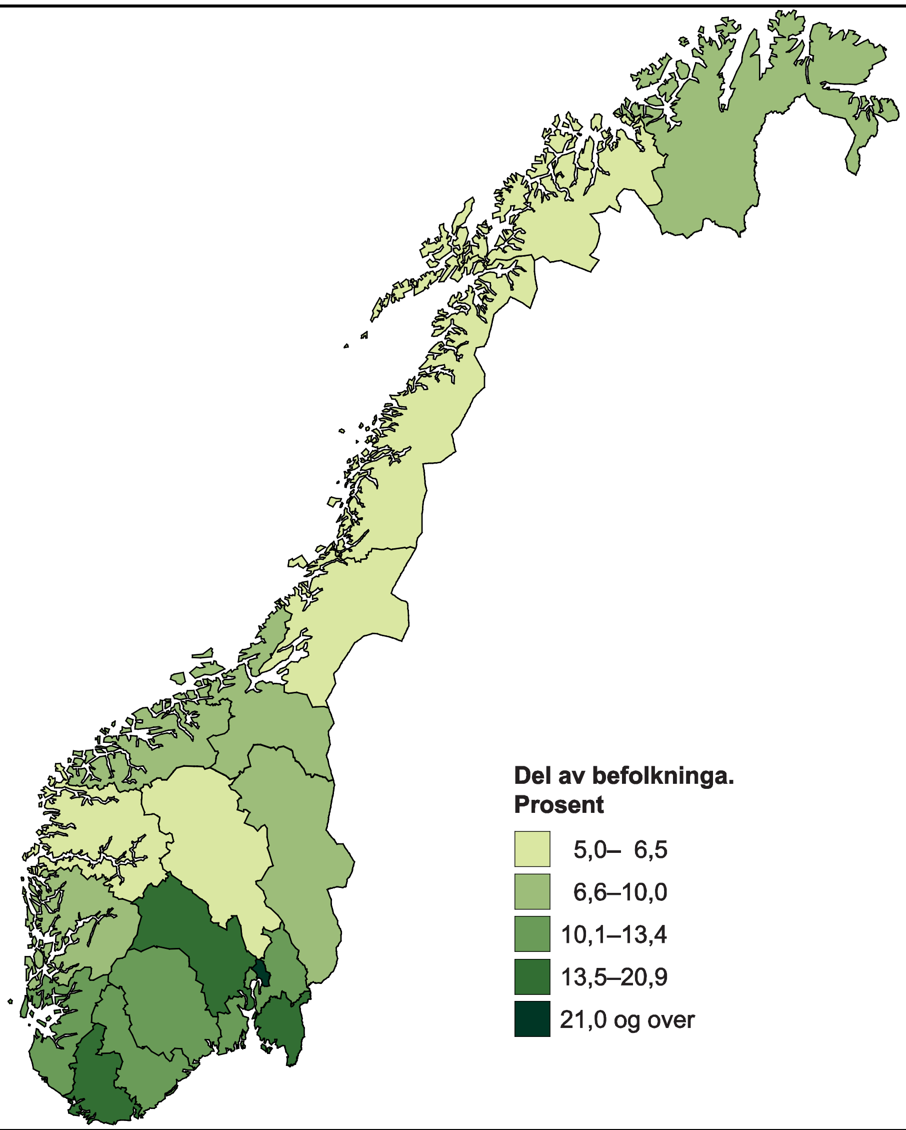

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Geografisk skilnad

Talet på medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja fordeler seg ulikt mellom fylka. Høgast del var det Oslo der 22,3 prosent, eller 146 500 personar, av befolkninga var medlemmer i eit anna trus- eller livssynssamfunn enn Den norske kyrkja. Lågast del var det i Sogn- og Fjordane med 5 prosent av befolkninga.

I Oslo var 9,1 prosent medlemmer i eit islamsk trussamfunn, 8,8 prosent medlemmer i eit kristent samfunn utanom Den norske kyrkja og 2,8 prosent medlemmer i eit livssynssamfunn. Til samanlikning var 4 prosent av befolkninga i Buskerud medlem i eit islamsk samfunn og 7 prosent i kristne samfunn utanom Den norske kyrkja. Aust- og Vest-Agder er dei fylka som har høgast del i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, høvesvis 11 og 12 prosent, sjå tabell 15.2.

Nær 37 prosent av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja bur i Oslo og Akershus, om lag det same talet som åra før. Dei andre fylka hadde alle under 10 prosent av medlemmene, lågast del i Sogn og Fjordane med under 1 prosent.

Den norske kyrkja - 72 prosent medlem

Ved årsskiftet 2016/2017 var 71,5 prosent av Noregs befolkning medlemmer i Den norske kyrkja, sjå tabell 15.2. Denne prosentdelen er 0,2 prosentpoeng høgare i høve til nøkkeltala i KOSTRA-publiseringa. Årsaka til at medlemstalet som kjem fram i tabell 15.2 er høgare, er at dei medlemmene som har ukjend bustad eller adresse er med i tala. Desse får ikkje utdelt noko kommunenummer og er difor ikkje med i KOSTRA-tala. Totalt var det 3 758 000 medlemmer i Den norske kyrkja 31. desember 2016. Sett i høve til befolkninga i dei ulike fylka, har delen medlemmer gått ned i alle fylka, det vil seie at talet på medlemmer i Den norske kyrkja veks mindre i høve til befolkninga. Det same gjeld dei absolutte tala, dei viser nedgang i alle fylka.

I 2016 vart det oppretta ei digital lenke kor det var mogleg å melde seg ut av Den norske kyrkja. I alt melde over 41 000 personar seg ut av kyrkja i 2016. I 2015 vart det rapportert at 15 500 personar melde seg ut av kyrkja. Det er nær 26 000 fleire utmelde i 2016 samanlikna med 2015. 3 100 melde seg inn, som representerer 1 200 fleire innmelde i høve til i 2015.

Lågare dåpstal …

32 500 personar vart døypte i Den norske kyrkja i 2016. Talet på døypte i 2016 viser totalt tal på døypte rapportert gjennom kyrkjeboka, ikkje som tidlegare gjennom årsstatistikken som viste utførde dåpshandlingar i soknet. Sjølv om talet ikkje direkte kan samanliknast med tidlegare år på grunn av endra definisjon, kan vi konstatere at talet på døypte går nedover. Frå 2005 til 2015 gjekk talet på dåpshandlingar ned med 9 000 eller 21 prosent, sjå figur 15.3

Figur 15.3. Den norske kyrkja. Talet på døypte og konfirmerte

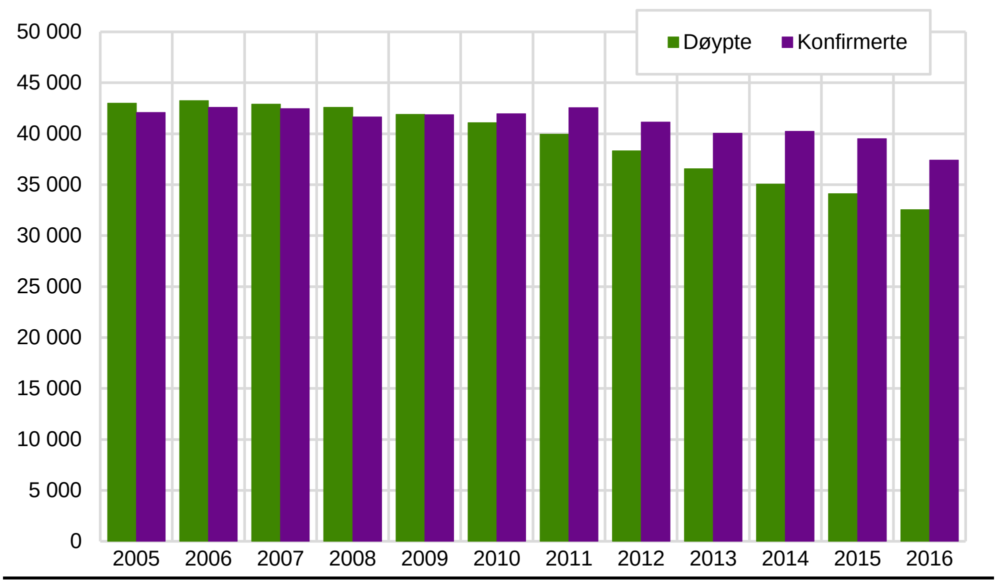

[1]Endra definisjon på døypte i 2016.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Prosentdelen døypte i høve til talet på fødde var i 2016 på 55 prosent. Frå 2005 har prosentdelen døypte i høve til talet på fødde gått ned frå 76 prosent til 55 prosent (SSB 2017, 3. mai), sjå figur 15.4.

Figur 15.4. Den norske kyrkja. Døypte og konfirmerte. Prosent

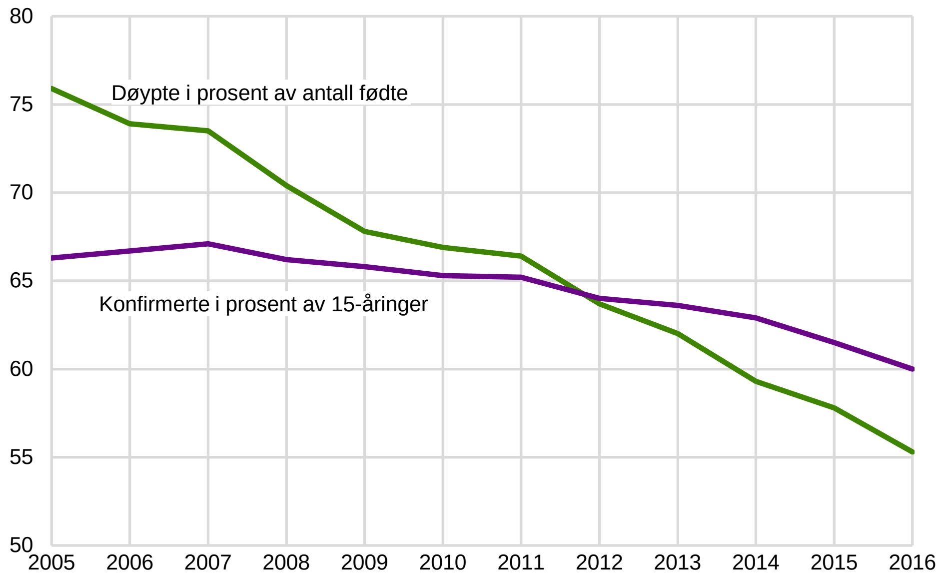

[1] Døypte i prosent av talet på fødde: Dåpstala frå og med 2016, viser totalt tal døypte i soknet og kan ikkje samanliknast med tidlegare indikator.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Dåpstala går jamt nedover på landsbasis. I Oslo bispedøme kan vi i 2016-tala sjå ein auke i døypte, noko som kan kome av ein ny dåpsvariabel i statistikken (ikkje lenger dåpshandlingar i soknet).

…. og færre kyrkjelege konfirmasjonar

37 400 unge valde kyrkjeleg konfirmasjon i Den norske kyrkja i 2016. Det er ein nedgang på 2 100 konfirmasjonar samanlikna med 2015. Det var nedgang i konfirmasjonar i alle bispedøma. I 2005 var talet på konfirmerte 42 100, og har dermed ikkje gått ned i same grad som dåpstala.

Ein lågare del av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2016 i høve til i 2005. I 2016 var konfirmasjonsprosenten 60 på landsbasis, medan 66 prosent av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2005, sjå figurane 15.3 og 15.4.

Ifølgje tabell 15.4 vart 46 100 personar døypte i 2001. 15 år seinare, i 2016 er desse i konfirmasjonsalder. Som nemnd over vart 37 400 personar konfirmerte i 2016. Med atterhald om at desse personane ikkje er heilt dei same som i 2001 (ikkje mogleg å følgje same person), viser tala at 8 700, 19 prosent, av dei som vart døypte i 2001 ikkje valde kyrkjeleg konfirmasjon i 2016. Tilsvarande tal var 48 000 døypte i 2000 og 18 prosent av desse som ikkje vart konfirmerte i 2015.

Færre deltek på gudsteneste

I 2016 var det totalt 5,7 millionar til stades på dei om lag 62 500 gudstenestene i Den norske kyrkja. Dei fire siste åra har deltakarar på gudstenestene vore under 6 millionar. Både talet på gudstenester og deltakarar på gudstenestene har gått ned dei siste åra. Frå 2015 til 2016 var det om lag 85 000, eller 1,5 prosent færre deltakarar på gudstenestene, noko mindre nedgang i høve til året før. Det er størst prosentvis nedgang i deltakinga på gudstenestene søndagar og helgedagar med 3,2 prosent. Totalt var 4,4 millionar til stades på dei om lag 46 400 gudstenestene som vert haldne på søndagar og helgedagar, ein nedgang på 145 000 deltakarer.

I 2005 var det totale besøket på gudstenestene 6,7 millionar fordelt på 70 000 gudstenester. Gudstenestedeltakinga har gått ned kvart år sidan 2005, bortsett frå i 2011. Samanlikna med 2005 representerer 2016-tala ein nedgang på drygt 1 million deltakarar. I og med at òg talet på gudstenester er redusert kvart år i same tidsrom, har deltaking per gudsteneste halde seg stabil på mellom 96 og 93 deltakarar per gudsteneste.

Figur 15.5 gjev eit bilete på deltakarar per gudsteneste på søndagar og helgedagar i gjennomsnitt i dei ulike bispedøma.

Figur 15.5. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme

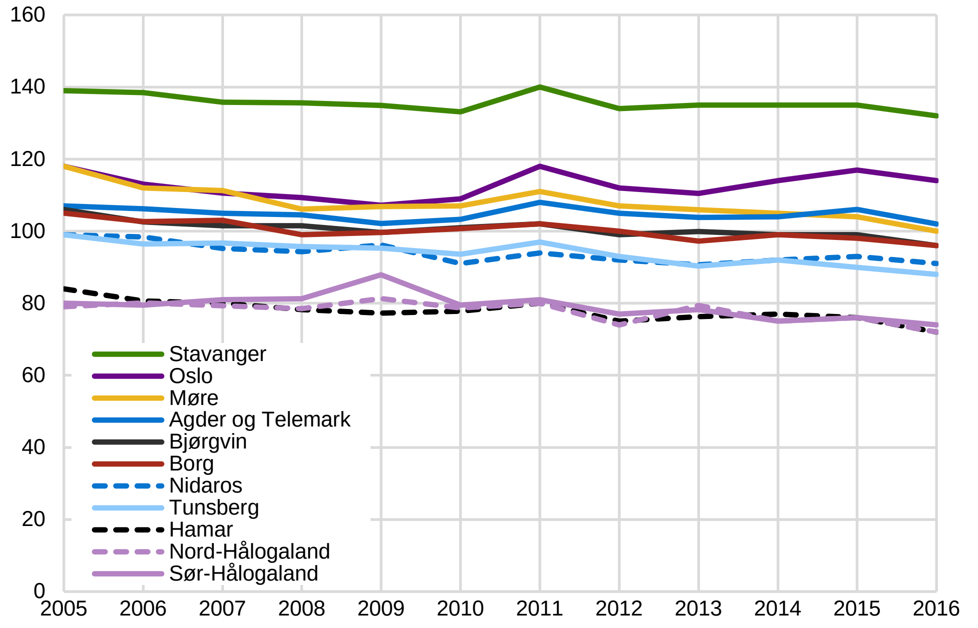

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Gudstenestene på kvardagar hadde derimot ein auke i talet besøk på 60 000 eller 5 prosent. 1,3 millionar var deltakarar på gudstenestene på kvardagar. Julaftans-gudstenestene i 2016 hadde 553 000 deltakarar, 9 000 færre deltakarar samanlikna med året før. På påskegudstenestene i 2016 (skjærtorsdag til og med 2. påskedag) var det 196 000 deltakarar, dette er òg nokre færre samanlikna med året før. I tillegg til ordinære gudstenester vart det halde om lag 23 000 andakter på institusjonar.

Nøkkeltala for Den norske kyrkja viser òg kor mange gravferder som vert gjennomførte kvart år. Det vart rapportert 36 150 kyrkjelege gravferder i 2016, ein svak nedgang frå det føregåande året. Dette svarer til om lag 89 prosent av talet på dei som døydde i 2016, òg det ein svak nedgang frå dei to føregåande åra. I 2011 hadde 92 prosent av talet på dei som døydde kyrkjeleg gravferd. Fleire detaljar om kyrkjelege handlingar finn ein i tabell 15.4 og i statistikkbanken: https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kirke_kostra.

Færre vigslar

I 2016 var det 7 535 par som vart vigde i Den norske kyrkja ifølje rapporterte tal i årsstatistikken. Det er ein liten nedgang i dei absolutte tala samanlikna med 2015. I høve til totalt tal på inngåtte ekteskap, som òg viste ein nedgang i 2016, har delen gått ned med 33 prosent kyrkjelege vigslar av alle vigslar i 2016 (SSB 2017, 14. juni). Befolkningstala viser ein vigselsdel på 36 prosent, som òg er lågare i høve til året før (SSB 2017, 14. juni).

Tala på vigslar rapporterte gjennom Årsstatistikken frå dei geografiske sokna ligg noko lågare i høve til folkeregisteropplysningane då handlingar utanfor sokna (til dømes vigslar ved institusjonar, feltprestkorpset og anna som har eiga kyrkjebokføring) ikkje er tekne med i årsstatistikken frå sokna. Vigslar utførte i utlandet er heller ikkje rekna med i tala.

Færre sysselsette i Den norske kyrkja

Frå og med 2015-årgangen har all registerbasert personellstatistikk i SSB A-ordninga som datakjelde (i staden for Aa-registeret). Detaljert sysselsetjingsstatistikk i SSB for Den norske kyrkja er ikkje vorte oppdatert dei to siste åra. For detaljar for åra før 2015, sjå Kulturstatistikk 2014.

KOSTRA-tala knytte til verksemda i sokn og fellesråd er jamvel oppdaterte med sysselsetjingstal etter ny «ordning». 2016-tala viser at 74 årsverk var lønte av sokna og 4 297 årsverk var lønte av fellesråda. 1 340 årsverk, presteskapet, var lønte av bispedøma. Talet på sysselsette ligg ein del høgare. Sjå tabell 15.6.

Statlege og kommunale utgifter til Den norske kyrkja og trus- og livssynssamfunn

Frå 2014 høyrer Den norske kyrkja til Kulturdepartementet. Dei statlege utgiftene og kyrkjebygg og gravplassar utgjorde 2 041 millionar kroner i 2016. Rekneskapen for 2016 frå Kulturdepartementet viser at tilskot til trussamfunn m.m. utgjorde 308 millionar kroner, sjå kapittel 1 og tabellane 1.1.1 og 15.7.

Kommunane sine utgifter til Den norske kyrkja og andre religiøse føremål for 2016 finn ein i tabell 15.8 som er basert på KOSTRA-rapporteringa. Totalt var netto driftsutgifter i kommunane til Den norske kyrkja (rekneskapsfunksjon 390 Den norske kyrkja og rekneskapsfunksjon 393 Gravplassar og krematorium) på nær 3 milliardar kroner til saman. Dette svarer til 1,1 prosent av totale netto driftsutgifter i kommunane. Fordi det er få kommunar som har forvaltningsansvaret for gravplassar og krematorium, må ein sjå desse to funksjonane under eitt. Til funksjon 392, tilskot til trus- og livssynssamfunn, var netto driftsutgifter 335 millionar kroner, ein auke på 13 prosent frå 2015[8]. Sjå tabell 15.8. Netto driftsutgifter i kommunane til andre trus- og livssynssamfunn har auka dei siste åra, frå 176 millionar kroner i 2009 til 335 millionar i 2016, nær ei dobling av utgiftene til kommunane.

4,4 milliardar kroner i driftsinntekter for kyrkjelege fellesråd

I 2016 forvalta dei kyrkjelege fellesråda driftsinntekter på 4,4 milliardar kroner mot om lag 4,5 milliardar i 2015. Det var 94 millionar kroner mindre i høve til 2015, noko som gjev ein nedgang på 2 prosent. Driftsutgiftene i dei kyrkjelege fellesråda gjekk òg ned med 31 millionar kroner frå 2015 til 2016. Dei var på rundt 4,3 milliardar kroner i 2016.

Brutto driftsresultat utan avskrivingar var på 129 millionar kroner i 2016, mot 19 millionar året før. Driftsresultatet utgjorde 2 prosent av dei totale driftsinntektene, ein auke på 1 prosentpoeng sidan 2015.

62 prosent av driftsinntektene til fellesråda vart dekte av tilskot frå eigen kommune og utgjorde 2 769 millionar kroner i 2016. Statlege tilskot til dei kyrkjelege fellesråda var om lag 394 millionar kroner i 2016 (SSB 2017, 23. juni).

36 prosent av befolkninga på trus- eller livssynsmøte

I 2016 vart det gjennomført ein ny kulturbruksundersøking tilsvarande tidlegare år, siste gong i 2012. Tala viser mellom anna at i 2016 gjekk 36 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år på eit trus- eller livssynsmøte på eit år. I 2012 var delen på 34 prosent (Vaage,2017).

---

[8] Nedgangen i 2014 kan ha samanheng med lågare utbetalingar på grunn av færre medlemmer i Den romersk-katolske kyrkja, sjå kap. 15.1, avsnitt 2.

Fleire kvinner i høve til menn deltek på trus- eller livssynsmøte. I 2016 gjekk 41 prosent kvinner og 31 prosent menn på slike møte. Dette tilhøvet har vore stabilt sidan 1997. Figur 15.6. viser deltaking på trus- og livssynsmøte etter alder. Det er dei yngste og dei eldre som går mest på slike møte. Hjå barn i alderen 9-15 år er delen 52 prosent og mellom aldersgruppa 67-79 år er delen 38 prosent. For fleire detaljar, sjå tabell 15.10 og Norsk kulturbarometer 2016.

Figur 15.6. Personar som har vore på trus- eller livssynsmøte dei siste 12 månadene, etter alder

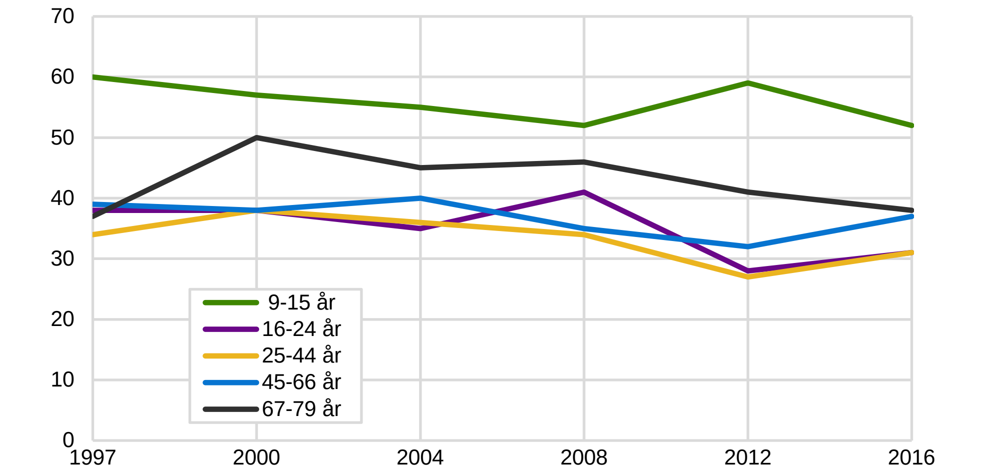

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.11 viser delen som har ulik tilknyting til trus- eller livssynsforeiningar frå 1994 til 2016. Tala viser same trend som omtala tidlegare i dette kapittelet, færre seier dei er medlemmer av statskyrkja i 2016, 72 prosent, medan 16 prosent svarar at dei ikkje er medlemmer i nokon slik foreining.

15.2. Om statistikken – trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

Trus- og livssynssamfunn

Hovudføremålet med denne statistikken er å synleggjere talet på medlemmer i dei trussamfunna og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som søkjer om statsstøtte. Statistikken over trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja byggjer på oppgåver frå fylkesmennene, over dei samfunna som har fått statstilskot. Frå 2005 vert medlemslistene til trus- og livssynssamfunna som søkjer om statstilskot via fylkesmennene, sende til Brønnøysundregistra (BR) for kontroll. Medlemslistene vert kontrollerte for dobbeltmedlemskap mellom dei ulike trus- og livssynssamfunna. SSB får oppgåve over talet på medlemmer frå BR.

Alle trus- og livssynssamfunna som er godkjende hos fylkesmannen, og som får statstilskot for rapporterte tal på medlemmer i samfunnet, er med i statistikken. Eininga i statistikken er det enkelte samfunn. Nokre nye samfunn kjem til i statistikken kvart år, medan andre samfunn som har vore med tidlegare/andre år, ikkje alltid er representerte året etter. Statistikken inneheld ikkje opplysningar om talet på meinigheiter.

Den norske kyrkja – årsstatistikk

Frå og med statistikkåret 2005 skjer rapporteringa av årsstatistikk for Dnk på elektronisk skjema til SSB. Innsamlinga av statistikken var til og med 2011 eit samarbeid mellom SSB og ansvarleg departement. Frå 2012 er ansvaret for kyrkjestatistikken overført til Kyrkjerådet. Føremålet med statistikken er å gi informasjon om verksemda i kyrkjelydane.

Statistikken omfattar alle dei geografiske sokna i Den norske kyrkja, med unntak av Svalbard. Statistikken for 2016 inneheld 1 196 sokn. Kvart år har det vorte litt

færre einingar i populasjonen. Dette kjem av samanslåingar av sokn, anten som forsøksordning eller permanent samanslåing. Det vert samla opplysningar om kyrkjelege handlingar[9], gudstenester, opplæring og diakoni, barnehage- og skolekontakt, kyrkjemusikk og kulturarbeid, frivillig arbeid og ofringar. Frå 2016 vert opplysningar om innmelde, utmelde og døypte innhenta direkte frå Kyrkjerådet. Frå 2016 er det ein ny definisjon for talet på døypte; tidlegare dåpstal omfatta utførte dåpshandlingar i soknet aggregert til kommunenivå og vidare til bispedømmenivå og landstal, medan nytt dåpstal omfattar døypte i soknet aggregert opp. Delen døypte av talet på fødde på nasjonalt nivå er noko lågare i 2016 i høve til kva det ville vore etter gammal definisjon.

I hovudsak skal årsstatistikken rapporterast om verksemder som er i soknet og som presten, soknerådet og dei tilsette har ansvaret for. Aktivitetar som andre kristelege organisasjonar driv, er ikkje med i denne statistikken.

Fellesråda

Dei kommunale løyvingane til kyrkja blir i hovudsak forvalta av dei kyrkjelege fellesråda, sjå tabell 15.9. Rekneskapsstatistikk for dei kyrkjelege fellesråda vart for første gong henta inn for rekneskapsåret 1997. Heimel for denne statistikken er kyrkjelova av 7. juni 1996, og forskrift om økonomiforvaltninga for kyrkjelege fellesråd og kyrkjelydar av 25. september 2003. I 2004 gjekk fellesråda og sokna over til å føre rekneskapane etter ny kontoplan. Statistikken vert publisert årleg på nasjonalt nivå. I tabell 15.9 følgjer oversikt over utgifter og inntekter for fellesråda fordelte på ulike føremål.

Frå og med 2015-årgangen har all registerbasert personellstatistikk A-ordninga som datakjelde i staden for Aa-registeret (SSB, 2015). Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme er henta frå KOSTRA-kyrkje, tabell 04693.

Rekneskapsfunksjonar – kommunar

I KOSTRA-rapporteringa av rekneskapane til kommunane omfattar kyrkje og andre religiøse føremål desse rekneskapsfunksjonane:

- 390 Den norske kyrkja
- 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn
- 393 Gravplassar og krematorium

For rekneskapsomgrep nytta i KOSTRA, sjå kapittel 1.3. omgrep og definisjonar.

Kulturbruksundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart fjerde år kulturbruksundersøkingar. Data i tabellane 15.10 og 15.11 er henta frå desse undersøkingane, publisert i Norsk kulturbarometer 2016. I denne undersøkinga vert det blant anna spurd om «har du vore på trus- eller livssynsmøte dei siste 12 månadene». Viss svaret er ja, blir det spurd «kor mange gonger i løpet av dei siste 12 månadene har du vore på trus- og livssynsmøte». Med trus- og livssynsmøte meiner ein gudsteneste, messe eller møte arrangert av trussamfunn eller organisasjon som representerer ikkje-religiøse livssyn. Dåp, konfirmasjon, bryllaup og gravferder er ikkje medrekna. Dette spørsmålet omfattar alle typar trussamfunn eller livssynssamfunn, inkludert Den norske kyrkja. Data i tabell 15.11 baserer seg på spørsmålet: «Er du medlem av statskyrkja eller noko anna trussamfunn?»

Informasjon om dei ulike kjennemerka brukte i tabellane, sjå kapittel 10.2.

[9] Talet på kyrkjelege vigslar i denne statistikken avvik noko frå talet på kyrkjelege vigslar som byggjer på folkeregisteropplysningar i Befolkningsstatistikken til Statistisk sentralbyrå, ekteskap og skilsmisser.

Referansar

Statistisk sentralbyrå (25. november 2016): «Fleire medlemmer i trus- og livssynssamfunn». https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf/aar

Statistisk sentralbyrå (6. mai.2017): «Færre medlemmer i Den norske kirke». http://www.ssb.no/kirke_kostra

Statistisk sentralbyrå (14. juni 2017): «Færre gifta seg». http://www.ssb.no/ekteskap/

Statistisk sentralbyrå (23.juni.2017): «Lågare driftsnivå utan barnehagedrift i Bergen». http://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/kirkeregn

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk kulturbarometer 2016*, Statistiske analysar 153, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kulturbar

Statistisk sentralbyrå 2015:http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/a-ordningen-en-datakilde-for-tre-etater.

Meir informasjon

Den norske kyrkja: http://www.kirken.no

Kulturdepartementet (KUD): http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/tema/tros-_og_livssynssamfunn.html

Steinkellner, Alice (red.) 2015: *Kulturstatistikk 2014*, Statistiske analysar 145, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk-2015

Levekårsundersøkingane: http://www.ssb.no/emner/07/02/10/orgakt

Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk: http://www.ssb.no/kirkeregn/

Vaage, Odd Frank (2009): *Kultur- og mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn*, Rapporter 2009/29, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/07/02/rapp_200929

Vaage, Odd Frank (2017): *Norsk kulturbarometer 2016*, Statistiske analysar 153, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kulturbar

Tabell 15.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. Absolutte tal og prosent

	2008		2010		2012		2014		2015		2016	
	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle
Medlemmer, i alt	**411 790**	**100,0**	**449 875**	**100,0**	**510 684**	**100,0**	**587 286**	**100,0**	**558 977**	**100,0**	**622 042**	**100,0**
Baha'i	1 024	0,2	1 012	0,2	1 088	0,2	1 127	0,2	1 134	0,2	1 149	0,2
Buddhisme	11 038	2,7	13 376	3,0	15 426	3,0	17 087	2,9	17 977	3,2	18 817	3,0
Hinduisme	4 566	1,1	5 175	1,2	5 690	1,1	7 382	1,3	8 181	1,5	8 882	1,4
Islam	83 684	20,3	98 953	22,0	112 236	22,0	132 135	22,5	141 027	25,2	148 189	23,8
Jødedom	850	0,2	818	0,2	2 153	0,0	781	0,1	747	0,1	770	0,1
Kristendom	226 969	55,1	245 664	54,6	289 018	56,6	337 316	57,4	296 521	53,0	349 083	56,1
Sikhisme	2 537	0,6	21 037	0,2	21 133	0,2	3 363	0,6	3 429	0,6	3 545	0,6
Livssynssamfunn	80 659	19,6	82 890	18,4	84 722	16,6	86 444	14,7	88 216	15,8	89 758	14,4
Andre trus- og livssynssamfunn	463	0,1	950	0,2	1 218	0,2	1 651	0,3	1 745	0,3	1 849	0,3

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Eit samfunn er ikkje representert i statistikken.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke

	Medlemmer utanom Den norske kyrkja	Buddhisme	Islam	Kristendom	Annan religion[2]	Livssyns-samfunn	Medlemmer[3] i Den norske kyrkja per 31.12.
2006	383 510	9 934	72 023	216 141	8 141	77 271	3 871 006
2007	403 909	10 753	79 068	225 507	8 859	79 722	3 873 847
2008	411 790	11 038	83 684	226 969	9 440	80 659	3 874 823
2009	431 287	12 252	92 744	234 772	10 395	81 124	3 848 841
2010	449 875	13 376	98 953	245 664	8 992	82 890	3 835 477
2011	484 534	14 580	106 735	266 834	11 904	84 481	3 851 145
2012	510 684	15 426	112 236	289 018	9 282	84 722	3 848 295
2013	549 400	16 001	120 882	312 925	13 531	86 061	3 843 721
2014	587 286	17 087	132 135	337 316	14 304	86 444	3 835 973
2015	558 977	17 977	141 027	296 521	15 236	88 216	3 799 366
2016	622 042	18 817	148 189	349 083	16 195	89 758	3 758 070
2016							
Østfold	40 733	1 512	10 840	23 718	426	4 237	206 986
Akershus	79 857	2 831	18 238	42 387	3 079	13 322	408 235
Oslo	146 521	3 814	60 123	58 102	5 929	18 553	333 711
Hedmark	14 146	494	2 533	8 011	153	2 955	158 106
Oppland	12 171	431	2 524	6 586	152	2 478	154 881
Buskerud	38 041	1 059	11 240	19 475	1 738	4 529	195 100
Vestfold	29 482	903	4 893	18 296	540	4 850	177 486
Telemark	22 745	460	3 751	15 658	107	2 769	126 154
Aust-Agder	15 560	346	1 300	12 347	65	1 502	83 543
Vest-Agder	29 466	774	3 598	22 595	142	2 357	124 581
Rogaland	54 557	1 726	9 518	35 822	1 026	6 465	338 742
Hordaland	49 103	1 556	6 135	32 798	1 139	7 475	390 071
Sogn og Fjordane	5 775	116	805	3 809	80	965	91 733
Møre og Romsdal	18 938	665	1 890	13 243	547	2 593	214 116
Sør-Trøndelag	25 397	1 149	4 376	12 601	712	6 559	242 562
Nord-Trøndelag	7 669	237	1 459	4 035	57	1 881	115 352
Nordland	15 266	282	2 292	9 496	114	3 082	198 420
Troms Romsa	10 635	288	1 622	6 212	115	2 398	131 327
Finnmark Finnmárku	5 489	171	788	3 701	64	765	59 599
Uoppgitt/busett i utlandet	491	..	264	191	10	23	[4]7 365

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Omfattar baha'i, jødedom, sikhisme og andre trusretningar.
[3] Omfattar medlemmer og tilhøyrige. [4] Inkluderer ikkje medlemmer busette i utlandet.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå og Kyrkjerådet.

Tabell 15.3. Medlemmer[1] i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kristne trussamfunn	225 507	226 969	234 772	245 664	266 834	289 018	312 925	337 316	296 521	349 083
Adventistsamfunnet	5 281	5 177	5 086	5 136	5 066	4 884	4 841	4 806	4 785	4 778
Dei frie evangeliske forsamlingar	3 628	3 455	3 434	3 492	3 395	3 137	3 443	3 258	3 230	3 318
Den Evangelisk Lutherske Frikyrkja i Noreg	19 524	19 496	19 262	19 503	19 614	19 507	19 552	19 557	19 499	18 908
Den Finlandska evangelisk-lutherska församling	4 291	4 288	4 237	4 169	4 146	4 193	3 440	4 348	4 355	4 117
Den Islandske Evangeliske Lutherske menighet i Noreg	2 027	-	2 735	5 422	5 946	5 983	6 634	6 740	6 516	6 830
Den kristelige menighet	6 476	6 602	6 779	6 879	7 110	7 319	7 259	7 750	7 997	8 177
Den ortodokse kyrkja	6 075	6 771	7 664	8 492	9 894	11 205	12 959	14 765	17 476	20 202
Den romersk-katolske kyrkja	51 508	54 011	57 348	66 972	83 018	102 286	121 130	140 109	95 655	144 856
Det Evangelisk-Lutherske kyrkjesamfunn	3 345	3 275	3 232	3 213	3 213	3 209	3 209	3 189	3 158	3 177
Det norske Baptistsamfunn	9 071	9 492	9 382	9 749	9 922	9 999	10 213	10 283	10 296	10 367
Det Norske Misjonsforbund	8 399	8 476	8 497	8 729	9 091	9 336	9 589	10 136	10 406	10 598
Jehovas vitner i Noreg	14 756	14 856	14 976	11 640	11 739	11 903	12 049	12 130	12 304	12 413
Kristensamfundet	2 505	2 463	2 474	2 578	2 585	2 567	2 544	2 540	2 527	2 550
Kristne senter	3 353	3 324	3 290	3 266	3 252	3 157	3 172	3 145	3 136	3 001
Metodistkyrkja i Noreg	11 299	11 133	10 974	11 082	11 055	10 761	10 715	10 684	10 566	10 531
Pinserøysla	40 398	39 866	39 590	39 923	39 599	39 108	39 412	39 398	39 149	39 431
Svenska Margareta-førsamlingen i Oslo	13 098	14 087	15 574	14 626	17 376	19 950	20 901	21 573	22 006	21 689
Andre kristne trussamfunn	20 473	20 197	20 238	20 793	20 813	20 514	21 863	22 905	23 460	24 140

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar[1], etter bispedøme

	Talet på personar					
	Døypte	Konfirmerte	Vigslar	Gravferder	Innmelde	Utmelde
1995	50 342	39 857	13 502	42 104	1 130	5 857
1996	50 067	39 122	13 837	41 352	1 071	5 000
1997	50 294	39 083	14 049	42 417	1 392	4 955
1998	48 462	37 870	13 189	42 002	871	4 831
1999	48 049	37 408	12 744	42 436	943	4 416
2000	48 023	37 330	14 041	41 369	843	4 519
2001	46 135	37 427	12 091	41 313	1 239	3 866
2002	44 136	38 250	12 690	41 531	854	3 759
2003	43 916	40 183	11 440	40 115	856	3 603
2004	44 008	41 600	10 710	38 491	877	4 475
2005	43 016	42 110	10 189	37 683	1 178	6 038
2006	43 255	42 587	9 594	37 897	1 132	8 134
2007	42 916	42 472	10 358	38 805	956	8 312
2008	42 599	41 655	10 536	38 832	955	7 036
2009	41 920	41 885	10 009	38 290	1 788	10 792
2010	41 100	41 981	9 549	38 290	1 101	6 570
2011	39 958	42 556	8 598	37 906	1 755	7 047
2012	38 357	41 186	8 898	37 673	1 161	5 258
2013	36 572	40 054	8 221	37 243	1 063	5 464
2014	35 051	40 253	8 006	36 430	1 047	11 003
2015	34 116	39 527	7 834	36 797	1 938	15 486
2016	[2]32 561	37 420	7 535	36 150	3 147	41 024
2016						
Oslo	3 889	3 020	742	3 815	649	8 257
Borg	3 894	4 678	931	4 579	470	4 646
Hamar	2 304	3 060	658	3 861	205	2 119
Tunsberg	2 810	3 456	793	3 856	375	3 684
Agder og Telemark	2 964	3 494	800	3 533	299	3 787
Stavanger	3 591	3 931	816	2 724	268	4 924
Bjørgvin	4 674	5 488	900	4 263	298	4 952
Møre	1 892	2 670	419	2 198	131	1 685
Nidaros	3 316	3 750	746	3 194	220	3 767
Sør-Hålogaland	1 602	1 991	386	2 163	118	1 657
Nord-Hålogaland	1 625	1 882	344	1 964	114	1 546

[1] Statistikken omfattar ikkje kyrkjelege handlingar i utlandet eller ved institusjonar (sjukehus, fengsel), kyrkje for høyrselsskadde, feltprestkorpset o.a. som har eiga kyrkjebokføring. [2] Frå 2016, endra definisjon på døypte.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme

	Gudstenester		Deltakarar		Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar/ helgedagar i snitt
	I alt	Av dette gudstenester på søndagar/ helgedagar	I alt	Av dette deltakarar på gudstenester søndagar/ helgedagar	
1995	71 760	51 757	7 462 944	5 602 284	108,2
1996	73 149	52 476	7 234 642	5 471 186	104,3
1997	72 659	53 707	7 182 081	5 392 558	100,4
1998	72 094	52 948	7 080 758	5 479 949	103,5
1999	71 235	52 246	6 869 729	5 298 655	101,4
2000	71 300	51 729	6 928 579	5 318 513	102,8
2001	70 630	51 529	6 678 321	5 169 015	100,3
2002	69 949	50 904	6 709 633	5 156 170	101,3
2003	69 896	50 559	6 742 174	5 185 894	102,6
2004	69 643	50 415	6 769 080	5 211 881	103,4
2005	70 070	52 045	6 716 051	5 389 181	103,5
2006	69 050	52 049	6 582 921	5 291 092	101,7
2007	67 562	51 429	6 432 108	5 177 754	95,2
2008	67 455	50 948	6 330 752	5 069 341	99,5
2009	66 803	49 926	6 224 424	4 968 006	99,5
2010	65 652	49 684	6 100 985	4 896 115	98,5
2011	65 580	49 002	6 265 261	4 985 031	101,7
2012	64 852	48 579	6 017 018	4 771 622	92,8
2013	64 048	48 302	5 952 894	4 723 224	97,8
2014	63 022	47 601	5 892 110	4 668 388	98,1
2015	61 908	46 574	5 770 032	4 563 916	98,0
2016	62 509	46 418	5 685 138	4 418 539	95,2
2016					
Oslo	6 144	3 723	602 034	423 900	113,9
Borg	6 363	4 767	594 569	455 120	95,5
Hamar	5 943	4 613	423 829	333 622	72,3
Tunsberg	5 706	4 336	477 991	380 253	87,7
Agder og Telemark	6 648	5 339	666 995	544 635	102,0
Stavanger	5 670	4 197	694 473	555 771	132,4
Bjørgvin	8 362	6 484	775 018	621 499	95,9
Møre	3 765	3 042	387 952	305 471	100,4
Nidaros	5 794	3 992	493 536	364 809	91,4
Sør-Hålogaland	3 693	2 878	270 747	212 840	74,0
Nord-Hålogaland	4 421	3 047	297 994	220 619	72,4

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.6. Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sysselsette lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme, totalt	5 605	5 838	5 700	5 491	5 601	6 180	5 711
- av sokn	73	75	72	56	61	90	74
- av kyrkjelege fellesråd	4 180	4 351	4 258	4 083	4 156	4 666	4 297
- av bispedømma (presteskap)	1 352	1 412	1 370	1 352	1 384	1 424	1 340
Talet på sysselsette							
- i sokn	186	181	170	139	163	236	246
- i kyrkjelege fellesråd	6 268	6 407	6 114	5 943	6 017	17 688	7 195
- i bispedømma (presteskap)	1 421	1 499	1 448	1 433	1 493	1 497	1 458

[1] Tala for sysselsette i fellesråda 2015 omfattar sysselsette i samband med kyrkjevalet 2015.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.7. Statlege utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Den norske kyrkja	Prosent av departementet sine utgifter	Tilskot til trussamfunn m.m.	Prosent av departementet sine utgifter
2005[1]	1 206,3	19,9	118,0	1,8
2006	1 293,7	19,0	120,1	1,8
2007	1 352,9	18,5	146,7	2,0
2008	1 434,1	18,1	156,4	2,0
2009	1 611,5	17,7	178,1	2,0
2010[2]	1 524,8	19,8	185,3	2,3
2011	1 672,0	18,9	215,3	2,5
2012	1 656,3	18,3	221,2	2,5
2013[3]	1 714,1	.	245,8	2,5
2014[4]	1 913,4	15,4	283,9	2,3
2015	2 050,3	16,0	282,9	2,2
2016	2 040,9	15,3	307,8	2,5

[1] Frå 2005 til 2009 inngjekk Den norske kyrkja i budsjettet til Kultur- og kyrkjedepartementet. [2] Frå 2010 høyrde Den norske kyrkja under Fornyings-administrasjons- og kyrkjedepartementet og frå 2014 høyrer Den norske kyrkja igjen til Kulturdepartementet. [3] Rekneskapstala for 2013 gjeld utgifter som var førte i budsjettet til daverande Fornyings-, administrasjons- og Kyrkjedepartementet, men er tekne med i Prop. 1 S til Kulturdepartementet for 2013. [4]Rekneskapstala frå 2014 er henta frå Prop.1 S Kulturdepartementet.

Kjelde: Kulturdepartementet og Fornyings- administrasjons- og Kyrkjedepartementet.

Tabell 15.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium

	Funksjon 390 Den norske kyrkja og funksjon 393 kyrkjegardar, gravlundar, krematorium			Funksjon 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn		
	Totalt til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium prosent av totale driftsutgifter	Investerings-utgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter	Netto driftsutgifter i prosent av totale driftsutgifter	Investerings-utgifter
	Mill. kr	Prosent	1000 kr	1000 kr	Prosent	1000 kr
2009	2 239,6	1,2	869 589	175 958	0,1	1 226
2010[1]	2 324,4	1,2	813 100	210 600	0,1	1 600
2011	2 455,7	1,1	804 342	220 612	0,1	11 358
2012	2 572,5	1,0	793 827	244 407	0,1	6 100
2013	2 664,1	1,0	889 600	292 902	0,1	3 800
2014	2 784,7	1,0	915 872	312 627	0,1	282
2015	2 879,4	1,1	827 798	296 742	0,1	1 750
2016	2 959,0	1,1	942 046	334 930	0,1	268
2016						
Østfold	155,9	1,0	36 351	18 096	0,1	-
Akershus	264,4	0,9	106 365	37 091	0,1	-
Oslo	207,8	0,5	64 218	72 365	0,2	42
Hedmark	118,3	1,1	13 134	7 327	0,1	-
Oppland	127,3	1,2	35 714	7 031	0,1	-
Buskerud	159,2	1,1	49 909	24 297	0,2	-
Vestfold	139,3	1,1	40 177	13 437	0,1	-
Telemark	115,0	1,2	10 118	13 662	0,1	-
Aust-Agder	81,2	1,2	10 497	10 291	0,2	-
Vest-Agder	109,6	1,1	29 770	22 470	0,2	-
Rogaland	289,8	1,1	107 818	33 180	0,1	-
Hordaland	323,9	1,2	111 902	32 606	0,1	26
Sogn og Fjordane	94,6	1,3	13 370	3 915	0,1	-
Møre og Romsdall	174,2	1,2	16 039	8 176	0,1	200
Sør-Trøndelag	184,5	1,1	159 916	13 218	0,1	-
Nord-Trøndelag	85,4	1,1	19 837	3 269	0,0	-
Nordland	176,8	1,2	35 986	7 732	0,1	-
Troms Romsa	94,8	1,0	64 480	4 373	0,0	-
Finnmark Finnmárku	56,9	1,1	16 445	2 394	0,1	-

[1] Estimat alle kommunar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.9. Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk[1]. Inntekter og utgifter

	2014					2015					2016				
	Drifts-inntekter i alt	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter	Drifts-inntekter i alt	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter	Drifts-inntekter i alt	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter	Drifts-utgifter	Investerings-utgifter
	Mill.kr			Prosent		Mill.kr			Prosent		Mill.kr			Prosent	
Driftsinntekter i alt	**4 274**	**.**	**.**	**.**	**.**	**[2]4 497**	**.**	**.**	**.**	**.**	**4 403**	**.**	**.**	**.**	**.**
Utgifter i alt	.	4 145	1034	100,0	100,0	.	[2]4 305	939	100,0	100,0	.	4 274	1 008	100,0	100,0
Kyrkjeleg administrasjon	.	1 125	14	27,1	2,0	.	1 148	28	26,7	3,4	.	1 179	20	27,6	2,0
Kyrkjer	.	1 437	648	34,7	62,7	.	1 468	513	34,1	62,9	.	1 478	632	34,6	62,7
Gravstader	.	681	331	16,4	32,0	.	720	261	16,7	32,0	.	771	335	18,0	33,2
Anna kyrkjeleg verksemd	.	752	19	18,1	1,8	.	798	12	18,5	1,5	.	794	19	18,2	1,9
Barnehagar[3]	.	149	21	3,6	2,0	.	171	1	4,0	0,1	.	66	2	1,5	0,2

[1] Fellesråd med manglande rapportering er det estimert verdiar. [2] Oppdaterte tal. [3] Omfattar fellesråda som har ansvar for barnehagar.
Kjelde: Kyrkjelege fellesråd, rekneskap, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.10. Personar som har vore på trus- eller livssynsmøte, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene

	Prosent						Besøk i gjennomsnitt					
	1997	2000	2004	2008	2012	2016	1997	2000	2004	2008	2012	2016
Alle personar	**39**	**41**	**40**	**39**	**34**	**36**	**3,5**	**3,3**	**3,4**	**3,1**	**2,9**	**2,9**
Menn	34	36	36	37	31	31	3,1	2,8	3,4	2,7	3,1	2,7
Kvinner	44	46	43	41	37	41	3,9	3,7	3,4	3,6	2,7	3,0
Alder												
9-15 år	60	57	55	52	59	52	3,0	2,8	3,6	4,2	4,3	3,7
16-24 år	38	38	35	41	28	31	3,8	3,2	3,6	2,9	2,6	2,9
25-44 år	34	38	36	34	27	31	3,0	3,2	3,0	2,5	2,1	2,6
45-66 år	39	38	40	35	32	37	3,9	3,1	3,1	2,9	2,8	2,7
67-79 år	37	50	45	46	41	38	4,2	4,5	5,0	4,8	4,0	3,4
Utdanning												
Ungdomsskole	34	37	41	31	31	31	3,0	2,5	4,3	1,8	2,6	3,9
Vidaregåande opplæring	35	38	33	36	30	35	3,3	3,3	3,1	2,9	2,9	1,9
Universitet/høgskole, kort	41	46	42	42	31	37	4,1	4,5	3,1	3,8	2,1	3,0
Universitet/høgskole, lang	43	43	49	41	34	31	4,8	3,7	2,8	3,1	3,5	2,7
Landsdel												
Oslo/Akershus	35	36	39	33	31	31	2,6	3,2	3,6	3,2	2,6	1,9
Austlandet elles	39	43	43	39	35	36	3,3	3,0	3,2	3,4	3,1	3,9
Agder og Rogaland	44	45	43	48	48	41	6,2	5,9	5,8	4,9	5,5	4,4
Vestlandet	41	44	37	45	27	42	3,2	3,1	2,9	2,8	1,9	2,6
Trøndelag	44	41	37	34	32	29	3,4	2,2	2,1	1,9	2,2	1,5
Nord-Noreg	33	36	37	32	35	33	2,7	1,4	1,8	1,3	1,6	2,0

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.11. Personar som ikkje er medlemmer i nokon trus- eller livssynsforeining, del medlemmer i statskyrkja og del medlemmer i andre trus- eller livssynsforeiningar. Alder 16-79 år. Prosent

	Ikkje medlemmer	Medlemmer i statskyrkja	Medlemmer i anna foreining
1994	8	85	6
1997	7	87	5
2000	8	85	6
2004	9	82	8
2008	11	78	9
2012	14	75	9
2016	16	72	10
Menn	19	68	11
Kvinner	12	75	10
Alder			
16-24 år	24	61	11
25-44 år	20	66	12
45-66 år	13	75	10
67-79 år	4	88	7
Utdanning			
Ungdomsskole	21	61	12
Vidaregåande opplæring	11	80	7
Universitet/høgskole, kort	13	74	11
Universitet/høgskole, lang	26	58	13
Landsdel			
Oslo/Akershus	21	64	13
Austlandet elles	12	70	15
Agder og Rogaland	16	72	9
Vestlandet	13	80	6
Trøndelag	16	77	4
Nord-Noreg	16	74	8

Kjelde: Norsk kulturbarometer, Statistisk sentralbyrå.

Figurregister

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur ... 7
Figur 1.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2016 ... 9
Figur 1.3. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. ... 9
Figur 1.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2016 ... 10
Figur 1.5. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern. 2016 ... 11
Figur 1.6. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern ... 11
Figur 1.7. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2016 ... 12
Figur 1.8. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. Prosent av totale netto driftsutgifter ... 13

Figur 2.1. Talet på ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar ... 24
Figur 2.2. Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder, 2017 ... 25

Figur 3.1. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde, 15-74 år ... 37
Figur 3.2. Del av sysselsetting i kulturell og kreativ næring, etter fylke ... 38
Figur 3.3. Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring ... 39
Figur 3.4. Talet på føretak i kulturell og kreativnæring. Per 1. januar ... 40

Figur 4.1. Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi. Millionar kroner ... 54
Figur 4.2. Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde i 2016. Millionar kroner og prosent ... 55
Figur 4.3. Talet på stipend og garantiinntekter[1]. 2016. Prosent ... 57

Figur 5.1. Tilskodarar ved framsyningar ved teater og opera og frie grupper innanfor teater og dans ... 67
Figur 5.2. Tilskodarar ved teater og opera. Tal i 1 000 ... 68
Figur 5.3. Delen personar som har vore på teater, musikal, eller revy dei siste tolv månadene innanfor dei enkelte utdanningsgruppene. Prosent ... 69
Figur 5.4. Delen personar som har vore på opera eller operette dei siste 12 månadene, etter utdanning. Prosent ... 70
Figur 5.5. Delen personar som har vore på ballett eller danseframsyning dei siste 12 månadene, etter utdanning. Prosent ... 70
Figur 5.6. Personar som har vore på framsyningar dei siste 12 månadene, etter alder ... 71
Figur 5.7. Personar som har vore på framsyningar dei siste 12 månadene, etter landsdel ... 71
Figur 5.8. Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatra, etter type inntekt ... 72

Figur 6.1. Orkester. Tilhøyrarar per konsert. ... 81
Figur 6.2. Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund. ... 83
Figur 6.3. Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane. ... 84
Figur 6.4. Elevar i kommunale kulturskolar, etter fylke ... 85
Figur 6.5. Besøk på konsert siste 12 månadar, etter utdanning ... 86

Figur 7.1. Samlingar i norske museum. 2016. Prosent ... 98
Figur 7.2. Samlingar i norske museum. 2006-2016. 1 000 ... 99
Figur 7.3. Utstillingar i norske museum ... 99
Figur 7.4 Besøk i norske museum ... 100
Figur 7.5 Besøk i norske museum. Fylke, etter endringar i prosent i talet på besøk det siste året og dei siste fem åra ... 101
Figur 7.6. Besøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2016 ... 102
Figur 7.7. Driftsinntekter, etter inntektstype ... 103
Figur 7.8. Driftsutgifter, etter kostnadstype ... 103
Figur 7.9. Personar som har vore på museum dei siste 12 månadene, etter utdanning. ... 105

Figur 8.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker og andre medium per innbyggjar ... 117
Figur 8.2. Folkebibliotek. Utlån av bøker etter type bok ... 118
Figur 8.3. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2016 ... 119
Figur 8.4. Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember ... 120
Figur 8.5. Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodika, etter bibliotektype. 2016. Prosent ... 121
Figur 8.6. Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner ... 123

Figur 8.7. Personar som har vore på folkebibliotek dei siste 12 månadene, etter alder. Prosent ... 123

Figur 9.1. Bestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. Hyllemeter. 2016 ... 140
Figur 9.2. Privatarkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2016. Hyllemeter ... 141
Figur 9.3. Arkivinstitusjonar. Digitalisering av dokument i ulike medier. Prosent. 2016 142

Figur 10.1. Utgjevne bøker, etter emne ... 147
Figur 10.2. Bokomsetnad, forlag og importørar ... 149
Figur 10.3. Bruttoomsetnad[1] , fordelt på bokgruppe ... 150

Figur 11.1. Utvikling i netto totalopplag for grupper av aviser, i 1 000 ... 162
Figur 11.2. Netto totalopplag for dei største avisene[1], i 1 000 ... 163
Figur 11.3. Fagpresse. Opplag per utgjeving i 2016, etter gruppe[1, 2] ... 164
Figur 11.4. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 165

Figur 12.1. Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar ... 171
Figur 12.2. Kinobesøk. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder ... 172
Figur 12.3. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2016. Prosent ... 173
Figur 12.4. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner. Prosent ... 174

Figur 13.1. Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 181
Figur 13.2. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag. 2016. Prosent ... 182
Figur 13.3. Prosentdel nynorsk i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar ... 184
Figur 13.4. Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Lyttardelar i prosent. 2016 ... 185
Figur 13.5. Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent ... 186
Figur 13.6. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag ... 186

Figur 14.1. Medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, menn og kvinner etter alder. 2015-2016 ... 196
Figur 14.2. Prosentdel personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike friluftslivsaktivitetar etter landsdel. 2014 ... 199
Figur 14 3. Prosentdel som har vore på eit idrettsarrangement dei siste 12 månadene etter menn og kvinner, alder og utdanning ... 200
Figur 14 4. Personar som har vore på eit idrettsarrangement dei siste 12 månadene etter alder. Prosent ... 200

Figur 15.1. Medlemmer i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn ... 210
Figur 15.2. Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2016. Prosent ... 211
Figur 15.3. Den norske kyrkja. Talet på døypte og konfirmerte ... 212
Figur 15.4. Den norske kyrkja. Døypte og konfirmerte. Prosent ... 213
Figur 15.5. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme ... 214
Figur 15.6. Personar som har vore på trus- eller livssynsmøte dei siste 12 månadene, etter alder ... 216

Tabellregister

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent 17
Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner 17
Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner 18
Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner 18
Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent 19
Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner 19
Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i prosent av totale netto driftsutgifter. Fylkeskommunar 20
Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke 20
Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner 21
Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål. Prosent 21
Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. 1 000 kroner 22
Tabell 1.3.5. Frivillige lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17 22

Tabell 2.1. Lønte og ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk 28
Tabell 2.2. Lønte og ulønte årsverk i ideelle og frivillige organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent 29
Tabell 2.3. Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2015. Millionar kroner og prosent 30
Tabell 2.4. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner 31
Tabell 2.5. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent 32
Tabell 2.6. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner 33
Tabell 2.7. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive ulønt arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent 34
Tabell 2.8. Gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent 35
Tabell 2.9. Årsverk ved museum og samlingar 35

Tabell 3.1. Sysselsettingsveksten i kulturnæringa og alle næringar, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 36
Tabell 3.2. Sysselsette i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 45
Tabell 3.3. Sysselsettingsvekst i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal. Prosent 45
Tabell 3.4. Sysselsette, årsverk i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 45
Tabell 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 45
Tabell 3.6. Sysselsette i kulturområdet forlagsverksemd, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 46
Tabell 3.7. Sysselsette i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 46
Tabell 3.8. Sysselsette i kulturområdet radio og fjernsynskringkasting, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 46
Tabell 3.9. Sysselsette i kulturområdet arkitektverksemd, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 47
Tabell 3.10. Sysselsette i kulturområdet spesialisert designverksemd, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 47
Tabell 3.11. Sysselsette i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 47
Tabell 3.12. Sysselsette i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 48
Tabell 3.13. Sysselsette i kulturområdet andre nace-kodar, etter fylke, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 48
Tabell 3.14. Sysselsette i heile landet, alle næringar, etter fylke, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal 48

Tabell 3.15. Sysselsette etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal 49
Tabell 3.16. Sysselsette etter utvalde kulturområde, kjønn og årsverk. Per 4. kvartal....... 49
Tabell 3.17. Registerbasert sysselsettingsstatistikk. Ulike næringar innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar, etter innvandringsbakgrunn og menn og kvinner. Per 4. kvartal 2016 50
Tabell 3.18. Føretak 1. januar 2015-1. januar 2016, nyetablerte føretak 2015-2016 og nedlagde føretak 2015, etter kulturområde 50
Tabell 3.19. Føretak. Omsetnad og sysselsetting. Utvalde kulturområde.......................... 51
Tabell 3.20. Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke.......................... 51
Tabell 3.21. Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke i 1 000 kroner............ 52
Tabell 3.22. Føretak. Sysselsetting i utvalde kulturelle og kreative næringar, etter fylke... 52
Tabell 3.23. Sysselsette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal.................. 53

Tabell 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner 61
Tabell 4.2. Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar....... 61
Tabell 4.3. Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner.. 61
Tabell 4.4. Tilskot til scenekunstføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp... 62
Tabell 4.5. Tilskot til musikkføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp... 62
Tabell 4.6. Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner 62
Tabell 4.7. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner.. 63
Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe 64
Tabell 4.9. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner.. 65
Tabell 4.10. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Kommunale tilbod 65
Tabell 4.11. Den kulturelle skolesekken i grunnskolen. Fylkeskommunale tilbod............. 65
Tabell 4.12. Den kulturelle skolesekken i vidaregåande skole. Fylkeskommunale tilbod .. 66
Tabell 4.13. Kunstmøte per elev i 2016 i regi av den kulturelle skolesekken i grunnskolen og vidaregåande skole i 2016.. 66
Tabell 4.14 Den kulturelle skolesekken i grunnskolen og vidaregåande skole. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner... 66

Tabell 5.1 Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering. 2016........................... 75
Tabell 5.2. Framsyningar og tilskodarar ved teater og opera. 75
Tabell 5.3. Frie teater- og dansegrupper 76
Tabell 5.4. Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar 77
Tabell 5.5. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteater. 1 000 kroner 78
Tabell 5.6. Personar som har vore på ballett- eller denseframsyning, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt 79
Tabell 5.7. Personar som har vore på opera- eller operetteframsyningar, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt 79
Tabell 5.8 Personar som har vore på teater, musikal eller revy, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent og gjennomsnitt 80

Tabell 6.1. Musikkinstitusjonar i NTO. Konsertar, turnékonsertar og tilhøyrarar.............. 90
Tabell 6.2. Kulturtanken. Talet på konsertar og tilhøyrarar, etter konserttype og fylke.... 91
Tabell 6.3. Kulturtanken. Tilhøyrarar, etter konserttype og fylke..................................... 92
Tabell 6.4. Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer..................................... 92
Tabell 6.5. Talet på kor og korsongarar etter fylke. 2016 93
Tabell 6.5. forts.. 93
Tabell 6.6. Talet på kor og korsongarar etter type kor. 2016 93
Tabell 6.7. Kommunale kulturskolar. Elevar, etter fylke.. 94
Tabell 6.8. Kommunale kulturskolar. Elevplassar, etter fagområde og fylke 94
Tabell 6.9. Kommunale kulturskolar. Elevar etter skolealder og gutar og jenter.............. 95
Tabell 6.10. Statlege utgifter til musikkføremål. Rekneskap. 1 000 kroner........................ 95
Tabell 6.11. Statlege utgifter til orkester- og musikkinstitusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner.. 95
Tabell 6.12. Orkester. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner 95
Tabell 6.13. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot 96

Tabell 6.14. Personar som har vore på konsert og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldningsinntekt og landsdel. 1997-2016 96
Tabell 6.15. Personar som har vore på kulturfestival og talet på besøk dei siste 12 månadene, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 2004-2016..... 97

Tabell 7.1. Del som har vore på museum siste 12 månader, gjennomsnittleg tal besøk blant alle og blant besøkjande 104
Tabell 7.2. Museum og samlingar. Storleik på samlingane. 1000..... 109
Tabell 7.3. Kulturhistoriske bygningar og farkostar..... 110
Tabell 7.4. Utstillingar i norske museum..... 111
Tabell 7.5. Museum og samlingar. Ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke 112
Tabell 7.6. Museum og samlingar. Besøk 113
Tabell 7.7. Kunstarenaer, ulike typer besøk etter fylke i 2016 113
Tabell 7.8. Museum som er lagde til rette for funksjonshemma..... 114
Tabell 7.9. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner..114
Tabell 7.10. Årsverk ved museum og samlingar..... 114
Tabell 7.11. Årsverk, etter type stilling..... 115
Tabell 7.12. Besøk på ulike museum for menn og kvinner etter alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel..... 115
Tabell 7.13. Besøk på ulike museumstypar for menn og kvinner etter alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel..... 116

Tabell 8.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke 128
Tabell 8.2. Folkebibliotek. Utlån av andre medium, etter fylke 129
Tabell 8.3. Folkebibliotek. Nedlastingar e-medium, etter fylke..... 130
Tabell 8.4. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar, etter fylke 130
Tabell 8.5. Folkebibliotek. Bøker og anna materiale, etter fylke 131
Tabell 8.6. Folkebibliotek. Bøker for vaksne og barn, etter fylke 132
Tabell 8.7. Folkebibliotek. Driftsutgifter, etter fylke. 133
Tabell 8.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap..... 134
Tabell 8.9. Fengselsbibliotek. Bestand og utlån 134
Tabell 8.10. Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2016 135
Tabell 8.11. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket..... 136
Tabell 8.12. Skolebibliotek. Grunnskolar. Bokbestand og utlån, etter fylke. 136
Tabell 8.13. Skolebibliotek. Vidaregåande skolar. Bokbestand og utlån, etter fylke..... 137
Tabell 8.14. Personar som har vore på folkebibliotek, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 1997-2016 138
Tabell 8.15. Personar som har nytta ulike bibliotektilbod dei siste 12 månadene, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. 1997-2016. Prosent..... 139

Tabell 9.1. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum..... 145
Tabell 9.2 Tilgang til arkivmateriale 145
Tabell 9.3. Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium..... 145
Tabell 9.4. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital..... 146
Tabell 9.5. Digitalarkivet. Talet på søk/nedlastingar. Millionar..... 146

Tabell 10.1. Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Talet på titlar 154
Tabell 10.2. Utgjevne bøker klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2016 154
Tabell 10.3. Andre typar utgjevingar. Talet på titlar 154
Tabell 10.4. Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk og emne 155
Tabell 10.5. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar..... 155
Tabell 10.6. Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar 155
Tabell 10.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar ... 156
Tabell 10.8. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. Millionar kroner..... 156
Tabell 10.9. Den norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe..... 157
Tabell 10.10. Norske opphavspersonar av originale norske utgjevingar fordelte på menn og kvinner 157
Tabell 10.11. Norske opphavspersonar av emneinndelte originale norske utgjevingar utan omsyn til språk. Menn og kvinner..... 158

Tabell 10.12. Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn ... 158
Tabell 10.13. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel ... 159
Tabell 10.14. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent ... 160

Tabell 11.1. Aviser med tilbod på internett ved utgangen av året eller januar året etter, for enkelte utvalde år ... 168
Tabell 11.2. Talet på aviser og opplag for ulike typar aviser, i 1 000 eksemplar ... 168
Tabell 11.3. Opplagstal og digitalt tillegg etter type avis i 2016, i 1 000 eksemplar ... 168
Tabell 11.4. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot ... 168
Tabell 11.5. Vekepresse. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe ... 169
Tabell 11.6. Fagpresse. Talet på periodika og opplag per utgjeving, etter gruppe ... 169
Tabell 11.7. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag ... 169
Tabell 11.8. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 170
Tabell 11.9. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent ... 170

Tabell 12.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke ... 177
Tabell 12.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform ... 177
Tabell 12.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland ... 178
Tabell 12.4. Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner ... 178
Tabell 12.5. Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt ... 179
Tabell 12.6. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kr ... 179
Tabell 12.7. Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. Kroner ... 180

Tabell 13.1. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2016. Prosent ... 190
Tabell 13.2. Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2016. Prosent ... 191
Tabell 13.3. NRK P1. Sendetid, etter programtype ... 191
Tabell 13.4. NRK P2. Sendetid etter programtype ... 192
Tabell 13.5. NRK P3. Sendetid, etter programtype ... 192
Tabell 13.6. NRK. Sendetid, etter fjernsynskanal og programtype ... 192
Tabell 13.7. TV 2. Sendetid, etter programtype ... 193
Tabell 13.8. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent 193
Tabell 13.9. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 193
Tabell 13.10. Minutt brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt ... 194
Tabell 13.11. Personar som høyrer på radio og ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent ... 195

Tabell 14.1. Talet på lag og medlemskap, etter idrettskrins ... 204
Tabell 14.2. Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke ... 205
Tabell 14.3. Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år ... 206
Tabell 14.4. Norsk Friluftsliv. Lokallag og medlemskap ... 207
Tabell 14.5. Personar som har vore på eit idrettsarrangement og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månader, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent ... 207
Tabell 14.6. Personar som har vore på ulike typar idrettsarrangement sist dei var på idrettsarrangement, kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent ... 208
Tabell 14.7. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke ... 209
Tabell 14.8. Friluftslivsområde og leike- og rekreasjonsareal i kommunane ... 209

Tabell 15.1. Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. Absolutte tal og prosent 219
Tabell 15.2. Medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke 219
Tabell 15.3. Medlemmer i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar 220
Tabell 15.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar, etter bispedøme 220
Tabell 15.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme 221
Tabell 15.6. Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme .. 221
Tabell 15.7. Statlege utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent 222
Tabell 15.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium 222
Tabell 15.9. Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk. Inntekter og utgifter 223
Tabell 15.10. Personar som har vore på trus- eller livssynsmøte, og talet på besøk i gjennomsnitt dei siste 12 månadene 223
Tabell 15.11. Personar som ikkje er medlemmer i nokon trus- eller livssynsforeining, del medlemmer i statskyrkja og del medlemmer i andre trus- eller livssynsforeiningar. Alder 16-79 år. Prosent 224

Kulturstatistikk 2016 gir eit statistisk bilete av kulturlivet i Noreg. Publikasjonen tek for seg 15 ulike område knytte til kultur, som blir presenterte ved hjelp av tekst, oversiktlege tabellar og figurar slik at stoffet skal vere lett tilgjengeleg. Denne årlege publikasjonen presenterer ei oversikt over hovudtrekk for kulturen, og han gir også eit bilete av utviklinga innanfor dei ulike områda dei seinare åra.

Statistikkane gir eit breitt bilete av kulturlivet i Noreg, og gir informasjon om offentlege utgifter og forbruk til kultursektoren, tal for kulturnæringar og sysselsetting, deltaking og omfang innanfor forskjellige kultur- og medieområde.

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9640-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-9641-3 (Elektronisk)
ISSN 0804-3221

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Foto: Colourbox